

T.C.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK KİTAPLARINDA YER
ALAN ÇATIŞMALAR VE ÇATIŞMA ÇÖZME SÜREÇLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeliha APAYDIN

Malatya-2022

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK KİTAPLARINDA YER
ALAN ÇATIŞMALAR VE ÇATIŞMA ÇÖZME SÜREÇLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeliha APAYDIN

Danışman: Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT

Malatya-2022

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT'in danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım "**Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Kitaplarında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri**" başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden olduğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Zeliha APAYDIN

ÖN SÖZ

Çatışma, toplumsal yaşamın bir parçasıdır. Kişiler; birbirleriyle, kendileriyle, toplumla kimi zaman da doğayla çatışabilmektedir. Değerlerin, gereksinimlerin, duygu ve düşüncelerin farklılığından dolayı birey ve toplumların yaşadığı çatışmaların olumlu veya olumsuz sonuçlanması çatışmanın nasıl yönetildiğine bağlıdır. Doğru yönetilen çatışmalar, kişilerin ve toplumların gelişimine katkıda bulunur.

Yaşamın kaçınılmaz bir parçası olan çatışmalar, yazınsal yapıtlarda da kendini gösterir. Yazınsal yapıtlar sayesinde kişiler çatışmaları tanır, onların çözüm süreçleriyle ilgili farkındalık kazanır. Yetişkinler ve gençler gibi çocukların da çatışmaları tanıyıp bu konuda kendisini geliştirmesi ve yetiştirmesi gerekir. Çocukların gelişimine büyük katkıda bulunan çocuk yapıtları, bu konuda da önemli bir yere sahiptir. Bunun için çocukları çatışmalarla ve çatışma çözme stratejileriyle buluşturan çocuk yapıtları üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada da çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri incelenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde; problem durumu, amaç, önem ve sınırlılıklara; ikinci bölümünde araştırmayla ilgili kuramsal bilgilere ve çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde yöntem, araştırma modeli, veri toplama teknikleri ve verilerin analizi sunulmuştur. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumlara yer verilmiş, beşinci bölümde sonuç ve öneriler sunulmuştur. Bu çalışmanın çocuk yapıtlarındaki çatışmaların niteliği hakkında, alana bir katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın ortaya çıkmasında yardımlarını esirgemeyen, bana yol gösteren değerli danışman hocam Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT'e, yanımda duran sevgili aileme, anlayışını esirgemeyen okul idareme ve öğretmen arkadaşlarıma içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Zeliha APAYDIN

ÖZET

Sosyal yaşam içerisinde vazgeçilmez olan iletişimle birlikte çatışmalar da yer almaktadır. İnsanların farklı ilgilerinden, düşüncelerinden, inançlarından ve gereksinimlerinden kaynaklanan anlaşmazlık olarak tanımlanan çatışma, çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Bu çatışmalar “kişi-kişi (kişiler arası çatışma), kişinin kendisiyle olan çatışması, kişi-doğa çatışması ve kişi-toplum çatışması” olarak ele alınmaktadır.

Kitaplarda yer alan konu ve buna bağlı olarak gelişen olaylar “çatışmalar” yoluyla gerçekleşir. Çocuk kitaplarında da konunun yapılandırılmasında olay ve çatışmaların önemli bir yeri vardır. Çocuk, okuduğu kitapta sorunları akılcı ve yapıcı bir yolla çözen kişilerle karşılaşabileceği gibi çatışmaları akıyla değil de rastlantılarla, olağanüstü güçlerle çözen kişilerle de karşılaşabilir. Bunun için çocuğun okuduğu kitaplardaki çatışmaların çözüm yolları o kitabın niteliğiyle yakından ilgilidir.

Kişiler yaşadıkları çatışmalarda öğrendiklerini, değer yargılarını kullanarak bir çözüm yöntemi geliştirir, çatışmaları çözmek için çeşitli stratejiler kullanırlar. Çatışma çözme biçimleri, yapıcı ve yıkıcı olmak üzere iki grupta ele alınabilir. Çatışmalar, iş birliği ile çözümlenmeye çalışılırsa sağlıklı bir iletişim kurulabilir. Sağlıklı çözülen bir çatışma sonucunda ise tüm taraflar kazançlı çıkar.

Bu çalışmada çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Gülten Dayıoğlu'nun çocuk kitapları, çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri ile sonuçları bakımından incelenmiştir. Bunun için Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarını oluşturan 15 kitap incelenmiştir. Kitaplarda yer alan çatışmalarda Sever'in (2021:128) sınıflaması dikkate alınmıştır: *Kişi- kişi (kişiler arası) çatışması, kişinin kendisiyle olan çatışması, kişi- doğa çatışması, kişi- toplum çatışması*. Kitaplarda yer alan çatışma çözme süreçleri ise Johnson ve Johnson'in sınıflamasına göre (Öğülmüş, 2006:20) belirlenmiştir: *Kaçınma-Geri Çekilme, Uyma -Verme, Güç Kullanma-Zorlama, Uzlaşma-Problemi Görme, Sorun Çözme-İş birliği*. Çatışma çözme süreçleri ile birlikte çatışma sonuçları da belirlenmiştir: *Kazan-kaybet, kaybet-kaybet, kazan-kazan*.

Yapılan çalışma sonucunda Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında en çok *kişiler arası çatışmaların* (%62,77) yer aldığı görülmektedir. Kişiler arası çatışmalarda en çok kullanılan çözüm stratejisi, *güç kullanma-zorlama* (%65,60)

stratejisidir. Bu kişiler arası çatışmaların çoğunluğu, *kazan-kaybet* (%71,52) ile sonuçlanmaktadır. Kişiler arası çatışmaların çoğunlukla güç kullanma-zorlama stratejisiyle çözülmüş olması ve kazan-kaybet sonuçlarının ağırlıkta olması, yapıtların büyük çoğunlukla yapıcı çatışma çözme yaklaşımından uzak olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın, çocuk yapıtlarındaki çatışmalara farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çatışma, çatışma türleri, çatışma çözme süreçleri, çatışma sonuçları, çocuk edebiyatı, Gülten Dayıoğlu.

ABSTRACT

Along with communication, which is indispensable in social life, conflicts also take place. Conflict, which is defined as the disagreement arising from people's different interests, thoughts, beliefs and needs, emerges in various forms. These conflicts are discussed as “person-person (interpersonal conflict), conflict with oneself, person-nature conflict and person-society conflict”.

The subject in the books and the related events take place through "conflicts". Events and conflicts have an important place in the structuring of the subject in children's books. In the book he reads, the child may encounter people who solve problems in a rational and constructive way, as well as people who solve conflicts with coincidences and extraordinary powers, not with their minds. For this reason, the ways of resolving conflicts in the books that the child reads are closely related to the quality of that book.

People develop a solution method by using their value judgments and what they have learned in the conflicts they experience, and they use various strategies to resolve conflicts. Conflict resolution styles can be considered in two groups as constructive and destructive. If conflicts are tried to be resolved through cooperation, a healthy communication can be established. As a result of a well-resolved conflict, all parties benefit.

In this study, Gülten Dayıoğlu's children's books, which have an important place in children's literature, are examined in terms of conflicts and conflict resolution processes and their results. For this, 15 books that make up Gülten Dayıoğlu's children's books for the age range of 9-12 were examined. Sever's (2021: 128) classification has been taken into account in the conflicts in the books: Person-person (interpersonal) conflict, conflict with oneself, conflict between person and nature, conflict between person and society. Conflict resolution processes in the books are determined according to the classification of Johnson and Johnson (Öđmüő, 2006: 20): Avoidance-Withdrawal, Compliance-Giving, Use of Force-Forcing, Compromise-Seeing the Problem, Problem Solving-Cooperation. Along with the conflict resolution processes, conflict outcomes are determined: win-lose, lose-lose, win-win.

As a result of the study, it is seen that interpersonal conflicts (62.77%) are mostly found in Gülten Dayıoğlu's children's books for the 9-12 age range. The most

commonly used solution strategy in interpersonal conflicts is the use of force-force (65.60%). The majority of these interpersonal conflicts result in win-lose (71.52%). The fact that interpersonal conflicts are mostly resolved with the use of force-coercion strategy and the win-lose results are predominant show that the works are mostly far from a constructive conflict resolution approach. It is thought that this study will give a different perspective to the conflicts in children's works.

Keywords: Conflict, conflict types, conflict resolution processes, conflict outcomes, children's literature, Gülten Dayıoğlu.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar, ŞEKİLER VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Varsayımlar.....	7
BÖLÜM 2.....	8
KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. ÇATIŞMA VE ÇATIŞMA ÇÖZME SÜREÇLERİ.....	8
2.1. 1. Çatışma.....	8
2.1.2. Çatışma Nedenleri.....	9
2.1.3. Çatışma Türleri.....	11
2.1.4. Çatışma Çözme Süreçleri.....	13
2.1.5. Çatışma Sonuçları.....	18
2.2. ÇOCUK EDEBİYATI.....	22
2.2.1. Çocuk Edebiyatı Nedir?.....	22
2.2.2. Çocuk Edebiyatında Bulunması Gereken Nitelikler.....	24
2.2.3. Gülten Dayıoğlu ve Çocuk Edebiyatı.....	27
2.2.4. Çocuk Edebiyatı ve Çatışma.....	29
2.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	31

BÖLÜM 3	33
YÖNTEM	33
3.1. Araştırma Modeli.....	33
3.2. Çalışma Materyali	33
3.3. Veri Toplama Teknikleri	35
3.4. Verilerin Analizi	36
BÖLÜM 4	38
BULGULAR VE YORUMLAR	38
4.1. “Ganga” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	38
4.2. “Dünya Çocukların Olsa” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	58
4.3. “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri	71
4.4. “Tuna’dan Uçan Kuş” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	90
4.5. “Ben Büyüyünce” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	113
4.6. “Dört Kardeşiler” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	129
4.7. “Gizemli Güvercin” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	149
4.8. “Midos Kartalı’nın Gözleri” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri	166
4.9. “Ölümsüz Ece” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri	188
4.10. “Parbat Dağı’nın Esrarı” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	223
4.11. “Yurdumu Özledim” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	240
4.12. “Akıllı Pireler” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri	262
4.13. “Fadiş” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri	276
4.14. “Işın Çağı Çocukları” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	299
4.15. “Suna’nın Serçeleri” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri.....	316

BÖLÜM V	338
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	338
KAYNAKÇA.....	346

TABLULAR, ŞEKİLER VE GRAFİKLER LİSTESİ

Şekiller Listesi

- Şekil 1:** Johnson ve Johnson'ın Çatışma Çözme Stratejileri (Öğülmüş, 2006)..... 15
Şekil 2: Çatışma Şeması (Öğülmüş, 2006; Büyükişik, 2019). 21

Tablolar Listesi

- Tablo 1.** *Ganga Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*..... 56
Tablo 2. *Ganga Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler* 57
Tablo 3. *Ganga Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*..... 57
Tablo 4. *Dünya Çocukların Olsa Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler* 69
Tablo 5. *Dünya Çocukların Olsa Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler* 70
Tablo 6. *Dünya Çocukların Olsa Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler* 71
Tablo 7. *Gökyüzündeki Mor Bulutlar Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*. 89
Tablo 8. *Gökyüzündeki Mor Bulutlar Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler* 89
Tablo 9. *Gökyüzündeki Mor Bulutlar Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler* 90
Tablo 10. *Tuna'dan Uçan Kuş Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler* 111
Tablo 11. *Tuna'dan Uçan Kuş Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler* 112
Tablo 12. *Tuna'dan Uçan Kuş Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler* 112
Tablo 13. *Ben Büyüyünce Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*..... 128
Tablo 14. *Ben Büyüyünce Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler* 129
Tablo 15. *Ben Büyüyünce Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*... 129
Tablo 16. *Dört Kardeştiler Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*..... 148
Tablo 17. *Dört Kardeştiler Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler* 149
Tablo 18. *Dört Kardeştiler Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*. 149

Tablo 19. <i>Gizemli Güvercin Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	165
Tablo 20. <i>Gizemli Güvercin Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	165
Tablo 21. <i>Gizemli Güvercin Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	166
Tablo 22. <i>Midos Kartalı'nın Gözleri Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	187
Tablo 23. <i>Midos Kartalı'nın Gözleri Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	188
Tablo 24. <i>Midos Kartalı'nın Gözleri Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	188
Tablo 25. <i>Ölümsüz Ece Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	222
Tablo 26. <i>Ölümsüz Ece Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	222
Tablo 27. <i>Ölümsüz Ece Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	223
Tablo 28. <i>Parbat Dağı'nın Esrarı Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	239
Tablo 29. <i>Parbat Dağı'nın Esrarı Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	239
Tablo 30. <i>Parbat Dağı'nın Esrarı Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	240
Tablo 31. <i>Yurdumu Özledim Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	261
Tablo 32. <i>Yurdumu Özledim Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	262
Tablo 33. <i>Yurdumu Özledim Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	262
Tablo 34. <i>Akıllı Pireler Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	275
Tablo 35. <i>Akıllı Pireler Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	275
Tablo 36. <i>Akıllı Pireler Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	276
Tablo 37. <i>Fadiş Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	297
Tablo 38. <i>Fadiş Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	298
Tablo 39. <i>Fadiş Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	298
Tablo 40. <i>Işın Çağı Çocukları Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	315
Tablo 41. <i>Işın Çağı Çocukları Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	316

Tablo 42. <i>Işın Çağı Çocukları Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	316
Tablo 43. <i>Suna'nın Serçeleri Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	336
Tablo 44. <i>Suna'nın Serçeleri Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	337
Tablo 45. <i>Suna'nın Serçeleri Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	337
Tablo 46. <i>Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler</i>	340
Tablo 47. <i>Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler</i>	341
Tablo 48. <i>Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler</i>	342

Grafikler Listesi

Grafik 1. <i>Gülten Dayıoğlu'nun 9- 12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Çatışmaların Yüzde Verileri</i>	340
Grafik 2. <i>Gülten Dayıoğlu'nun 9- 12 Yaş Aralığı Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Çözme Stratejilerinin Yüzde Verileri</i>	341
Grafik 3. <i>Gülten Dayıoğlu'nun 9- 12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Sonuçlarının Yüzde Verileri</i>	342

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

vb. : ve benzerleri

vd. : ve devamı

G: Ganga

DÇO: Dünya Çocukların Olsa

GMB: Gökyüzündeki Mor Bulutlar

TUK: Tuna'dan Uçan Kuş

BB: Ben Büyüyünce

DK: Dört Kardeşiler

GG: Gizemli Güvercin

MKG: Midos Kartalı'nın Gözleri

ÖE: Ölümsüz Ece

PDE: Parbat Dağı'nın Esrarı

YÖ: Yurdumu Özledim

AP: Akıllı Pireler

F: Fadiş

IÇÇ: Işın Çağı Çocukları

SS: Suna'nın Serçeleri

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Edebiyatla eğitim arasında sıkı bir bağ vardır. Edebiyat sözcüğünün kökünü oluşturan “edep” kelimesi de bunu açıkça gösterir. Edebiyat ve eğitim; insanla ve insan topluluklarıyla uğraşan, birbiriyle ilişkili iki kavramdır. İnsanın yeryüzündeki işlevleri, doğal ve toplumsal çevre ilişkileri, sağlıklı bir yaşam bu iki alanın ortak konusudur. Birbirinden ayrı yollarda, aynı amaçla yaşayan insanların ruhlarını birleştiren köprüyü ise edebiyat kurar. Edebi yapıtların büyük bölümü de insanları çeşitli yönlerden eğitmek amacıyla yazılmıştır (Kavcar, 1999).

Edebiyat, insana sanatçı duyarlılığı ile kurgulanmış bir yaşam sunar. Yaşama yeni anlamlar katarak insan ve yaşam gerçekliğine sanat penceresinden bakmaya olanak sağlar. Her yeni pencere de deneyimleri zenginleştirir, dilin en yetkin kullanımlarıyla başkalarının deneyimlerine de ortak eder (Sever, 2021). Bundan dolayı çocuğun da insanı ve yaşamı tanıma gereksinimi karşılayan en önemli olgulardan biri edebiyattır. Edebiyat, her insan için olduğu kadar her çocuk için de vazgeçilmez ve önemlidir (Karagül ve Şen, 2020)

Çocuklara seslenen edebiyat yapıtlarında yazarlar, konuyu oluşturabilmek için bir olay kurgular. Kurgulanan olaylarda çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. Çocuk edebiyatında okurun çekim alanına girmesinde olay ve olaylarda yer alan çatışmaların niteliği önemlidir (Sever, 2021). Çocuk edebiyatında yer alan çatışmaların çocuğa uygun biçimde verilmesi önem taşımaktadır.

Kişilerarası ilişkilerdeki kavga, şiddet, yıkım, uyumsuzluk gibi anlamlara çağrışım yapan, tarafların ilgi ve amaçlarının farklı olduğu durumlarda ortaya çıkan çatışma, toplumsal yaşamın bir parçasıdır. Birçok insan her gün çatışmadan uzak durmak için çaba harcar. Fakat çatışmalardan kaçınmanın mümkün olmadığını fark ederler. Başkalarının özellikleri, düşünceleri, inançları, değerleri ve davranışları ters

düştüğünde çatışmanın kaçınılmaz olduğu ortaya çıkar (Karip, 2020). Çatışmanın kaçınılmaz olması, onun olumsuz olmasını gerektirmez. Çatışma, doğru olarak anlaşıldığında öğrenmek ve üretmek için olanak sağlar. Çatışma olmadan kişisel büyüme ve toplumsal değişim olmaz. Fakat çoğu insan çatışmayı, olumsuz olarak algılamakta ve olumsuz ifadelerle nitelendirmektedirler. Bu yanlış tutumun değiştirilmesi ve gelişime yönelik biçimde değerlendirilmesi gerekir (Schrumppf, Crawford, Bodine, 2007).

İnsanlar, kendilerini çatışmaların içerisinde bulduğu bazı durumlarda çatışmaların sarsıcı olduğunu fark ederler. Çatışma anında, birçok karmaşık duygu yaşayabilirler. Öfke, korku, heyecan, belirsizlik gibi oldukça güçlü duyguların aynı anda ortaya çıkması da insanın davranışlarını kontrol etmesini zorlaştırmaktadır. Çatışma yaşanırken süren iletişim biçimi bazen bireye acı veren bir yaşantı da olabilmektedir. Oysaki yıkıcı yaklaşımlarla sürdürülen iletişim yapıcı ve olumluya çevrildiğinde, yaratıcı çözüm yollarının bulunabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu şekilde çatışmalar yaşanırken ve çözüm yolları araştırılırken ilişkiler güçlenebilir. Yapıcı ve iş birliğine dayalı bir iletişim sürecinde, adaletsizliklerin farkına varılabilirse bu, tarafların gelişim gücüne dönüşebilir (Öner ve Taştan, 2010).

Çocuğun çatışmanın yer aldığı olay kurgusuna tanık olduğu ve yaşamına ilişkin davranışları öğrenme olanağı bulduğu bir kaynak olan çocuk edebiyatı yapıtlarının bu noktadaki payı oldukça büyüktür. Çocuklara seslenen edebiyat yapıtlarında yazarlar, konuyu oluşturabilmek için bir olay kurgularken her olayda çatışmanın yaşanması da kaçınılmaz olmaktadır. Çocuk edebiyatı yapıtlarında çatışmaların ele alınış biçimleri, yapıtların yaşamsal durumlar üzerindeki rolü açısından önem taşımaktadır. Bunun için çocuk okura seslenen yapıtların olay dizisi boyunca merak duygusunu canlı tutacak biçimde çatışmalar içermesi yanında, çatışma biçimlerinde yer alan iletilerin seslenen çocuklara uygun öğeleri taşıması gerekir (Aksoy, 2020).

Çocuk, okuduğu yapıtta sorunları yapıcı ve demokratik bir yolla çözen bir karakterle karşılaşabileceği gibi çatışmaları kendi emeğiyle değil de rastlantılarla çözen karakterlerle de karşılaşabilir. Bu nedenle çocuğun okuduğu yapıtlardaki çatışmaların çözüm stratejileri o edebiyat yapıtının niteliğiyle yakından ilgilidir. Nitelikli bir çocuk edebiyatı yapıtında çatışmalar, okuru önemseyen akılcı bir yolla çözülür ve yazarın paylaşmak istedikleri çocuğun yaşamında anlam bulabilecek niteliktedir.

Çocuk edebiyatı yapıtında okur, anlama ve yorumlama becerisini etkin olarak kullanmaya yönlendirilir. Böylece çocuk, kitaptaki çatışmaları ve çözüm yollarını kendince yorumlar. Demokratik bir toplum, bireyin çatışmaları akılcı ve yapıcı bir yolla çözmesini bekler (Karagöz, 2014).

Yaşamın vazgeçilmezi olan çatışmaların çocuklara gösterilebileceği, onları çatışmalarla tanıştırap uygun çözüm stratejilerinin verilebileceği en önemli yerlerden biri çocuk yapıtlarıdır. Okuduğu yapıtlardaki karakterler özdeşim kuran çocuk, daha sağlıklı bir iletişim kurma, çatışmaları demokratik stratejilerle çözmeye yolunda bir adım atabilir. Bu nedenle “Gülten Dayıoğlu’nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri” bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini “Gülten Dayıoğlu’nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.1.2. Araştırmanın Alt Problemleri

Bu araştırmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmaktadır:

1. Gülten Dayıoğlu’nun “Ganga” kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?
2. Gülten Dayıoğlu’nun “Dünya Çocukların Olsa” kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?
3. Gülten Dayıoğlu’nun “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?
4. Gülten Dayıoğlu’nun “Tuna’dan Uçan Kuş” kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?
5. Gülten Dayıoğlu’nun “Ben Büyüyünce” kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?
6. Gülten Dayıoğlu’nun “Dört Kardeşiler” kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri nelerdir?

7. Gülten Dayıoğlu'nun "Gizemli Güvercin" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

8. Gülten Dayıoğlu'nun "Midos Kartalı'nın Gözleri" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

9. Gülten Dayıoğlu'nun "Ölümsüz Ece" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

10. Gülten Dayıoğlu'nun "Parbat Dağı'nın Esrarı" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

11. Gülten Dayıoğlu'nun "Yurdumu Özledim" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

12. Gülten Dayıoğlu'nun "Akıllı Pireler" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

13. Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

14. Gülten Dayıoğlu'nun "Işın Çağı Çocukları" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

15. Gülten Dayıoğlu'nun "Suna'nın Serçeleri" kitabında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri nelerdir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri ile bu çatışmaların nasıl sonuçlandığının belirlenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarını oluşturan on beş kitap incelenerek kitaplarda yer alan çatışmalar ve çatışma çözüme süreçleri ile sonuçları belirlenmiştir.

Araştırmanın alt amaçları ise şunlardır:

1. Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında hangi çatışmalar yer almaktadır?

2. Gülden Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında en çok yer verilen çatışma türü (türleri) hangisidir?

3. Gülden Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında hangi çatışma çözme stratejileri kullanılmıştır?

4. Gülden Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında en çok yer verilen çatışma çözme stratejisi (stratejileri) hangisidir?

5. Gülden Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında çatışmalar nasıl sonuçlanmıştır?

6. Gülden Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında en çok görülen sonuç (sonuçlar) hangisidir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Çocuk edebiyatı yapıtları, çocukların eğitiminde ve gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Çocuk kitaplarında, sanatın insanı değiştiren, yenileyen anlayışının yansıtılması, çocuğa sanat diliyle yeniden oluşturduğu yaşam durumlarının yansıtılması çocuğun farklı kişilerle tanışmasını sağlar. Bu tanışma da çocuğun kendini tanımasına yöneltir. Çocukların dengeli ve sağlıklı bir kişilik yetiştirmelerinde sanatsal iletilerin sağlayacağı duygu ve düşüncelerin önemli bir payı vardır (Sever, 2019).

Çocuklar, kitaplarda karşılaştıkları durumlara göre deneyimler kazanır, yaşama dair deneyimler edinirler. Kitaplarda yer verilen çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri de çocukların yaşamlarına dönük tecrübeler edinmesine yardımcı olur. Çocukların yaşadıkları çatışmaların benzerlerini okuduğu kitaplarda görmesi, bu çatışmaların çözülürken izlenen yoldan etkilenmesine neden olacaktır. Bunun için de çocuk kitaplarında çatışmaların niteliği önem taşımaktadır.

Çocuk kitaplarındaki çatışmaların karakterler tarafından nasıl çözüldüğünün ortaya konulması, çocuk edebiyatı alanında yapılan araştırmalara katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Çocuk kitaplarındaki karakterlerin çatışmaları çözme stratejilerinin incelenmesi, çocuğun yaşamına sunulanları belirlemeyi sağlayacaktır (Karagöz, 2014)

Bu çalışma, Gülden Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmaları, çatışma çözme süreçlerini ve sonuçlarını ile bunların ne sıklıkta verildiğinin

görülmesini sağlayacaktır. Böylece çocuk kitaplarında yer alan çatışmaların niteliğine dair bir farkındalık oluşacak, çocuk kitaplarında kurgulanan olaylarda yaşanılması kaçınılmaz olan çatışmalara (Sever, 2021) dair bir duyarlılık kazandıracaktır.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Gülten Dayıoğlu'nun yapıtlarının tür olarak doğru bir sınıflaması yer almamaktadır. Burada Dayıoğlu'nun kendi sitesindeki sınıflama kullanılacaktır. Bu sınıflama şu şekilde yapılmıştır: Yetişkin ve gençlere yönelik kitaplar, çocuk kitapları (7-9 yaş aralığı), çocuk kitapları (9-12 yaş aralığı), öykü kitapları, gezi kitapları, anı-deneme, yabancı diller, Türkçe uyarlamalar (Gülten Dayıoğlu, 2021; Semiz, 2022).

Bu araştırma Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar, çatışma çözme süreçleri ve sonuçları ile sınırlı tutulmuştur. Bu doğrultuda Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarını oluşturan 15 kitabı esas alınmıştır (Gülten Dayıoğlu, 2021; Semiz, 2022). Kitaplarda yer alan çatışmalar parça parça ele alınıp incelenmiş, ana çatışmaya ve çözüm sürecine değinilmemiştir. Kitaplar güncel basım yıllarına göre sıralanmıştır.

Kitaplarda yer alan çatışmalar, Sever 'in (2021) sınıflaması ile sınırlı tutulmuş, tüm çatışmalar bu sınıflama üzerinden değerlendirilmiştir:

- *Kişi – kişi (kişiler arası) çatışması*
- *Kişinin kendisiyle olan çatışma*
- *Kişi- doğa çatışması*
- *Kişi – toplum çatışması (Sever, 2021).*

Ayrıca toplum-toplum çatışması şeklinde bir sınıflama olmadığından toplumlar arası yaşanan çatışmalar da kişiler arası çatışma olarak değerlendirilmiştir.

Çatışma çözme süreçleri ve sonuçları, kişiler arası çatışmalara göre sınıflandırıldığından kitaplarda yer alan çatışma çözme süreçleri ve sonuçları kişiler arası çatışmalara göre değerlendirilmiştir:

Johnson ve Johnson'ın Çatışma Çözme Süreçleri

- *Kaçınma-Geri Çekilme*

- *Uyma -Verme*
- *Güç Kullanma-Zorlama*
- *Uzlaşma-Problemi Görme,*
- *Sorun Çözme-İş birliği (Öğülmüş, 2006).*

Çatışma Sonuçları

- *Kazan-kaybet*
- *Kaybet-kaybet*
- *Kazan-kazan (Öğülmüş, 2006; Demir, 2009).*

1.5.Varsayımlar

Çocuk kitaplarında konuyu yapılandıran öğelerden biri olaydır. Yazarlar, bir olay kurgular ve kurgulanan olayda çocukların merak duygusunu canlı tutan, okumayı istekli hâle getiren çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır (Sever, 2021). Bu araştırmada da Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında çatışmaların yer aldığı ve bu nedenle “çatışmalar” başlığı altında incelenebileceği varsayılmıştır. Kitaplarda daha çok kişiler arası çatışmalara yer verildiği ve bu kişiler arası çatışmalarla ilgili çözümlerinin de bulunduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ÇATIŞMA VE ÇATIŞMA ÇÖZME SÜREÇLERİ

2.1. 1. Çatışma

İnsanlık; varoluşundan beri varlığını devam ettirmek, güvenliğini sağlamak, kendini kabul ettirmek, saygınlık kazanmak ve kendini gerçekleştirmek gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına kendisiyle ve dış çevresinde yer alan bireyler ve gruplar ile çeşitli mücadeleler vermiştir. İnsanların farklı zamanlarda ortaya çıkan değişik ihtiyaçları, onları arayışlara itmekte ve çatışmalara götürmektedir (Akova ve Akın, 2015).

İnsanların etkileşim halinde olduğu ortamlarda çatışma kaçınılmazdır. Çatışma, hayatın ve ilişkilerin kaçınılmaz bir parçasıdır. İnsanlar, yaşamları boyunca çatışma durumları ile karşılaşır (Arslan, 2005). Bireyin kendisiyle birlikte doğayla olan ilişkisine kadar her şeyle yaşanabilecek olan çatışma, çeşitli bilim dallarında ele alınmış ve farklı şekillerde tanımlanmıştır. Çatışmanın birçok disiplini ilgilendirmesi ortak bir çatışma tanımı yapmayı zorlaştırmıştır (Karagöz, 2014).

Çatışma; genellikle kavga, savaş, mücadele gibi olumsuz kavramlar çağırır. Bu nedenle hem bireylerde hem de toplumlarda birlik ve beraberliğin egemen olması için olağanüstü çaba gösterilir. Oysaki çatışma, toplumlarda da doğada da sürekli vardır (Sarpkaya, 2002).

Türk Dil Kurumuna göre çatışma, çatışmak olarak geçer. Çatışmak; birbirine çatmak veya çatılmak, karşılıklı vuruşmak, kavga etmek, söz, iddia veya davranışların birbirini tutmaması anlamlarına gelir (Türk Dil Kurumu, 2022).

Oğuzkan (1974), çatışmayı aynı anda ortaya çıkan birbirine zıt veya eşit derecede çekici isteklerin bireyde oluşturduğu hâl olarak tanımlarken Karip (2020:1), bir çıkar, güç ve statü çekişmesi olarak tanımlar.

Çatışma, aynı ya da karşıt olan eşdeğer iki durumdan birini tercih etmek zorunda kalan kişide görülen uyuşmazlıktır. Çatışma, karşıt isteklerin arasındaki ayrılık durumu olarak tanımlanan bir duygusal gerilimdir (Tokat, 1999).

Çatışma, her türlü karşı koyma ve olumsuz ilişki anlamına gelip gücün, kaynakların veya toplumsal pozisyonun azlığına ve değer yargılarına dayanır (Robbins, 2001'den Akt. Karcıoğlu ve Alioğulları, 2012).

Günlük yaşantıda sıkça kullanılan çatışma, daha çok olumsuz duygu ve düşünceleri ifade etmektedir. İnsanların yaşamış oldukları acı tecrübeler, çatışmanın böyle algılanmasına sebep olmaktadır. İnsanlar çatışmalara ya kaçarak ya da hücum ederek tepki göstermektedir. Sonuçta, ortaya yıkıcı sonuçlar çıkabilmektedir. Bu nedenle çatışma, daha çok olumsuzluklara neden olan bir kavram olarak algılanmaktadır (Akkirman, 1998).

2.1.2. Çatışma Nedenleri

Çatışma, ürkütücü bir kavramdır. Belleğimizde yer etmiş olumsuzluklar, kırgınlıklar ve düşmanlıklarla birlikte kullanılan bir kavramdır. Bununla birlikte çatışma kaçınılmazdır. Etkileşim içinde olan toplumların inançlarında ve çıkarlarında farklılıklar olduğu sürece çatışma devam edecektir (Karip, 2020).

Farklı kültür ortamlarının oluşturduğu insanlar arasındaki farklılıklar, çatışmaların ortaya çıkmasında temel faktörü oluşturmaktadır. Kültürel farklılıkların beraberinde getirdiği değer, yetenek, amaç, beklenti, kişilik ve algı gibi farklılıklarla birlikte sınırlı kıt kaynakların paylaşımı, iletişim bozuklukları ve biçimsel yapılarda ortaya çıkan aksaklıklar da çatışmalara neden olmaktadır (Akkirman, 1998).

İnsanların var olduğu alanda çatışma kaçınılmazdır. Çatışma, bireylerin ve grupların ihtiyaçlarından farklı alanlarda çıkmaktadır. Canlıların hayatta kalabilmesi için çevreleri ile sürekli mücadele etmeleri ve gerekirse çarpışmaları gerekmektedir (Saçkırk, 2019).

Bireylerin amaçları, kullandığı yöntemleri, bilgi, değer ve algılayışlarının farklı olmasıyla çatışmalar oluşmaktadır (Uçar, 2018). İnsanların kişilik farklılıkları, rol doygunluğu ve statü farklılıkları, toplumsal etkileşim gibi nedenler de çatışmaları oluşturmaktadır (Tokat, 1992).

Akova ve Akın, çatışmaların nedenlerini kişilik farklılıkları, statü farklılıkları, çıkar farklılıkları, amaç farklılıkları, kaynakların sınırlı olması, iletişim eksikliği, yönetim alanındaki belirsizlikler olarak sınıflandırmıştır (Akova ve Akın, 2015).

Çatışmaların genel olarak sosyal, psikolojik ve biyolojik kökenlerinin olduğu iddiaları vardır. Sosyal şartların, tarihsel gelişmelerin, ekonomik ilişkilerin yanında otorite ve politik hiyerarşi, grupların statüsü, kaynakların ve iktidarın adaletsiz dağılımı gibi faktörler çatışmaların çıkmasında etkilidir (Şahin, 2013).

Kaynakların sınırlılığı, iş bölümü, iletişim sistemi, amaç farklılığı, örgüt içi güç savaşımı gibi nedenler çatışma nedenleri olarak gösterilmiştir (Sarpkaya, 2002). Zaman, alan, para, varlık, donanım gibi sınırlı kaynakların paylaşılması kişiler arasında çatışmalara neden olmaktadır. Bununla birlikte ait olma, güç, özgürlük ve eğlenme ihtiyaçları gibi psikolojik ihtiyaçlar ile kişilerin farklı değerlere, inançlara, önceliklere ve ilkelere sahip olmaları çatışmaları beraberinde getirmektedir (Akgün ve Araz, 2007).

İnsanların bulunduğu ortamlarda potansiyel bir çatışma söz konusudur. İnsanlar arasında bireysel farklar vardır. Olaylara bakış açıları, istek, ilgi, ihtiyaç ve değerleri değişmektedir. Bu değişiklikler çatışmaya yol açabilmekle birlikte ihtiyaçların aynı olması ya da aynı şeyi istemek de çatışmalara neden olabilmektedir (Bilgin, 1999).

İnsanların yemek yeme, güven duygusu, ait olma gibi temel gereksinimleri evrenseldir ve çatışma bu gereksinimlerin giderilmemesinden kaynaklanabilmektedir. Bununla birlikte birbirinden bağımsız kişilik özelliklerine, düşünce yapısına sahip olan bireylerin etkileşimi de çatışmalara neden olabilmektedir (Büyükişık, 2019).

Çatışmaların nedenleri üç ana başlıkta ele alınmıştır:

1. Karşılanmayan Temel Psikolojik Gereksinimler: Ait olma, özgürlük, güç ve eğlenme gibi gereksinimlerdir. İnsanlar, canlı varlıklarını sürdürme isteğinden kaynaklanan bu gereksinimleri karşılamaya çalışırlar. Bireyler bu gereksinimlerini karşılamaya çalışırken engellenirse çatışmalar yaşanabilmektedir. Hemen her çatışmanın kökeninde karşılanmayan gereksinimler bulunmaktadır.

2. Sınırlı Kaynaklar: Zaman, para, mal, pozisyon, bilgi miktarı gibi kaynakların sınırlı olması çatışmalara neden olabilmektedir. En kolay çözülen çatışmalardır. Bununla birlikte bu çatışmaların gerisinde karşılanmamış psikolojik gereksinimler olabilir.

3. Farklı Değerler: Kişiler; inançlar, öncelikler, ilkeler gibi birbirlerinden farklı değerlere sahiptir. Farklı değerlere, önceliklere ve ilkelere sahip kişiler, aynı çevreyi

farklı algılayabilir. Farklı uyarıcılara öncelikle tepki gösterebilirler. Değerler çatıştığında kişiler, çatışmayı kişisel saldırı olarak algılayabilmekte ve çatışmayı kişiselleştirmektedir. Bu nedenle çözümü en zor olan çatışmalardır (Schrumfp, Crawford, Bodine, 2007; Öğülmüş, 2006).

2.1.3. Çatışma Türleri

Bireyin kendi psikolojisinden, bedeninden kaynaklanan veya doğa ve toplumdan kaynaklanan engeller çatışmalara neden olabilmektedir. Bu engeller, bireyin bir iç çatışma yaşamasına veya başka biriyle toplumla ya da doğayla çatışmasına neden olmaktadır. Bireyin iç ve dış çatışmayı birlikte yaşaması da olağandır (Karagöz, 2014).

Kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmaları içsel çelişkileri içerirken kişilerle yaşadığı çatışmalar uyumsuzlukları, gruplar arası yaşadığı çatışmalar ise grup içindeki veya iki grup arasındaki anlaşmazlıkları içermektedir (Schrumfp, Crawford, Bodine, 2007).

Çatışmalar çeşitli biçimlerde sınıflandırılmıştır. Burada Sever'in (2021) çocuk kitaplarında yaptığı sınıflama ele alınacaktır:

- Kişi- kişi (Kişiler arası) çatışması
- Kişinin kendisiyle olan çatışma
- Kişi- doğa çatışması
- Kişi- toplum çatışması (Sever, 2021).

Kişi - Kişi (Kişiler arası) Çatışması: Kişinin insanlarla kurduğu ilişkilerde isteklerinin, değerlerinin, ihtiyaçlarının ilgi ve düşüncelerinin farklılaşması kişiler arası çatışmalara neden olmaktadır. Kişiler arası çatışma olabilmesi için en az iki kişi arasında ortaya çıkan bir anlaşmazlık söz konusu olmalıdır. Günlük hayatta en çok rastlanan çatışma türü de kişiler arası çatışmadır. Kişiler arasındaki çatışma var olan, gizlenmiş sorunların dışı vurumudur (Büyüksık, 2019).

Herhangi bir anlaşmazlığın taraflar arasında çatışmaya yol açabilmesi için taraflardan en az birinin bu anlaşmazlığı fark etmesi gerekmektedir. Bu durumdan rahatsızlık duymalı ve durumu değiştirmeye yönelik girişimlerinin de bilerek engellendiğini düşünüyor olmalıdır. Eğer taraflar anlaşmazlığın farkında değilse ya da farkında olsalar dahi rahatsızlık duymuyorsa bir çatışmadan söz edilemez (Öğülmüş, 2006).

Yazınsal metinlerde; kişi kardeşleriyle, anne babasıyla ya da ailesinden başka biriyle çatışabilir. Arkadaşlarıyla veya aynı ortamı paylaştığı fakat arkadaş olmadığı yaşlılarıyla çatışma yaşayabilir. Bununla birlikte öğretmeniyle ya da tanıdığı başka bir yetişkinle de çatışmaya girebilir. Hatta kişinin çatıştığı kişi, insan özellikleri gösteren başka bir varlık da olabilir. Yani kişinin tanıdık veya tanımadık, yaşıt veya yetişkin biriyle çatışması kişinin başka biriyle çatışmasını kapsar (Karagöz, 2014).

Kişinin Kendisiyle Olan Çatışması: Kişiler arası çatışmayla birlikte bireyler, kendileriyle de çatışabilirler. Bireyler; istekleri, davranışları ve kararları karşısında çelişkili durumlar yaşayabilirler. Bireyden kendi uzmanlığı, ilgileri, çıkarları, amaçları ve değerlerine uymayan görevler verildiğinde birey kendi içinde çatışma yaşayabilir (Karip, 2020). Bir konu hakkında sonuca varma, iş hayatına girme, iş hayatında önemli bir konu hakkında karar alma aşamalarında kendileriyle çatışırlar. Bireylerin zihinlerinde öne çıkan bir veya birkaç seçenek varsa seçim yapmak kolay olur. Fakat seçenekler arasında olumlu ya da olumsuz olarak tercih yapmak uygun değilse birey zorlanacaktır. Bireyin yaşadığı bu zorlanma kişinin kendisiyle çatışmasını oluşturur.

Kişinin kendisiyle çatışma yaşarken alacağı kararlar yaklaşma-yaklaşma, yaklaşma kaçınma, kaçınma-kaçınma başlıklarında ele alınabilir. Kişi; önünde istekli olduğu birkaç seçenekten birini seçmek zorunda kalıyorsa yaklaşma-yaklaşma çatışması, istemediği seçeneklerden birini seçmek durumundaysa kaçınma- kaçınma çatışması, hem olumlu hem olumsuz seçeneklerle karşı karşıya ise yaklaşma-kaçınma çatışması yaşıyor demektir (Büyükışık, 2019).

Yazınsal metinlerde de kişinin kendisiyle olan çatışmaları görülür. Kimi zaman kişinin kendisiyle yaşadığı çatışma, bir engeli aşma, bir yoksunluğu giderme, verilen görevi başarıyla yerine getirme gibi bir uğraşı ya da bir savaşım da olabilir (Karagöz, 2014).

Kişi Doğa Çatışması: Kişinin yaşamını sürdürmesine yönelik bir engel ortaya çıktığında bu çatışma görülür. Bu tür çatışmada kişi genellikle vahşi doğayla çatışır veya bilinmedik bir yerde tek başınadır. Bu tür çatışmalarda kişi, sel, deprem vb. doğal afetlerle veya bilimkurgu ve fantastik yapıtlarda yer alabilecek olan yapay doğayla da çatışabilir (Karagöz, 2014).

Yazınsal yapıtlarda kahramanlar, doğanın çetin koşullarıyla da savaşmak zorunda kalır. Olay dizisinde oluşturula değişik çatışmalarla, okurun ilgi ve merakı yüksek tutulur (Sever, 2021).

Kişi - Toplum Çatışması: Kişiler, kişiler arası çatışma ve kendileri ile çatışmaları yanında toplum ile de çatışma yaşayabilirler. Kişinin yaşam ilkelerinin, düşüncelerinin, inançlarının yaşadığı çevre ve ülkeyle çatışması kişi-toplum çatışmasını oluşturur (Sever, 2021). Kişilerin toplumun ortak gayesi, kuralları ve benimsenen yolu kabul etmemesiyle toplumsal çatışma süreci yaşanabilir.

Çocuk yapıtlarında kişi - toplum çatışması daha çok belediye, okul vb. kimi toplumsal kurumların doğaya, eğitime, sağlığa yeteri kadar önem vermemeleri veya bu yanlış tutumlar içinde olmaları nedeniyle karakterlerin bu kurumlarla çatışmasına yönelik olabilmektedir (Karagöz, 2014). Çocuk yapıtlarında kişilerin toplumla çatışmasının kullanılması özel bir dikkat gerektirmektedir. Çocukların anlamlandıramayacağı kişi- toplum çatışmalarına yer verilmemeli, onlara üstlenemeyecekleri sorumluluklar yüklenmemelidir (Sever, 2021).

2.1.4. Çatışma Çözme Süreçleri

Çatışma, yaşamın doğal bir parçasıdır. Çatışmalar olmadan gelişim ve değişim de olmaz. Çatışma, doğru olarak algılandığında öğrenmek ve üretmek için fırsat verir. Fakat çoğu insan çatışma yaşadığında bu durumu olumsuz olarak algılamaktadır. Olumsuz algılar da çatışmaların sağlıklı bir şekilde çözülmesine zarar vermektedir. Olumsuz algılarla sürüklenmek ya da kontrol altına almak yerine olumlu bir biçimde davranmak kişisel farkındalık ve seçeneklerin iyi anlaşılmasını sağlar (Schrumfp, Crawford, Bodine, 2007).

İnsanlar, kendilerini çatışmaların içinde bulduklarında çatışmaların yaşamı sarsıcı olduğunun farkına varırlar ve birçok karmaşık duygu yaşarlar. Öfke, korku, heyecan gibi kontrol edilmesi zor duygular yaşadıklarında da aslında iletişim sürmekte ve birey için acı bir yaşantı olabilmektedir. Oysaki bu yıkıcı iletişim, olumluya çevrildiğinde yaratıcı çözüm yollarının bulunmasını olanaklı kılar, bu çözüm yolları ile ilişkiler güçlenebilir (Öner, 2010).

Bireysel değerlerde, geçmiş yaşantılarda, inanışlarda ve algılarda farklılıkların doğal bir sonucu olarak anlaşmazlıklar ve uzlaşmazlıklar kaçınılmaz bir olgudur.

Çatışmanın sonucunun olumlu ya da olumsuz olması çatışmanın nasıl yönetildiğine bağlıdır.

Farklı kişiler çatışma yönetiminde farklı stratejiler kullanırlar. İnsanlar çoğu zaman bir çatışma durumunda nasıl davrandıklarının farkında değildirler. Yeni ve daha etkili çatışma çözme stratejileri öğrenilebilir.

Bir çatışmanın çözümlenebilmesi için tarafların çatışmaya dair değerlerinin, tutumlarının ve yargılarının incelenmesi gerekir. Birey; yetiştiği aile ve toplumsal çevre içinde hangi durumlarda çatışmaya gireceğini, çatışma sürecinde nasıl davranacağını, göstereceği tepkileri ve çatışmanın sonuçlarını nasıl karşılayacağını öğrenir (Karip, 2020).

Çatışma çözme biçimleri, yapıcı ve yıkıcı olmak üzere iki grupta ele alınabilir. Çatışmalar, iş birliği ile çözümlenmeye çalışılırsa sağlıklı bir iletişim kurulabilir. Taraflar birbirlerini daha iyi anlamaya çalışırlar ve çatışmanın olumlu biçimde çözülme ihtimali artar. Rekabet ortamı içinde çatışma çözülmeye çalışılırsa her iki taraf da kazanmak adına diğerinin kaybetmesi için çaba harcayacaktır. Böyle bir iletişim ise çatışmanın olumsuz sonuçlanmasına neden olacaktır (Demir, 2009).

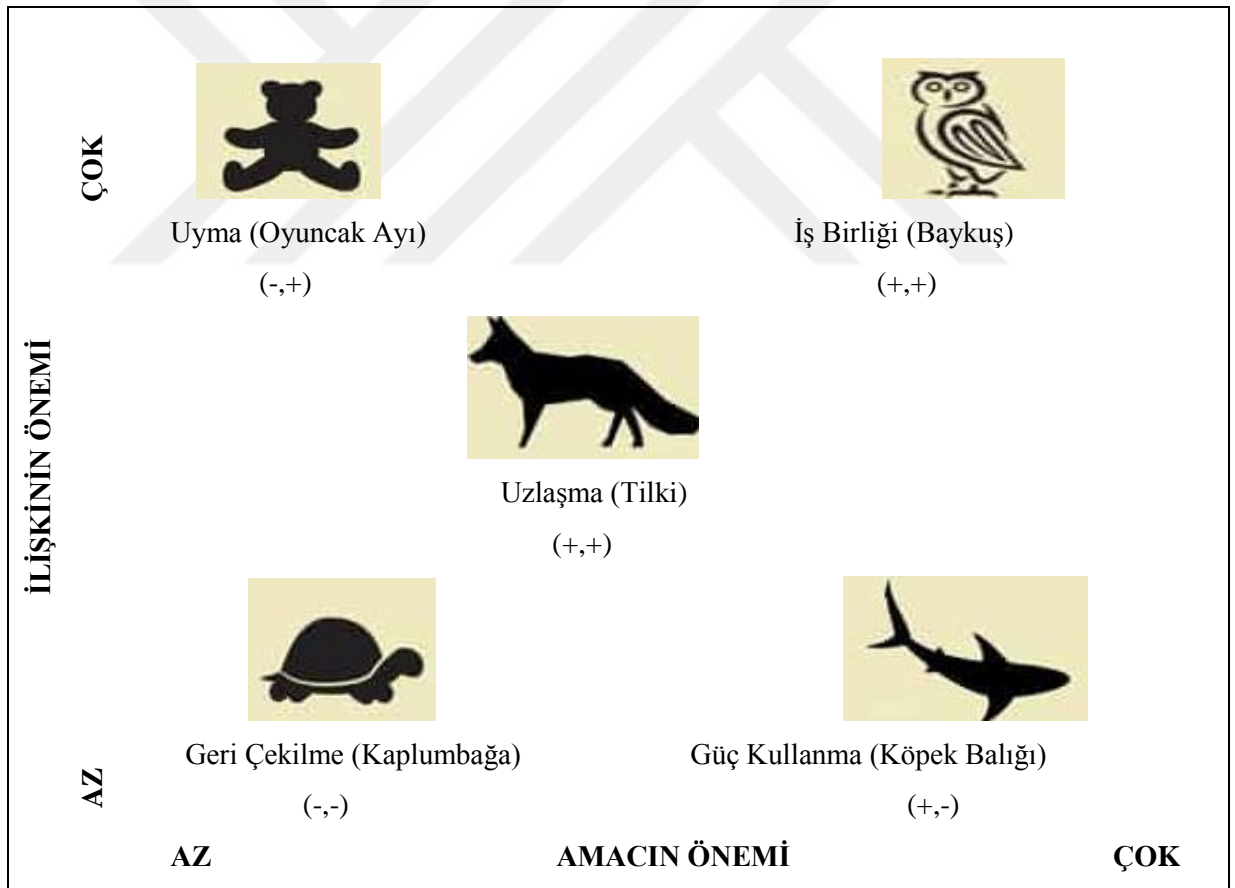
Yapılan araştırmalarda çatışma çözme stratejilerinin çeşitli başlıklarda ele alındığı görülmektedir. Yakar ve Yılmaz, çatışma çözme stratejilerini; çaba harcayarak çözme, yardım alarak çözme, şiddeti ön plana çıkararak çözme, dini değerlerden faydalanarak çözme, tesadüfler neticesinde çözme, olayları kabullenme ve olaylardan kaçarak çözme olarak sınıflandırmıştır (Yakar ve Yılmaz, 2015).

Schrumfp ve diğerleri; iki tarafın ya da temsilcilerinin çatışmayı çözmek için yüz yüze geldikleri müzakere, üçüncü bir kişinin yardımıyla yüz yüze geldikleri arabuluculuk, bütün tarafların destekleyip benimseyebileceği bir hareket planı oluşturarak iş birliği yaptıkları grupla sorun çözme yöntemi olan ortak karar verme gibi çözme stratejileri olabileceğini belirtmişlerdir (Schrumfp vd. 2007).

Çatışmaların çözümünde birden fazla yöntem uygulanabilmektedir. Hangi çatışmada hangi yöntemin uygulanacağı çatışmanın iyi bir biçimde analiz edilmesini gerektirir. Çatışan tarafların hedeflerine ve çatışmaya bağlı olarak çatışma çözme süreçlerini “kaybedelim- kaybedin, kaybedelim- kazanın, kazanalım-kaybedin, kazanalım-kazanın” stratejilerine ayrılabilir (Çağırtekin, 2016).

Çatışma çözme sürecinde öncelikle tarafların birbirlerine kızgınlıklarının yatırılması ve kontrol altına alınması gerekir. Daha sonra çatışmanın nedeni ve çatışma kapsamının ne olduğu değerlendirilmelidir. Tarafların çatışmayı çözebilecekleri, olumlu bir yaklaşım sergileyecekleri bir ortamın oluşturulması önem taşımaktadır. Çatışmanın bir kazan-kaybet yarışması olmadığı, iki tarafın da karşılıklı fikir belirtebilecekleri bir tartışma ortamında olası çözüm yollarının belirlenebileceği ve uygun çözümlerin değerlendirilmesinin yapılabileceği taraflara bildirilmelidir. Böylece taraflar, uzlaşma içinde katılımcı bir anlayışla sorunlara çözüm üretebilir ve çatışmayı yönetebilir (Akova ve Akın, 2015).

İnsanların amaçlarına ve ilişkilerine verdikleri önem derecesine bağlı olarak başvurabilecekleri beş farklı çatışma çözme stratejisi tanımlanmıştır. Her biri bir hayvanla simgelenen bu beş farklı çatışma çözme stratejisi aşağıda gösterilmiştir:

Şekil 1: Johnson ve Johnson'ın Çatışma Çözme Stratejileri (Öğülmüş, 2006)

Kaçınma-Geri Çekilme (Kaplumbağa): Kişilerin genelde çatışmanın çözümüyle ilgili umutsuz oldukları durumlarda görülen bir çatışma çözme yöntemidir. Taraflar birbirlerinin isteklerini görmezden gelir, çözüm bulmaya yaklaşmazlar. Çatışmayı

çözmeye çalışmanın gereksiz olduğunu düşünür ve çaresizlik duygusu yaşarlar. Çatışmayla yüz yüze gelmektense fiziksel veya psikolojik olarak geri çekilmenin daha kolay olduğunu düşünürler. Bu davranış biçimi benimsendiğinde kişi, en temel psikolojik gereksinimlerinden vazgeçer. Bu nedenle, kendi yaşamlarını yönetmekte zorlanırlar ve insanların kendilerini kullandıklarını düşünerek gizli öfke duygusunu içlerinde büyütürler. Bu çatışma çözme stratejisini seçenler için çatışma yaşadığı kişi ile ilişkisinin de kendi amaçlarının da bir önemi yoktur. Bu çözme davranışı kaplumbağa ile temsil edilmektedir (Öğülmüş, 2006; Büyükişık, 2019; Demir, 2009).

Kaçınma stratejisi, taraflar arasında gerilimin sağlıklı bir iletişim gerçekleşmeyeceği kadar yüksek olduğu durumlarda etkili olabilir. Çatışma tarafların daha sağlıklı düşünebilecekleri bir süreye kadar ertelenebilir. Kaçınma stratejisinin etkili olabilmesi için kontrollü ve bir amaca yönelik olarak kullanılması gerekir. Zamanla problemin yok olacağını düşünmek, sorunların çözümsüzleşmesine neden olabilir (Karip, 2020).

Uyma -Verme, Yatıştırma (Oyuncak Ayı): Tarafların kendi isteklerini önemli görmeyerek öncelikle karşı tarafın isteklerini yerine getirdikleri bir stratejidir. Burada ilişkiler çok önemli, amaçlar pek önemli değildir. Bu bireylerin amacının temelinde kabul görme arzusu bulunur. Bir tartışma çıkmaması, karşı tarafın incinmemesi için çatışmaktan kaçır, onların söylediklerine bire bir uyarlar. Birilerinin kalbinin kırılacağından ve ilişkilerinin bozulacağından çok korkarlar. Başkalarının sevgisini kaybetmemek veya kazanmak için amaçlarından vazgeçerler. Bu çatışma çözme davranışı oyuncak ayı ile temsil edilmektedir (Öğülmüş, 2006; Büyükişık,2019; Demir, 2009).

Uyma stratejisi, karşı tarafla ilişkinin devam edilmesine verilen değerin, ilgi ve gereksinimlerin doyurulmasına verilen değerden daha yüksek olduğu durumlarda etkili olabilir. İlişkinin devam edilmesine önem veriliyorsa ve çatışmayı sürdürmek ilişkilere zarar verecekse öncelikle karşı tarafı tatmin etmek seçenek olarak görülebilir (Karip, 2020).

Güç Kullanma-Hep Kazanma, Rekabete Girme (Köpek Balığı): Güçlü olmayı, hep kazanan olmayı benimsemiş kişiler için çatışmalarda öncelik, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmektir. Bu kişiler için önemli olan ilişki değil amaçlarıdır. Başkalarının kendisini sevmesi ya da kabul etmesi onlar için önemsizdir. Çatışmalarda kendi

çözümlerini dayatırlar. Karşılarındaki kişileri kendi istekleri doğrultusunda zorlarlar ve şiddete başvururlar. Çatışma ortamı, bir kazan- kaybet ortamıdır. Bu ortam içinde amaç sadece kendi isteklerini yerine getirerek kazanmaktır. Kazanmanın güç ve gurur kaynağı olduğu bu çatışma çözme davranışı köpekbalığı ile temsil edilmektedir (Öğülmüş, 2006; Büyükişık, 2019; Demir, 2009).

Güçlü olma stratejisini tercih eden taraf, yalnızca karşı tarafın gözünde değil diğer kişilerin ya da tarafların gözünde de gücünü artıracaklarını düşünür. Bu durum güçlü olma stratejisinin tercih edilmesinde etkili olur. Güç gösterilen, hükmedilen taraf, çözümden memnun değildir. Fakat güçsüz olduğundan ve başka seçeneği olmadığından çözümü kabul etmek zorunda kalabilir (Karip, 2020).

Uzlaşma-Problemi Görme, Uzlaşma Yolları Arama (Tilki): Bu çatışma çözme stratejisinde amaçlar da ilişkiler de önemlidir. Kişiler, amaçlarına ve ilişkilerine orta derecede önem verirler. Uzlaşma ortamının oluşabilmesi için her iki taraf da isteklerinin bir kısmından vazgeçerek ortak bir çözüm bulma çabasına girer. Her iki tarafın da kazanabileceği çözümlerin arandığı kazan- kazan yaklaşımı benimsenir. Bu çatışma çözme davranışı tilki ile temsil edilmektedir (Öğülmüş, 2006; Büyükişık, 2019; Demir, 2009).

Uzlaşma, tarafların karşılıklı bazı kabullenmelerde bulunmaları veya kısa sürede ortak bir nokta bulmaları biçiminde gerçekleşir. Bu strateji kullanıldığında ödün veren taraf, uyma stratejisine göre daha az ödün vermektedir. Uzlaşma stratejisi için taraflar kendi ilgi ve ihtiyaçlarının doyurulmasına önem verdikleri gibi karşı tarafın ilgi ve ihtiyaçlarını da dikkate almaları gerekir (Karip, 2020).

Sorun Çözme-İş birliği Yapma, Yüzleşebilme (Baykuş): Bu çatışma çözme stratejisinde kişilerin asıl odaklandığı şey, birbirlerine zarar vermeden sorunların çözümüdür. Burada kişiler, hem amaçlarına hem de ilişkilerine çok önem verirler. Her iki tarafın da isteklerine önem verirler ve bu ihtiyaçları karşılayabilmek için birlikte yol ararlar. İş birliği içinde olabilmek için iletişimin önemli olduğuna inanırlar. Karşı tarafı anlama davranışı içinde olmaya çalışırlar. Çatışma yaşayan her iki tarafın da içsel doyum yaşayabileceği, herkes tarafından kabul görebilecek çözümler buluncaya kadar çözüm arayışları devam ettirilir. Böyle bir çözüm yolu bulunmadıkça tatmin olmazlar. Onlara göre çatışmalar ilişkileri geliştiren birer araçtır ve gelişmelere katkıda bulunur. Taraflar uzlaşma yoluyla anlaşır ve her iki taraf da kazanan taraf olur. Bu çatışma

çözme davranışı baykuş ile temsil edilmektedir (Öğülmüş, 2006; Büyükişık, 2019; Demir, 2009).

Sorun çözme stratejisinin diğer stratejilerden ayırıcı ögeleri, karşılaşma ve problem çözmedir. Karşılaşmada, açık bir iletişim ile çatışmanın gerçek nedenleri irdelenir ve yanlış anlaşılmalardan ortadan kaldırılır. Karşılıklı güven ve açık bir iletişim, problem çözme için ön koşul olarak kabul edilir. Problem çözme sürecinde de her iki tarafın ilgi ve ihtiyaçlarını sağlayacak çözüm bulunabilir (Karip, 2020).

2.1.5. Çatışma Sonuçları

Çatışma, pozitif de negatif de değildir. Çatışmalar, tehlikelerin belirtisi olabileceği gibi fırsatların da habercisi olabilir. Çatışmanın nasıl anlaşıldığı ve yönetildiği, çatışma sonucunu olumlu ya da olumsuz yapabilir. Çatışma sürecinde yaşananların ya da çatışma sonuçlarının yararları veya zararları, tarafların yaklaşımlarına ve toplumsal yargılara göre değişebilir (Karip, 2020).

Çatışmalarını sağlıklı yollarla çözen kişiler, karşılarındaki kişileri dikkatle dinler, o kişilerin gereksinimlerini gözetir, onları anlamaya çalışırlar. Yüzeysel uzlaşmalara yanaşmazlar. Yaratıcı çözüm seçenekleri üretirler. Çatışmayla ilgisi olan herkesin çözüm üzerine odaklanabilmesini sağlarlar (Öner, 2010).

Sağlıksız çatışma çözme yollarını kullananlar ise, istediklerini elde edemedikleri zaman öfkelenirler. İstediklerini elde edebilmek için şiddete başvurabilir ve çevrelerindeki kişileri tehdit ederler. Sorunları tartışmayı reddeder, çözüme ulaşabilme yollarını kapatırlar. Sadece kendilerinden daha güçlü olduğunu düşündükleri kişiler karşısında boyun eğme veya pes ederler. Yaşanan sorunu ve çözüm ihtimallerini dürüstçe ortaya koymayı reddederler (Öner, 2010).

Çatışmalar çözüm biçimlerine bağlı olarak tarafların kazanması veya kaybetmesi ile sonuçlanır. Johnson ve Johnson çatışmaların sonuçları olarak ele alınan başlığı “müzakere biçimi” başlığı altında ele almıştır. Buna göre kişiler arası çatışmalar üç şekilde sonuçlanabilir (Demir, 2009):

Kazan-kaybet: Çatışmadaki taraflardan birinin ihtiyaç ve çıkarları göz ardı edilerek, diğer tarafın kendi çıkarlarına uygun davranmasıdır. Böyle sonuçlanan çatışmalarda önemli olan ilişki değil, kişinin amacıdır. Taraflardan biri ya da her ikisi çatışmada kazanmak ister. Bu şekilde sonuçlanan çatışmalarda taraflar yıkıcı ve

hükmedici ilişki tarzını kullanabilmektedir. Bu durum da taraflardan birinin toplumsal ve duygusal gereksinimlerinin karşılanamama riskini oluşturmaktadır (Demir, 2009).

Kişiler, çatışma yaşamamış gibi sorunlarını görmezden gelerek veya çatışmayı inkâr ederek çatışmalardan kaçabileceklerini zannederler. Taraflardan biri kendi gereksinimlerinden vazgeçip boyun eğerek veya kendi çıkarlarına uygun olmayan çözümü kabul ederek çatışmadan kaçınır. Bu durum da hayal kırıklarına, güvensizliklere, korku ve endişelere yol açar (Öner, 2010).

Tarafların birbiri üzerinde güç kullandıkları, kavga ettikleri çözüme yönteminde de kazan-kaybet yaklaşımı söz konusudur. Birinin kazanabilmesi için diğersinin kaybetmesi gerekir. Kavga tepkisi gösteren kişi baskı uygulayarak kazanmak ister. Bu kişiler iletişim kurmaktan kaçınırlar. Birbirlerini anlamaya çalışmak yerine saldırgan davranışlarda bulunurlar (Öner, 2010).

Kazan-kazan: Bu şekilde sonuçlanan çatışmalarda her iki tarafın çıkarları göz önünde bulundurulur ve anlaşmaya varmak için direnç azaltılır. Ortak kazançlar en üst düzeyde tutulur ve denge sağlanır. Böyle sonlanan çatışmalarda taraflar arasındaki ilişki gelişip güçlenmeye başlar (Demir, 2009).

Taraflar birbirlerini suçlamadan sorunların üzerine odaklanırlar. İletişim kurmanın önemli olduğuna inanır, iş birliği içerisinde olurlar. Empati kurabilme ve etkin dinleme becerisine sahiptirler. Çatışan her iki tarafın da çıkarları gözetilerek gereksinimlerini karşılayabilecekleri bir anlaşmaya varmaya çalışırlar. Bu biçimde her iki taraf da kazanabilmektedir (Öner, 2010).

Kaybet-Kaybet: Bu sonucu taşıyan çözüm sürecinde taraflar kendi amaçlarını ön planda tutar. Çatışma tarafları, hedeflerinden vazgeçmez ve hedeflerine ulaşmak için tehdit, saldırganlık ve öfke içeren davranışlar gösterirler. Sonuçta iki taraf da amaçlarına ulaşamaz. Kavga etme şeklinde tepkilerin yol açtığı bu sonuç biçiminde çatışma çözüme sürecinde taraflar isteklerini ve düşüncelerini kabul ettirmek için dayatmacı bir tutum sergileyebilirler. Çatışmanın sonunda taraflardan biri maddi kazanç elde etse dahi kendini huzursuz hissediyorsa tam anlamıyla kazanmış sayılamayacağından çatışma kaybet-kaybet ile sonuçlanmış olur (Demir, 2009; Büyükişık, 2019).

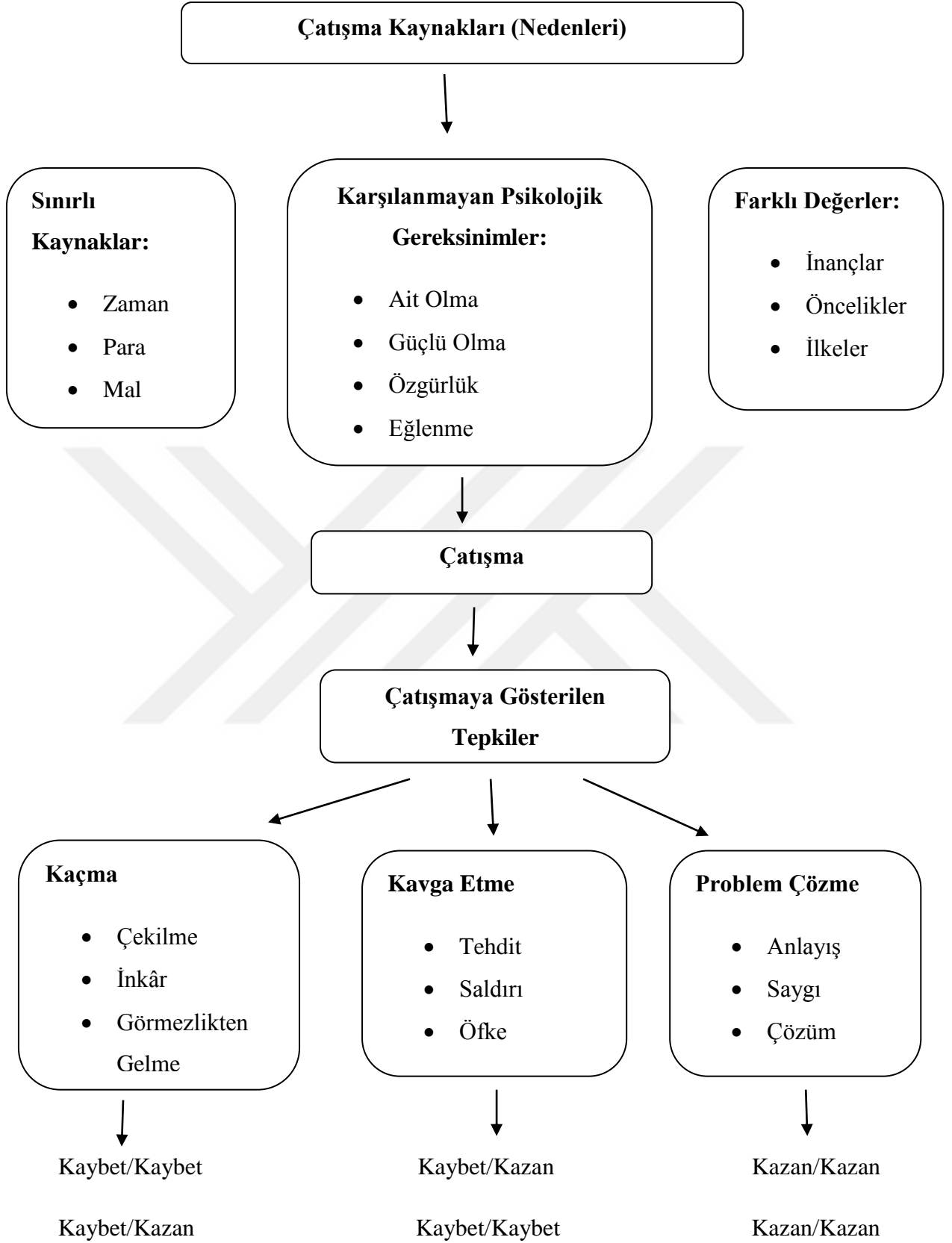
Çatışma yaşayan taraflar, çatışmalarını görmezden gelip inkâr etme yolunu seçerlerse de kaybet-kaybet yaklaşımı ortaya çıkar. Başka bir ifadeyle her iki taraf da

temelde yer alan temel psikolojik gereksinimlerini karşılayamadıklarından kayba uğrarlar (Öner, 2010).

Özetle; sosyal hayatın bir parçası olan çatışma; değerlerde, yaşantılarda, inanışlarda ve algılarda farklılıkların doğal sonucu ortaya çıkan bir olgudur. Çatışma kavramına genellikle şiddet, kavga gibi olumsuz anlamlar yüklenir. Oysa değişim ve gelişimin olması için çatışma kaçınılmazdır. Çatışma pozitif de negatif de değildir. Çatışmanın olumlu veya olumsuz sonuçlanması, çatışmanın nasıl yönetildiğine bağlıdır.

Çatışma çözme sürecinde, tarafların birbirlerinin duygularını anlamaları önemli bir yer tutar. Birbirlerinin ne hissettiğini anlayan kişiler, yaşadıkları sorunu çözme konusunda daha istekli olur ve iş birliğine yanaşırlar. İş birliği içerisinde çözülen sorundan sonra taraflar genellikle mutluluk ve huzur içerisinde olurlar. Herhangi bir taraftarın kendini kötü hissetmesine neden olan çözümler kalıcı olmaz. İki tarafın da kazandığı çözüm, iki tarafın da memnun olduğu çözümdür.

İnsan ilişkilerinde yaşanan bu çatışmalar, yazınsal yapıtlarda da kendini gösterir. Yazınsal yapıtlarda çatışma; metni başlatan, onu sürekli olarak harekete geçiren ve okuma etkinliği boyunca da sürükleyen önemli bir öğedir. Yazınsal yapıtlar, insanın kendisiyle, başka insanlarla, doğal ve toplumsal çevresiyle olan çatışmalarını yansıtır. Çocuk yazını da gerçekliğin, yeniden kurgulanarak çocuğa uygun biçimde yansıtması nedeniyle, çocuğun kimi çatışmaları yansıtılır (Aslan, 2006).

Şekil 2: Çatışma Şeması (Öğülmüş, 2006; Büyükişık, 2019).

2.2. ÇOCUK EDEBİYATI

2.2.1. Çocuk Edebiyatı Nedir?

Çocuk; kendine özgü algısı, duyarlılıkları, duygusal ve fiziksel ihtiyaçları ile bilişsel, ruhsal ve toplumsal gelişim özellikleri farklılık gösteren, ardışık ve ilerlemeci bir gelişim taşıyan kişidir (Karagül ve Şen, 2020).

Çocuk; bebeklik döneminin bitiminden hemen sonra (2 yaş) başlayan ve ergenlik dönemiyle (15 yaş) biten, iki dönem arasında fiziksel, duygusal, sosyal açıdan gelişim gösteren, toplumda yetişkin birey olmaya hazırlanan kişidir. Çocuğun yaşamı biyolojik olarak farklılık gösterdiğinden çocukluk kavramı 13-14 yıllık süreci kapsar. Bireyin bilgi, duygu, dil, sosyal ve kültürel açıdan gelişim gösterdiği dönem çocukluk dönemidir (Can, 2014).

Edebiyat, dille oluşturulan bir sanattır. Dillerin en yetkin kullanımı kendini edebiyatta gösterir. Şiir, roman, öykü gibi varlıklar dillerin anlatım güzelliğini de yansıtır. Bireyi yaşam gerçekliğiyle buluşturan, kişilerin evrenini genişleten yazınsal yapıtlar, onların ana dilini kullanma becerisini geliştirir. Etkili düşünme ve öğrenme, etkin bir iletişim becerisine sahip olan bireyler, ana dili yetkinleşmiş bireylerdir (Sever, 2019).

Duygu ve düşünceleri yazılı veya sözlü aktarma biçimi edebiyatı oluşturur. İnsanoğlunun yaşam ihtiyaçlarıyla birlikte estetiksel ihtiyaçları da vardır ve edebiyat ruhun gıdasını oluşturur. İnsanlar edebiyat hayalini kurduğu hayatları yaşama olanağı bulmaktadır. Çocuklara da edebiyatı tanıtarak ve sevdirek onların hayatı anlama süreci zenginleştirilebilir (Doğan, 2015).

Sadece yetişkinlere seslenen bir edebiyat değil çocuklara seslenen bir edebiyat da vardır. Edebiyat, duygu ve düşünceleri kuvvetli ve güzel bir şekilde ifade ettiği için çocuğa yaratıcılığı, farklılığı, dille oyun oynamayı öğretir. Çocuğu farklı dünyalarla tanıştırmakla birlikte ona sevmeyi, ahlaki ve sosyal hayatı öğretir (Dellal, 2010).

Çocuk edebiyatı; erken çocukluktan başlayıp ergenlik dönemini de içine alan, çocukların dil gelişimine ve anlama düzeyine uygun biçimde dünyalarını sanatsal niteliği olan iletilerle zenginleştiren, beğenilerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2021). Çocuk edebiyatı; dil ve kişilik gelişimi, bilişsel ve sosyal gelişim gibi

eğitici yönlerle birlikte duygu, düşünce, hayal ve sanat eğitimi ile çocukların dünyalarını zenginleştiren bir edebiyat alanıdır (Şirin, 2016).

Çocuğa verilen değerin artmasıyla çocuk edebiyatı kavramının ortaya çıktığı düşünülmektedir. Çocuğun toplumdaki ayrı düşünülemediği ve sosyal hayatın bir parçası olduğu düşüncesinden yola çıkılarak çocuk incelenmeye başlanmış, bu alanda çalışmalar artmıştır (Doğan, 2015).

Çocuk edebiyatının özel ve müstakil bir konuma yerleşmesinde, bu edebiyatın hem biçim de hem de içerik özellikleriyle çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını temel olarak oluşturulması etkilidir. Çocuğun iç dünyasıyla, algılama biçimiyle, gelişim özellikleriyle yetişkinlerden farklılaşması, çocuğa göre yapıtların kaleme alınmasını gerekli kılmış ve çocuk edebiyatı alanı oluşturulmuştur (Karagül ve Şen, 2020).

Çocuğun gelişim dönemleriyle çocuk edebiyatı yakından ilgilidir. Bu yönüyle yetişkin edebiyatından ayrılır. Yetişkinler için ortaya konan yapıtlarda, okuyucunun yaşı, gelişimi dikkate alınmazken çocuklar için ortaya konan yapıtların hitap edeceği hedef kitlenin yaşı, gelişim evreleri, beklentileri dikkate alınmak zorundadır (Doğan, 2015).

Çocuğun eğitiminde, edebiyatın önemli bir yeri vardır. Eğitim, çocukları emir vererek değil iyi yetişmiş, kibar, ince ruhlu insanlar olarak yetiştirmek ister. Edebiyat, eğitimin bu isteğini gönüllere hitap ederek yapar. Bu bağlamda eğitimde edebiyatın önemi küçümsenemez (Dellal, 2010).

Çocuk edebiyatı, çocuğa yaşamın her aşamasında rehberlik etmekle birlikte değerler de kazandırmaktadır. Yapıtlardaki kahramanla özdeşleşen çocuk; merhamet, sevgi, saygı gibi değerleri öğrenmekte ve uygulamaktadır.

Çocuk; okuduğu yapıtlar sayesinde farklı ülkelere, zamanlara yolculuk edebilmekte ve farklı karakterlerle tanışabilmektedir. Bu farklı durumlarla karşılaşmak onu sonraki hayatında karşılaşacağı birçok durum için tecrübe edinmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte çocuk ürünleri sayesinde çocuk, sorunlarında yalnız olmadığını da görebilmektedir. Bu sayede yaşadıklarını özdeşleştirerek sorunun üstesinden gelebilmekte ve yaşama sıkı sıkı tutunabilmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı çocuğu birçok alanda geleceğe hazırlarken kendini ifade etme, birey olma gibi alanlarda çocuğun gelişimine de katkıda bulunmaktadır (İpek, 2019).

2.2.2. Çocuk Edebiyatında Bulunması Gereken Nitelikler

Çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak, çocuk edebiyatının temel işlevidir. Çocuk edebiyatı ürünleri; çocukları nitelikli metinlere yönelten, onlara okuma kültürü kazandıran ürünler olmalıdır. Çocuklara, anlamaya dayalı bilişsel ve duyuşsal boyutlu davranışlar uygulayabileceği olanaklar sunmalıdır (Sever, 2021).

Çocuk edebiyatı ürünleri, ilköğretim süreciyle birlikte dilin güzelliklerini fark ettirme ve eğlendirme amaçlarının dışında çocukların insan doğasını kavramalarına, kendilerini ve yaşamı tanımalarına katkıda bulunmalıdır. Çocuk, kitaplarda yaşamı ve insanı yansıtan anlatım olanaklarıyla buluşabilmelidir. Sanatçının çocuğu anlayan, kavrayan biçemi; bu buluşma sürecindeki etkileşimin niteliğini belirler (Sever, 2019).

Çocuk kitaplarında, çocuğun özdeşim kuracağı kahramanların iyi geliştirilmesi, hem fiziksel hem kişilik özelliklerinin çocuğa tanıtılması gerekir. Kahramanların değişen kişilik özellikleri çocuğun insan gerçekliğini anlamasına katkıda bulunmalıdır. Varlığa ve insan doğasına ait gerçekliğin anlatıldığı bir yapıtta; olaylar, çocuğun edilginleşmesine yol açan sadece şans eseriyle sonuçlandırılmamalıdır. Birbiri ardında dramatik olaylara yer vermek, çocuğu aşırı duygusallığın altında çaresiz bırakabilir, insana özgü duyarlıklarını zedeleyebilir (Sever, 2019).

Çocuk edebiyatı, öncelikle çocuk okurlar için yapılan bir edebiyattır. Çocuk ve çocukluk, bu edebiyatın varlık nedenini oluşturur. Bunun için de çocuğu çok iyi tanımak, ilgi ve gereksinimlerini dikkate almak gerekir. Çocuk ve çocukluğun yok sayıldığı bir durumda çocuk edebiyatından söz edilemez (Karagül ve Şen, 2020).

Çocuk edebiyatı yapıtlarıyla yetişkin edebiyatı yapıtları arasında estetik nitelik bağlamında herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Çocuk edebiyatı yapıtları da birer sanat ürünüdür ve bir sanat eserinin taşıması gereken nitelikleri bulundurmaktadır. Bu yapıtlar; estetik değer taşıyabilmeli, çocukları düşsel ve düşünsel bir yolculuğa çıkarabilmeli ve heyecan, kaygı, merak gibi duyguları uyandırabilmelidir (Karagül ve Şen, 2020).

Çocuğun duygu ve düşünce dünyasını yansıtmak, çocuk edebiyatının amaçlarından biridir. Çocuk edebiyatı; üç temel kavram olan “çocuk bakışı”, “çocuğa görelilik” ve “çocuk gerçekliği” nden yola çıkılarak yapılandırılan bir edebiyat olmalıdır. Çocuğun baktığı yerden bakmak ve gördüğünü görmek gerekir. Bu da onun bakış

açısıyla algılayabilmeyi, onun akıyla düşünebilmeyi yani onunla özdeşim kurmayı gerektirir. Çocuk gerçekliğini kavrayan ve bunu dilin anlatım gücüyle örebilen sanatçı, çocukla kitap arasında yazınsal iletişim sağlayabilecektir (Karagül ve Şen, 2020).

Çocuğun başta dinleme becerisi olmak üzere diğer duyularını da geliştiren çocuk edebiyatı, çocuğu geleceğe hazırlamalıdır. Onun iyi bir okuyucu olmasını sağlamalı, eleştiri yeteneğini geliştirip farklı fikirlere saygı duymasını sağlamalıdır. Çocuk edebiyatı ürünlerinin hedefleri arasında; onları iyiye ve güzele yönlendirmek, ana dilin nasıl kullanılacağını sezdirmek, onların duyarlılıklarını artırmak olmalıdır (Temizyürek, 2014).

Çocuk edebiyatı, özenle hazırlanmış, hedef kitleye uygun, nitelikli çocuk kitaplarıyla görevini yerine getirir. Çocuklar için hazırlanan kitaplar, çocuğun hem eğitilmesine hem de zevk almasına, hayal dünyasının gelişmesine ve dil becerilerine katkıda bulunmalıdır. Çocuğa içinde yaşadığı toplumun dilini incelikleriyle öğretmek olmalıdır. Çocuk, dinlediği veya okuduğu edebiyat ürünleriyle dilinin bütün inceliklerini öğrenmeli, kelime hazinesini zenginleştirmelidir (Temizyürek, 2014).

Nitelikli çocuk kitapları ile buluşan çocuklar, kitaplardaki olaylardan hareketle doğruyu yanlış ayırt etmeye, kendi doğrularını oluşturmaya başlarlar. Kendi düşüncelerini oluşturan çocuk ise hangi konumda yer aldığı ve değerlerinin farkına varır. Çocuk, sevmeyi, değer vermeyi, topluma yararlı olmayı öğrenir. Çocuk, sanatçının işlediği konuları kendi bakış açısıyla hayatına taşır (Aslan, 2006'dan Akt. Mert, 2020).

Çocuklar okuyarak farklı dünyaları, düşünceleri, insanları tanımaktadır. Kitaplarla çocuklara geniş bir pencere açılmaktadır. Bu pencereyi tek bir düşünceye bağlamak, çocukları aynı yöne bakmaya zorlamak edebiyat değerlerine aykırıdır. Kitaplar bir fikri tanıttıp öğretebilir fakat o fikri kabul ettirmeye çalışmamalıdır. Çocuk kitaplarının eğitici yönü üzerinde önemle durulmalı, yaşamı anlamlandırmaya çalışan çocuğun bilgi evrenini zenginleştirmelidir (Dellal, 2010).

Çocuk tek bir türle değil tüm türlerin farklı özellikleriyle karşılaşmalıdır. Farklı anlatımların dil zenginliğini gören çocukta ifade gücü zenginleşmekte, kazandığı estetik bakış açısıyla çocuk, olay ve durumları farklı gözle yorumlayabilmektedir. Bunun için de yazar yapıtlarını çocuğu temel alarak yazmalıdır. Çocuğa hitap etmeyen yapıtlar,

çocukta okuma sevgisi oluşturmaz ve sonraki yaşamı için de olumlu etkiler oluşturmaz. Çocuğa uygun, çocuğu ve çocuğun gereksinimlerini ele alan yapıtlar oluşturulmalıdır (İpek, 2019).

MEB, (2013) çocuk edebiyatında bulunması gereken nitelikleri şöyle sıralamaktadır:

- Çocuğu ruhsal ve zihinsel yönden geleceğe hazırlamalıdır. İçinde yaşadığı toplumun ortak değerlerine saygılı ve onları gözeten inançlı ama bilimsel düşünce sistemlerine açık, kendine ve mensubu bulunduğu topluma yabancılaşmadan tüm insanlığın hizmetine hazır; sevgiyi, saygıyı ve adaleti baş tacı eden, öz güveni tam bir kimlikte yetiştirilmesine hizmet etmelidir.
- Çocuk; genellikle hayali, abartılı, gerçeküstü bir dünyadan hoşlanır ancak bunları somutlaştırırsanız anlar ve zevk alır. Bu yüzden anlatıcı; hayalin içinde hayatın bir gerçeğini, abartılı duygu hâllerinin içinde barışçı, mütevazı, uzlaşmacı ve iyiliksever tutumu, gerçeküstü olayların kıvrımları arasında, gerçek hayat sahneleri karşısında uyanık ve dirençli kalmanın bilincini, erdemini öne çıkarmalıdır.
- Çocuk yayınlarında çocuğun yaşı ve eğitim durumu, bir yapıtın önerilmesinde belirleyici öğedir. Ayrıca çocuğun cinsiyeti, özel hayatı ve eğilimleri dikkate alınmalıdır.
- Çocuk yayınlarının eğitici, öğretici yanı ağır basmalı bu etkinin çocuğun ve toplumun yararına olmasına özen gösterilmelidir. Ana dili (ulusal veya resmi dil de olabilir) bilincini pekiştiren, dil beğenisi geliştiren olgunluktaki eserler seçilmelidir. Çocukların dünyaya umutla ve gerçekçi gözle bakabilmelerini sağlayan, sosyal ve doğal çevre değerlerini önemsemeyi ana eksen alan edebiyat ürünleri önerilmelidir. Konu ve resim seçimlerinde çocuğu gerçek hayattan koparacak, düşsel ve fantastik olanı gerçekleştirmeye yöneltecek etkiler taşımamalıdır. Ayrıca insanı hayatı ve toplum hakkında kötü ve zararlı telkinler içeren yoz yapıtlar dikkatle ayıklanmalı ve çocuktan uzak tutulmalıdır (MEB,2013: 4,5).

Çocuğa göre yapıtlar vermek isteyen sanatçı, öncelikle çocuk gerçekliğine inanmalı, böyle bir sorumluluğu olduğunun bilincinde olmalıdır. Sanatçı; sözcükleri çocuğun ilgi ve yeteneklerini kuşatan bir anlayışla kullanabilmeyi, onu okumaya özendirilebilmeyi, çocuğa insanca duyarlıklar ve düşünceler oluşturabilmeyi amaç edinmelidir. Çocuk yapıtlarında her şeyi bilenden çok öğrenmeye çalışan araştırmacı bir kişilik yansıtılmalıdır (Sever, 2021).

Her yapıtın çocuk için uygun olmadığı ve çocuklar için yazılmış her yapıtın da çocuk edebiyatı özelliği taşımadığı bilincinde olunmalıdır. Çocuk edebiyatı yapıtları; ele aldığı konu, konunun sunuş biçimi, iletileri, karakterleri, dil ve anlatım özellikleri çocuğun anlayabileceği düzeyde olmalıdır. İçerik, tasarım ve eğitsel özellikleriyle

çocukların dilsel, bilişsel, duyuşsal, toplumsal ve kültürel gelişimini destekleyen estetik yapıtlardır. Bu bağlamda onlara bazı yargıları dikte ettirmeye çalışan, öğüt verici ve parmak sallayan bir anlayışla kaleme alınmış yapıtlardan çocukların uzak tutulması gerekmektedir (Karagül ve Şen,2020).

2.2.3. Gülten Dayıoğlu ve Çocuk Edebiyatı

Gülten Dayıoğlu, toplumunun ve çağının yazarıdır. O, çocuğun dünyasını yakalayabilmiş, sevgiyle bakan bir yazardır. Sevginin yüceltiildiği bir dünya görüşüne sahip olan Dayıoğlu'nun yapıtlarının değişmeyen değeri sevgidir. Sevginin pek hissedilmediği bu dünyada insanlara sevmeye çağrısında bulunur. Dayıoğlu, yapıtlarında serüven dolu bir kurgu ile çocuğa ve gence değer ve davranışları nasihat şeklinde değil, hayatın içinden seçtiği örneklerle verir. Onun yapıtlarını okuyanlar verilmek istenilen mesajları, kendi duygu ve düşünce süzgeçlerinden geçirdikten sonra kabullenme ihtiyacı hisseder ve henüz başında oldukları hayat hakkında tecrübe edinme imkânı bulurlar. Hem çocuklara hem gençlere seslenen yapıtlar kaleme alan Dayıoğlu, yapıtlarında aile hayatı ve aile içinde çocuğun durumu, sosyal hayat, eğitim-öğretim, millî değer yargıları, bilimin insanlığa hizmet için kullanılması, dil-din-ırk ayırımı gözetmeksizin insana insan olduğu için değer verme gibi meseleleri işler. Yapıtlarındaki aksaklıkların çözümü genellikle sevgiden geçer (Çılgın,2005).

Gülten Dayıoğlu, eğitimin belirli dönemlerle sınırlandırılmaması gerektiğini düşünmekte, eğitimin yaşamın başlangıcından bitimine değin devam ettiğine inanmaktadır. Bununla birlikte en etkili olduğu dönemin çocuk ve gençlik dönemi olduğunu düşünmektedir. Çocuk ve gençlerin birey olma bilincini, toplumsal değerleri ve kültür birikimini eğitim aracılığıyla kazandırılabilceğini düşünen yazar, eğitimin duyarlılık ve sorumluluk bilinci ile verilmesi gerektiğini savunur. Çocuğun, çağdaş ve değişik görüşlere açık bir biçimde toplumsal değerlerin de dışına çıkmadan eğitilmesi gerektiğini vurgular. Çocukların ve gençlerin özgür iradeleri ile yaşamı tanımaya çalışmalarına fırsat verilmesi gerektiğini düşünür (Kibris, 2019).

Gülten Dayıoğlu; roman, öykü ile birlikte radyo ve televizyon oyunları da yazmış olan çok yönlü bir yazardır. Yurt dışındaki çocukların eğitim ve öğretim sorunları üzerinde duran ve bu konuda araştırmalar yapan bir yazardır. Ancak en başarılı olduğu alan şüphesiz çocuk edebiyatı olmuştur (Barut, 2010).

İlkokul öğretmenliği yapan Dayıoğlu, çocukların severek okuyabileceği kitaplar arar fakat bulamaz. Öğretmenlik yıllarında çocukların okuma açlığını temel sorun olarak görür. Küçük çocuğuna anlattığı düş öykülerinin öğrenciler tarafından beğenilmesi ile çocuklar için yazmaya başlar. Küçük adımlarla başlayan yazı çalışmaları, yayımlanacak boyuta ulaşır (Gökçe, 2008).

Talât Halman, Gülten Dayıoğlu' nun çocuğu çocuk olarak kabul etmesi, çocuğa saygı, sevgi, eşitlik gibi ufuklarının olduğunu, çocukların dünyasını en iyi tanıyan ve çocuklara dünyayı en iyi tanıtan yazar olduğunu söyler. Çocukların yüreklerine ışık, kafalarına açıklık ve bilgiyi çocuklara bir cennet sunar gibi sunduğunu belirtir (Kabacalı, 1993).

Gülten Dayıoğlu yapıtlarda, dilin doğru ve zengin hâliyle kullanılmasına önem verir. Dilin her yönden kuşatıldığını, yanlış uygulamalar gibi nedenlerden dolayı çocukların dili öğrenmesinin zor olduğunu; televizyon, dergi, gazete, internet gibi etkenlerin de dili olumsuz yönde etkilediğini düşünür. Bu olumsuzluklardan çocuğun kitap okuyarak korunabileceğini, bunun için okuma alışkanlığı kazandırmanın önemli olduğunu belirtir. Çocuklarda dil bilinci oluşturmanın gerekliliğine inanan yazar, kullandığı dile fazlasıyla özen gösterir. Kullandığı dilin yalın ve samimi olmasına, kelimelerin Türkçe kullanımlarına dikkat eder (Tozlu, 2010).

Gülten Dayıoğlu, yazın yaşamında yeni kuşak okurların gerisinde kalmamak için kendini geliştirme kaygısı taşıdığını belirtir. Araştırmalar yapmayı sürdürdüğünü, edindiği bilgilerle kendine yeni yol haritaları çizdiğini ifade eden Dayıoğlu, kendini aydınlatan en büyük ışığın “sevgi” olduğunu söyler. Araya sora, deneye yanıla çocuk ve gençlik kitabıyla, kitap ve okumayla ilgili epey görüş oluşturduğunu ifade eden yazar, çocuk kitapları için şunları söyler:

- Çocuk kitapları okur için bir anne konumundadır. Özenle yazılmış kitaplar okurun anadiline egemen olmasını sağlar. Ana diline egemen olan insan mutlu ve başarılı olmanın yollarını kolayca bulur.
- Kitaplar, çocuk ve gençler için yaşam boyu yararlanılacak güvenli yol haritalarıdır.
- Özenle yazılmış kitaplar, çocuk ve gençlerin, zihinsel ve tinsel gelişimlerini sağlayan çok etkin besinlerdir. Çocuklar için besin seçerken ne denli titizlik gösteriyorsak onlar için yazarken de o denli titiz olmak zorundayız.

- Kitaplar, çocuk ve gençler için yaşamla ilgili araştırma, deney ve gözlem yapabilecekleri, gizemli laboratuvarlardır.
- Kitaplar, çocuk ve genç okurun, insan tiplerini iyi tanımasını sağlar.
- Çocuk ve gençlik kitapları aşı gibidir. Vücut nasıl aşıyla mikroplara karşı direnç kazanırsa kitaplar da okurları, yaşamın her türlü zorluğuna karşı dirençli kılar.
- İyi kitaplar çocuk ve gençlere yaşam koçluğu yapar (Sever, 2007: 15,16).

Çocuk ve Gençlik edebiyatı alanında “Üç Kuşağın Yazarı” unvanıyla anılan Gülten Dayıoğlu, çocuk ve gençlik kitaplarıyla kuşaktan kuşağa hizmet vermeyi sürdürmektedir.

2.2.4. Çocuk Edebiyatı ve Çatışma

Çocuk edebiyatı yapıtlarında yazarlar, konuyu oluşturabilmek için bir olay kurgular ve kurgulanan olayda çatışmanın yaşanılması kaçınılmazdır. Çocuk edebiyatında metnin çekim gücü oluşturmasında olay ve çatışmalar, belirleyici etkenlerdir. Çocukların okuduğu edebiyat yapıtlarından zevk alabilmesi için çatışmayı yaşayan kahramanla özdeşim kurması ve olaydaki gerilimi hissedebilmesi gerekir (Sever, 2021).

Sosyal yaşamda gözlenen bir çatışma, kitapta okunan bir çatışma veya bireyin iç dünyasında yarattığı bir çatışma, çocuğun olay ve durumlar karşısında benimseyeceği tutum ve davranışlar öğrenme üzerinde belirleyici konumundadır. Çocuğun çatışmanın yer aldığı olay kurgusuna tanık olduğu ve yaşamına ilişkin davranışları öğrenme olanağı bulduğu bir kaynak olan çocuk edebiyatı yapıtlarının bu noktadaki payı oldukça büyüktür (Aksoy, 2020).

Çocuk romanlarında, olaylar genellikle çatışmalar üzerine kuruludur. Çatışma yaratmanın nedeni ise heyecanı devam ettirebilmek ve okurun dikkatini yapıtın başından sonuna kadar devam ettirebilmektir (Can, 2014).

Çocuk edebiyatı yapıtlarında, olay boyunca okurun merak duygusunu canlı tutan çatışmalar, çeşitli biçimlerde görülebilir. Bunlar şöyle sınıflandırılabilir:

- Kişi – kişi çatışması
- Kişinin kendisiyle olan çatışma
- Kişi- doğa çatışması
- Kişi – toplum çatışması (Can, 2014; Sever, 2021).

Kişinin kendisiyle olan çatışmada; ana karakter, kendi içgüdüleri ve kişisel tercihiyle savaş halindedir. Karakterin yaşadığı bu çekişmenin nedenini, amacına ulaşmak için karar vermek durumunda kalması oluşturmaktadır. Kişinin doğayla çatışmasında, hayatta kalma mücadelesi veren karakterin doğaya karşı verdiği savaştır. Kişinin kişiyle çatışmasında, karakter diğer kişilerle çatışır. Çatışma halinde olduğu bu kişiler; arkadaşları, rakip halinde olduğu kardeşleri veya kuralcı olan yetişkinler olabilir. Kişinin toplumla çatışmasını ise karakterin toplumla ve değer yargılarıyla çatışmasını oluşturur. Bu tür çatışmalar, değişen zamanın ve nesiller arası farkların getirdiği sorunlardan kaynaklanabilir (Can, 2014).

Çocuk yapıtlarında konuya ve yazara bağlı olarak olay kurgusunda; kişi-kişi, kişi-doğa ve kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmalardan yararlanılabilir. Çeşitli çatışmalarla merak duygusu işlenerek okurun ilgisi canlı tutulabilir. Ancak yazar, çocukların anlam evrelerine uygun olan kişi-toplum çatışmalarından yararlanabilir. Bir düşüncenin ya da inancın geçerliğini savunan kişi- toplum çatışmalarının çocuğun edebiyat kültürü edinmesinde engel oluşturabilir. Bunun için çocuklar, niteliğini ve geçerliliğini değerlendirme bilincine varmadan bu çatışmaların öznesi olmamalıdır (Sever, 2021).

Çocuk yapıtlarında, kişilerin yaşadıkları çatışmaları öncelikle akıl yürütme ve çaba gösterme yoluyla çözmesi kabul edilir. Çocuk yapıtlarında başkarakterin kendisiyle yaşadığı çatışmayı; kendisine dürüst davranarak, kendisini güçlü ve zayıf yönleriyle nesnel değerlendirerek çözmesi beklenir. Kişi kendisiyle yaşadığı çatışmayı; bir arkadaşı, aileden biri veya yetişkinlerden biriyle paylaşma yoluna gidebilir. Çatışma çözümünde bireyin kendisine saygısına, yaşamı sevmesine, çabaları sonucu kendisini takdir etmesine yer verilmesi beklenir (Karagöz, 2014).

Çocuk yapıtlarında karakterlerin başkalarıyla yaşadığı çatışmaları insani bir yolla çözmesi beklenir (Karagöz, 2014). Çocuk edebiyatında şiddetin normalleştirilmesinin, çatışma çözümünün olağanüstü güçlerle kötülerle savaşmada tercih edildiği yolların okurun duygu ve düşüncelerinde sorunlara sebep olabilir (Sever, 2019). Nitelikli çocuk yapıtlarında kişilerarası arası çatışmalarda demokratik yolların tercih edilmesi, çocukların duygu ve düşüncelerinin olumlu yönde gelişimine katkı sağlar.

Kişilerin doğayla çatışmalarının yer aldığı çocuk yapıtlarında, karakterlerin doğaya saygılı olması, doğaya zarar vermeden çözüm yolları bulması beklenir. Karakterlerin toplumla yaşadığı çatışmalarda ise karakterlerin insan haklarına saygılı olması ve demokratik olması beklenir. Yapıtlarda; karakterlerin gelişim özelliklerine uygun, toplum için iyi olan değerler üzerine düşünmesi sağlayacak çatışmaların olması gerekir (Karagöz, 2014).

Çatışmalar iş birliği ile çözülürse açık ve dürüst bir iletişim kurulabilir. Açık ve dürüst bir iletişim ile taraflar birbirinin söylediklerini, duygu ve düşüncelerini anlamak için çaba gösterir ve çatışmaların yapıcı bir biçimde çözülme ihtimali artar. Rekabet ortamına dayalı bir iletişim kurulursa her iki taraf da diğerinin kaybetmesi için çaba harcayacaktır. Böyle bir iletişim çatışmanın, olumsuz biçimde sonuçlanmasına neden olacaktır (Demir, 2009).

2.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çocuk edebiyatı üzerine çokça çalışma yer almakla birlikte burada çocuk yapıtlarındaki çatışmalar üzerine yapılan birkaç çalışmaya yer verilmiştir:

Demir (2009); “Çocuk Masallarında Kişiler Arası Çatışma Çözme Süreci” adlı yüksek lisans tezinde, yayınevlerinde en çok satılan masal kitapları arasında olduğu düşünülen Masal Parkı, Masal Sokağı, Çikolatalı Masallar, Masal Ülkesi kitaplarında yer alan toplam 497 masal incelemiştir, bu masalların 126’sında kişiler arası çatışma saptamıştır. Bu masallardaki kişiler arası çatışma çözme biçimlerinin %51’nin yapıcı yaklaşımdan uzak olduğu görülmüştür. Güç kullanma stratejisinin ve kazan-kaybet sonuçların ağırlıkta olması, incelenen masalların çocuğun gelişimini desteklemeyecek nitelikte olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Karagöz (2014); “Çocuk Romanlarındaki Başkişilerin Yaşadıkları Çatışmaları Çözme Yöntemlerinin İncelenmesi” adlı doktora tezinde, 2000-2010 yılları arasında ilk baskısı yapılan ve 9 - 12 yaş çocuklarına seslenen çocuk romanlarından 34 yazarın 42 romanını incelemiştir. Bu çalışmada, romanlardaki başkişilerin daha çok kendisiyle ve başka kişilerle yaşadıkları çatışmaların yer aldığı görülmüştür. Romanlarda en az kişi-toplum çatışmalarına yer verildiği görülen çalışmada, kişiler arası çatışmalar daha çok iş birliği içerisinde çözülmektedir.

Yakar ve Yılmaz (2015); “Beyaz Bulut Dergisinde Yer Alan Kurgusal Metinlerdeki Karakterlerin Çatışmaları Çözme Biçimleri” adlı makalelerinde, Beyazbulut Dergisi’nde yer alan kurgusal metinlerdeki karakterlerin çatışmaları çözme biçimlerini incelemiştir. Çalışma sonucunda Beyazbulut’taki kurgusal metinlerde yer alan karakterlerin yaşadıkları çatışmaları çözerken çaba gösterdikleri, yardım aldıkları, dinî değerlerden faydalandıkları, az da olsa şiddete başvurdukları, olayları kabul ettikleri veya tesadüfler neticesinde çözümler elde ettikleri görülmüştür.

Büyükişık (2019); “Nur İçözü’nün Çocuk Kitaplarındaki Kişiler Aras Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri” adlı yüksek lisans tezinde, Nur İçözü’nün kaleme aldığı 57 yapıtı incelemiştir. Bu yapıtların 46’sında kişiler arası çatışmalara yer verildiği ve çatışmaların daha çok kazan-kazan ile sonuçlandığı görülmüştür. Çatışmaların kazan-kazan ile sonuçlanması, yapıcı çözme stratejilerine yer verildiğini göstermektedir.

Aksoy (2020); “Masallarda Yer Alan Çatışmalara İlişkin Bir İnceleme: Aytül Akal’ın Okul Öncesi Masallar Dizisi Örneği” adlı makalede, Aytül Akal tarafından yazılmış okul öncesi masallar dizisindeki 20 masal kitabını incelemiştir. Masallarda öne çıkan çatışmaların çözümlenmesi sürecinde yüzleşme, başka fikirlerle uzlaşma, iş birliği içerisinde olma ve duruma uyum sağlama şeklinde çözüm biçimlerine başvurulduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi ve yorumuna ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar; çalışmanın gelişim sürecinde hipotezlerin ve tanımların tercih edildiği, betimlemelerin sözel ifadelerle yapıldığı, sonuçların uygun olduğunun varsayıldığı, yöntemlerin betimlendiği ve sonuçların sözel ifadelerle özetlendiği bir yöntemdir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2020).

Nitel araştırmalar; bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik bir süreci ifade etmektedir (Seale, 1999'dan Akt. Baltacı: 2019). Nitel araştırmalar, ele aldığı problemi kendi bağlamında yorumlayıcı bir yaklaşımla inceler. Nitel araştırmaların tasarlanması ve yürütülmesi sürecinde araştırmacılar, dinamik bir çalışma alanına sahip olurlar. Araştırma sürecinin her basamağında araştırmacıların araştırmanın etkisini arttıracak yeni düzenlemeler yapabilmesi gerekir (Baltacı: 2019).

3.2. Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma alanını Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitapları oluşturmaktadır. Gülten Dayıoğlu'nun çocuk kitapları, kitaplarda yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri ile sonuçları bakımından incelenmiş, bunların ne oranda yer aldığına değinilmiştir.

İncelenen çocuk kitapları, Gülten Dayıoğlu'nun resmî sitesinden (www.gultendayioğlu.com) ve Gülten Dayıoğlu üzerine yapılan çalışmalardan hareketle belirlenmiştir (Semiz, 2022; Gülten Dayıoğlu, 2021; Durak, 2014; Çınar, 2010;). Kitapların 9-12 yaş aralığı olduğu da yine Gülten Dayıoğlu'nun resmî sitesinden ve Gülten Dayıoğlu üzerine yapılan çalışmalardan hareketle oluşturulmuştur (Gülten Dayıoğlu, 2021, Semiz, 2022):

“Çocuk Kitapları (9-12 Yaş Aralığı)

Fadiş, Dört Kardeşiler, Suna'nın Serçeleri, Yurdumu Özledim, Ben Büyüyünce, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Işın Çağı Çocukları, Ölümsüz Ece, Parpat Dağının Esrarı, Midos Kartalının Gözleri, Tuna'dan Uçan Kuş, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Ganga, Gizemli Güvercin (Akgüvercin ile Yeşilsalkım'ın Aşkı) (Semiz, 2022: 24)”

Bununla birlikte Semiz'in (2022) “Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde “Fadiş, Dört Kardeşiler ve Ben Büyüyünce” romanları okunabilirlik ölçütüne göre kolay, “Ganga, Dünya Çocukların Olsa, Midos Kartalının Gözleri, Ölümsüz Ece, Akıllı Pireler, Suna'nın Serçeleri, Tuna'dan Uçan Kuş, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Işın Çağı Çocukları, Parbat Dağı'nın Esrarı ve Yurdumu Özledim” adlı romanları okunabilirlik ölçütüne göre orta güçlükte olduğu tespit edilmiştir. Bunun sonucunda okunabilirlik formülüne göre “kolay” düzeyde çıkan romanlar 9-12 yaş aralığı sınıflamasına daha uygun, diğer romanlar ise “orta güçlük” seviyesinde çıktığı için onların 10- 14 yaş aralığına daha uygun olduğu ifade edilmiştir (Semiz, 2022).

İncelenen kitapların isimleri güncel basım yılları esas alınarak aşağıda listelenmiştir:

1. Ganga, 2017, Altın Kitaplar, İstanbul.
2. Dünya Çocukların Olsa, 2019a, Altın Kitaplar, İstanbul.
3. Gökyüzündeki Mor Bulutlar, 2019b, Altın Kitaplar, İstanbul.
4. Tuna'dan Uçan Kuş, 2019c, Altın Kitaplar, İstanbul.
5. Ben Büyüyünce, 2020a, Altın Kitaplar, İstanbul.
6. Dört Kardeşiler, 2020b, Altın Kitaplar, İstanbul.
7. Gizemli Güvercin, 2020c, Altın Kitaplar, İstanbul.
8. Midos Kartalının Gözleri, 2020d, Altın Kitaplar, İstanbul.
9. Ölümsüz Ece, 2020e, Altın Kitaplar, İstanbul.
10. Parbat Dağı'nın Esrarı, 2020f, Altın Kitaplar, İstanbul.
11. Yurdumu Özledim, 2020g, Altın Kitaplar, İstanbul.
12. Akıllı Pireler, 2021a, Altın Kitaplar, İstanbul.
13. Fadiş, 2021b, Altın Kitaplar, İstanbul.
14. Işın Çağı Çocukları, 2021c, Altın Kitaplar, İstanbul.
15. Suna'nın Serçeleri, 2021d, Altın Kitaplar, İstanbul.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada veriler, doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Doküman inceleme, birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi ve sorgulanması olarak tanımlanabilir. Doküman inceleme, hem basılı hem de elektronik materyalleri inceleyip değerlendirmek için kullanılan bir işlemdir. Doküman incelemesinde süreç; dokümanlarda yer alan verilerin bulunmasını, seçilmesini ve değerlendirilmesini içermektedir (Özkan, 2021).

Araştırmada; çatışma ve çatışma çözme süreçleri ile ilgili bilgiler toplanmış, yapılan çalışmalar incelenmiştir (Akova ve Akın, 2015; Arslan, 2005; Aslan, 2006; Büyükkışık, 2019; Karagöz, 2014; Karcioğlu ve Alioğulları, 2012; Karip, 2020; Ozan Demir, 2009; Öğülmüş, 2006; Öner, 2010; Schrumfp, Crawford, Bodine, 2007; Sever, 2021; Uçar, 2018; Yakar ve Yılmaz 2015 vb.). Çocuk Edebiyatı, Gülten Dayıoğlu ve Çocuk Edebiyatı ile çocuk edebiyatında çatışmaların önemine dair çalışmalar araştırılmıştır (Aksoy, 2020; Barut, 2010; Çılgın, 2005; Dellal, 1010; Doğan, 2015; İpek, 2019; Karagül ve Şen, 2020; Kıbrıs, 2019; MEB, 2013; Mert, 2020; Sever, 2007; Sever, 2019; Şirin, 2016; Temizyürek, 2014 vb.). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk yapıtları ile ilgili veriler toplanmıştır (Semiz, 2022; Gülten Dayıoğlu, 2021; Durak, 2014; Çınar, 2010). Kitaplardaki çatışma çözme stratejilerinin belirlenmesinde ise Johnson ve Johnson'ın sınıflaması ele alınmıştır (Öğülmüş, 2006).

Araştırmada Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarından şu başlıklardan hareketle veriler elde edilmiştir:

Kitaplarda Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

- Kişi-kişi (Kişiler Arası) Çatışması
- Kişinin Kendisiyle Çatışması
- Kişi- Toplum Çatışması
- Kişinin Doğayla Çatışması

Kitaplarda En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

- Kişi-kişi (Kişiler Arası) Çatışması
- Kişinin Kendisiyle Çatışması
- Kişi- Toplum Çatışması

-Kişinin Doğayla Çatışması

Kitaplarda Yer alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

-Güçlü Olma (Köpek Balığı)

-Geri Çekilme (Kaplumbağa)

-Uyma (Ayıcık)

-Uzlaşma (Tilki)

-Sorun Çözme (Baykuş)

Kitaplarda Yer alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

-Kazan-Kaybet

-Kaybet-Kaybet

-Kazan-Kazan

3.4. Verilerin Analizi

Yapılan araştırma verilerinin analizinde içerik çözümleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesiyle ortaya çıkarılan veriler, içerik çözümleme yöntemiyle ortaya konmuştur. İçerik çözümlemesi; bir metnin, kitabın, belgenin içeriğinde kavram, ilke ve özellikleri anlama ve anlatma amacıyla yapılan bir yöntemdir (Karasar, 2022). İçerik çözümleme; amaçları belirleme, kavramları tanımlama, konu ile ilgili verileri belirleme, mantıksal bir yapıyı geliştirme, yorumlama ve sonuçları yazma gibi aşamalardan oluşur (Büyüköztürk vd.,2020).

İçerik çözümlemesinde kullanılacak olan süreçler, yapılacak olan analizin amacına ve materyalin türüne göre farklılık gösterebilir. Araştırmacı analize başlamadan önce kategorileri belirler. Toplanan betimsel bilgilerle konu aşına hale gelir ve araştırmacı kategorilere göre araştırmasını biçimlendirir (Büyüköztürk vd.,2020). Bu çalışmada da Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitapları; yer alan çatışma türleri, çatışma çözme süreçleri ve çatışma sonuçları biçiminde kategorize edilerek araştırılmıştır. Her kitapta yer alan çatışma örnekleri incelenmiş, en çok hangi çatışma ve çatışma çözme süreçlerine yer verildiği ve bunların nasıl sonuçlandığı belirlenmiştir. Çatışma çözme süreçleri ve sonuçları, kitaplarda yer alan kişiler arası çatışmalara göre belirlenmiştir.

Araştırma için kullanılan kodlamanın güvenilirliğini ortaya koymak amacıyla **15 kitap** içerisinde rastlantısal olarak seçilen 3'ünün bazı bölümleri, iki uzman tarafından çözümlenmiş; uzmanlar arasındaki tutarlığın güvenilir olduğu (% 85) görülmüştür. Bunun için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Tavşancıl ve Aslan, 2001):

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Uzlaşma sayısı}}{\text{Uzlaşma + Uzlaşmama sayısı}}$$

Kitaplar, “içerik çözümlemesi” yöntemiyle incelenmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri ve amaçlarına göre sunulmuştur:

4.1. “Ganga” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Birinci Alt Problem: a. “Ganga” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Ganj Nehri'nin yatağında, insan küllerinden oluşan olağanüstü nitelikler içeren gizemli bir yaşam ortamı vardır. Burada yaşayan balıklarda zamanla insanca ve insanüstü özellikler belirir. İnsanoğlunun beyin gücünü aşan balık türleri oluşur ve en gelişmiş yeni tür olmanın onuruyla kendilerini Ganjlılar olarak adlandırırlar. Ganjlılar, Ganj Nehri kıyısında doğmuş, göz kapakları ve kulakları olmayan ve çok zeki bir kız olan Ganga aracılığıyla dünyayı kurtarmayı ve insanlara müthiş yaşam olanakları sunmayı amaçlamaktadırlar. Ganga'nın bu amaç için verdiği mücadeleleri, macera dolu olayları anlatan, insanları iyi olmaya, araştırmaya, düşünmeye iten kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

G (Ganga) 1:

“... Hava, yoğun sıcak ve nemden kurşun gibi ağırlaşmıştı. Yarı çıplak ve yalın ayak insanlar, bu boğucu havayı yarararak hızla ilerliyorlardı...(Dayıoğlu, 2017: 19)”

Burada sıcak, nem ve boğucu hava **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Aşırı sıcaktan kişiler çeşitli zorluklar yaşamaktadır.

G 2:

“... Biliciden alınan bu bilgiler, o insanı yaşam boyu etkilerdi. Evlenme yaşına gelen gençler, burçlarına uygun eşler seçmek zorundaydılar. Tersini yapılırsa mutsuz olunacağına inanılırdı. Bu yüzden yıldız bakan biliciler, insanlar üzerinde çok etkiliydiler...(Dayıoğlu, 2017: 22)”

Bu parçada gençlerin burçlara uygun eş seçmek zorunda olmaları yoksa mutsuz olacakları, yer alan bir toplumsal inançtan (**kişi-toplum çatışması**) kaynaklanmaktadır. Kişiler, toplumda yer edinen bu inanca göre hareket etmek zorunda kalmaktadırlar.

G 3:

“... Muson yağmurları geldiğinde Ganga ile ninenin rahatları kaçtı. Çünkü Ganj Nehri kıyılara taşmıştı. Birkaç ay içeri yörelerde bulunan korulukta yaşadılar. Orada çok zor günler geçirdiler. Yağmurlar dinince yeniden Ganj kıyısındaki barınaklarına döndüler...(Dayıoğlu, 2017: 26)”

Burada da muson yağmurlarının Ganga ile nineyi zor durumda bırakması, **kişi-doğa çatışmasını** gösterir. Muson yağmurlarının etkisiyle nehrin taşması, onlara zor günler geçirtmiştir.

G 4:

“... Bir gün ninesi ona, başı büyüdüğü için yeni bir şapka örüyordu. Ganga sevgiyle yanına sokuldu:

‘Neden hep başlıkla dolaşıyorum? Başka çocuklar böyle gezmiyor.’ dedi.

Nine onun başını okşadı:

‘Sen başka çocuklardan daha da başka bir çocuksun. Onun için sürekli olarak başlık giymelisin.’

Ganga, eskiyip küçülen başlığını sıyırıp attı. Nineyle göz göze geldiler. Ninenin içi burkuldu. Ganga’yı çok seviyordu. Onun bu özrü yüzünden incitilmesini istemiyordu...

...İşte o anda durgun suda yüzünü gördü. Önce ürküyle irkildi. Sonra yeniden kendine baktı...

Ganga, o günden sonra bir daha şapkasını çıkarmadı... Zaman zaman: ‘İnsanlar yüzümü görseler kim bilir nice korkuya kapılırlar. Belki de beni öldürmeye bile kalkışır.’ diye geçiriyordu...(Dayıoğlu, 2017: 28,29)”

Burada Ganga’nın diğer kişilerden farklı olmasından dolayı dışlanma, diğer insanlar tarafından incitileceği endişesi, “korkuya kapılırlar ve belki de öldürürler”

korkusu, **kişi-toplum çatışmasını** gösterir. Toplumun uyandırdığı o endişe, Ganga'nın kendini koruma ihtiyacı hissetmesine neden olmuştur.

G 5:

“... Bu insanlar önce görkemli binalar, saraylar, köprüler, camiler, tapınaklar, gökdelenler yapıyorlar. Sonra birbirleriyle savaşa tutuşuyorlar. Üstün zekâlı olduklarını iddia eden bilginlerin yaptığı bombalarla her şeyi yakıp yıkarak yok ediyorlar...”

‘Savaş, insanların birbirlerini yok ettikleri anlamsız bir dövüş. Savaşlarda sadece insanlar ölmüyor, ülkeler de karşılıklı olarak yakılıp yıkılarak yerle bir ediliyor. Bu sırada pek çok hayvan ve bitki de zarar görüyor. Hatta hava, su ve toprak bile bu savaşlardan etkileniyor.’

...(Dayıoğlu, 2017: 50)”

Bu parçada **kişiler arası çatışmaların** oluşturduğu savaşlara değinilmiştir. Kişilerin bombalarla (**güç kullanma-zorlama**) birbirlerini ve her şeyi yakıp yok ettikleri belirtilmiştir. Her iki tarafın da birbirlerine zarar vermeleri, iki tarafın da kaybettiğini gösterir (**kaybet-kaybet**).

İnsanlarla birlikte hayvanların, bitkilerin, hava, su ve toprağın zarar görmesi ise **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, savaş yoluyla doğanın da zarar görmesine neden olmaktadır.

G 6:

“... Bir de yeryüzünde bilinmeyen ülkeler diye nitelendirilen toprak parçalarını yeni yerlermiş gibi keşfeden akıllılar var. Bu insanlar, yeni yaşam ortamları bulduk, diyerek bu ülkelere giriyorlar. Orada yaşayan insanları öldürüp evlerini yurtlarını yerle bir ediyorlar. Binlerce yılda oluşturulan uygarlıklar, bu yüzden darmadağın oluyor. Yeni bir ülke keşfettiklerine inanan bu akıllılar, yerle bir ettikleri ülkelerdeki çok değerli eserleri kendi ülkelerine taşıyorlar. Kimilerini de yakıp yıkarak tümünden yok ediyorlar. Üstelik yaptıkları bu işler yüzünden kahraman insan konumuna geliyorlar. Onların bu kanlı başlarından çıkar sağlayan krallar, devlet başkanları, kendilerini madalyalarla ödüllendiriyorlar. Adları tarihe geçiyor...(Dayıoğlu, 2017: 55)”

Burada insanların yeni yerler bulduktan sonra orada yaşayan diğer insanlarla yaşadıkları (**kişiler arası**) **çatışma**ya değinilmiştir. Yeni yerler keşfettiklerini düşünen insanlar, orada yaşayan insanları öldürüp oraları yerle bir etmektedirler (**güç kullanma-zorlama**). Bunun neticesinde oradaki insanlar yok edilirken kendileri kahraman ilan edilmektedirler (**kazan-kaybet**).

G 7:

“...İnsanlar dünyanın havasını, suyunu, toprağını kirlettiler. Yeryüzünü kaplayan ormanları, koruları yok ettiler. Yer kabuğunu oluşturan toprak katmanları, rüzgârla savrulup okyanuslara karışıyor. İnsanlar tüm bunlara seyirci kalıyorlar. Bu yetmiyor gibi dünyanın dört bir yanında savaşlar var. Bu savaşlar her an tüm dünyaya yayılabilir. Akıl almaz bombalar patlayabilir. Ve dünya tümüyle yok olabilir. Bu bilgileri kavrayabildin mi?... (Dayıoğlu, 2017: 56)”

Bu parçada, insanların dünyaya ve yeryüzüne zarar vermeleri, kirletip yok etmeleri **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. İnsanlar gücünü kullanarak doğanın yok olmasına neden olmaktadır.

Parçada ayrıca **kişiler arası çatışma** olan savaşlara değinilmiştir. Savaşlar ve patlatılan bombalar yoluyla (**güç kullanma-zarar verme**) insanlar birbirlerine zarar vermekte ve yaşadıkları dünyayı yok etmektedirler (**kaybet-kaybet**).

G 8:

“... Eğer o ibrik Ganj’a düştüyse sonum geldi demektir. Ayrıca ailemiz de büyük bir uğursuzlukla karşı karşıya gelecektir. Git oğlum, onu bul. Yoksa yaşamım kararacak’

... (Dayıoğlu, 2017: 75)”

Burada ibriğin düşmesinin uğursuzluğa ve felaketlere yorumlanması **kişitoplum çatışmasını** gösterir. Toplumda yer edinen inançlardan dolayı kişiler daha dikkatli olmak zorunda ve o inançlara ters bir şey yapmamaya çalışmaktadırlar.

G 9:

“... Ganga, Bay Vasudatta’nın kendisini evlat edinmesini istiyordu... Bunları kurarken kulaklarına Bay Vasudatta’nın şu sözleri doldu:

‘Evlat edinme önemli bir konu. Önce anneme danışmalıyım. Kalküta’ya telefon edip eşimin görüşünü de almak zorundayım. Sonradan bir tatsızlık olmasını istemem.’

Başrahip:

‘Haklısınız efendim...’

Bay Vasudatta, karmakarışık duygu ve düşünceler içinde oradakilerle vedalaşıp tapınaktan ayrıldı.

Ganga, onun kendisini evlat edineceğine yürekten inanıyordu. Ama bu inancını kimseye demedi. Ertesi gün tapınağa gelen Bay Vasudatta başrahibe yüklü bir bağışta bulundu. Sonra kimliğini açıkladı. Ganga’yı evlat edinmeye karar verdiklerini belirtti...(Dayıoğlu, 2017: 80,81)”

Burada Ganga’nın evlat edinilmesiyle ilgili yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bay Vasudatta, durumu ailesiyle de görüşüp onların da onayını alarak **(sorun çözme-iş birliği)** Ganga’yı evlat edinmeye karar vermişlerdir. Hem Ganga’nın hem Bay Vasudatta ve ailesinin isteği gerçekleşmiştir **(kazan-kazan)**.

G 10:

“... Doktor, arkadaşının kuşkularını hoşgörüle karşıladı:

‘Bu görevi üstlendiğimde eğitim öğretim uzmanlardan oluşma seçkin bir ekip kuracağım. Onun en iyi düzeyde yetişmesi için en modern ve çağdaş eğitim yöntemlerini uygulayacağım. Bana güven.’

Bayan Keşini, durumu eşine ve kayınvalidesine danışmak zorunda olduğunu belirterek arkadaşına teşekkür etti.

Bay Vasudatta, Bayan Damayanti ve Bayan Keşini hemen o akşam baş başa verip Ganga’nın durumunu görüştüler. Saatler süren bu oturum sonunda çocuğun ülkenin tanınmış psikologlarından olan Bayan Samkata’ya teslim edilmesine karar verildi...(Dayıoğlu, 2017: 90, 91)”

Bu parçada Ganga’nın eğitimi için doktora teslim edilmesinin uygun olup olmayacağı nedeniyle yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Bayan Keşini’nin durumu ailesine de danışması gerektiğini düşünüp onların da fikirlerini alması **sorun**

çözme (iş birliği) stratejisine başvurduğunu gösterir. Görüşmenin sonucunda Ganga'nın eğitiminin Bayan Samkata'nın üstlenmesinin uygun olacağı kararına varılır. Böylece hem doktorun isteği gerçekleşmiş hem de Ganga'nın eğitiminin bilinmiş biri tarafından üstlenilmesi aileyi memnun etmiştir (**kazan-kazan**).

G 11:

“... Ganga ailesiyle çok iyi ilişkiler içindeydi. Ondan şikâyetçi olan tek kişi ninesiydi. Onun saatler boyu bilgisayar başında çalışmasını doğru bulmuyordu. Ganga'nın kendisiyle ilgilenmesini istiyordu. İçinden ona öyküler anlatmak, onunla söyleşmek, şakalaşmak geliyordu.

Ganga bundan sıkılıyordu. Ama ninesini üzmemekten de tedirgin oluyordu. Sonunda Bayan Damayanti'yi bilgisayarla tanıştırmaya karar verdi. Büyük Hanım, önce bunu pek istemedi. Ama Ganga'yı kırmamak için ilgili göründü. Bu ilgi kısa sürede gerçek bir tutkuya dönüştü. Çünkü Ganga, nineye çok ilginç disketler sağlamıştı...(Dayıoğlu, 2017: 92)”

Burada Ganga'nın **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Bir taraftan sıkıldığı için ninenin istediği gibi davranmamakta (**kaçınma**) diğer taraftan ninesini üzmemektedir (**kaçınma**). Ninesini de bilgisayarla tanıştırmak onun güzel vakit geçirmesini sağlamış ve bu durumdan kurtulmuştur.

Burada ninenin de **kendisiyle yaşadığı bir çatışma** bulunmaktadır. Hem bilgisayarla tanışmak istememekte (**kaçınma**) hem de Ganga'yı kırmak istememektir (**kaçınma**). Ganga'nın istediği gibi davranmış, sonuçtan da memnun olmuştur.

G 12:

“... Ganga'nın yaşının gerçekten dokuz olduğu vurgulandı. Ancak Yarışma Kurulu, bu yaşta bir çocuğun yarışmaya katılmasının uygun olmayacağını belirtti. Ganga, yarışma kurallarında yarışmacıların yaşıyla ilgili bir açıklama bulunmadığını vurgulayarak direndi. Sonuçta yarışmaya kabul edildi...(Dayıoğlu, 2017: 97)”

Yapıtın bu parçasında yarışma kurulu ile yaşanan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Ganga'nın diretmesi sonucu kurul, yarışmaya katılmasını kabul etmiştir (**uyuma-verme**). Böylece Ganga'nın isteği gerçekleşmiştir (**kazan-kaybet**).

G 13:

“... Yeryüzüne atılan atom bombası, nükleer enerji deneyleri, hava, su, toprak ve gürültü kirliliği, bu başkalaşımın en önemli nedenleridir.

Bu bombalar, deneyler ve dünyayı saran kirlilik, iklimleri ve bitki örtüsünü olumsuz yönden etkilemiştir. Bu etkenler yanında bir de yeryüzünde katlanarak artan toprak kayması olayı yaşanmaktadır.

Ormanların yok edilmesi, yerkabuğundaki toprak katmanlarının sel suları ve rüzgârlarla, denizlere ve nehirlere karışmasına neden olmuştur. Bu etkiyle denizlerin ve akarsuların bileşimleri bozulmuştur. Bunun sonucunda sularda yaşayan pek çok canlı türü yok olmuştur...(Dayıoğlu, 2017: 103,104)”

Bu parçada insanların doğaya verdikleri zararlara **(kişi-doğa çatışması)** değinilmiştir. Kişilerin güçlerini kullanarak doğayı ve doğadaki canlıları olumsuz yönde etkilediğine değinilmiştir.

G 14:

“... Üstün beyinli insanlar, et beyinlilerin ot gibi yaşamasından tedirgin oluyorlardı. Et beyinliler ise üstün beyinli insanların düşünce, yaratı ve buluşlarını kavrayamadıkları için rahatsızlık duyuyorlardı.

Üstün beyinliler paraya önem vermiyorlardı. Çok değişik değer yargıları edinmişlerdi. Zihinsel ve ruhsal zenginlik en büyük övünç kaynaklarıydı...

Silah yapan fabrikalar, doğru dürüst uzman ve işçi bulamaz olmuştu. Çünkü bu üstün beyinliler artık bu tür yerlerde çalışmıyorlardı...

... Her nasılsa iş sahibi ve güç sahibi olmuş Kısır Beyinliler, giderek bu yüksek beyinli insanlara düşman olmaya başladılar. Devlet başkanları ise daha değişik kuşkular içindeydiler. Onlar, üstün beyinli yurttaşlarını, düşman ülkeler tarafından kışkırtılan bozguncu kişiler olarak değerlendiriyorlardı.

İşte bu aşamada başkanlar, krallar, karşılıklı olarak kuşkularını açığa vurdular. Bu görüşlerle birbirlerine gözdağı vermeye kalkıştılar. Ancak devlet başkanları, hiçbir ülkenin yurttaşına bu tür kışkırtıcı etkilerde bulunmadıklarını kesin bir dille açıkladılar.

O zaman, yerleşik düzene ters düşen insanların gizemli güçler tarafından yönlendirildiği görüşü ortaya çıktı...(Dayıoğlu, 2017: 108,109)”

Bu parçalarda üstün beyinlilerin ortaya çıkışından dolayı yaşanan kişiler arası çatışmalara değinilmiştir. Üstün beyinlilerin Kısır Beyinlilerden tedirgin olmaları ve Kısır Beyinlilerin üstün beyinlilerin görüşlerinden ve yaptıklarından rahatsız olmaları, üstün beyinliler ile Kısır Beyinliler arasında yaşanan **kişiler arası çatışmayı** gösterir.

Üstün beyinlilerin yaptıklarından ötürü başkanlar ve kralların yaşadıkları **kişiler arası çatışmaya** da değinilmiştir. Ülkeler önce birbirlerini suçlamış. Fakat görüşlerini net bir şekilde ifade etmeleri (**sorun çözme-iş birliği**) sonucu, sorunun ülkeler arası düşmanlıktan kaynaklanmadığı ortaya çıkmış ve birbirlerini suçlamaktan kurtulmuşlardır (**kazan-kazan**).

G 15:

“... Onlara göre eskiden halkı yönetmek kolaydı. Arada bir birkaç sivri akıllı çıkar, insanların gözünü açmaya, onları baştakilere karşı kıskırtmaya kalkışırdı. Bu kişiler hemen zindana atılır, sorun çözüldü...(Dayıoğlu, 2017: 109)”

Burada halkı yönetenler ile yönetilenlerden bazıları arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Yönetilenlerden karşı çıkanların zindana atılarak cezalandırıldığı (**güç kullanma-zorlama**) ve onların değil yönetenlerin isteklerine göre hareket edilmeye devam edildiği belirtilmiştir (**kazan-kaybet**).

G 16:

“... O günden sonra Yeni İnsanlardan bazıları ortadan yok olmaya başladı. Kısır Beyinli uzmanlarca kaçırılan Beyin Kardeşleri, bilim merkezlerinde tepeden tırnağa inceleniyorlardı.

Tüm dünyaya yayılmış olan Beyin Kardeşleri, çevrelerinde dönen bu dolapları anlayınca ayaklandılar. Aralarından bazı insanların kaçırıldığını, bu kişilere türlü testler uygulandığını dünyaya duyurdular...

Kaçırılan insanlar, başlarına gelenleri zihinsel iletişimle Beyin Kardeşlerine duyurmaktaydılar...

İşte bu tutumları, aralarındaki gizemli bağıntının Kısır Beyinliler tarafından anlaşılmasına neden oldu...(Dayıoğlu, 2017: 111)”

Burada Beyin Kardeşler ile Kısır Beyinliler arasında yaşanan geçen **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir Beyin Kardeşlerden bazılarının Kısır Beyinliler tarafından kaçırılması **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Böylece Beyin Kardeşlerden bazıları zarar görürken Kısır Beyinliler onların beyinlerini inceleme fırsatı bulmuşlardır (**kazan-kaybet**).

G 17:

“... Ganga, Kısır Beyinli insanlara içten içe çok kızılıyordu. Ama yazık ki, kendisin, ülkelerine davet edenlerin çoğunluğu da bu kesimdendi. Onlara nice kızsda da yeni Beyin Kardeşleri edinebilme umuduyla çağrılara uyuyor, davet edildiği her yere gidiyordu...(Dayıoğlu, 2017: 114)”

Burada Ganga'nın **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** değinilmiştir. Kısır Beyinlilere kızmasına rağmen (**kaçınma**) daha çok Beyin Kardeşler edinmek için (**yaklaşma**) onların davetlerine katılmayı kabul etmektedir.

G 18:

“... Beyin Kardeşlerin başkaldırısı, kaçırılma olaylarının sona ermesini sağlamıştı. Zaten gizleri de Kısır Beyinliler tarafından öğrenilmişti. Beyin Kardeşlerin üzerlerindeki baskı kaldırılmıştı...(Dayıoğlu, 2017: 114)”

Burada da Beyin Kardeşler ile Kısır Beyinliler arasında bulunan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Beyin Kardeşlerin başkaldırısı **güç kullandıklarını (zorlama)** gösterir. Bunun sonucunda Beyin Kardeşler baskıdan kurtulmuşlardır (**kazan-kaybet**).

G 19:

“...Ganga onların beyinlerini taradı. Bu sırada çoğunun kendisini korkak bir bilimci olarak değerlendirdiğini saptadı. Ancak bilimciler, bu düşüncelerini dışa vurmamaya özen gösterdiler. Çünkü Ganga'nın insanlar tarafından çok sevildiğini biliyorlardı. Onu incittiklerinde halktan tepki göreceklerini seziniyorlardı...(Dayıoğlu, 2017: 115)”

Kitabın bu parçasında bilimcilerin **kendileriyle yaşadıkları çatışmaya** yer verilmiştir. Bir taraftan Ganga'nın korkak olduğunu belirtmek istemekteler (**yaklaşma**) diğer taraftan halkın tepkisini çekmekten korkmaktadırlar (**kaçınma**). Halkın tepkisini almak istemediklerinden Ganga'nın korkak olduğu düşüncelerini ifade etmemeyi tercih etmişlerdir.

G 20:

“... Birdenbire delikanlı genç kızın kulağına şu sözleri fısıldamaya başladı:

‘Çok çirkinsin. Üstelik saçların kirli ve kepekli. Bedeninden pis bir ter kokusu yayılıyor. Bu hafta sonu sevdiğim kız beni atlatmasaydı senin yanına bile sokulmazdım.’

Genç kız hemen yanıtını verdi:

‘Okul kaçağı serserinin birisin. Üstelik ağzın alkol kokuyor. Ne var ki bugüne kadar benimle çıkmak isteyen tek erkek sensin. Bu yüzden burada seninleyim.’

Ganga, iki gencin aralarına yıldırım düşmüş gibi birbirlerinden uzaklaşıp gitmelerini şaşkınlık içinde izledi...(Dayıoğlu, 2017: 119)”

Genç kız ile delikanlının yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** değinen bu parçada, kız ile delikanlı düşüncelerini öfke ile dile getirmiş, birbirlerine kırıcı ifadeler kullanmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Neticede ikisi de birbirinden uzaklaşmış ve birbirlerini kaybetmişlerdir (**kaybet-kaybet**).

G 21:

“... Kadının dili hemen çözüldü. Yanındaki erkeğe dönerek zihninde baskı altında tuttuğu düşünceleri dışa vurdu:

‘Seninle evlendiğime pişmanım. İnsan olarak beş para etmezsin. Ama öyle varlıklısın ki!.. Ne olurdu biraz da zeki, kültürlü, gezmeyi eğlenmeyi seven bir insan olsaydın. Tüm bu kusurlarına dayanıyorum. Ama cimriliği sürdürürsen senden ayrılacağım.’ deyiverdi.

Adamın dili de çözülmekte gecikmedi:

‘Sen kendini ne sanıyorsun? Ortaokulu bile zor bitirmiş, görgüsüz ve aptalın tekisin. Seninle güzel olduğun için evlendim. Ama güzelliğin mutluluk için yeterli olmadığını anlayınca çok pişman oldum. Üstelik pasaklı, kıskanç, savurgan bir kadınsın. Seni boşamak için fırsat kolluyorum...’ deyiverdi.

Ganga, kadının öfkeyle ayaklanıp elindeki çantayı adamın başına geçirdiğini görünce şaşırırmaktan kendini alamadı ...(Dayıoğlu, 2017: 119,120)”

Bu parçada da karı koca arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Birbirlerine olan pişmanlıklarını, öfkelerini dile getirmeleri, kadının çantayla vurması **güç kullanma (zorlama)** stratejilerine başvurduklarını gösterir. Çatışmanın nasıl sonuçlandığına ise değinilmemiştir.

G 22:

“... Bayan Damayanti:

‘Geçmişte ülkemizde, Pumori rahipleriyle Budistler arasında büyük bir din savaşı yaşandı. Onlar, başlangıcı bilinmeyen bir zamandan beri Pumori’de yaşayan din adamları. Daha doğrusu gizemli güçlere sahip insanlar.’

‘... Pumori rahipleri, önce insanın evrimini bitirmediği savını ileri sürüyorlarmış. Sonra da değişimle evrimin son basamağı olan insanüstü konuma gelinebileceğini iddia ediyorlarmış. Yaptıkları bu konuşmalarla insanları, bu inancı ilke edinmiş olan Pumori dinine katılmaya zorluyorlarmış.

Budist ve Hindu dininden olan halk, bunlara çok kızmışlar. Ama nice kovaladılsa da onlardan kurtulamamışlar. Öyle ki, önceleri sadece Hindistan’ın kuzey yörelerinde bulunurken sonradan tüm ülkeye yayılmışlar. Ta Kalküta’ya kadar gelmişler. İşte o zaman, dindarlar el birlik olup onlarla savaşa girişmişler. Hindu ve Budist rahipler, türlü dua ve tılsımlarla onları uzaklaştırmaya çalışırken halk da silahla üstlerine yürümüş. Böylece Pumori rahipleri Hindistan’dan sürülmüş. Bu olaylardan sonra bir daha ne Pumori yaylasına giden olmuş ne de Pumori rahipleri görülmüş. Dinler tarihî adlı kitapta bu dinsel karmaşanın ayrıntılarını bulabilirsin.’

...(Dayıoğlu, 2017: 127,132)”

Burada Pumori rahipleri ile Budist ve Hindu halkı arasında inançları dolayısıyla yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Budist ve Hindu halkı, Pumori rahiplerinden kurtulamayınca onlarla savaşa girmişler. Bu durum onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda Pumori rahipleri Hindistan'dan sürülmüş ve halk onlardan kurtulmuştur (**kazan-kaybet**).

G 23:

“... Haritalar dağdan inince Pumori yaylasında edindikleri izlenimleri uluorta anlatmaya başlamışlar. Bunun üzerine bazı gözü pek insanlar meraklanıp dağa çıkıyorlar. Orayı didik didik araştırıyorlar. Önce hiçbir ipucuna rastlanmıyor. Ama dağcılardan biri keçilerin ardından kaya yarığına giriyor. Orada karşısına geniş bir mağara çıkıyor. Keçileri izleyerek mağarada ilerliyor.

Bir de bakıyor ki dağın öteki yamacına varmış. Burada tek bir bitki yok. Her yer, sarp kayalıklar ve dizi dizi mağaralardan oluşuyor. Keçiler çevreye dağılıp bu mağaralara dalıyorlar. Dağcı da bu sarp yamaçlardaki mağaralardan birine sokuluyor. İçeriye baktığında sadece üreme organları örtülmüş çıplak erkeklerle karşılaşıyor. İskelet görünümündeki bu insanlar, dağcıyı görünce mağaranın derinliklerine doğru kaçıp kayboluyorlar. Dağcı da ölçsüz bir korkuya kapılıyor. Hemen geldiği yolları izleyerek geri dönüyor. Bu adam köyüne ulaştıktan üç gün sonra yatağında ölü olarak bulunuyor. İşin ilginç yanı, onunla birlikte dağa giden tüm meraklılar, üç ay içinde değişik nedenlerle yaşamlarını yitiriyorlar...(Dayıoğlu, 2017: 130)”

Kitabın bu kısmında, Pumori'deki kişilerle onların peşinden giden dağcılar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Dağcıların onları merak etmeleri, mağaralardaki kişileri rahatsız etmiş, bu nedenle özel güçleriyle meraklı dağcıların ölümüne neden olmuşlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun neticesinde Pumori'deki kişileri merak eden dağcılar, bunu canlarıyla ödemişlerdir (**kazan-kaybet**).

G 24:

“... Bay Vasudatta annesine şaka yollu çıkıştı:

‘Sence o kâğıdı, Pumorili rahiplerden birinin hayaleti mi getirip koydu?’

Bunu söylerken Bay Vasudatta kahkahalarla gülüyordu. Birden elindeki fincan sarsıldı. Kaynar çaylar, Bay Vasudatta'nın ellerini yaktı. Sonra antika fincan yere düşüp

bin parçaya bölündü. Ninenin ve Ganga'nın yüzleri sapsarı kesildi. Çünkü çok dindar bir insan olan nine, oğlunun Pumori rahiplerinin ruhları tarafından cezalandırıldığını düşünüyordu. Ganga da fincanın çevresinde dolanan gizemli varlık tarafından devrildiğini sezinlemişti.'

...(Dayıoğlu, 2017: 136)''

Bu parçada Bay Vasudatta ile Pumorili rahipler arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Bay Vasudatta'nın onları alaya alması sonucu, onun elindeki çayı dökerek cezalandırmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda Bay Vasudatta'nın da elleri yanmıştır (**kazan-kaybet**).

G 25:

“...Ganga, Ganjlılarla Pumori'lerin arasındaki ilişkiyi çözmeye yoğunlaşmışken birden o görünmez gözcünün yakınında bulunduğunu sezinledi. Öfkeyle bağırmaktan kendini alamadı:

‘Beni gizlice gözlemekten vazgeçin. Her kim ya da neyseniz varlığınızı, kimliğinizi, bana bir biçimde belirtin!’

... Ganga bu sözleri yüksek sesle söylüyordu. Sustuğunda birden kulaklarına dalga dalga sesler dolmaya başladı. Uğultular giderek netleşti. Görünmez gözcü, incecik sesiyle konuşmaya başladı:

‘Ganga, öfkelenme. Korkuya da kapılma. Biz düşman değiliz...’

Ganga sanki karşısında biri varmış gibi öfkeyle çıkıştı:

‘Siz kimsiniz? Olgun Ruhlar kimler? Bu soruların yanıtlarını almadan hiç kimseyle buluşamam.’ diye çıkıştı.

Kulaklarına dolan ses şöyle yanıt verdi:

‘Her şeyi çok yakında anlayacaksın... Hemen buluşmak zorundayız...’

Ganga inadını sürdürdü:

‘Kim olduğunuzu bilmeden sizinle görüşmem.’

‘Bizimle buluştuğunda bunu öğreneceksin. Biz dostuz.’

‘Dost olduğunuza nasıl inanabilirim?’

‘Sen kendini bileli beri, annenle babanı merak ediyorsun. Onları tanımak istiyorsun. Biz sana bunu sağlayacağız.’

Ganga boşluktan gelen bu sözleri duyunca tepeden tırnağa irkildi:

‘Annemle babanı tanıyor musunuz?’

‘Elbette. Onlar yanımızda. Seninle tanışmaya can atıyorlar. Seni öylesine özlemişler ki!..’

Ganga dayanamadı:

‘Annen baban yanımızda diyorsunuz. Peki siz neredesiniz?’

‘Yerimizi şimdilik gizli tutmak zorundayız. Ama bizimle ve ana babanla buluşmak istersen sana yol gösterilecek.’

Ganga:

‘Tamam.’ dedi. ‘Sizinle buluşacağım.’

‘ O halde bunu kimseye söylemeden bizden haber bekle.’

Daha sonra sesler kesildi...(Dayıoğlu, 2017: 138,139)”

Burada Ganga ile Pumoriler arasında yaşanan bir **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Pumoriler, Ganga’nın kendisiyle buluşmasını istemekteler fakat Ganga bunu istememektedir. Pumorilerin gizli güçleriyle kendisini anne babasıyla buluşturacağını söylemeleri üzerine Ganga buluşmayı kabul etmiştir. Ganga’nın bir kısım isteklerinden vazgeçip (onlarla buluşmak istememe) bir kısım isteklerinin gerçekleşmesini sağlaması (anne babasını görme) onlarla uzlaştığını gösterir (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece her iki tarafın da isteklerinin gerçekleşeceği bir karara varılmıştır (**kazan-kazan**).

G 26:

“... Ganga, o gece yaşadığı inanılmaz olayı sabahleyin ailesine açmayı düşündü. Ama tüm bunların beyin yorgunluğundan olduğu ileri sürülecekti. Sonuçta kendisini, yoğun çalışma ortamından kurtarma çabasına gireceklerini biliyordu. Görünmeyen biri

tarafından gözleendiği sezgisini de yine bu nedenle ailesinden saklamıştı...(Dayıoğlu, 2017: 140)”

Burada Ganga'nın **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. Ganga, yaşadıklarını ailesiyle paylaşmak istemekle (**yaklaşma**) birlikte bunun yorgunluğuna bağlayacaklarını düşündüğünden paylaşmaktan kaçınmaktadır (**kaçınma**). Kendisini dinlenmeye zorlayacakları için yaşadıklarını paylaşmamayı tercih etmiştir.

G 27:

“... ‘Bundan iki yüz yıl kadar önce Pumori rahipleri Kalküta’da Pumori tarikatını yaymaya çalıştılar. Hindu ve Budist rahipler bizimkileri oradan kovaladılar. Bu kavga sırasında başrahibimiz öldürüldü. Hindu rahipleri, başrahibimizin kanıyla kentin çevresine tılsım yaptılar.’

‘Tılsım da ne demek oluyor?’

‘Bir çeşit büyü. İşte o günden beri hiçbir Pumori rahibi, bu tılsımı aşıp da Kalküta’ya girmeye kalkışmamıştır.’

...(Dayıoğlu, 2017: 143)”

Pumori rahipleri ile Hindu ve Budist rahipler arasında çıkan **kişiler arası çatışmaya** değinen bu parçada, Hindu ve Budist rahipler güçlerini kullanarak Pumori rahiplerini yenmişler, kentin çevresine bir tılsım da yaparak onların kente girmesine engel olmuşlardır (**güç kullanma-zorlama**). Böylece Pumori rahiplerinden kurtulmuşlar, Pumori rahipleri ise hem başrahiplerini kaybetmişler hem de kente giremez olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

G 28:

“... Olgun Ruhlar bir ağızdan konuşmayı sürdürdüler:

‘Geçmişte çok önemli bir hedefimiz vardı. Yapımıza uygun iyi ve kötü insanları, olgun ruh konumuna getirerek güçlü bir hayaletler ordusu kurmak istiyorduk. Bu görünmez orduyla tüm dünyayı egemenliğimiz altına alacaktık.

İki yüz yıl önce bu hedef doğrultusunda çalışmalara başlandı. Ama insanları kandıramadık. Bu yüzden onlarla aramızda savaşlar çıktı. Ulular ulusu, kutsallar kutsalı başrahibimiz öldürülünce bu amaçtan vazgeçtik...(Dayıoğlu, 2017: 148)”

Bu parçada Olgun Ruhlar ile insanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Yaşanan çatışmada savaşların yaşanması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bu çatışma sonucunda başrahibin de öldürülmesiyle Olgun Ruhlar kaybetmiş, hedeflerinden de vazgeçmişlerdir (**kazan-kaybet**).

G 29:

“... Olgun Ruhlar hep birden konuşur gibiydiler.

‘Sen yerçekimi yarışmasını kazandığında kendini ele verdin... İşte senin o zaman Ganjlılarla ilgin olduğunu anladık...’

Ganga:

‘Ganjlılarla ilgili bilgileriniz yanlış. Onlar sandığımız gibi dünyaya kötü duygu ve düşüncelerle gelmeyecekler...’

‘Seni nasıl da kandırmışlar.’

‘Hayır, ben aldatılmadım. Turna balığı benim dostum. Ona güveniyorum.’

‘O da kim?’

‘Bana kimliğimi açıklayan ve yeryüzünde üstlenmem gereken görevleri anlatan üstün beyinli Ganjlı.’

‘Aman Tanrım, Turna balıkları şeytanın kamçısıdır. Onlar aslında canavardırlar... Böylesine üstün beyin gücüne sahip olup da dünyanın en düzenbaz canlısı, Turna balığının tuzağına düşmen çok acı!..’

Ganga direnmeyi sürdürdü:

‘Turna balığı düzenbaz değildir. O benden daha üstün bir beyin taşıyor... Beni buraya bu saçmalıkları dinlemem için mi getirdiniz? Annem babam nerede? Eğer yalan söylediyse sizler birer hiçsiniz.’

Uğutular yeniden belirdi:

‘Bizler hiç değiliz, seni kandırmadık.’

‘Peki annem babam nerede?’

‘Onlarla daha sonra karşılaşacaksın. Önce söyleşimizi bitirmeliyiz.’

... Gelenlerin ana babası olduğunu sezinlemişti. Koşarak onları karşıladı. Önce bir süre bakiştılar. Sonra Ganga, kollarını anasının boynuna doladı. Bir süre öylece kaldılar. Babası şaşkın şaşkın onlara bakıyordu. Ganga onunla da kucaklaştı. Konuşmaya başladılar...(Dayıoğlu, 2017: 150-158)”

Burada Ganga ile Olgun Ruhlar arasında hem Ganjlular ile ilgili hem de anne babasıyla ilgili çıkan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Ganjlular ile ilgili çatışmada bir sonuca varılmazken Olgun Ruhlar, daha önce Ganga'nın kendileriyle görüşmesi neticesinde onu anne babasıyla görüştükleri şeklinde verdikleri sözü tutmuş (**uzlaşma-problemi görme**), Ganga'yı anne babasıyla buluşturmışlardır. Böylece Ganga anne babasıyla görüşme fırsatı bulurken Olgun Ruhlar da Ganga'dan istedikleri bazı bilgileri öğrenme fırsatı bulmuşlardır (**kazan-kazan**).

G 30:

“... Ganga, oradan kurtulacağına inanmaya başlamıştı. Sevincini belli etmeden isteklerini bildirdi:

‘Benares’te bir süre kalacağım. Turna balığıyla iletişim kurabileceğimi sanmıyorum. Orada beni rahat bırakmalısınız...’

Olgun Ruhlardan gelen uğultular birden kesildi. Kendisini din evine getiren genç rahip konuşmaya başladı:

‘Benares’e birlikte gideceğiz. Oraya varıldığında senden ayrılacağız. Zihinsel iletişim yeteneğini de orada yeniden kazanacaksın. Ancak sana üç gün veriyoruz. Bu süre içinde Ganjlulara istediklerimizi ulaştırıp da bize olumlu yanıtlar getirmezsen seni yok etme hakkını kazanmış olacağız.’

‘Kendi kendinize kurallar koyuyorsunuz. Benim de isteklerim var. Ana babama zarar vermeden onları yerlerine götüreceksiniz. Ben Ganj kıyısında Turna ile iletişim içindeyken yedi mil uzağımda olacaksınız.’

‘Tamam, isteklerini kabul ediyoruz. Görevi yerine getirdiğinde Ganj kıyısındaki tapınağa git. Oradan kente doğru yedi mil ilerle. Biz seni oralarda bir yerde karşılarız...’

...(Dayıoğlu, 2017: 161)’

Burada da Ganga ile Olgun Ruhlar arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Ganga ile Olgun Ruhlar karşılıklı olarak isteklerini dile getirmiş, birbirlerinin isteklerini yerine getirme kararı almışlardır (**uzlaşma-problemi görme**). Bunun sonucunda her iki taraf da isteğinin gerçekleşeceği şekilde davranmıştır (**kazan-kazan**).

G 31:

‘... O, bu yolculuğu yaparken Pumorili hayaletler tüm dünyada onu arıyorlardı. Öfkeleri öylesine bilenmişti ki!.. Ganga’yı ele geçirseler enerjileriyle kendisini parçalayıp hücrelerine ayıracak sonra bu hücreleri sonsuzluğa savuracaklardı.

Ganga’yı bulamayınca Bilgin Balığın belirttiği gibi hemen yeryüzüne dağıldılar. Kısır Beyinli insanları kuşatma altına aldılar... Kötülük yüklü enerji bataklığına düşen Kısır Beyinliler ayaklandılar. Beyin Kardeşleri arasındaki iletişi ağını yok etme planlarını hemen uygulamaya giriştiler...

Her şey hazır olunca dünyaya yayılmış olan Pumorili hayaletler toparlanıp dağın yolunu tuttular. Çünkü zihinsel iletişim ağının parçalanması sırasında oluşacak enerji çarpışmasının kendilerine zarar vereceğini biliyorlardı... Ve dünyayı saran zihinsel iletişim ağını yok etme düzenekleri işlemeye başladı. Aynı anda tüm Ganjlılar, tehlike karşısında varlıklarında oluşan çok özel enerji yükünü atmosfere aktardılar. Kısa sürede ağı yok edici güçlerle donanmış olan tüm aygıtlar eriyip buharlaşarak boşluğa karıştılar.

Göz açıp kapayınca kadar geçen süreçte, Pumori yaylası da enerji küresiyle kuşatıldı.

Kısr Beyinli devlet başkanlarıyla bilginler önce olanlara inanamadılar. Yok edici düzeneklerle bu aygıtların üretilip yönetildiği merkezlerin de eriyik duruma gelmesinden öylesine ürktüler ki!.. Bir daha bu tür eylemler yapmamaya ant içtiler.

Beyin Kardeşleri, iletişim ağına yönelik yok edici eylemin başarısızlığına çok sevindiler...(Dayıoğlu, 2017: 186)”

Bu parçalarda Pumorili Hayaletler ile Beyin Kardeşler arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Pumorili Hayaletler, Kısr Beyinliler aracılığıyla Beyin Kardeşlerin zihinsel iletişim ağını yok etmek istediler. Fakat Beyin Kardeşler, onlardan daha güçlü olan özel güçleriyle onların bu planlarını bozarak düzeneklerinin eriyip yok olmasını sağladılar. Ayrıca Pumori yaylasını da enerji küresiyle kuşatarak çıkmalarını engellediler (**güç kullanma-zorlama**). Böylece hem kendilerini hem de dünyayı Pumorili rahiplerden ve Kısr Beyinlilerin kötü amaçlarından kurtarmış oldular (**kazan-kaybet**).

b. “Ganga” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Ganga” kitabında çatışmaların yer aldığı 31 örnek incelenmiştir. 5, 6, 7, 9, 10, 12, 14(2), 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 ve 31. örneklerde kişiler arası çatışma; 11(2), 17, 19 ve 26. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 2, 4 ve 8. örneklerde kişi-toplum çatışması; 1, 3, 5, 7 ve 13. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma bulunmaktadır.

Tablo 1. Ganga Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
31	22	5	3	5	35

c. “Ganga” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Ganga” kitabında incelenen 31 örnekten 22’sinde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 21 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 5, 6, 7, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28 ve 31. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 12. örneğinde uyma (verme); 25, 29 ve 30. örneklerinde uzlaşma (problemi görme), 9, 10 ve 14. örneklerinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Bu kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 2. Ganga Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
14	0	1	3	3	21

d. “Ganga” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Ganga” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 20’si sonuçlanmıştır. Bunların 6, 12, 15, 16, 18, 22, 23, 24, 27, 28 ve 31. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 5, 7 ve 20. örneklerde kaybet-kaybet; 9, 10, 14, 25, 29 ve 30. örneklerde kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Çatışmalar, en çok kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 3. Ganga Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
11	3	6	20

4.2. “Dünya Çocukların Olsa” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

İkinci Alt Problem: a. “Dünya Çocukların Olsa” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Sıcak yağmur şenliğinden önceki yaşamda insanlar yerküreyi, kendilerince oluşturdukları sınırlarla kuzeyden güneye boydan boya Avampaka ve Çirupon olarak ikiye ayırmışlardı. Her iki yarım kürede yaşayan insanlar birbirlerine insan değil de yok edilmesi gereken zararlı yaratıklar gözüyle bakıyordu. İki topluluk da kendilerini diğerinden üstün tutuyor, bilimde, teknikte, kültürde, silahlanmada birbirlerini geçmek için kıyasıya yarışıyor. Bu kıyasıya yarış içerisinde bir de iki yarıkürede kendini göstermeye başlayan yiyecek sorunu yer alıyordu. Hem Avampakalılar hem de Çiruponlular yiyecek sorunuyla mücadele için birbirlerini yok edecek kimyasal silah üretmiş ve sıcak yağmur şenliğiyle iki küredeki insanlar ölürler. Yalnız daha önce kendilerine yapılan büyüme aşısı nedeniyle çocuklar ölmezler. Çocuklar yeni hayatla mücadele ederken düşmanca duyguları atmış, her iki küredeki çocuklar barış ve sevgiyle birbirlerine bağlanmışlardır.

Birbirinden nefret eden iki toplum arasındaki mücadelenin sürüklediği felaketin ne denli büyük olacağını, çocuklar arasındaki birlik, beraberlik ve dayanışmanın yetişkinlerin birbirleri arasındaki ilişkiden ne derece üstün olduğu, sürekli düşmanca duygular besleyen insanların sonlarının hiç de iyi olmayacağı mesajları veren bu kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

DÇO (Dünya Çocukların Olsa) 1:

“... İnsan mağara yaşamından bu yana yabanıl doğa, yırtıcı hayvanlar, öldürücü mikroplarla savaşa savaşa pek çok uygarlık evreleri geçirdi. İlk insandan bugüne değin insan soyuna onur verici pek çok olağanüstü gelişme oldu... (Dayıoğlu, 2019a:7)”

Kitabın burasında **kişilerin doğayla çatışmasına** yer verilmiştir. İnsanların geçmişten bugüne doğayla olan mücadelesine değinilmiştir.

DÇO 2:

“... Yarıküreden birinin adı Avampaka, ötekininse Çirupon'du. Avampakalılar kendilerini her konuda Çiruponlardan üstün görüyorlardı...

Çiruponlar ise kendilerine bu denli tepeden bakan Avampakalılara iyiden iyiye içerliyor, onların burunlarını kırabilmek için her konuda var güçleriyle çalışıyorlardı. Avampakalı uluslarla Çiruponlu uluslar, ‘Benim babam, senin babanı döver!’ diyerek birbirleriyle üstünlük çekişmesine girişmiş çocuklar gibiydiler...

Yarıküre insanlarını karşılıklı olarak tepeden tırnağa kıskançlık sarmıştı. Özellikle bilimsel alanda gerçekleştirdikleri buluşları olağanüstü önlemlerle birbirlerinden gizliyor, birbirlerini yanıltıp atlatmak için akla gelmedik dolaplar çeviriyorlardı...(Dayıoğlu, 2019a:8)”

Burada Avampakalar ile Çiruponlar arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Avampakalar ile Çiruponların, kendilerini diğerinden daha üstün görmelerinden, birbirlerine karşı olan kıskançlıkları ve birbirlerini ezmek için var güçleriyle çalışıp akla gelmedik dolaplar çevirmelerinden **güç kullanma (zorlama)** stratejilerine başvurdukları görülmektedir.

DÇO 3:

“... Bilginler bilgini saygıyla söze başladı.

‘Efendim, bugüne değin kullandığımız silahlarla savaşlarda sadece düşman ölmüyor, onlardan ele geçirdiğimiz topraklar üzerinde bulunan görkemli yapılar, fabrikalar, anıtlar, çiftlikler, tarlalar, maden yatakları, petrol kuyuları da yok olup gidiyordu.’

‘Gerçekten öyle.’ dedi dizginci baba. ‘Bombalar insanla birlikte çevreyi de yakıp yıkıyorlar. Cesetlerle, aç, yaralı ya da sakat insanlar, yıkıntılar arasında dolaşıp duran kimsesiz çocuklar ve kıraç topraklardan başka bir şey kalmıyor yendiğimiz ülkelerde...’

...(Dayıoğlu, 2019a:11)”

Bu parçada savaşlardan dolayı yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Düşmanlarıyla savaşma yoluna gidildiği (**güç kullanma-zorlama**) fakat düşmanla birlikte yakılıp yıkılan yerlerden kendilerinin de bir kazanç sağlamadığına değinilmiştir. Hem savaştıkları yerler hem de kendileri zarar görmüşlerdir (**kaybet-kaybet**).

DÇO 4:

“... Dizginci baba bilginin amacını anlamıştı.

‘Çiruponya’ya tüm Avampakalıları yollamayı ve tüm yarıküre halkının gözünde tanrılaşmayı isterdim. Ama bu olanaksız, biliyorsunuz...’

Bilgin üsteledi.

‘Elbette efendim. Tüm Avampakalılar gidemez de hiç olmazsa her zaman yavrunuz olarak gördüğünüz ve bu görüşle kolları gözettiğiniz küçük ve yoksul ülkelerden de gidenler olsa. Onlar da rahat yaşamının tadını alsalar diyorum...’

Dizgin çekmeye alışmış olan baba, öfke ve sabırsızlıkla elini savurttu.

‘Bu bizi nereye götürür? Onlar bolluğu ve rahatı tadarlarsa bir daha kolay kolay dizgine gelmezler. İyisi mi dünyayı yaşadıkları yer kadar sansınlar. Çünkü gelecekte Çiruponya’daki bolluk da bitecek. O zaman ne yapacağız?..’

Bilgin tartışmayı uzatmak niyetinde değildi.

‘Bize iyi bir yaşam sağlayacağınızdan zaten kuşkumuz yok efendim...’

Dizginci babanın gözleri pırıl pırıl parlıyordu...(Dayıoğlu, 2019a:12,13)”

Burada dizginci baba ile bilgin arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bilgin tartışmayı uzatmamış ve dizginci babanın söylediklerine uyum sağlamıştır (**uyuma-verme**). Bilgin istediğini elde edememiş, dizginci babanın söyledikleri doğrultusunda hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

DÇO 5:

“... Avampakalılarla Çiruponyalılar birbirlerini yok etmek için her şeyi hazırlamışlardı. Birbirlerine karşı duydukları eşdeğerdeki nefretin, düşmanlığın ve yok etme isteğinin etkisiyle her iki yarıkürenin bilginleri, birbirlerinden habersiz, aynı doğrultuda, aynı güç ve değerde kimyasal silah bulmuşlardı. Bu silah insanların üstüne yağmur olarak yağdırılacaktı. Üstelik bu ‘sıcak yağmur’ olacaktı... İnsanlar neye uğradıklarını anlayamadan ölüm yağmuruyla sırılsıklam olacaklardı bir anda...”

...İnsanlar hiç sıcak yağmura tutulmamışlardı. Başlarından aşağı boşalan kaynar suların verdiği acıyla çılglık çılgılığa kaçışmaya başladılar...

... Ama nice kaçarlarsa kaçsınlar, her iki yarım kürede de ölüm yağmuru insanların iliklerine işledi. Yer altındaki maden işçileriyle gökyüzündeki uçak yolcuları bile ölüm yağmurunun buharlarından kurtaramadılar kendilerini... İnsanlar buldukları yerde öldüler...

Sıcak yağmur şenliğinden sonra iki yarıkürede de görünüm birbirinin benzeriydi. Sokaklar, evler, taşıt araçları, fabrikalar, liseler, üniversiteler, çarşı, pazar, ibadet yerleri, hahamlar, plajlar, stadyumlar... ölümlerle dolmuştu...(Dayıoğlu, 2019a:14-19)”

Bu parçalarda Avampakalılarla Çiruponyalılar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Her iki taraf da birbirlerini yok etmek istemiş, bunun için “sıcak yağmur” adında kimyasal silah üretmişlerdir. İki taraf da sıcak yağmur yağdırarak (**güç kullanma-zorlama**) birbirlerinin ölümüne sebep olmuşlardır (**kaybet-kaybet**).

DÇO 6:

“... Günler geçtikçe yiyecek sorunu dev gibi dikilmeye başladı karşılına... Çocuklar açlıkla yüz yüze geldiler... Ama un ve buğday depoları tamtakır kalınca bebeler bu kez de açlıktan ölmeye başladılar. Bu arada besinsizlikten öteki çocuklar da sık sık hastalanıyorlardı...(Dayıoğlu, 2019a:21)”

Burada insanların açlıkla mücadelesi bir **kişi-doğa çatışmasını** gösterir. Doğanın gereği açlıkla baş edememeleri, bazı ölümlere ve hastalıklara neden olmuştur.

DÇO 7:

“... Açlığın yanında en büyük zorluk, soğuk ve karanlıktı. Yollar bitmek bilmiyordu. Geceleri yola yakın kuytu yerlere sınıyor, yolculuğu gündüz sürdürüyorlardı...

Göçebe çocuklar her kavşakta sayıları biraz daha artarak dağlara, bayırlara vurdular. Kimi yerde sıcaktan, kimi yerde soğuktan kırılarak, kimi yerde hayvanlara yem olarak öle kala yaşamlarını sürdürebilecekleri uygun bir ortam aramaya koyuldular...(Dayıoğlu, 2019a:23)”

Burada “soğuk ve karanlık ile kimi yerde sıcaktan kimi yerde soğuktan kırılarak, kimi yerde hayvanlara yem olarak öle kala” ifadeleri **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, doğanın zorlukları karşısında mücadele ederek hayata tutunmaya çalışmışlardır.

DÇO 8:

“... Bilgin eğilip göle baktı. Kurşun rengindeki sular, güneşin altında pırl pırl parlıyordu.

‘Gel.’ dedi karısına. ‘Bu avuç kadar gölde timsah ya da piranha balıkları yaşayacak değil ya! Atlayalım suya, yüzerek kıyıya çıkalım...’

Kadın hemen üstündeki uçuş giysilerini sıyırıp çıkardı. İçlik olarak giydikleri tulumlarla göle atladılar. Su öylesine soğuktu ki!.. İlk anda iç organlarının kesildiğini sandılar...

Güneş batınca bedenleri tepeden tırnağa buz kesildi...

Gölden çıkınca tir tir titreyerek doruktan aşağı doğru yürüdüler. Bir tutam ot bile yoktu çevrede...

... Kayaların arasında kartal yuvaları vardı. İçlerindeki yumurtalardan birer tane alıp bir solukta içtiler...

... Dağın eteklerine doğru giderek yükselip sıklaşan ormana giremiyorlardı. Silahları olmadığından yabani hayvanlara yem olmaktan korkuyorlardı...

... Bahar çok kötü geçiyordu. Sık sık fırtına çıkıyor, ağaçlar devriliyor, seller boşanıyordu yamaçlardan...(Dayıoğlu, 2019a:25-28)”

Kitabın bu kısımlarında bilgin ile karısının doğayla karşı karşıya gelip doğanın hareketleri ile olan mücadelesi (**kişi-doğa çatışması**) anlatılmaktadır. Açlık, soğuk, fırtına, yabani hayvanlar gibi doğanın işleyişi karşısında yaşadıkları zorluklara değinilmiştir.

DÇO 9:

“... ‘Ama yenecek türdeki bitkilerin çeşitleri çoğaldı...’

Bilgin öfkeyle çıkıştı karısına.

‘Ot yemekten usandım. İnsan içine dönünce, ölünceye dek sebze yememeye karalıyım.’

Karısı alttan aldı.

‘Burada yaşam savaşı verdiğimizizi unutuyorsun! Turistik gezi yaparken düşmedik bu kötü duruma. Ölmek için bir şeyler yemek zorunda olduğumuzu da biliyorsun...’

Bilgin hiç sesini çıkarmadı. Yürümeyi sürdürdüler...(Dayıoğlu, 2019a:30)”

Bu parçada bilgin ile karısı arasında hep aynı şeyleri yemek nedeniyle yaşanan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Karısı onun öfkesini alttan alarak bilgin de sesini çıkarmayarak (**uzlaşma-problemi görme**) çatışma büyümeden yollarına devam etmişler (**kazan-kazan**).

DÇO 10:

“... Ama gidecekleri yol görüldüğü kadar kısa değildi.

‘Artık korku kalmadı. Uçağı aramaya gelenler bizi görmeseler bile biz onları görürüz. Zaten hava kararmak üzere, uçağı ulaşmayı yarına bırakalım.’ dedi kadın.

Bilgin, karısına sıcak yağmur şenliğinden söz ettiğine pişman olmuştu. O konuya bir daha değinmemeye kendi kendine söz verdi. Karısı da onu terk ederse yaşayamazdı. Bu nedenle ona karşı daha iyi ve olumlu davranma gereksinimi duyuyordu.

‘Sen nasıl istersen.’ dedi suçlu suçlu. Sonra ikisi de ayrı ayrı birer kaya kovuğı buldular. Gece serinliğı çökmeden oralara sokulup uyumaya çalıştılar. Ama ikisi de uzun süre uykuya dalamadı...(Dayıoğlu, 2019a:32)”

Burada bilgin ile karısı arası arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bilgin, karısına söylediklerinden pişman olduğundan karısının istediğı

yönde davranmaktadır (**uyma-verme**). Böylece karısına göre hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

DÇO 11:

“... İnsancıl görüş ve inançlardan kaynaklanan bu güçle, yarıküreler arasındaki sınırlara döşenmiş mayınları karşılıklı olarak ağaç kütükleri yuvarlaya yuvarlaya patlatıp yok ettiler. Avampakalı ve Çiruponlu çocuklar o günlere benzer koşullarla gelmiş, benzer acılarla kavrulmuşlardı. Bunun sonucu olarak da benzer görüş ve inançlarla donanmıştı kafaları, gönülleri, yürekleri... Bu nedenle birbirlerine tez kaynaştılar... Giderek birbirlerinin dillerini kavramaya başladılar. İşte o zaman birbirlerini daha çok sevip birbirlerine daha çok bağlandılar...(Dayıoğlu, 2019a:39)”

Bu parçada Avampakalılar ve Çiruponlular arasında yer alan **kişiler arası çatışmaların** çocuklar tarafından karşılıklı olarak çözüldüğüne değinilmiştir. İki taraf da aradaki mayınları patlatmış, benzer inanç ve görüşlerle donanmışlardır (**sorun çözme-iş birliği**). Böylece birbirlerini daha çok sevip birbirlerine daha çok bağlanmışlardır (**kazan-kazan**).

DÇO 12:

“... Karısı da onu kutladı. Sonra bir istekte bulundu.

‘İzin verirsen, dağdaki serüvenlerimizi gazetecilere ve televizyon yapımcılarına ben anlatayım. Çünkü sen her şeyi kısaca anlatırsın. Hem de olayları önemsemeden konuşursun. Oysa ben her şeyi tüm ayrıntılarıyla ballandıra ballandıra anlatırım. Ha, ne dersin? Bu görevi bana verir misin?’

Bilgin gülümseyerek yanıtladı karısını.

‘Bilgin de olsan yine de kadın yanın ağır basıyor derim de kızarsın. İsteğini kabul ediyorum. Haber ajanslarına, ‘Size her şeyi karım anlatacak,’ diyeceğim.

Kadın coşkuyla kocasının elini sıktı.

‘Şu erkeklerin centilmenlik özelliğine bayılıyorum. Ama büsbütün susmanı da istemem doğrusu. Ben konuşurken yanımda olacaksın. Bazı konuları açıklarken arada bir sana danışacağım. Böylesi daha ilginç olur.’

‘Tamam.’ dedi bilgin. ‘İstediğin gibi davranacağım.’

...(Dayıoğlu, 2019a:43,44)”

Bu parçada bilgin ile karısı arasında gazetecilere yaşadıklarını anlatma ile ilgili yaşanan **kişiler arası çatışmada**, bilgin tartışmaya girmemiş; karısının isteğini kabul etmiştir (**uyuma-verme**). Böylece gazetecilere yaşadıklarını anlatma heyecanı, bilginin karısına kalmıştır (**kazan-kaybet**).

DÇO 13:

“... Çocukların acı dolu konuşmalarını dinlerken bilgin renkten renge giriyordu. Hele gençlerin Çiruponlu çocukları anlatmaya başlamaları bilgini çıldırtacak duruma getirdi. Öfkesini gizlemeye çalışarak sordu.

‘Demek Çiruponya’da da sıcak yağmur, çocukları etkilemedi!’ Sonra boş bulunup ekledi. ‘Allah kahretsin...’

Gençler onun gittikçe kararlı yüzüne bir anlam veremediler... Gençlerden biri dayanamadı sonunda. Çocukların sıcak yağmurdan habersiz olduklarını hatta ölüm kavramını bile henüz bilmediklerini, hele insanların insanları öldürme girişimlerinden hiç ama hiç bilgileri bulunmadığını, bu nedenle onlara savaşımlardan, silahlardan, ölümden, katillerden söz etmemelerini bilginle karısından rica etti. Sonra da, ‘Lütfen bizi hoşgörün. Bu konuyu burada kapatalım.’ diyerek özür diledi.

Bilginle karısı bu duruma şaşırıp kaldılar. Bilgin homurdanmayı kesti. Çocuklarla iyi geçinmesi gerektiğini düşündü. Zoraki bir gülümsemeyle onlara döndü.

‘Eşimle ben söz veriyoruz, küçüklere sıcak yağmurdan söz etmeyeceğiz. Bize güvenebilirsiniz.’

...(Dayıoğlu, 2019a:52,53)”

Burada bilginin **kendisiyle yaşadığı çatışma** bulunmaktadır. Bilgin bir taraftan çocukların söylediklerine karşın öfkesini göstermek istemekte (**yaklaşma**), diğer taraftan çocuklarla iyi geçinmek zorunda kalmaktadır (**kaçınma**). Çocuklarla iyi geçinmek zorunda olduğundan onların düşüncesini doğrular şeklinde davranmıştır.

DÇO 14:

“... Bilgin ters ters baktı karısına.

‘Yoksa sen de barış, kardeşlik, eşitlik düşleri kurmaya mı başlıyorsun?..’

Kadın diretti.

‘Dünya çocukların. Geleceğin sahibi onlar. Böyle yaşayacağız diyorlarsa, barışı gerçekten böyle çok istiyorlarsa düşsel gözüyle baktığın düzen neden gerçekleşmesin?..’

Bilgin öfkeden titreyen sesiyle çıkıştı.

‘Haydi, çekinme! Bu çocukça düzenin kurulmasına sıcak yağmur şenliği düzenleyerek benim de katkıda bulunduğumu söyle açıkça...’

‘Gerçekten öyle.’ dedi kadın. ‘Bu sonuç seni mutlu kılmalı... Sıcak yağmur formülündeki başarısızlığını, bu başarıyla kapatmış oluyorsun.’

Bilgin, zaten o konuya gelmek istiyordu

‘Çocuklar gibi tartışmayı bırakalım. Çocuklar şimdilik istedikleri gibi yaşamayı sürsürsünler...’

Kadın ilgiyle atıldı.

‘Evet ben de bunu söyleyecektim...’

Bilgin alttan aldı.

‘Haklısın, bu yaşa değin hep insanlar arasındaki düşmanlıklara tanık olarak yaşadım. Kendim de pek çok insana düşmanlık besledim... Bunca yıl bu tür inançlarla yaşadım. Şimdi bir avuç çocuğun barış ve kardeşlik tutkularını nasıl benimseyebilirim? Beni hoş göreceğine inanıyorum.’

Kadın kocasının da kendi gibi çelişkiler içinde kıvrandığını sanarak daha fazla üstelemedi... (Dayıoğlu, 2019a:58,59)”

Kitabın bu parçasında bilgin ile karısı arasında, çocuklar arasındaki kardeşlikten dolayı çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Bilgin, karısı ile ilişkisinin iyi olması gerektiğine inanarak onu alttan almakta, onun istediği şekilde düşüncelerini ifade

etmektedir (**uyma-verme**). Böylece karısı da bilginin kendisi gibi düşündüğünü varsayarak çatışmayı sonlandırmaktadır (**kazan-kaybet**).

DÇO 15:

“... ‘Belki gelecekte bir gün...’

Kadın, kocasının sözünü kesti.

‘Lütfen geçmişi sil belleğinden. Hem de tümüyle unut, sana aşılana bencil değer yargılarını, düşmanlıkları, kin ve nefreti sök at belleğinden... Geleceği kirletmeyelim. Çocuklarla birlikte biz de yepyeni bir yaşam kuralım kendimize...’

Bilgin öfkelenmişti ama karısını karşısına almak istemiyordu. Çünkü sıcak yağmuru başarısız kılan gücü araştırırken onun yardımına gereksinimi vardı. Bu nedenle alttan aldı.

‘Seni anlıyorum, görüşlerine saygı duyuyorum...’

... (Dayıoğlu, 2019a:60)”

Burada da bilgin ile karısı arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bilgin, karısına ihtiyacı olduğundan ilişkisini iyi tutmak gerektiğini düşünerek onu alttan anlaktadır (**uyma-verme**). Böylece karısının istediği şekilde konuşmaktadır (**kazan-kaybet**).

DÇO 16:

“... İki köyün çocukları birbirlerine öylesine içten sevgi ve saygı gösteriyorlardı ki bilginin karısı geçmişte tanıdığı insanlar arasında böylesine sıcak dostluğa rastlamadığını düşünmekten kendini alamadı. Bir an her şeyi bırakıp yaşamının geri kalanını orada, çocukların arasında sürdürmeyi bile düşündü. Ama kocasına verdiği sözü anımsayınca bu düşüncesini ertelemek zorunda kaldı... (Dayıoğlu, 2019a:62)”

Bu parçada bilginin karısının **kendisiyle yaşadığı çatışma** bulunmaktadır. Çocuklarla birlikte yaşamak istemekle (**yaklaşma**) birlikte kocasına yardım etmek zorunda hissetmektedir (**kaçınma**). Verdiği sözden dolayı kocasının yardım etmeyi tercih etmiştir.

DÇO 17:

“... O sırada öteki tekneler de çevrelerini aldılar. Kimi korkunç yaratığı bayan bilgine hemen göstermekten yanaydı kimisi de köye dönüp bilginle öteki gençleri de alarak yaratığın yanına gitmeyi öneriyordu. Bayan bilgin de bu ikinci öneriye katıldı.

‘Madem ölü, oradan bir yere gidemez. Köye dönelim, bilginle öteki gençleri alıp sabah erkenden yola çıkalım.’ dedi.

... Bilgin, çocukları dinledikten sonra karısını bir kenara çekti...(Dayıoğlu, 2019a:83)”

Bu parçada gördükleri korkunç yaratığı gösterme nedeniyle çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Bazı gençler yaratığı hemen bayan bilgine gösterme taraftarıyken bazı gençler önce köye dönme taraftarı olur. Bayan bilginin önce köye gitme taraftarı olmasından diğer gençler de bu karara uymak zorunda kalırlar (**uyma-verme**). Böylece köye gidip bilginle görüşürler (**kazan-kaybet**).

DÇO 18:

“... Kadın kuşkuyla kocasının yüzüne baktı.

‘Yani Çiruponlar öyle yapacaklardı demek istiyorsun değil mi?’

Bilgin keskin bir dille yanıtladı karısını.

‘Bu fırsatı kaçırmayacağım. Yeryüzüne yüz goril götüreceğim. Onları eğittikten sonra bu yolla yer altı kentine geri dönüp yüz goril daha çıkaracağım. Sonra yüz goril daha...’

Kadın öfkeyle bağırmaya başladı.

‘Neler söylüyorsun sen? Hasta filan değilsin ya?’

Bilgin kahkahalarla gülüyordu. Birden asansör durdu. Kapılar kendiliğinden açıldı. Bilgin gözleri parlayarak köşedeki mikrofonu birtakım şifreli sözler söylemeye başladı. Kadın onu omuzlarından tutmuş var gücüyle sarsıyor, bir yandan da, ‘Ne yapıyorsun? Bırak o mikrofonu!..’ diye bağırıyordu. Alarm sesleri daha da artmıştı. İlk kattaki beyaz ışık da yerini kırmızı ışığa bırakmıştı.

Sokaklardan yana sükün eden goriller kısa sürede asansöre doluştular. Kadın bir köşeye büzüşmüş, korku doku gözlerle kocasına bakıyordu...

‘Korkma lütfen, kendini topla! Karşında geleceğin dünya imparatoru duruyor. Sen de yüce imparatoriçesin...’

Kadın tepeden tırnağa tir tir titriyordu.

Bilgin, ‘Tamam.’ dedi. ‘Artık gidebiliriz!..’

... Alarm zillerinin tiz sesleriyle gorillerin böğürtüyü andıran kakhahaları birbirine karışınca dayanılmaz bir uğultu kapladı her yanı. Kadın başını kollarının arasına alarak olduğu yere çöktü...(Dayıoğlu, 2019a:126,127)”

Kitabın burasında bilgin ile karısı arasında bilginin yaptığı plan nedeniyle çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bilginin düşünceleri nedeniyle öfkelenen kadın, bilginin gücü karşısında (**güç kullanma-zorlama**) bir şey yapamamış ve karşı duramamıştır (**kazan-kaybet**).

b. “Dünya Çocukların Olsa” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Dünya Çocukların Olsa” kitabında çatışmaların yer aldığı 18 örnek incelenmiştir. 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17 ve 18. örneklerde kişiler arası çatışma; 13 ve 16. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması, 1, 6, 7 ve 8. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 4. Dünya Çocukların Olsa Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
18	12	2	0	4	18

c. “Dünya Çocukların Olsa” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Dünya Çocukların Olsa” kitabında incelenen 18 örnekten 12’sinde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmaların 12’sinde de çözme stratejisi kullanılmıştır. Bunların 2, 3, 5 ve 18. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 4, 10, 12, 14, 15 ve 17. örneklerinde uyma (verme); 9. örneğinde uzlaşma (problemi görme), 11. örneğinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Bu kitapta en çok uyma(verme) çözüm stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 5. Dünya Çocukların Olsa Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
4	0	6	1	1	12

d. “Dünya Çocukların Olsa” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Dünya Çocukların Olsa” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 11’i sonuçlanmıştır. Bunların 4, 10, 12, 14, 15, 17 ve 18. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 3 ve 5. örneklerde kaybet-kaybet; 9 ve 11. örneklerde kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta en çok kazan-kaybet sonucu bulunmaktadır.

Tablo 6. *Dünya Çocukların Olsa Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
7	2	2	11

4.3. “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Üçüncü Alt Problem: a. “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Kaptan Pilot Murat, yıllar önce Amerika’da öğrenim görürken yakın arkadaşlık kurduğu Hindistanlı Rapiki ile Hindistan gezisine çıkar. Murat, bu gezi sırasında soluk kesici bir efsanenin gizemli burgacına kapılır. Efsaneye göre binlerce yıl önce Hindistan’da yaşamış olan Bilge Jambuna Ana öldüğünde, Himalayadaki bir buzul katmanına gömülmüştür. Jambuna Ana, yaşadığı dönemlerde ilkel kavimlere insanlık ilke ve değerlerini öğretmiş kutsal bir kişiliktir. Bir gün insanlık, eski çağlarda olduğu gibi ilkelleşerek sevgisizlik ve duyarsızlık hastalığına tutulursa Jambuna’nın ruhu yeniden dünyaya gelecektir. Sonunda o günler gelir ve Jambuna Ana’nın ruhu İnsanlık İlkeleri’ni yaymak için tekrar dünyaya gelir. Gizem dolu maceralarla bu ruhu taşıyan kişiye ulaşılmaya çalışılır. Jambuna Ana ‘nın İnsanlık İlkeleri üzerinden iyiyi, doğruyu ve sevgiyi vermeye çalışan kitaptaki çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

GMB (Gökyüzündeki Mor Bulutlar) 1:

“... Anneler babalar, gençlerin varlığından fişkırın bu aşk parıltılarını söndürmeye karar verdiler. Önce birbirlerini suçlayarak kavgalaşmaya başladılar. Sonra, Setima ile Angun’un görüşmelerini yasakladılar. Önüne set çekilen seller gibi gençlerin aşkı da engellendikçe büyüdü, coştı taşı. İki de nice yalvardılarsa ailelerini aşklarına inandıramadılar. Ve bir gün, ikisi de birbirinden habersiz, tutsak oldukları kulübelere kaçtılar...

İkisi de birbirlerinin pencereden kaçmış olduğunu anladılar. Ailelerine yakalanmamak için var güçleriyle ormana doğru koşmaya başladılar...

İki genç orman içinde uygun bir barınak ararken bir yandan da birbirleri için yanık aşk şarkıları söylüyorlardı... Ölçsüz coşkularla birbirlerini adlarıyla çağırmaya başladılar...

Koca ormanın içinde birbirlerinin seslerine doğru koşan âşıklar, çok geçmeden yüz yüze geldiler. Ölçsüz bir sevinçle birbirlerini kucakladılar...(Dayıoğlu, 2019b:14,15)”

Burada Setima ve Angun ile aileleri arasında, aşkları için yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Aileler, onlarla kavga etmiş, görüşmelerini yasaklamışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Fakat ailelerin bu yasaklarına rağmen iki genç aşklarından vazgeçmemiş, bu uğurda evden kaçmışlardır. Birbirlerine kavuşmak için mücadele etmiş ve birbirlerine kavuşmuşlardır. Bu durumda aileler koydukları engellere rağmen başaramamış, onların kavuşmalarına engel olamamışlardır (**kazan-kaybet**).

GMB 2:

“... İkisi de birbirlerinin pencereden kaçmış olduğunu anladılar. Ailelerine yakalanmamak için var güçleriyle ormana doğru koşmaya başladılar. Her türlü tehlikeyi göze alarak ormanın derinliklerine daldılar. Akşam güneş batarken barınacak bir yer arama kaygısına düştüler. Yoksa kurda kuşa yem olmak işten bile değildi.

İki genç orman içinde uygun bir barınak ararken bir yandan da birbirleri için yanık aşk şarkıları söylüyorlardı. Bunu biraz da karanlıkla birlikte içlerini sarmaya başlayan korkuyu yenmek için yapıyorlardı...(Dayıoğlu, 2019b:15)”

Bu parçada “her türlü tehlikeyi göze alarak ormanın derinliklerine dalma, barınacak yer arama, kurda kuşa yem olma kaygısı” gibi ifadeler **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın tehlikeleri karşısında yaşanan kaygılar belirtilmiştir.

GMB 3:

“... Türlü tehlike ve zorluklarla dolu olan bu yolculuk onları hiç etkilemiyordu. Aylar sonra dağın doruğunu saran bulutlar kararmaya başladı. Hava da hızla soğuyordu. Gençler bir sabah, sığındıkları mağaramsı oyuktan çıktıklarında çevrenin süt beyaz

olduğunu gördüler. Aylardır her zorluğa göğüs germişlerdi. Ama kara kışla baş edemeyecekleri apaçık ortadaydı. İlk kez umutsuzluğa kapılıp titreşerek birbirlerine sarıldılar. Bu umutsuzluk güçlerini kırdı. Mağaraya sokulup ölümü beklemeye başladılar. Çünkü karda yiyecek bulmak da olanaksızdı.

Açlık ve soğuk yüzünden giderek güçleri tükeniyordu...(Dayıoğlu, 2019b:16)”

Burada da soğuk hava, kışla mücadele **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın gücü karşısında kişilerin yaşadıkları sıkıntılara yer verilmiştir.

GMB 4:

“... Benliğinde oluşan bu insanca ilkeleri, kabile halkına anlatmasını önerdi. Zihinsel yönden yeterince gelişmemiş birer ilkel insan yapısında olan dağlılar, Jambuna'nın görüşlerine hiç kulak vermediler. İnsanca kurallarla kısıtlanmak hoşlarına gitmiyordu. Şaman ile çevresindeki birkaç kişi dışında halkın tümü gönüllerince yaşamayı yeğliyorlardı.

Ancak Jambuna yılacak gibi değildi...

Çevresinde az da olsa kendisi gibi düşünen insanlar belirdi. Ancak bu durum kabile halkının ikiye bölünmesine neden oldu. İnsanlık İlkeleri'ni yadsıyanlar çoğunlukta idi. Bu kimseler Jambuna ile yandaşlarına düşmanca duygular beslemeye başladılar...(Dayıoğlu, 2019b:20,21)”

Burada Jambuna ile onun görüşlerine karşı çıkan insanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Jambuna “İnsanlık İlkeleri” ni yaymaya çalışmış fakat çoğunluk kendisine karşı gelmiştir. Az sayıda yandaş bulan Jambuna, bu uğurda çaba göstermeye devam etmiştir. Bundan dolayı yaşanan kişiler arası çatışmalara yer verilmiş fakat burada bir strateji ve sonuca yer verilmemiştir.

GMB 5:

“... Jambuna dağdan inerken hep dağlıları düşünüyordu. Onların arasında başta kabilenin dinsel başkanı Şaman olmak üzere ana babası gibi sevdiği kimseler vardı. Onlardan ayrılmak yüreğini burkuyordu. Ama hocası olan Şaman'ın gösterdiği yolda çok yararlı işler yapacağını seziniyordu. Bu yüzden bunca tehlikeyi göze alıp yola koyulmuştu...(Dayıoğlu, 2019b:23)”

Bu parçada Jambuna'nın dağdan ayrılma ile ilgili **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Hem sevdikleri olduğu için dağda kalmak istemekte (**yaklaşma**) hem de yararlı işler yapacağı için gitmek istemektedir (**yaklaşma**). Hocası Şaman'ın gösterdiği yolda yapacağı yararlı işleri düşünerek gitmeyi tercih etmektedir.

GMB 6:

“... Git gide ulu bir ağacın altına vardılar. Ağaç öylesine geniş öylesine yüksekti ki... Beş adam el ele verip halka olsa gövdesini ancak sarabilirdi. Bu ulu ağaç, kabile halkı tarafından kutsal biliniyordu. Şaman'dan başka hiç kimse bu ağaca yaklaşmazdı. Bu, kuşaktan kuşağa böyle sürüp gelmekteydi. Herkes bu yasağa özenle uyuyordu...(Dayıoğlu, 2019b:25,26)”

Bu parçada ağacın kabile halkı tarafından kutsal kabul edilmesi ve ağaca yaklaşmanın yasak olması **kişi-toplum çatışmasını** gösterir. Halkın belirlediği bu yasağa kişiler özenle uymuş, ağaca yaklaşmamışlardır.

GMB 7:

“... Jambuna'nın sadece tek bir yaradana inandığını ve ilkelerini bu inançla oluşturduğunu anlayanların kimi ona kızıyordu. Kendisine türlü tuzaklar kuruyorlardı. Ama Jambuna her türlü kötülükten kolayca sıyrılmayı başarıyordu. Kimileri de ona büyücü gözüyle bakıyordu. Jambuna böyle düşünenlere büyücü olmadığını, tüm zorluklardan ve kötülüklerden düşünce ve sezgi gücüyle kurtulabildiğini söylüyordu...(Dayıoğlu, 2019b:27,28)”

Jambuna'nın oluşturduğu ilkeler nedeniyle diğer insanlarla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer veren bu parçada, insanların ona türlü tuzaklar kurduğuna değinilmiştir. Fakat Jambuna sahip olduğu özel gücüyle (**güç kullanma-zorlama**) onların tuzaklarından ve kötülüklerinden kurtulmuştur (**kazan**). Böylece kötülük yapmayı düşünenler amaçlarına ulaşamamışlardır (**kaybet**).

GMB 8:

“... Şimdilerde yağmur mevsimi başladı. Buralar çok tehlikelidir. Dilerim başımıza kötü bir iş gelmeden Bombay'a dönebiliriz...”

Yok canım, tam tersine. Yükseklerden yağmur, fırtına ya da sellerle karşılaşsaksak şaşırılmaman için anlatıyorum bunları. Gerçekten bazen mevsim yağmurları, köyleri bile yok ediyor. Jambuna Ana öreninde, geçmişte çok güzel binalar varmış. Yağmur, sel yüzünden hepsi yok olmuş...(Dayıoğlu, 2019b:33)”

Bu parçada “yağmur mevsimin tehlikeli olabileceği, yağmur, fırtına ve sellerin köyleri bile yok ettiği” ifadeleri, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları karşısında kişilerin yaşadığı zorluklara değinilmiştir.

GMB 9:

“...Tepelerdeki dalları birbiriyle sarmallaşan ulu ağaçlar öylesine sıkı ki... Gökyüzü görülmüyordu. Hava soğuk ve nemliydi. Yerlerse bir hafta önce ortalığı kasıp kavuran muson yağmurları nedeniyle çamur denizine dönmüştü. Koruyu saran loşluk ve sessizlik ürkü vericiydi. Bu durum çevreye gizemli bir görünüm kazandırıyor. Acı dolu iniltileri ve garip çığlıkları andıran kuş sesleri ise ürküyü korkuya dönüştürüyordu...(Dayıoğlu, 2019b:37)”

Burada da “havanın soğuk ve nemli olması, yerlerin muson yağmurları nedeniyle çamura dönmesi” **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Bununla birlikte etraftaki loşluk ve garip çığlıkları andıran kuş seslerinin de etkisiyle kişilerin yaşadığı korkuya değinilmiştir.

GMB 10:

“... Kaptan pilot, tüm bunlar olurken bir tek şey düşünüyordu. Avucunda sakladığı sıcak taştan, çevresindekilere söz etmeli miydi yoksa etmemeli miydi? Sonunda durumu açıklamaya karar verdi...(Dayıoğlu, 2019b:42)”

Burada, kaptan pilotun avucunda sakladığı taştan söz edip etmemesiyle ilgili **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** değinilmiştir. Hem söz etmek istemekte (**yaklaşma**) hem de bundan kaçınmaktadır (**kaçınma**). Sonunda açıklamayı tercih etmiştir.

GMB 11:

“... Kaptan pilot bu durumu görünce ondan daha çok korkuya kapıldı. Ok gibi fırlayıp ayağa kalktı. Olanca içtenliğiyle avucundaki taşı yaşlı öğretmene uzattı.

‘Ben bunu göçükte buldum. Daha doğrusu, düştüğüm yerden kalkmaya çabalarken bu taş elimin altında belirdi. Lütfen buyurun, alın.’ diyerek taşı Büyük Öğretmen’in avucuna aktarmaya yeltendi. Büyük Öğretmen kendini çabucak toplamıştı. Gözleri yarı kapalı, gülümseyen bir yüzle onun önünde saygıyla eğildi. Sonra açık seçik bir İngilizceyle, ‘Taş sizde kalsın.’ dedi.

... Yaşlı adamın gösterdiği şaşkıncı irkiliş ve saygı nedeniyle Kaptan Pilot Murat taşı ona vermeyi bir kez daha denedi. Büyük Öğretmen yine onun isteğini geri çevirdi.

‘Bu taşın bence önemi büyük. Ancak onu sizin bulmanız, sizde kalması gerektiğinin kanıtıdır...’

...(Dayıoğlu, 2019b:42,43)”

Bu parçada Kaptan Pilot Murat ile Büyük Öğretmen arasında, bulunan taş için çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Pilot Murat, bulduğu taşın önemli olduğunu düşünerek Büyük Öğretmen’e vermek istemekte fakat öğretmen taşı bulduğu için onda kalması gerektiğini düşünmektedir. Konuşarak, duygu ve düşüncelerini karşılıklı ifade ederek sorun çözülmüş (**sorun çözme- iş birliği**), taşın pilotta kalmasına karar verilmiştir. Böylece her iki tarafın da memnun kaldığı bir sonuca varılmıştır (**kazan-kazan**).

GMB 12:

“... Bu süre içinde hiç kimse, ne gizemli taşın söz etti ne de Jetavani gezisinden. Kaptan pilot, birkaç kez konuyu açacak oldu. Ama Hintli arkadaşları hemen başka bir konuya geçtiler. Jetavani gezisi sanki hiç yaşanmamış gibi davranıyorlardı. Kaptan pilot da ister istemez onların bu tutumuna uyum gösterdi...(Dayıoğlu, 2019b:45)”

Bu parçada Kaptan pilot ile Hintli arkadaşları arasında Jetavani gezisinde bulunan gizemli taşın dolayı yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Kaptan pilotun arkadaşları bu konuyu geçiştirmiş, konuşmaya yanaşmamışlardır (**kaçınma-geri çekilme**). Bunun sonucunda kaptan pilot onlara uyum göstermek zorunda kalmış, istediği bilgileri edinememiştir (**kazan-kaybet**).

GMB 13:

“... Kaptan Pilot Murat, bu gizemli Hindistan yolculuğundan sonra daha pek çok kez dünyanın dört bir yanına yolcu taşıdı...

... İlk zamanlar, birkaç kez coşkunu içine sığdıramayıp olup biteni annesine anlatmaya kalkışmıştı. Ama ne zaman Jetavani Yaylası’ndaki Jambuna göçüğünden söz etmeye kalkışsa adeta dili tutuluyordu. Bu durumu sezinleyince Hindistan gezisinin Jetevani Yaylası’ndaki bölümünü, belleğinin derinliklerine atmaya başladı...(Dayıoğlu, 2019b:47)”

Bu parçada kaptan pilotun **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Bir taraftan Jetavani Yaylası’nda yaşadıklarını annesine anlatmak istemiş (**yaklaşma**), diğer taraftan bu konuyu konuşmadığını anlayınca anlatmaktan kaçınmıştır (**kaçınma**). Anlatamayacağını anlayınca bu konuyu konuşmamayı tercih etmiştir.

GMB 14:

“... Kaptan pilot bu soru karşısında bir an şaşırıldı.

‘Orada dostlarım var. Onları göreceğim.’ diye kestirip atmak istedi ama polisler üstelidiler.

‘Jambuna izdaşları, çok garip kimselermiş. Günümüzde değil de sanki eski zamanlarda yaşıyor gibiymişler. Sevgi, dostluk, barış, iyilik, güzellik, doğruluk tutkunmuşlar...’

Bunları söylerken iki polis de kahkahalarla gülüyorlardı. Şişman olanı daha dalgacıydı.

‘Hey,’ dedi. ‘Dostlarına söyle! Böyle saçmalıklarla zaman yitirmesinler. Sevgiymiş, kardeşlikmiş, barışmış, doğrulukmuş... Bunlar geçmişte kaldı. Bildiğim kadarıyla tümü de işlevlerini yitirmiş, antika kavramlar. Günümüzde insanları mutlu eden en büyük etken paradır. Okey mi?’

Kaptan pilot ister istemez ‘Okey.’ dedi...(Dayıoğlu, 2019b:51)”

Burada kaptan pilot ile polisler arasında yaşanan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Kaptan pilotun sözlerini polisler alaya alır, ona böyle düşünenlere bu

saçmalıklara inanmamaları gerektiğini belirtmelerini söylerler. Kaptan pilot, onlarla çatışmayı uzatmaz, ister istemez “tamam” diyerek onlara uyumlu görünür (**uyma-verme**). Bunun sonucunda kaptan pilot, düşüncelerini açıkça ifade edemeyerek çatışma sonlanır (**kazan-kaybet**).

GMB 15:

“... ‘İyilik yapmaktan ölçsüz mutluluk duyduğuna inanıyorum. Bu görevi kabul ederseniz siz de çok mutlu olacaksınız. İnanın bana.’

‘Bana önerilen görevi kabul edersem tüm yaşamım alt üst olacak. Bu yaşıma değin bin bir çabayla kurduğum düzen, tümüyle bozulacak. Bu yüzden karar vermekte güçlük çekiyorum. Aslını isterseniz sizlerle olmak ve üstüme düşen görevi yapmak dileğindeyim. Gönlüm bu sonu belirsiz fakat yaralı olacağına inandığım serüvene atılmaktan yana. Ama aklım beni frenliyor. Kısacası kararsız ve korkuluyum.’

Kaptan pilot, bunları söyledikten sonra sıkıntıyla derin bir soluk aldı...

‘Saygıdeğer Büyük Öğretmen, üst üste oluşan gizemli rastlantılara karşın görevi kabul etmemek aşırı duyarsızlık olacak. Oysa ben, yüreği sevgi dolu, duyarlı bir insanım. Şimdiye değin bu özelliğimi yitirmediğim için çok seviniyorum.’

‘Görevi kabul ettiğiniz için sizi kutlarım...’

...(Dayıoğlu, 2019b:66,67)”

Burada kaptan pilot ile Büyük Öğretmen arasında görevi kabul edip etmemekten dolayı yaşanan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kaptan pilot ile Büyük Öğretmen’in bu çatışmayı konuşarak çözmeleri, duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmeleri **sorun çözme (iş birliği)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda kaptan pilot görevi kabul etmekten duyduğu sevinci, Büyük Öğretmen ise bundan duyduğu memnuniyeti dile getirir. Her iki tarafın sonuçtan memnun kalması iki tarafın da kazandığını (**kazan-kazan**) gösterir.

Bu parçada ayrıca kaptan pilotun görevi kabul edip etmemekte **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Hem iyilik yapmak ve görevi kabul etmek istemekte (**yaklaşma**) hem de düzeni bozulacağı endişesi taşımaktadır (**kaçınma**). Sonunda

görevi kabul etmesinin kendisi için de iyi olacağını düşünerek görevi kabul etmeyi tercih etmiştir.

GMB 16:

“... Bayan Niraveda doğa âşığıydı. Çevre dostuydu. Her fırsatta çıkarıcı iş adamlarının, ikiyüzlü politikacıların ve bilgisiz insanların doğayı kirleterek yok etmesine karşı çıkıyordu. Çevre için savaş veren bilinçli kuruluşlara ve kişilere sürekli para yardımı yapıyordu...(Dayıoğlu, 2019b:76)”

Bu parçada **kişilerin doğayla çatışmasına** yer verilmiştir. İnsanların doğayı korumak yerine kirleterek yok ettiğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca Bayan Niraveda'nın da doğaya zarar verenlerle mücadelesine (**kişiler arası çatışma**) değinilmiştir.

GMB 17:

“... Niraveda kırık bir sesle hemen söze girdi.

‘Görevinizle ilgili hiçbir bilgiyi yabancılara, özellikle basına söylememeye söz vermişsiniz. Oysa çocuklarımızın pazartesi eve getirileceği haberi basına sızmış bile. Bunu neden yaptınız?’ diye sordu.

Murat bu sözler karşısında öylesine ürküye kapıldı ki...

‘Efendim, ben sözümde duruyorum. Hiç kimseye çocuklarla ilgili tek bir söz etmedim. Kaldı ki, siz de bana çocukların pazartesi günü eve getirileceğini söylememişsiniz.’

... Pazartesi günü çocukların eve getirileceğini henüz kaptan pilota söylemediğini biliyordu. Ama bilmez gibi davrandı.

‘Aaa, ne büyük unutkanlık! Son zamanlarda yaptığım yoğun çalışma beni her yönden allak bullak etti...’

... Murat karşısındaki dünya güzeli kadının sözlerine inanıp inanmamakta bocalarken Bayan Niraveda konuşmaya başladı.

‘Sizin hata yapmanızdan korkuyorum... Tatil günlerinizde hep Los Angeles’a gidiyorsunuz. Postanelere girip bir yerlere telefon açılıyorsunuz. Bu gizemli davranışınız size karşı duyduğum kuşkuları körüklüyor.’

Kaptan pilot izin günlerinde gizlice izlenmiş olduğunu anlayınca pek bozuldu.

‘Beni izletmiş olmanız onur kırıcı efendim...’

Niraveda ondan böyle bir tepki bekliyordu...

‘Haklısınız. Özür dilemem gerekiyor. Ama unutmayın ki sizi yeni yeni tanımaya başlıyorum...’

Pilot ona içten içe hak veriyordu. Ama telefon işini nasıl açıklayacağını da bilemiyordu. Bir an düşündükten sonra şu açıklamayı yaptı:

‘Ben buranın yabancısıyım. İzin günlerimde çevreyi tanımak istiyorum. Bu yüzden Los Angeles’a gidiyorum. Oralara gitmişken postaneye uğrayıp ülkeme telefon ediyorum.’

‘Yaşadığınız dairede telefon var. Faturaları da ben ödüyorum. Ülkenizi neden oradan aramıyorsunuz?’

‘Efendim, annem ve teyzem iki yaşlı kadın. Onları aradığımda öylesine coşkuya kapılırlar ki... Evdeki kediye yedirdikleri ciğere kadar her bir ayrıntıyı anlatmaya kalkışıyorlar. Kendilerini kırmıyor, anlattıklarını sabırla dinliyorum. Sonra benim buradaki yaşantımı soruyorlar. Biraz da ben anlatıyorum. Böylece kabarik bir fatura geliyor. Sizi böyle bir yük altına sokmak istemiyorum.’

‘Bu, Doğu insanının yaradılışından kaynaklanan soylu bir duyarlılık... Zararlı bir insan olmadığını sezinliyorum. Dilerim yanılmış olmam.’

Pilot aklandığını sezinleyince pek sevindi...(Dayıoğlu, 2019b:77-80)”

Bu parçalarda Kaptan Pilot Murat ile Bayan Niraveda arasında yaşanan **kişiler arası** çatışmaya yer verilmiştir. Kaptan pilot ile Bayan Niraveda'nın aralarındaki anlaşmazlığı konuşarak çözmeleri, birbirlerine duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmeleri, **sorun çözme (iş birliği)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Neticede hem Bayan Niraveda güvenilir birini bulduğu için memnun olmuş hem de kaptan pilot aklandığı için sevinmiştir (**kazan-kazan**).

GMB 18:

“... Afrika’dan verilen canlı haber yayınında, ölümlerle dolu bir çadır gösteriliyordu.

‘Biliyorsunuz, o zamanlar Somali’de kıran kırana bir iç savaş yaşanıyor. Bu kanlı dövüş sürecinde suçsuz insanların kimi kurşunlarla kimi de açlıktan ölüyor. İnsanlar zaten yoksulluktan, kuraklıktan, bilgisizlikten hiçbir şey üretilmiyorlardı. Zengin ülkeler bu aç insanlara ara sıra besin yardımı yapmakla yetiniyorlardı. Uçaklardan atılan besinler kimi yerde insanların ya da evlerin tepesine düşerek zavallılara yeni yeni acılar yaşıyordu.’

‘Gün geldi sokaklar savaş ve açlıktan ölen insanlardan geçilmez oldu. Gökyüzünü kara bulutlar gibi kaplayan akbabalar sokaklardaki ölümleri didiklemeye başlayınca halkın acısı daha bir katmerlendi. Herkes öylesine bitkin ve bezgindi ki...’

...Kaptan pilot, Bayan Niraveda’yı soluk almaktan korkarak dinliyordu. Anlattıklarından çok etkilenmişti...(Dayıoğlu, 2019b:81,82)”

Bu parçalarda **kişiler arası çatışma** olan savaşlara yer verilmiştir. Kişiler, sorunlarını çözmek için savaşma yöntemini kullanmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda kıran kırana savaşların sürmesi, açlık ve yoksulluğa neden olması kişilerin kaybettiğini gösterir (**kaybet-kaybet**).

GMB 19:

“... Ana babasının neşeli türküsüne el çırparak katılmaya kalkışmış. İşte o sırada, dengesini yitirip nehre düşmüş. Ana babası arkalarına dönüp baktıklarında yavru timsahlardan birinin küçük kızı yutmakta olduğunu görmüşler.

Ana acı dolu çığlıklar atarken baba hemen suya dalmış. İki yanı keskin bıçağıyla yavru timsahın karnını boydan boya yarmış. Çevreden yetişen öteki balıkçıların yardımıyla kızı, timsahın ağzından kurtarmaya çabalamışlar. Ama başaramamışlar.

Sonunda timsahı da Faluka’ya alıp kıyıya yelken açmışlar. Bu sırada Fatima acı içinde kıvranıyormuş. Hastaneye ulaştıklarında kız can çekişir durumdaymış. Doktorlar hemen çocuğu timsahın ağzından çıkarmışlar. Ancak yavrucağın belden aşağısı parça parçaymış...(Dayıoğlu, 2019b:89)”

Burada timsahın küçük kızı yutmaya çalışması **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Timsah, küçük kız Fatima'nın ciddi anlamda yaralanmasına neden olmuştur.

GMB 20:

“... Dağdaki bu gelişmeler, giderek başkente kadar duyulmuş. Jeologlar olup bitenleri gelip yerinde incelemişler. Yanardağın yeniden patlama hazırlığında olup olmadığını araştırmaya başlamışlar. Bu inceleme sürerken birden ilk patlama baş göstermiş. Çevrede yaşayan insanlar, ölçsüz bir ürküyle evlerini, köylerini bırakıp kaçmaya başlamışlar. Ancak dağ öylesine kükrüyormuş ki... İnsanları taşıyan araçların hızı kraterden fişkıran lavların hızına yenik düşmüş. Kısacası felaket alanından kaçmaya çalışanları ölüm taşıtların içinde yakalamış.

Bu patlamanın ardından şiddetli bir deprem olmuş. Sarsıntının gücü o denli fazlamış ki... Yanardağın uzağında bulunan köyler bile yerle bir olmuş...(Dayıoğlu, 2019b:91)”

Yanardağın patlayıp insanlara zarar vermesi, onları yaşamlarından etmesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın güçlü yönleri karşısında, kişiler çeşitli zorluklarla karşılaşmış, yaşadıkları yeri terk etmek zorunda kalmış hatta hayatlarından bile olmuşlardır.

GMB 21:

“... Kimileri kadının yaşam hakkını savunuyordu. Bebeğin ameliyatla alınmasına karşı çıkıyordu. Kimileri ananın zaten yarı ölü durumda olduğunu vurgulayarak bebeğin tükenmek üzere olan bedenden çıkarılmasını istiyordu. Kısacası her kafadan bir ses çıkıyordu. Sonunda bebeğin ananın karnından alınmasına karar verildi...(Dayıoğlu, 2019b:95)”

Burada “kadının mı bebeğin mi yaşamının öncelikli olduğu” tartışmasının neden olduğu **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Bebeğin alınması gerektiğine karar verilmiş, diğer taraf da bu karara uymak zorunda kalmıştır (**uyma-verme**). Böylece bebeğin öncelikli olduğunu düşünenlerin isteği gerçekleşmiş, diğerlerinin isteği yönünde hareket edilmemiştir (**kazan-kaybet**).

GMB 22:

“... Ancak birdenbire kapının iki yanındaki yağmur ızgaraları kalktı. Altta bulunan sel kanallarından üç adam ve bir kadın fırladı. İkinci arabanın önünü keserek kamera ve fotoğraf makineleriyle kızları görüntülemeye çalıştılar. Koruma görevlileri hemen arabadan fırlayıp geri döndüler. Durumu görüntülemeye çalışan üç adamla kadına saldırdılar. Ne var ki ansızın üçüncü bir araba belirdi. Pusuya yatıp çekim yapan üç adamla kadın hemen o arabaya atladılar ve göz açıp kapayıncaya dek ortadan kayboldular...(Dayıoğlu, 2019b:103)”

Burada gazetecilerin kızları görüntülemeye çalışmaları nedeniyle koruma görevlileriyle yaşadıkları **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Koruma görevlilerin müdahalesine rağmen gazeteciler, pusu kurup yaptıkları planla (**güç kullanma-zorlama**) kurtulmayı başarmışlardır. Koruma görevlileri kızların görüntülenmesine engel olamamışlardır (**kazan-kaybet**).

GMB 23:

“... Onun bu açıklaması kızların ilgisini kamçladı. Fatima sıcaklığı duyumsayabilmek için taşı yeniden istedi. Maya ona hiç dokunmamış olduğunu belirterek öncelik hakkını savundu. İndira ise onu elinden bırakmak istemiyordu.

‘Lütfen kardeşlerim, izin verin de ben taştan yayılan ısıyı tüm bedenimde duyumsayayım. Sonra sizler de aynı işi yaparsınız. Çok ilginç bir olayla karşı karşıyayız. Çiftlikte böylesine gizemli bir olay yaşamamız olanaksız. Bu fırsatı iyi değerlendirelim.’ dedi.

Kızlar kaptan pilotu unutmuş gibiydiler. Aralarındaki tartışma, bir süre sonra sona erdi. Üçü de sustular. İndira gözlerini kapamış, İşaura’dan bedenine yayılan ısıyı özümsemeye çalışıyordu.

...Ancak kızlar İşaura’yı sırayla ellerine alıp yayılan ısıyı duyumsadılar. Rengini, biçimini, sertliğini konuştular...(Dayıoğlu, 2019b:115,116)”

Burada İşaura taşından dolayı kızlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Taşı kimin alacağı ile ilgili tartışmada, taşı sırayla ellerine alma fikri benimsenmiştir (**uzlaşma- problemi görme**). Böylece kızlar, sırayla taşı eline alarak ısıyı duyumsama fırsatı yakalamışlardır (**kazan-kazan**).

GMB 24:

“... Kaptan Pilot Murat olanları anlatınca Büyük Öğretmen’le yardımcıları da benzer düş kırıklığına ve çöküntüye uğradılar...

‘Bu gizemli serüvene karıştığım için pişman değilim... Şimdi başka yolları deneyelim hem de zor olanları.’

... Büyük Öğretmen onun bu isteğini hoşgörüyü karşıladı. Sonra hemen yeni planlar yapmaya girişildi...

New York’taki Jambuna evine gelip giden tanınmış bir gazeteci vardı. Sirena adındaki bu kadın, gözünü budaktan sakınmayan yürekli bir kişiydi. İnceleme yazılarıyla birçok kez büyük ödüller almıştı.

Büyük Öğretmen olup bitenlerin ona duyurulup yardım istenmesini önerdi. Gizi bilenler, onun bu önerisini onayladılar. Sirena, Jambuna Ana’nın ruhunun yeniden dünyaya gelmiş olduğunu öğrenince ölçsüz coşkuya kapıldı... O anda ilginç bir çözüm yolu buldu.

‘... Yönetim kuruluyla görüşüp bir yarışma açacağım. Yarışmanın konusu: “Son on dört yıl içinde doğup da ölümden kıl payı kurtulan çocukların yaşama dönüş serüvenleri” olacak.

... Bu öneri Kaptan Pilot Murat’ı çok heyecanlandırmıştı.

... Bu plana Büyük Öğretmen’in de aklı yatmıştı...(Dayıoğlu, 2019b:119,120)”

Burada ölümden kıl payı kurtulan çocuklara dair yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bu çatışmada kişiler; konuşarak, sağlıklı bir iletişim kurarak bir çözüm bulmaya çalışmışlardır (**sorun çözme-iş birliği**). Karşılıklı düşüncelerini ifade etmeleri sonucunda herkesin memnun olduğu bir sonuca varılmıştır (**kazan-kazan**).

GMB 25:

“... Bu öneri Kaptan Pilot Murat’ı çok heyecanlandırmıştı.

‘Bu yarışmayla umulan sonuca erişmemiz daha akla yakın. Peki ödül ne olacak?’ diye sordu. Sirena onu da düşünmüştü.

‘En zorlu yaşam savaşını veren çocuğu, ailesiyle birlikte dünya gezisine çıkaracağız...’

... Ölümünden kıl payı kurtulma serüvenlerini kanıtlayabilen üç çocuk, aileleriyle birlikte New York’a getirildi...’

... İşin daha da zor yanı gerçekten ölüm kalım savaşı verip kıl payı yaşama dönen üç çocuğun ailesine dert anlatmaktı. Ana babalar seçici kurul üyelerini katı yüreklilikle suçluyorlardı.

Gerçekten üçünün de ölümünden kıl payı kurtuluş serüveni çok ilginçti. Aileler, çocuklarının neden ödüllendirilmediğini bilmek istiyorlardı. Bu zorlu sorunun çözüm önerisi yine Sirena’dan geldi.

O, Bayan Niraveda’ya başvurulmasını istiyordu. Bu büyük yıldızın, film yapımcısı olan pek çok dostu vardı. Üç çocuğun ölüm kalım savaşını film yapmak isteyen olabilirdi. O zaman ailelerin tutumu değişebilirdi.

... Kısa bir süre sonra, yarışmacı çocukların ünlü bir film yapımcısıyla sözleşme imzalamalarını sağladı. Bu büyük patırtı da böylece sona ermiş oldu...(Dayıoğlu, 2019b:119-123)”

Burada ölümünden kıl payı dönen üç çocuğun alması gereken ödülünden dolayı çocukların ana babalarıyla yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Vaat edilen “dünya gezisi” ödülünün verilmemesinden dolayı yaşanan çatışmada, ailelerin kabul edebileceği bir öneri düşünülmüştür. Dünya gezisi ödülü yerine üç çocuğun hayatını anlatan film yapma fikri kabul edilmiştir. Her iki tarafın da dünya gezisi fikrinden vazgeçip film üzerine anlaşmaları **uzlaşma (problemi görme)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda her iki tarafın da kabul edip memnun olduğu bir sonuca varılmıştır (**kazan-kazan**).

GMB 26:

“... Filmde, yirmi birinci yüzyıl insanının yozlaşmış yönleri yaşam içinde verilen kesitlerle vurgulanıyordu. Herkes bu garip görüntüleri soluksuz izliyordu...”

Bu yayınlar dünyanın dört bir yanında birdenbire ekrana geliyordu. Üç beş dakikalık bir süre sonunda görüntü yok oluyordu...

... Ne var ki gizli yayını yapanlar sanıldığı gibi pes etmiyorlardı. Tersine her geçen gün daha da ilginçleşen yayınları sürdürüyorlardı. Zamanla bu kanalı izlemek isteyenler çoğalmaya başladı.

Onları girdikleri kanallardan silip atmak olanaksızdı. Hiçbir teknik güç bunu başaramıyordu. Ayrıca yayın kaynağı da hâlâ bulunamamıştı. Deneme yayını olarak nitelendirilen bu gizemli yayınlar bir ay sürdü. Bu süre içinde programlar, dünyanın her yerinden kısa aralıklarla da olsa rahatça izlenir duruma geldi...(Dayıoğlu, 2019b:131,132)”

Burada dünyanın dört bir yanından yayın yapan kişilerle yaşanan çatışma (**kişiler arası çatışma**) bulunmaktadır. Bu kişiler, gizli güçleriyle istedikleri zaman ekrana girip yayınlar yapıyor ve hiçbir teknik güç buna engel olamıyor (**güç kullanma-zorlama**). Onlar ise istedikleri gibi yayın yapmaya devam ederler (**kazan-kaybet**).

GMB 27:

“... Gizemli Televizyon Yayıncıları insanlığın yozluktan kurtulması için bazı önerilerde bulunuyordu. Her şeyden önce, insanların zihinsel, ruhsal ve bedensel dengeye yeniden kavuşması gerekiyordu. Bu dengenin oluşması için tüm insanların İnsanlık İlkeleri’yle donanması zorunluydu.

Oysa bu ilkeler toplumları robot gibi kullanmaya alışan devlet adamlarıyla iş adamlarına çok ters geliyordu. İnsanların, İnsanlık İlkeleri’yle tembelleşip çalışma güçlerini ve zamanlarını yitireceklerini düşünüyorlardı. Bu nedenle halklara belli etmeden Gizemli Televizyon Yayınlarının kökünü kazmaya çabalıyorlardı. Ama tüm bu çabalar boşa gidiyordu.

Gerçekten yirmi birinci yüzyılın tanrısı sayılan teknolojik güçler, bu yayınlar karşısında yenilgiye uğramıştı. Hiçbir güç, Gizemli Televizyon Yayınlarını susturmayı başaramıyordu. Susturmak şöyle dursun, yayın merkezi bile bulunamamıştı...(Dayıoğlu, 2019b:134,135)”

Burada Gizemli Televizyon Yayıncıları ile devlet adamları ve iş adamları arasında bulunan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Devlet adamları ve iş adamları, televizyon yayıncılarının yayınlarını kesmeye çalışmış fakat Gizemli Televizyon Yayıncıları özel güçleriyle (**güç kullanma-zorlama**) yayınlar yapmaya

devam etmişlerdir. Gizemli Televizyon Yayıncıları, yayınlar yapmaya devam ederken onlara kimse engel olamamıştır (**kazan-kaybet**).

GMB 28:

“...Prof. Çuen bu sözleri duyunca bir an düşündü. Özel kanalla dostlarına ulaşım aralarında Jambuna izdaşı bulunup bulunmadığını sormaya karar verdi. Çünkü Kaptan Pilot Murat’ın içtenlikli açıklamasına yürekten inanmıştı. Böylece yeniden arabasına atlayıp evinin yolunu tuttu...(Dayıoğlu, 2019b:157)”

Bu parçada Prof. Çuen’in **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. Özel kanalla dostlarına Jambuna izdaşı olup olmadıklarını sorma konusunda yaşadığı kararsızlığı (**yaklaşma-kaçınma**), Kaptan Pilot Murat’ın da etkisiyle gidermiş, dostlarına sormaya karar vermiştir.

GMB 29:

“... Ne var ki, Gizemli Televizyon Yayıncıları hâlâ kimlikleriyle ve yayın alanlarıyla ilgili hiçbir ipucu vermiyorlardı. Onlarla ilişki kuran tek kişi Prof. Çuen’di. O da sır küpüydü. Bildiklerini tek bir kişiye bile söylemiyordu. Ancak bir gün bu gizi kendisi gibi sır küpü olan biriyle paylaşmak zorunda kaldı...(Dayıoğlu, 2019b:158)”

Bu parçada da Prof. Çuen’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** bulunmaktadır. Bildiklerini hem söyleme ihtiyacı duymakta (**yaklaşma**) hem de söylemekten kaçınmaktadır (**kaçınma**). Sonunda bildiklerini paylaşma kararı almıştır.

GMB 30:

“... İlk açıklamayı Kaptan Pilot Murat yaptı. Daha on beş yaşındayken Boston’da Hintli Rapiki’yle nasıl tanıştığını anlattı. O dönemde öğrendiği Jambuna Ana efsanesini en ince ayrıntısıyla dile getirdi.

... İşaura’yı söyleyip söylememekte kararsızdı. O konuyu, ‘Ören yerinde, gizemli bir şey buldum.’ diye geçiştirdi... Şelaledeki çıkış kapısı konusuna ise hiç değinmedi...(Dayıoğlu, 2019b:163)”

Burada Kaptan Pilot Murat’ın **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. İşaura’yı söyleyip söylememekte yaşadığı kararsızlığını (**yaklaşma-kaçınma**), ayrıntıya yer vermeden geçiştirmeyi tercih etmiştir.

GMB 31:

“... Prof. Çuen artık Perulu dostunu dinlemiyordu. İçten içe bu konuyu gizemli dostlarına açıp açmama kararına varmaya çalışıyordu.

Perulu doktor gidince düşüncelerini Kaptan Pilot Murat’a açtı. O da bir süre kararsızlık geçirdi. Ama sonunda merakı ağır bastı. Zaten içinde birçok gizi taşımaktan bunalmıştı. Zihinsel yönden uğradığı bu garip durumun Gizemli Televizyon Yayıncılarına sorulmasını uygun buldu...(Dayıoğlu, 2019b:168)”

Burada Prof. Çuen ile Kaptan Pilot Murat’ın **kendisiyle yaşadığı çatışmalara** yer verilmiştir. İçinde yaşadıkları gizemli durumu hem paylaşmak istemekte (**yaklaşma**) hem de bu durumdan kaçınmaktadırlar (**kaçınma**). Sonunda içinde buldukları durum ve merak, onların bu gizemi paylaşma kararı almalarını sağladı.

GMB 32:

“... Kaptan pilot ile Prof. Çuen, genç dâhileri hayranlıkla dinliyorlardı. Başardıkları işler, öylesine göz kamaştırıcıydı ki...

Bu doyumsuz söyleşi sırasında Prof. Çuen’in aklına önemli bir soru takıldı. Önce sormaktan çekindi. Sonra genç hanımların içtenliğini görünce sormadan duramadı...(Dayıoğlu, 2019b:175)”

Burada Prof. Çuen’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Aklına takılan soruyu sormak istemekle (**yaklaşma**) birlikte bir taraftan da sormaktan çekinmektedir (**kaçınma**). Hanımların içtenliğine güvenerek sormaya karar vermiştir.

b. “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Gökyüzündeki Mor Bulutlar” kitabından çatışmaların yer aldığı 32 örnek incelenmiştir. 1, 4, 7, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ve 27. örneklerde kişiler arası çatışma; 5, 10, 13, 15, 28, 29, 30, 31 ve 32. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 6. örnekte kişi-toplum çatışması; 2, 3, 8, 9, 16, 19 ve 20. örneklerde kişi-doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 7. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
32	17	9	1	7	34

c. “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Gökyüzündeki Mor Bulutlar” kitabında incelenen 32 örnekte 17’sinde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 15 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 1, 7, 18, 22, 26 ve 27. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 12. örneğinde geri çekilme (kaçınma); 14 ve 21. örneklerinde uyma (verme); 23 ve 25. örneklerinde uzlaşma (problemi görme); 11, 15, 17 ve 24. örneklerinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmekle birlikte sorun çözme (iş birliği) stratejisi de çokça yer almaktadır.

Tablo 8. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
6	1	2	2	4	15

d. “Gökyüzündeki Mor Bulutlar” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Gökyüzündeki Mor Bulutlar” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 15’i sonuçlanmıştır. Bunların 1, 7, 12, 14, 21, 22, 26 ve 27. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 18. örneğinde kaybet-kaybet; 11, 15, 17, 23, 24 ve 25. örneklerde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Yapıtta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmakla birlikte kazan-kazan sonucu da az değildir.

Tablo 9. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
8	1	6	15

4.4. “Tuna’dan Uçan Kuş” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Dördüncü Alt Problem: a. “Tuna’dan Kuş” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Boris, Tuna kıyılarında yaşayan çok akıllı ve yetenekli bir çocuktur. Ailesi ve çevresi bu yeteneklerinden dolayı istemese de padişah fermanıyla devşirilen çocuklar arasına dâhil edilir. Türlü maceralar sonunda İstanbul’a getirilen Boris’in adı Behram olur. Kısa sürede aldığı eğitimlerin de etkisiyle yükselmeye başlar ve önemli görevlere getirilir. Yazar, devşirmelikten başvezirliğe yükselen, Boris’ten Behram’a uzanan yolculuklar üzerinden devşirmelik ve Osmanlı tarihine dair pek çok bilgi sunar. Merak dolu öğeleriyle ve heyecan verici anlatımıyla insanı kendisine çeken kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

TUK (Tuna’dan Uçan Kuş) 1:

“... Boris canını dişine takarak çatlarçasına koşuyor, koşuyor, koşuyordu. Tek dileği, Obrak Ormanı’na ulaşmaktı...”

Ormana ulaştığında hava iyiden iyiye karamıştı. Sonbaharın serinliği, burada ilikleri titreten soğuğa dönüşmüştü. Bu yetmiyor gibi ağaçlar arasında uğuldayan rüzgâr, kuru yaprakların dökülmesine neden oluyordu. Bu garip hışırtılar, ormandaki tüm hortlakların ayaklanmış olduğu izlenimini uyandırıyor. Karanlık da giderek koyulaşmaktaydı... (Dayıoğlu, 2019c:7)”

Burada Boris’in ormanda karanlıktan, soğuktan ve rüzgârın etkisiyle dökülen yaprakların hışırtılarından korkup ürkmesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Bazı doğa olayları, kişilerin tedirginliğine neden olabilmektedir.

TUK 2:

“... Tekinsiz ormana girip de ayı avlamak her avcının becereceği bir iş değildi elbet. Ama ünleri ülke sınırlarını aşmış bazı avcılar her şeyi göze alarak bu işi yapıyorlardı...

Tekinsiz ormana ayı avlamaya giren avcıları da halk, tekinsiz sayardı. Konu komşuları, evlerine gitmemeye, onlarla oturup kalkmamaya özen gösterirlerdi. Ama avcıların bunu umursadıkları yoktu... Kimilerinin eşleri, çocukları, ana babaları, bu adamları yaptıkları işten caydırmaya çabalıyorlardı... (Dayıoğlu, 2019c:8)”

Burada tekinsiz ormanda ayı avlayan avcıların halk tarafından dışlanması, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Tekinsiz ormanda avlandıklarından halk, onlarla görüşmemeyi tercih etmiştir. Çevresinin de uyarılarına rağmen avcılar, avlanmaktan vazgeçmeyi düşünmemişlerdir.

TUK 3:

“... Ayılar ormanın belli yerlerine kazılan tuzaklarla avlanıyordu. Avcılar ay hilal şeklinde görüldüğü zamanlarda topluca ormana gidiyor, tuzakları denetliyorlardı...

Tuzakta ayı varsa hemen alnından vuruluyordu. Avcılar tuzağa inip el birliğiyle ayının derisini yüzüyor, etlerini bölüp hurçlara doldurarak köye taşıyorlardı... (Dayıoğlu, 2019c:8)”

Bu parçada avcılarının tuzaklar kurarak ayıları avlamaları, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler doğayı korumak yerine çıkarları uğruna doğadaki canlılara zarar verebilmektedir.

TUK 4:

“... Mohaç kanlı savaşlar sonunda, Osmanlı buyruğuna girmişti. Bölgeyi yöneten Osmanlı beyi, kendilerine pek zarar vermiyordu... Ama kendilerinden çok yüklü vergi alınıyordu. Bir de devşirme yöntemiyle kimi ailelerin erkek çocuklarına el konuluyordu. Bu durumlar halkı tedirgin ediyordu... (Dayıoğlu, 2019c:9)”

Burada Mohaç ile Osmanlı arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Osmanlı'nın savaş yoluyla Mohaç'ı buyruğuna alması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda Mohaç halkı, ağır vergiler ile birlikte devşirme yöntemiyle erkek çocuklarını vermek zorunda bırakılmışlardır (**kazan-kaybet**).

TUK 5:

“... Bazen turnacılar rüşvet alarak devşirmeye uygun çocukları görmezlikten geliyorlardı. Özellikle soylu ve varlıklı aileler, oğullarını Osmanlılara vermek istemiyorlardı. Zengin devşirme çocuklar, yollarda devşirilmeye istekli yoksul aile çocuklarıyla değiştiriliyordu. Bu tür düzenbazlıklar ortaya çıkınca turnacıbaşı ve yardımcıları, küreğe mahkûm ediliyordu. Sahte fermanlarla çocuk devşiren kişilerin de elleri, bileklerinden kesiliyordu... (Dayıoğlu, 2019c:12)”

Burada rüşvet yoluyla yoksul çocukları zengin çocuklarıyla değiştiren turnacılar ve sahte ferman çıkaran kişilerin Osmanlı hükümeti ile yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Osmanlı'nın bu kişileri küreğe mahkûm etmesi, ellerini bileklerinden kesmesi, **güç kullanma (zorlama) stratejisinin** kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda kişiler yaptıklarının cezasını çekerken Osmanlı, bu tür davranışları tekrar etmelerini engellemiştir (**kazan-kaybet**).

TUK 6:

“...Boris'in güzelliği, aklı, yetenekleri çevrede dillere destan olmuştu. Herkes turnacıbaşının ona göz koymasından korkuyordu. Bu yüzden papaz dayısı, Boris'i çiftlikten kaçırmıştı.

Turnacıbaşı Ferhat Ağa çiftliğe gelirken bu durumu biliyordu. Daha selamunaleyküm der demez hemen Boris'ten söz açtı...

Akrabaları, Boris yerine yeğenlerinden birini Ferhat Ağa'ya sundular. Ne var ki Ferhat Ağa bu oyunu yutmadı... Onu almadan hiçbir yere gitmeyeceğini söyleyince Boris'in anası hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Ferhat Ağa böyle sahnelere alışkındı. Tatlı sözler söyleyerek kadını yatıştırmaya girişti... Ama ana yürek parçalayıcı çığlıklar atarak ağlamasını sürdürüyordu. Bu arada Ferhat Ağa'nın yüzüne bas bas bağırıyordu:

'İleride Osmanlıya sadrazam olacağını bilsem bile oğlumu size vermem. Onu benden koparıp alamazsınız. O ailemizin yüz akı. Hepimiz ona umut bağladık...'

Boris'in tüm ailesi anadan yana çıkıyordu...

Ferhat Ağa ise direnmeyi sürdürüyordu. Çiftlik ana baba gününe dönmüştü. Köylerden gelen eli silahlı Hristiyan gençleri, dişlerini gıcırdatarak olayı izliyorlardı.

Boris'in papaz dayısı, durumun kötüye gitmekte olduğunu görünce Ferhat Ağa'dan yana çıkmak zorunda kaldı. Çünkü Osmanlı kolluklarıyla gençlerin kapışması, başlarına büyük bela getirecekti. Padişah buyruğuna karşı gelenlere verilen cezaları biliyordu. Boris uğruna tüm halkın cezalandırılmasına gönlü razı değildi.

Boris'i sakladığı yerden çıkarıp getirmeye karar verdi... (Dayıoğlu, 2019c:12-14)"

Bu parçalarda turnacıbaşı Ferhat Ağa ile devşirilmek istenen Boris'in yakınları arasında yaşanan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Yakınları Boris'i Osmanlı'ya vermemek için diretmektedirler. Fakat Osmanlı'nın buyruğuna karşı gelenlere vereceği cezaların tüm halkı olumsuz etkileyecek olması (**güç kullanma-zorlama**), onları Boris'i vermek mecburiyetinde bırakmıştır. Bunun sonucunda Boris'in yakınları, istemeseler de Osmanlı'nın isteğini gerçekleştirmişlerdir (**kazan-kaybet**).

TUK 7:

"...Ayı avcılarından Şişman Yanko, tekinsiz ormanın yakınındaki Çeşnik köyünde yaşıyordu. İri yarı ve alabildiğine şişman bir adamdı. Üstelik gece gündüz sarhoştü. Acımasız, cimri adamın biriydi. Evindeki öksüz yanaşma çocuğu, bir

tekmeyle öldürelı beri köy halkı ondan nefret ediyordu. Kendisine lanetlenmiş adam gözüyle bakıyorlardı... (Dayıoğlu, 2019c:18)”

Bu parçada avcı Şişman Yanko ile evindeki yavaşma çocuk arasındaki **kişiler arası çatışmada**, Yanko çocuğu tekmeleyerek (**güç kullanma-zorlama**) öldürmüştür (**kazan-kaybet**). Bundan dolayı köy halkı da ondan nefret etmiş, onu dışlamıştır (**kişitoplum çatışması**).

TUK 8:

“... Köyde onun gibi birkaç lanetli adam daha vardı... Avcılıkla geçiniyorlardı. Avda en önemli gelir kaynakları, Obrak ayısıydı...

Aslında, hortlaklar beldesi olarak bilinen Obrak Ormanı'na girmek hepsinin yüreğine dayanılmaz korkular salıyordu. Ama ayılardan elde edecekleri kazancı düşününce bu korkuya katlanmaya çabalıyorlardı... (Dayıoğlu, 2019c:18)”

Burada avcıların bir taraftan ormana gitmekten korkmaları (**kaçınma**) diğer taraftan elde edecekleri kazancı düşünmeleri (**yaklaşma**), **kendileriyle yaşadıkları çatışmayı** göstermektedir. Elde edecekleri kazanç düşüncesi baskın geldiğinden ormana gidip avlanmayı tercih etmişlerdir.

TUK 9:

“... Boris'i teslim almaya gelen kolluk güçleri, çocuğu sakladıkları için avcıları falakaya yatırdılar. Her birine kırkar değnek vuruldu. Bu sırada zaten kalp hastası olan Şişman Yanko öldü... (Dayıoğlu, 2019c:20)”

Bu parçada kolluk güçleri ile avcılar arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Kolluk güçlerinin onları falakaya yatırması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda kolluk güçleri onlara cezalarını verirken avcılar acı çekmiş, Şişman Yanko ise hayatını kaybetmiştir (**kazan-kaybet**).

TUK 10:

“...Üç saat süren bu tırmanıştan sonra, iniş başladı. Çok geçmeden yol, dar bir boğaza ulaştı.

İşte ne olduysa orada oldu! Boğazı kesen bir bölük atlı, devşirme sürüsünü sardı. Oğlanları, atlarıyla birlikte aşağıdaki vadiye doğru sürüklemeye başladılar.

Sürüyü koruyan kolluk güçleri, yüzleri peçeli adamların üstüne yürüdüler. Silahlı çatışma çıkınca adamlar üstelemediler. Kaçırabildikleri kadar çocuğu kapıp kayıplara karıştılar.

Ferhat Ağa yaralandı. Üç kollukçu öldü. Ötekiler geri kalan oğlanları saydılar. Yirmi oğlanın kaçırılmış olduğu böylece ortaya çıktı. Boris de onların arasındaydı.

Çaresiz, yola devam edildi. Peril perişan Edirne'ye ulaşıldı... (Dayıoğlu, 2019c:21)”

Burada devşirme çocukları koruyan kolluk güçleri ile yüzleri peçeli bir bölük atlı arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Çatışmada silahlı çatışmaya yer verilmesi, çocukların kaçırılması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda, yüzleri peçeli adamlar yirmi oğlanı kaçırmış; kolluk güçlerin kayıp vermesine neden olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

TUK 11:

“... Esirciler bu seçkin çocuklar için etek dolusu altın istiyorlardı. Onları ellerinden kaçırmamak için ayaklarını prangaya vurup köle evlerine kapatıyorlardı. Boris ile arkadaşları; farelerin cirit oynadığı, karanlık, küflü köle evlerinde yarı aç yaşam savaşı verdiler... (Dayıoğlu, 2019c:25)”

Burada esirciler ile çocuklar arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Esircilerin, çocukları köle evlerine kapatmaları, ayaklarını prangaya vurmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda çocuklar sıkıntılar çekmiş, yaşam savaşı vermek zorunda bırakılmışlardır (**kazan-kaybet**).

TUK 12:

“... Habeş yasaları çok acımasızdı. Aç kalıp fırından ekmek çalan hırsızın kolu kesiliyordu. Başta katiller olmak üzere yasaları çiğneyen herkes, akla gelmedik işkencelerle öldürülüyordu. Diri diri mezara gömme yöntemi de bu işkencelerden

biriydi. Katillerle ordudan, saraydan, görevden kaçanlara çokluk bu ceza veriliyordu... (Dayıoğlu, 2019c:26)”

Burada Habeş yasalarının getirmiş olduğu **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Akla gelmedik işkencelerin, diri diri mezara gömme yöntemlerinin uygulanması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda suçlular çeşitli işkenceler görürken diğerleri suçlulardan kurtulmuşlardır (**kazan-kaybet**).

TUK 13:

“... Hükümdar çocukluğundan beri av tutkunuydu. Öldürdüğü aslanları, kaplanları türlü kuşları, doldurarak av salonuna yerleştiriyordu. Burası görkemli bir müze görünümündeydi. Avlanan filler çok büyük olduğundan onlar doldurulmuyor, paha biçilmez dişleri, duvarlara asılarak hükümdarın onuruna onur katıyordu...(Dayıoğlu, 2019c:37)”

Burada hükümdarın çeşitli havayaları avlaması, **kişilerin doğayla çatışmayı** gösterir. Kişiler, onurları uğruna doğayla çatışabilmekte, doğadaki canlılara zarar verebilmektedirler.

TUK 14:

“... Kör kuyunun çevresini saran askerler, kaçakların tümü de dışarı çıkıncaya dek pusuda beklediler. Sonra birden saldırıya geçtiler. Korkudan ve şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemeyen kaçakların üstüne, bıldırcın ağı atarak tümünü de kısıvrak yakaladılar.

Ertesi sabah, namazdan sonra birbirlerine zincirlenerek hükümdarın huzuruna çıkarıldılar... Kölebaşı bu inatçı kölelerin, ölümden önce kamçılattılmasını önerdi. Bir dudağı yeri, bir dudağı göğü süpüren avcıbaşı ise bu beyaz derili suçlularla zağarlara, tazılara ziyafet çekilmesini istedi. Şeyhülislam ile müneccimbaşı, törelerin çiğnenmemesi gerektiğini söylediler. Onlara göre kaçakların diri diri gömülmesi daha uygun olacaktı...

...Kente tellallar çıkarıldı. Hükümdarın buyruklarına karşı gelen yirmi suçlunun diri diri gömüleceği duyuruldu. İnsanlar, akın akın gelip meydana doluştular.

Suçlular mezara tek tek atıldı. Yirmisi de çukurun dibini boylayınca töreye uyularak mezarın üzerine kalın tahtalar dizildi. Sonra insanlar bu tahtaların üstüne taş toprak yağdırmaya giriştiler. Suçlular kısa sürede yer altına diri diri gömülmüş oldu...(Dayıoğlu, 2019c:44-46)”

Bu parçalarda, kaçaklar ile askerler (hükümet) arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Kaçaklara diri diri gömülme cezasının verilmesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda kaçaklar diri diri gömülürken hükümet onlara uygun gördüğü cezayı vermişlerdir (**kazan-kaybet**).

Burada ayrıca kaçaklara hangi ceza verileceğine dair yaşanan bir **kişiler arası çatışma** da bulunmaktadır. Şeyhülislam ve müneccimbaşı törelere uygun olarak diri diri gömülme cezasının verilmesi gerektiğini düşünmüşlerdir. Kölebaşı ve avcıbaşı da bu fikre uymak zorunda kalmışlardır (**uyuma-verme**). Böylece şeyhülislam ve müneccimbashının isteği doğrultusunda hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

TUK 15:

“... Yasalara göre, padişahın nikâhlı eşinden olan ilk oğlu, veliaht şehzade olurdu. Padişah ölünce yerine o geçirdi. Padişahın başka hanımları da vardı. Onlardan doğan erkek çocuklar, veliaht şehzadeden uzak tutulurdu. Padişah öldüğünde yerine geçen şehzade, kendi öz kardeşi de olsa tüm şehzadeleri yok etme hakkına sahipti.

Bu yasa, kardeşler arasında çıkacak taht kavgalarını önlemek, ülke bütünlüğünün bozulmasını engellemek amacıyla konulmuştu. Bu yüzden pek çok şehzade ya tutuklanmış ya sürgüne gönderilmiş ya da cellatlara teslim edilmişti...(Dayıoğlu, 2019c:54)”

Burada şehzadeler arasında yaşanan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Taht kavgaları önlemek adına padişah yerine geçen şehzadenin diğer şehzadeleri cezalandırma, yok etme hakkına sahip olması **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda padişah tahtını korurken diğer şehzadeler özgürce davranamamış, tutuklanıp sürgüne gönderilmiş veya cellatlara teslim edilerek hayatlarından olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

TUK 16:

“... O sıralar, İstanbul içinde yaman bir eşkıya türemiştir. Başta padişah olmak üzere sadrazam, yeniçeri ağası, kazaskerler, İstanbul efendisi, kadılar, kolluklar ölçüsüz bir tedirginlik içindeydiler. Çünkü bu eşkıya, karda gezip iz bırakmayan türden biriydi. Üstelik çetesi yoktu. Tek başına çalışıyordu.

Eşkıyanın cana kıyma huyu yoktu. Ama İstanbul’da nerdeyse soymadık konak, köşk bırakmamıştı. Girdiği evlerden, sadece altın ve mücevher çalıyordu...

Bu arada padişahın öfkesi de giderek daha çok kabarmaktaydı. İstanbul zenginleriyle soyluların rahatı, dirliği kalmamıştı. Herkes ölçüsüz korkular içindeydi. Altınını, mücevherini toprağa ya da evin duvarlarına, ahırlardaki yemliklere hatta gübreliklere gömenler az değildi.

Ne var ki hırsız bu gömülenlerin çoğunu bulup çalıyordu. Sanki bin yerde yüz bin gözü vardı...(Dayıoğlu, 2019c:56-58)”

Burada hırsızla yaşanan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Hırsız, izini belli etmeden konakları soymakta, onları zor durumda bırakmaktadır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda hırsız istediklerini alırken İstanbul zenginleri malını kaybetmekte, hükümet ise bir çözüm bulamadığından tedirgin olmaktadır (**kazan-kaybet**).

TUK 17:

“... Kimileri hırsızı kara yağız, burma bıyıklı, badem gözlü, yakışıklı bir genç adam olarak tanımlıyordu. Kimileriye koca göbekli, kel kafalı, iri burunlu, çirkin biri olduğunu iddia ediyordu. Yeniçeri ağasıyla İstanbul efendisi bu yüzden birbirlerine giriyorlardı.

Yeniçeri ağası soygunları bir değil iki ayrı kişinin yaptığına inanıyordu. İstanbul efendisi ise hırsızın kılıktan kılığa giren tek kişi olduğunu söylüyordu. Sonunda bazı ipuçları, İstanbul efendisinin haklı olduğunu ortaya çıkardı. Hırsızın her soygunda ayrı bir kişiliğe bürünen çok akıllı, gözü pek ve güçlü bir kişi olduğuna karar verildi...(Dayıoğlu, 2019c:57)”

Burada hırsızın nasıl biri olduğuna dair yaşanan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Yapılan tartışmalar sonucunda, ipuçlarından da hareketle diğer fikirlerden vazgeçilerek İstanbul efendisinin haklı olduğuna karar verilmiştir (**uzlaşma- problemi görme**). Herkesin kabul ettiği bir fikirde birleşmişlerdir (**kazan-kazan**).

TUK 18:

“...Behram adamı ürkütmeden mücevherlerin kaynağını öğrenmeye çabaladı...”

Cenevizli kaptan sarhoştı. Kafasını kaşıyarak şöyle bir düşündü: Bu saf adama mücevherleri satarım. Biraz da borç olarak altın alırım. Nasıl olsa, bir yıldan önce İstanbul’a sefer yapmayacağım. Mücevherleri aldığım kişi, bunu sır olarak saklamam için yemin ettirmişti. Ama söylesem ne çıkar?.. Belki de satıcı adam, kendisine yabancı bir alıcı bulduğum için bana teşekkür edecektir.

Çok geçmeden kararını verdi. Behram onun koşullarına uyarak mücevherler, satın aldı. Adama istediği kadar da borç altın verdi. Cenevizli onu peşine takıp doğruca mücevherleri satan adama götürdü...(Dayıoğlu, 2019c:61)”

Burada Cenevizli kaptanın karşısındaki adama mücevherleri satıp bunun kaynağını da söyleyip söylememekte **kendisiyle yaşadığı çatışma**ya yer verilmiştir. Bir taraftan bunun kendisi için faydalı olacağını düşünürken (**yaklaşma**) diğer taraftan tereddüt etmektedir (**kaçınma**). Sonunda mücevherleri satıp kaynağını da göstermeyi tercih etmiştir.

TUK 19:

“... Camiden birlikte çıktılar. Tam ayakkabılarını giyerken Behram, pekmez güğümünü devirdi. Pekmezci telaşla eğildi. Güğümün tümünden boşalmasını engellemek için kabı kaldırmaya yeltendi. Ama Behram düşer gibi yaparak onun üstüne yıkıldı. Böylece güğümdeki pekmezin tümü caminin ayakkabılığına boşaldı.

Behram adamdan binbir özür diledi. Herkesin önünde para kesesini çıkarıp zararını ödemeye kalkıştı. Ama pekmezci tek bir söz etmeden güğümleri kaptı, kaçarcasına oradan uzaklaştı...(Dayıoğlu, 2019c:65)”

Bu parçalarda Behram ile pekmezci arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Pekmezcinin hiçbir şey demeden oradan uzaklaşması, **kaçınma (geri**

çekilme) stratejisinin kullanıldığını gösterir. Sonuçta Behram herhangi bir sorun yaşamazken pekmezci, pekmezini kaybetmiş ve teklif edilen parayı da almamıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 20:

“...Hırsızın, ev halkıyla bağıntılı biri olabileceğini düşünüyordu. Bu kişinin erinde gecinde bu eve geleceğini varsayarak evi göz hapsine aldı. Ne var ki kış bastırmıştı. Soğuk sokaklarda, gece gündüz pusuya yatıp gözcülük yapmak hiç kolay olmuyordu. Bu durum giderek Behram’ın sağlığının bozulmasına neden olmaktaydı...(Dayıoğlu, 2019c:76)”

Bu parçada kış şartlarının Behram’ın gözcülük yapmasına engel olması ve soğukların sağlığını olumsuz etkilemesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa şartları, kişilerin zor durumda kalmasına neden olabilmektedir.

TUK 21:

“... Hırsız sandığın kilitlerini kolaylıkla açtı. Elleri alışkın olduğundan içindeki altın, mücevher çıkınlarını hemen buldu. Tam onları alıp koynuna yerleştiriyordu ki Behram, arkadan sokulup kolunu hırsızın boynuna doladı. O anda kulağına eğilip ses çıkarmamasını söyledi. Hırsız neye uğradığını anlayamamıştı. İster istemez girtlağını sıkı adamın dediklerine uydu. Koynundakileri yerine koydu. Sandığı kapadı.

Behram onu sessizce kömürlüğe sürükledi. Oradan dışarıya çıktılar. Hırsız karanlık sokakta şöyle bir silkinip Behram’ın elinden kaçmaya kalkıştı. Behram kolunu öyle bir büktü ki hırsızın kemikleri çatırdadı. Ama onca zora karşın gık demeden direniyordu...

Hırsız nice çırpındıysa da Behram’ın pençelerinden kurtulamadı. Geldikleri yollardan geçerek Behram’ın evine ulaştılar...

Destegül, direnmemin anlamsızlığını kavramıştı. Yerdeki minderlerden birinin üstüne yığılırcasına çöktü ve anlatmaya başladı...(Dayıoğlu, 2019c:79,80)”

Bu parçalarda Behram ile hırsız arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Behram’ın onu yakalaması, onu sürükleyip götürmesi, direnmesine karşı kolunu büküp çatırdatması **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir.

Bunun sonucunda istediğini elde etmiş, hırsızı bulup konuşurmayı başarmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 22:

“... Padişah töreye uyarak yeni gözdelelerinden bazılarıyla nikâhlanıp evlenir. Canfeda’yı aramaz olur. Bunu fırsat bilen Valide Sultan, Canfeda’nın oğlunun yok edilmesi için girişimlerde bulunmaya başlar. Padişahın nikâhlı eşleri olan kadın efendiler de kendi çocuklarının çıkarı için Valide Sultan’a yardımcı olurlar.

Şehzadelerin delikanlılık çağlarında birlikte oldukları cariyelerden doğan çocukları töreye göre, hanedandan sayılmamaktadır. Çokluk göbekleri kesilmeyerek doğar doğmaz yok edilmektedir...(Dayıoğlu, 2019c:81)”

Burada cariyelerin valide sultanlarla yaşadıkları **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Valideler, kendi çıkarları için cariyelerin oğullarını yok etmektedirler (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda cariyeler çeşitli sıkıntılar yaşamakta, çocuklarını kaybetmektedirler (**kazan-kaybet**).

Şehzadelerin delikanlılık çağlarında birlikte oldukları cariyelerden doğan çocukların töre gereği yok edilmesi, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumsal inançlar, bazı kesimlerin zor durumda bırakılmasına neden olabilmektedir.

TUK 23:

“... Mişon onca dostluğa karşın Destegül’e kazık atmadan duramaz. Hem malların satışından elde edilen parayı az gösterir hem de paranın tamamını ödemez. Bilal her Perşembe onun dükkânına giderek mücevher paralarını bölük bölük almaktadır. Destegül bu duruma çok içerler. Ama başka seçenek olmadığı için onun koşullarına boyun eğmektedir...(Dayıoğlu, 2019c:84)”

Bu parçada Mişon ile Destegül arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Destegül, Mişon’un kendisini kandırıldığını bildiği halde herhangi bir tepki verip çatışmaya girmemektedir (**kaçınma-geri çekilme**). Bunun sonucunda da kendine ait olan para, Mişon’a kalmaktadır (**kazan-kaybet**).

TUK 24:

“... Fatih Sultan Mehmet’in koyduğu yasalara göre, padişah ölünce en büyük oğlu tahta geçiyordu. Tüm kardeşleri onun buyruğuna giriyordu. Padişah isterse kardeşlerini yok edebiliyordu. Padişahlar çokluk durup dururken kardeşlerini öldürmekten çekiniyorlardı. Ama başkaldıran olursa hemen canına kıyılıyordu ya da gözleri dağlanarak etkisiz duruma getiriliyordu...(Dayıoğlu, 2019c:103)”

Burada padişah ile kardeşleri arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Padişaha karşı gelen kardeşlerin öldürülmesi veya gözlerinin dağlanması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda karşı gelen kardeşler canlarından olurken padişah onları öldürerek tahtını korumaktadır (**kazan-kaybet**).

TUK 25:

“... Padişah zaten Acem şahının düşmanca tavırlarından kuşkulunup duruyordu. Casuslar yoluyla kardeşi Emir’in ona sığındığını öğrenince pek şaşırmadı...”

Hemen savaş divanı toplandı. Osmanlı devletini parçalamak ve yıkmak için asi şehzadeyle iş birliği yapan şaha savaş ilan edildi.

Padişah savaşı kendisi yönetmeye karar verdi. Böylece ordu Doğu Anadolu’ya doğru sefere çıktı.

... Birkaç yıldır savaşı özlemiş olan askerler, şahın ülkesinde kasırğa gibi estiler. Taş üstünde taş koymayıp her yeri darmadağın ettiler...

Şahın topraklarının bir bölümü bu savaşla Osmanlı İmparatorluğuna katılmış oldu...(Dayıoğlu, 2019c:107,108)”

Burada padişahın kardeşi Emir’in Acem şahına sığınmasından dolayı Acem şahı ile Osmanlı arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Bundan dolayı savaşın tercih edilmesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Sonuçta Osmanlı, her yeri darmadağın etmiş ve şahın topraklarını kendi topraklarına katmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 26:

“... Valide Sultan, Emir oğlunun kanını taşıyacak bir erkek bebek bekliyordu. Ama o bebeğin göbeğinin kesilmeyeceğini biliyordu. Tavukçunun karısını bu bebeği kurtarmak için saraya getirmişti. İki kadın da oğlan doğurursa bebekleri değiştirecekti... Çerkes cariye oğlan doğurup öteki kadın kız doğurursa yine değişecekti. Valide Sultan kısa bir süre sonra para gücüyle erkek torununu tavukçunun karısından alacaktı...

... Padişah, annesiyle tavukçunun karısını yüzleştirençe iğrenç olay tüm açıklığıyla ortaya çıktı. Başkası olsa böyle bir suç yüzünden hemen kellesi uçurulurdu. Ama anaların kanına girmek dine ve törelere aykırıydı. Bu yüzden padişah, Valide Sultan'ı Şimşirlik'te Şehzade Emir'den boşalan daireye kapattı...(Dayıoğlu, 2019c:117,118)”

Burada padişah ile annesi Valide Sultan arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Valide Sultan'ın yaptığı oyun ortaya çıkmış, padişah da ceza olarak onu Şimşirlik'teki daireye kapatmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Böylece Padişah, bu oyunların tekrarını engellerken Valide Sultan'ın yaşam alanı daralmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 27:

“... ‘Efendimiz, yeni teknelerden oluşan filo, korsanların baskınına uğramış. Yağmadan kurtulan kaptanıderya kalyonuyla beş baştarde, on iki çektiri, sekiz kadirge İzmir limanına sığınmış. Kaptan Paşa sağdır. Teknelerin eksliğini gediğini tamamlayınca hemen dönüş geçecek. Lakin damadınız Behram Paşa korsanların eline düşmüş. Deniz eşkıyaları, onu tutsak edip ganimet gemileri yedeklerine alarak kayıplara karışmışlar.’

Padişah bu haberi alınca hançer yemiş gibi acıyla kükredi:

‘Bre alçak eşkıyalar! Koskoca Osmanlı Devleti'nin bayrağı altında yol alan filoya saldırma cesaretini nereden buldular acep? Ya damadımı kaçırmalarına ne demeli?..’

...(Dayıoğlu, 2019c:121,122)”

Burada Osmanlı filolarıyla deniz korsanları arasında geçen **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Korsanlar, filolara baskın yapmış, gemileri almış ve Behram

Paşa'yı kaçırmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Osmanlı Devleti kayıplar verirken korsanlar çeşitli ganimetler elde etmişlerdir (**kazan-kaybet**).

TUK 28:

“...Geri dönüp Behram Paşa'ya ve öteki teknelere arka çıkmaya karar verdim. Ancak rüzgâr öylesine ters ve azgındı ki az kaldı bu yüzden alabora oluyorduk. Bir süre fırtınaya kapılıp kuzeye doğru yol aldık. Sonra uygun yere gelince yelkenleri indirdim. Kürekleri kamçılatarak olabildiğince hızla geri döndüm...(Dayıoğlu, 2019c:125,126)”

Burada rüzgârın ters ve azgınlığından dolayı alabora olma tehlikesinin yaşanması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları, kişilerin zor durumda kalmasına sebep olabilmektedir.

TUK 29:

“... Safiye Sultan, Kaptan Paşa ile yalnız konuşmak istediğini söyleyince herkes odasına çekildi. Safiye Sultan hemen konuyu açıp sevgili eşi Behram Paşa'nın nasıl kaybolduğunu sordu.

Kaptan Paşa, sarayda anlattıklarını ona da anlattı. Ne var ki Sultan Hanım anlatılanları yetersiz buldu. Kaptan Paşa'yı apaçık sorguya çekmeye kalkıştı:

‘Siz ki koskoca Osmanlı donanmasının kaptanıderyasısınız. Behram Paşa'nın bilim adamı, kalem efendisi olduğunuzu bildiğiniz halde filonun kumandasını neden ona bıraktınız?’

Kaptan Paşa yeğeni de olsa bacak kadar bir kadın tarafından sorguya çekilmeyi kendine yediremedi:

‘Sevgili yeğenimiz, ben sarayda törelere uyar biçimde ve yeterince sorguya çekildim. Siz beni sorguya çekemezsiniz...’

‘Benim bildiğim Behram Paşa çok akıllı bir insandı... Dönüşte filoyu yönetme işini o mu istedi? Yoksa onu hoşnut kılmak, onurlandırmak için siz mi önerdiniz?’

Kaptan Paşa böyle bir soru beklemiyordu. Bir an duralayıp düşündü. Sonra yalan söyledi...

‘Ben bu işi sadece yazgiya bağlayamıyorum Kaptan Paşa. Burada bazı yanlışlar yapılmış gibime gelir.’

Kaptan Paşa, Safiye Sultan’ın bu sözlerini duyunca pek öfkeleni...

Sultan Hanım sözleri sona erince evden hışımla çekip gitti...(Dayıoğlu, 2019c:129,130)”

Burada Kaptan Paşa ile Safiye Sultan arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Safiye Sultan ve Kaptan Paşa’nın birbirlerine öfkelenip kırıcı sözler söylemesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullanıldığını gösterir. Safiye Sultan’ın evden çıkıp gitmesi sonucu çatışma bir sonuca bağlanmamıştır.

TUK 30:

“... Tekneler ortaya çıkınca Kaptan Paşa’nın yüreğini dayanılmaz kuşkular sarmıştı. Erinde gecinde Behram’ın kendi yerine Kaptan Paşa olacağını düşündükçe içi kararıyordu.

Behram’ın kaptanıderyalıkla kalmayıp tez zamanda başvezirliğe yükselmesi işten bile değildi. Oysa kendisi yıllardır başvezirlik düşleri kurmaktaydı. Kısacası Osmanlı Sarayı’nın Behram’dan kurtulması gerekiyordu. Kaptan Paşa işte bu görüşlerin etkisiyle Behram’ı yere vurma planları yapmaya başlamıştı. Yeni filonun deneme yolculuğuna onu da davet etmek, bu planın ilk aşamasıydı...

... Bundan sonraki olaylar, gerçekten Kaptan Paşa’nın padişaha anlattığı biçimde gelişti. Behram korsanlarla kılıç kılıca dövüşürken yaralandı. Hemen tutsak edilip korsan gemisine taşındı... Daha sonra acı ve kan kaybı yüzünden kendinden geçti.

Gözlerini açtığıında Rodoslu korsanların elinde olduğunu anladı.

Kaptan Paşa bu baskın için Rodoslu korsanlarla anlaşmıştı. Baskında Behram yakalanıp ölünceye dek bir kaleye kapatılacaktı. Bu arada, olaya gerçek bir korsan baskını izlenimi vermek için birkaç tekne kırılıp yarılacaktı. Ne var ki korsanlar filodaki göz alıcı ve yepyeni tekneleri görünce dayanamadılar. Behram’la birlikte teknelerin bir bölümüne de el koymaktan kendilerini alamadılar...

Korsanlar bunu yaparken Kaptan Paşa'nın peşlerine düşmeyi göze alamayacağını biliyorlardı...

Kaptan Paşa bu durumu öğrenince kan beynine sıçradı. Behram için kazdığı kuyuya kendisi de düşmüştü. Ava giderken avlanmıştı... (Dayıoğlu, 2019c:131-135)”

Bu parçalarda Kaptan Paşa ile Behram arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kaptan Paşa, Behram'ın Osmanlı'da yükseleceği endişesiyle ona tuzaklar kurmuş, onu ortadan kaldırmak istemiştir. Bunun için de korsanlarla anlaşmış, ona baskın yapma kararı almışlardır. (**güç kullanma-zorlama**). Sonuçta Kaptan Paşa istediğini gerçekleştirerek Behram'ın kaçırılmasını sağlamıştır (**kazan-kaybet**).

Burada Behram Paşa ile korsanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** da bulunmaktadır. Behram ile korsanlar, kılıç kılıca dövüşmüş, korsanlar Behram'ı yaralayarak kaçırmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Korsanlar baskın çıkmış, Behram yaralanarak onlara tutsak olmuştur (**kazan-kaybet**).

Burada yer alan çatışmalardan biri de Kaptan Paşa ile korsanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma**dır. Korsanlar, Kaptan Paşa ile yaptıkları anlaşmaya ters düşerek göz alıcı tekneleri de kaçırmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda Kaptan Paşa, tekneleri de kaybederek zor durumda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 31:

“... Kardinali taşıyan karavelin, korsanlar tarafından basıldığı duyulunca Podova halkı mateme girmişti. Bunun üzerine kontlar, senyörler iş birliği yaparak korsanların peşine düşmeye karar verdiler... Ne var ki kış bastırınca arama işi aksadı. Tekneler fırtınadan korunmak için sık sık limanlara sığınmaya başladılar... (Dayıoğlu, 2019c:137)”

Burada kardinalin korsanlarla yaşadığı **kişiler arası çatışma**ya değinilmiştir. Korsanlar, karaveli basmış (**güç kullanma-zorlama**) ve kardinali kaçırmışlardır (**kazan-kaybet**).

Korsanların peşine düşen kontların, kış şartlarından dolayı aksilikler yaşaması **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Fırtına endişesinden dolayı, arama işlerini sürdürememişlerdir.

TUK 32:

“... Ne var ki çok geçmeden durmak zorunda kaldılar. Çünkü tekne korkunç gümbürtülerle bir yere çarpmıştı. Kölebaşı ayakta durduğu için yere yuvarlanmıştı... Kürekçiler ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Bir önceki gümbürtüyü, çatırtılar izledi. Sonra bağırış çağırış...

Behram korsan teknesinin başka korsanlar tarafından basıldığını sandı ama yanılmıştı. Baskını yapanlar, korsan avcılığına çıkan Podovalılardı.

Para ile tutulmuş usta denizciler ve silahşorler, kısa sürede korsanların işini bitirmişlerdi. Kürekçi tutsaklar arasına dağılmış, kardinali arıyorlardı.

Çok geçmeden aradıklarını buldular. Tüm tutsaklar böylece kurtarıldı...(Dayıoğlu, 2019c:139)”

Burada Podovalılar ile korsanlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Podovalıların, kardinali kaçıran korsanlara baskın yapmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Böylece korsanların işi bitirilirken tüm tutsaklar kurtarılmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 33:

“... Behram, arkadaşlarını alarak Sicilya’daki tersaneye gitti. Gidiş o gidiş!.. Bu tersanede tam dört yıl çalıştı. Arkadaşlarıyla birlikte epey para kazandılar...

... Eşi ve oğlu, gözünde tütüyordu. Bazen bu dayanılmaz özlemin etkisiyle içinden her şeyi göze alıp İstanbul’a gitmek geliyordu. Ama sonradan herkesin gözünde ne denli küçük düşeceğini düşünerek bu işten cayıyordu...(Dayıoğlu, 2019c:141,142)”

Burada Behram’ın **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. Bir taraftan eşi ve oğlu için her şeyi göze alıp İstanbul’a gitmeyi isterken (**yaklaşma**) diğer taraftan küçük düşeceği endişesi taşımaktadır (**kaçınma**). Küçük düşmeyi göze alamayarak gitmemeyi tercih etmiştir.

TUK 34:

“... İspanyollar halka köle gibi davranıyorlardı. Zenginlerin gelirlerine el koyuyorlardı. Bu para ve altınlarla kendilerine saraylar, konaklar yaptırıyorlardı. Burada

halkı sömürerek öylesine görkemli bir yaşam sürüyorlardı ki!.. Buyruklarına karşı gelmeye kalkışan insanları kırbaçtan geçirerek türlü işkencelerle sindiriyorlardı. Daha da direnen olursa o kişileri meydanlarda asıyorlardı...(Dayıoğlu, 2019c:147)”

Burada İspanyollar ile halk arasında yaşanan **kişiler arası çatışmalara** yer verilmiştir. İspanyolların halkı köle gibi kullanmaları, gelirlere el koyup halkı sömürmeleri, çeşitli işkenceler etmeleri **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda İspanyollar çeşitli kazançlar elde ederken halk sıkıntılar içerisinde kalmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 35:

“... Her şey hazır olunca karadan ve denizden saldırıya geçildi. İspanyollar kabilelerin güçsüzlüğünü ve çaresizliğini bildiklerinden çok rahattılar. Onları öylesine küçümsemişlerdi ki herhangi bir güvenlik önlemi alma gereksinimi bile duymamışlardı. Bu yüzden neye uğradıklarını anlayamadılar. Ama yine de savaş çok zorlu geçti...”

... Gözü dönmüş İspanyol korsanını yere devirdiler... Korsanların son direnişleri de yedek güçlerin saldırısıyla kırıldı. Böylece ülke kurtulmuş oldu...(Dayıoğlu, 2019c:148)”

Bu parçada ülke kabileleri ile İspanyol korsanları arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Savaş yoluna gidilmesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Savaş sonunda İspanyol korsanları devrilmiş ve ülke kurtarılmıştır (**kazan-kaybet**).

TUK 36:

“... Bu toplantıda yerliler Behram’a beklenmedik bir öneride bulundular. Kabile başkanları adına konuşan İdris bu öneriyi dile getirirken öyle coşkuluydu ki!..

İdris ona apaçık:

‘Padişahımız efendimiz’ dedi. Behram irkilerek ayağa kalktı. Kendisinin padişah değil sadece bir dost olduğunu belirtmekten kendini alamadı:

‘Estağfurullah efendim! Ben padişah değilim. Sizleri seven ve sayan bir dostum sadece.’

İdris sözlerini sürdürdü:

‘Efendimiz, kabile başkanları oy birliğiyle karar verdiler. Sizi başımızda anlı şanlı Tunus padişahı olarak görmek istiyoruz. Bunu çoktan hak ettiniz.’ dedi.

Behram alçakgönüllü bir insandı. Kendisine Tunus padişahı denilmesini pek yadırgadı:

‘Sizlere dostluk ve insanlık adına yardım ettim... Filodan birkaç gemi alıp ülkeme dönmek dileğimdehyim.’ dedi.

Kabile başkanları hep birden ayaklandılar:

‘Olmaz, bırakmayız seni!..’ diye direndiler...

...Tartışma uzayıp gidiyordu. İdris söz aldı:

‘... Sana yakışan bu görevi üstlenmektir. Padişah sözünden hoşlanmıyorsan sana Tunus beyi diyelim. Başımıza geç. Ülkeye sahip çık.’

Behram bu sözler karşısında direnmenin itici olacağını düşünerek görevi kabul ettiğini bildirdi...(Dayıoğlu, 2019c:149,150)”

Burada kabile başkanları ile Behram arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kabile başkanları, Behram’ı ülkesinin başına geçmesini ısrarla istedikleri için Behram, istemediği halde kabul etmek durumunda kalmıştır (**uyma-verme**). Bunun sonucunda kabile başkanlarının isteği gerçekleştirilmiştir (**kazan-kaybet**).

TUK 37:

“...İçeride ve dışarıda Osmanlı Devleti’nin dirlik içinde yaşamasından tedirgin olanlar vardı. Bunlar zaman zaman bazı kesimleri kışkırtarak düzeni bozmaya yelteniyorlardı. Bu tür ayaklanmalar da hep başarıyla bastırılmaktaydı...(Dayıoğlu, 2019c:163)”

Burada Osmanlı’nın düzeni bozmak isteyen bazı kesimlerle yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Osmanlı, ayaklanmaları bastırması (**güç kullanma-zorlama**), onların düzeni bozmasına engel olmuştur (**kazan-kaybet**).

TUK 38:

“... Yeniçeri ağası giderek başına buyruk bir tutum içine giriyordu. Behram Paşa bu gidişin gelecekte ülkeyi büyük tehlikelere atacağını biliyordu... Sonunda yeniçeri ağası değiştirildi.

Eski ağa öcünü almak için kendisine bağlılık gösteren kimi yeniçerileri başvezire karşı kışkırtmaya başladı...

Sonunda yeniçeriler ayaklandı. Başvezir ile bazı vezirlerin kendilerine teslim edilmesini istediler. Padişah askerinin bu isteğini yerine getirmede. Bu kez öfkeleri ona çevrildi. Padişahın tahttan indirilip yerine Karesi’de sancak beyi olan küçük kardeşinin geçmesini istemeye başladılar...

Behram, padişaha tahtını kurtarma pahasına kendisini yeniçerilere teslim edilmesini önerdi. Ama padişah bunu kesinlikle kabul etmeyeceğini bildirdi.

Ne var ki zaman geçtikçe yeniçeriler daha da azıttılar. Behram ile kimi vezirlerin kellerini istemeye kalkıştılar. Öyle ki bu isteklerini elde etmek için saray kapısına dayandılar. Padişah, Behram ile vezirlerinin ölüm cezasına çarptırılmaması koşuluyla tahttan inmeyi kabul etti...

Padişah, Beykoz korusunda bulunan av köşküne sürüldü. Kardeşi onun yerine tahta oturdu. Behram Paşa’nın yerine yeni bir başvezir seçildi. İstenmeyen vezirler de değiştirildi. Kimi, kalelerdeki zindanlara atıldı. Kimileri çöllere sürüldü. Behram yeni padişahın da eniştesiydi. Ama padişah, yeniçerilerden çekindiği için Behram Paşa’yı da Malta’ya sürmek zorunda kaldı...(Dayıoğlu, 2019c:163,165)”

Bu parçalarda padişah, başvezir Behram ve bazı vezirlerin yeniçerilerle yaşadıkları **kişiler arası çatışmalara** yer verilmiştir. Yeniçeriler Behram’ı ve bazı vezirleri istemiş, padişah bunu reddedince de onu da tahttan indirmek istemişlerdir. Bunun için ayaklanmış, baskınlar yaparak saray kapısına dayanmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Yeniçeriler istediklerini elde etmiş, ayaklanmaları sonucunda padişah tahttan indirilmiş, Behram Paşa başvezirlikten alınarak bazı vezirlere de çeşitli cezalar verilmiştir. (**kazan-kaybet**).

TUK 39:

“... Fayton, Ahırkapı fenerini geçer geçmez pusudakiler ortaya çıktılar. Hemen arabaya saldırıp içerdeki yolcunun üstüne çullandılar. Ellerindeki saldırma ve hançerlerle çabucak işlerini bitirdiler. Sonra geldikleri gibi yok oldular...(Dayıoğlu, 2019c:166)”

Burada faytondaki adam ile pusudaki adamlar arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Pusudaki adamlar, yolcunun üstüne çullanıp hançerleyerek (**güç kullanma-zorlama**) istediklerini yapmış, faytondaki adamı öldürmüşlerdir (**kazan-kaybet**).

b. “Tuna’dan Uçan Kuş” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Tuna’dan Uçan Kuş” kitabından çatışmaların yer aldığı 39 örnek incelenmiştir. 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14 (2), 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30 (3), 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38 ve 39. örneklerde kişiler arası çatışma; 8, 18 ve 33. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 2, 7 ve 22. örneklerde kişi-toplum çatışması; 1, 3, 13, 20, 28 ve 31. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 10. Tuna’dan Uçan Kuş Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
39	33	3	3	6	45

c. “Tuna’dan Uçan Kuş” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Tuna’dan Uçan Kuş” kitabında incelenen 39 örnekten 33’ünde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 33 çatışma çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 30 (3), 31, 32, 34, 35, 37, 38 ve 39. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 19 ve 23.

örneklerinde geri çekilme (kaçınma); 14 ve 36. örneklerinde uyma (verme); 17. örneğinde uzlaşma (problemi görme) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 11. *Tuna'dan Uçan Kuş Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
28	2	2	1	0	33

d. “Tuna'dan Uçan Kuş” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Tuna'dan Uçan Kuş” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 32'si sonuçlanmıştır. Bunların 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14 (2), 15, 16, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30 (3), 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38 ve 39. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 17. örnekte ise kazan-kazan sonucu görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 12. *Tuna'dan Uçan Kuş Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
31	0	1	32

4.5. “ Ben Büyüyünce” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Beşinci Alt Problem: a. “Ben Büyüyünce” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

“Ben Büyüyünce” kitabı, Anadolu’nun bir köyünde yaşayan Sınıkçılar ve Ayıngacılar adlı iki aile arasında kırk yıldır devam eden kan davasını konu edinir. Bu kan davasının arasına doğan Erek, kan davasının kurbanı olmasın diye dedesi ve ninesi ile İstanbul’da yaşamaya başlar. Hayatı yeni kavramaya başlayan ve yaşamayı çok seven, ölümün her türlüşünün kötü olduğunu düşünen Erek, torbalarını taşıdığı yaşlı bir bilgenin düşmanları tarafından yaşlı bilgeyle birlikte öldürülür. Hiçbir suçu yokken yaşamı elinden alınmış Erek’i anlatan, aslında öldürmenin ne kadar yanlış olduğu mesajı vermeye çalışan kitapta yer alan çatışma ve çatışma süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

BB (Ben Büyüyünce) 1:

“... Bu kez karısına çıkışarak konuştu: ‘Şerife Gelin’in doğum sancısı çektiğini neden deyivermediniz bana?’”

Ana, soluğunu yatıştırmıştı. Terle karışık gözyaşına bulanık yüzünü, yazmasının ucuyla bir iyi sildikten sonra bilgiç bilgiç gülümseyerek yanıtladı kocasını. ‘Kaynatalara duyurulur mu bu işler? Hem ayıp hem de günah olur. Oğlum evden çıkmak istemedi de kovdum düpedüz. ‘Merak edip eve meve de gelmeye kalkışma. Ebe nine, Şerife’nin başını bekliyor. Erkeğin yapabileceği bir iş olursa haber salarız.’ dedim. Sana bir şey sezdirmemesi için de iyice tembihledim. İyi etmedim mi?’

Nalbant Nuri bir şeyler diyecekti. Sultan kadın sözü ağzında kodu. ‘Bebeği kucağıma verdiklerinde öyle bir sevindim, öyle bir gönendim ki! Kundağı öpüp başıma koyasım geldi. Kolay mı? Oğlancık, koskoca Sınıkçıların soyunu sürdüreceksin! Kanıma sığamadım. ‘Gayrı tutmayın beni. Geleneği meleneği çiğneyip babasıyla dedesine kendim muştulayacağım torunumun doğumunu.’ dedim de fırladım çıktım. Kız doğsa gelmezdim ya!’

... ‘Oğlanın adını ben koyacağım. Hiç kimse karışmasın.’ diye çıkıştı. Mehmet ve Şerife Gelin de yavruları için bir ad düşünmüşlerdi ama kendilerine söz düşmedi... (Dayıoğlu, 2020a:8,9)’

Kitabın bu parçalarında “Kaynatalara duyurulur mu bu işler? Hem ayıp hem günah olur.” ifadelerinden kişilerin toplumsal geleneklerle yaşadığı çatışmayı (**kişi-toplum**) göstermektedir. Toplumsal geleneklerin insanların istemedikleri bazı şeyleri yapmaya zorladıkları görülmektedir. “Oğlancık Sınıkçıların soyunu sürdüreceksin! ...Kız doğsa gelmezdim ya!” ifadeleri de toplumun “oğlan-kız” ayrımında bulunup oğlan çocuklara ayrı bir anlam yüklediğini göstermektedir.

“Oğlum evden çıkmak istemedi de kovdum düpedüz. Merak edip eve meve de gelmeye kalkışma... yavruları için bir ad düşünmüşlerdi ama kendilerine söz düşmedi.” ifadelerinden de toplumun oluşturduğu düzen karşısında kişilerin istedikleri gibi duygularını ifade edemediği, yaşayamadığı görülmektedir.

BB 2:

“... Meryem Kadın, derin derin göğüs geçirdi. ‘Bak hele Sultan bacım! Bu öç sözünü kaldır gayrı ortadan. Kocanı dinlesen. O yüreksizliğinden ya da korkaklığından değil, insaniyetliliğinden böyle ediyor. Sonu yok bu işin. Yıllardır bir sizden bir onlardan, bir sizden bir onlardan... Nice yiğitler göçtü boşu boşuna. Ne uğruna öldü onca yiğit? Öç uğruna değil mi? Öç alanın eline ne geçti? Hiç. Onların da sizin de acıdan başka bir kazancınız olmadı. Bu davayı kes at...’

... Ayıngacılarla Sınıkçılar, uzun yıllardır kan davası güdüyorlardı. Köyde kimse engel olamıyordu buna.

... O günden bugüne değin, köyün sevilip sayılan iki ailesi birbirlerini öldürüp duruyorlardı... (Dayıoğlu, 2020a:14,15)”

Burada iki aile arasında yıllardır devam eden kan davasının neden olduğu **kişiler arası çatışma** görülmektedir. İnsanların birbirlerini öldürmelerinden çatışmanın **güç kullanma (zorlama)** yoluyla çözülmeye çalışıldığı görülmektedir. Her iki taraftan da ölenlerin olması, nice yiğitlerin göçüp gitmeleri, çatışmayı iki tarafın da kaybettiğini (**kaybet-kaybet**) gösterir.

BB 3:

“... ‘Çay kıyısına inen bayırda onlarla bizim toprakları ayıran kavaklar vardı ya! Yüz kadar...’

‘Eee! Kesip devirmişler mi tümünü?’

‘He, oğlumu devirip vurdukları gibi kavakları da devirmişler.’

‘Oğlanı karıştırma şimdi. Yüreğimdeki yangını körükleme.’

‘Yüreği yanan adam, davranır da oğlunun öcünü alır. Sende yürek ne arar?’

Yalandan, dilinin ucuyla acınıyorsun oğluna. Gerçekten yansan çeker vururdun Ayıngacı köpeklerinden birini.’

Nalbant Nuri öfkeleni: ‘Kaldır bu vurup öldürme sözünü. Kan davasını dedelerimiz sürdürdü ama oğullarımla ben sürdürmeyeceğiz. Kesip atacağız. Bu kuşakla son bulacak kan davası. Yetsin gayri!..’

‘Ben onu bilmem.’ dedi nine. ‘İlle de Kerim’imin öcü alınsın derim.’

‘Boş laf etme.’ dedi dede. ‘Kavaklar yüzünden ortalığı ayaklandırmana da gerek yok. Tümü de bizim değil ki onların...’

Nine öfkeyle atıldı: ‘Yalan, düpedüz yalan söylüyorsun! Kavak kavgası çıkmasın diye böyle yapıyorsun. Ben kaynanamdan duydumdu. ‘Kavakların hiç değilse yarısı bizim.’ derdi rahmetlik.’

‘Nur içinde yatasıca anam, doğruyu dememiş. Ben, babama inanırım kellem gitse babamın dediğinden çıkmam.’

‘Sen kime inanırsan inan. Ama ben sana inanmıyorum. Kahveye git. Ayıngacılar adam sal. Ya elli kavağı ya da parasını versinler.’

Dede daha bir öfkeleni. ‘Bela mı arıyorsun be kadın? Hem sen kim oluyorsun? Ben varken sana, şöyleydi böyleydi demek düşer mi? Mal benim, nasıl istersem öyle ederim. Bu işe karıştığını görür ya da duyarsam çok kötü olur aramız. Demedi deme ha!’

Dede vurdu kapıyı çıktı gitti... (Dayıoğlu, 2020a:27,28)”

Bu parçada dede ile nine arasında geçen **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Bu çatışma öfkeyle (**güç kullanma-zorlama**) çözülmeye çalışılmıştır. Dedenin de ninenin de isteklerinden vazgeçmemesi ve diretmeleri çatışmanın sonuçlanmadan bitmesine neden olmuştur.

BB 4:

“...Nine hemen atıldı: ‘Ne demeye vuruyorsun çocuğa? Gözünü açsaydın da mangala yaklaştırmısaydın. İçindeki kömürler sönmemiş olsaydı ne ederdik? Gül gibi oğlan yanık içinde kalırdı. Dayağı sana atmalı.’

Şerife, kaynanasına karşılık verirse tartışmanın koca kavgaya dönüşeceğini, geçmişteki deneylerinden biliyordu. Sustu... (Dayıoğlu, 2020a:30,31)”

Burada kaynana ile gelin arasında yaşanan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Gelin çatışmayı uzatmamak için **kaçınma (geri çekilme)** stratejisini uygulamıştır. Bu durumda çatışmayı kaynananın kazandığı **(kazan-kaybet)** söylenebilir.

BB 5:

“... Dede, kolundan tutup çekiştirerek sözünü tamamlamasına engel oldu. ‘Gel hele, eve girelim de ne yapıp ne edeceğimizi orada konuşalım.’

Şerife ile Mehmet de onların peşine takılıp eve girdiler.

Dede, ‘Sokağın orta yerinde bağışıp çağırarak köylüyü kendinize baktırıyorsunuz. Ayıptır bu ettiğiniz. Durduk yerde düşmanlarımıza atıp tutuyorsunuz. Nerden çıktı bu Ayıngacıların lafı? Kim yakıştırdı kör kuyu işini? Varıp baksanız oğlanın yüzünü bile görmemişlerdir. İşin aslını arayıp sormadan yakıp yıkmak vurup devirmek de ne demek oluyor? Dediğin sözler kulaklarına giderse yine birbirimize gireriz Ayıngacılarla.’

‘Girelim.’ dedi nine. ‘Böyle öç yükü altında şapkamız eğik yaşamaktansa kanlı kavgalara girelim. Ölen ölsün, kalan kalsın.’

... (Dayıoğlu, 2020a:35,36)”

Bu parçada da dede ile nine arasında kan davasından dolayı yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Çatışma kavga gürültüyle **(güç kullanma)** çözülmeye çalışılmakta fakat bir sonuca bağlanamamaktadır.

Parçada yer alan “Ayıptır bu ettiğiniz.” ifadesinden kişilerin toplumsal kurallar ile çatıştığı (**kişi-toplum**) söylenebilir. Toplum tarafından bağrıış çağrıışlar ayıp olarak görülmekte ve insanların toplum içerisinde böyle davranmaları hoş karşılanmamaktadır.

BB 6:

“... Şerife atıldı: ‘Benim peşimden mi gelmiş yoksa?’

‘Besbelli.’ dedi nine. ‘Ardına önüne bakmazsın hiç. Çocuklu kadının arkasında da gözü kulağı olur. Yürürken dağda gezen gibi kafanı önüne eğip tırısı kalkıyorsun.’

Şerife Gelin bu suçlamadan alındı: ‘Yavrumu yitirdim. Cayır cayır içim yanıyor. Bir de sen binme tepeme. Çamaşırlıktan gelirken sırtım, kolum, koltuğum yüklüydü. Onca ağırlığın altında ardıma ya da yanıma nasıl bakabilirdim?’

Nine çıkıştı: ‘Sus, sus!’

İki kadın kavgaya tutuşmak üzereyken Şerife’nin anasıyla kız kardeşi geldiler... (Dayıoğlu, 2020a:36)”

Bu parçada gelin ile kaynana arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Kavga (**güç kullanma-zorlama**) ile devam eden çatışma, konukların gelmesiyle birlikte sona erdiği için sonuçlanamamıştır.

BB 7:

“... Kümesin bir köşesine, kara tavuğu gurka yatırmıştı nine. Tavuk günlerdir yumurtaların üstünde oturup duruyordu. Ninesiyle kümese geldiklerinde nine, ‘Gurk tavuğa sokulma. Yüzünü gözünü gagalar.’ diyerek tavuktan uzak durmasını öğütüyordu...”

Kara tavuk onun varlığından tedirgin olmuş, Kabararak gurklamaya başlamıştı. Ereğ, bu nedenle fazla sokulamıyordu. Yere diz çöktü, dizin dizin giderek yaklaşmaya yeltendi. Kara tavuk, daha da sinirlendi. Gurkları sıklaştırdı. Ereğ’in üstüne atılmaya hazırlanıyordu. Ereğ bunu sezinleyince ninesinin sözlerini anımsadı. Ona yaklaşmaktan vazgeçti. Karşısına oturup sessizce bakmaya başladı... (Dayıoğlu, 2020a:38)”

Burada Eren'in tavukla uğraşması **kişi-doğa çatışmasını** göstermektedir. Gurk tavuk, içgüdüsel olarak yumurtalarını korurken saldırgan olmakta ve Erek saldırıya uğramamak için tavuğa yaklaşımdan vazgeçmektedir.

BB 8:

“... Ama Mehmet uykuya varamıyordu. Yatağın içinde dönüp duruyordu. Geçirdiği korku, sinirlerini altüst etmişti. Konuşup da derdini anlatacak birini bulamadığından boğulacak gibi bunalıyordu. Oğlunun Ayngacılar tarafından öldürülmüş ya da kuyulara filan atılmış olabileceğini duyunca içine dolan korkuyu atamıyordu. Kan davasından o gün, daha çok tiksinimişti. Gece boyunca düşündü taşındı, köyden gitmeye karar verdi. Bunun en iyi yolu, Almanya'ya yazılmaktı... (Dayıoğlu, 2020a:40)”

Bu parçada Mehmet'in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Mehmet, Almanya'ya gitmek ile **(yaklaşma)** köyde kalmak **(kaçınma)** arasında karar vermeye çalışmaktadır. Köyde kalırsa oğlunu kaybedebileceğini düşünerek gitmeyi tercih etmektedir.

BB 9:

“... Şerife Gelin, Erek'le hastanede kaldı. Nine ile Mehmet, Hacer Ebe'nin evine gittiler. Ebe, yerlere komadı onları, ninenin dilediğince evinde kalabileceğini söyledi. Yalnız Mehmet'i yatırması olanaksızdı. Bunu da belirtti söz arasında... (Dayıoğlu, 2020a:44)”

Kitabın bu parçasında “Yalnız Mehmet'i yatırması olanaksızdı.” ifadesinden bir **kişi-toplum çatışması** yer aldığı görülmektedir. Erkeklerin yalnızca kadının yaşadığı bir evde yatılı olarak kalmalarının toplum tarafından hoş karşılanmadığı görülmektedir.

BB 10:

“... Erek'le annesinin söyleştiği sıralarda İsmail, köyün bitimindeki pınarın başına oturmuş, derin derin düşünüyordu. İdris'i öldürmeyi kafasına koymuştu. Günlerdir tarlada, bağda, yolda, evde, yatakta hep bu işi nasıl yapacağını kuruyordu...”

... O motorda benim de hakkım var, yarından tezi yok öldüreceğim onu, diye andlar içiyordu kendi kendine. Hem ağamın öcünü alacağım hem anamı hoşnut

edeceğim hem de köy içinden ayağını keseceğim azgın İdris'in. Bir daha yollarda tozu dumana katamayacak. Böyle böyle ölçüp biçerek öldürme işini sindirmeye çalışıyordu. Ama bir türlü İdris'i nerede, nasıl, neyle öldüreceğine karar veremiyordu. Bu nedenle bugünü yarına atıp duruyordu... (Dayıoğlu, 2020a:46)”

Burada İsmail'in **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmektedir. İsmail, bir taraftan İdris'i öldürmek istemekte bir taraftan da tereddüt etmektedir (**yaklaşma-kaçınma**). İdris'in motosiklet almış olması ve annesinin etkisiyle İsmail, İdris'i öldürmeye karar vermiştir.

BB 11:

“... İdris'in köye dönme saati yaklaşınca kasaba yolundaki üç yol kavşağına vardı. Yolun biri bükümlüydü. Oraya çekti arabayı. Yamaca oturup yolu gözlemeye başladı. Avının üstüne atılmaya hazırlanan atmaca gibi tepeden tırnağa göz kesilmiş bekliyordu.

İdris tozu dumana katarak yaklaşmaktaydı kavşağa. İsmail hemen tepeden inip arabaya geçti. Motosikletin arkasında, kucağında yük dolu torbalarla İdris'in amca oğlu Ömer oturuyordu...

... İki genç yel yeperek üç yol kavşağına vardılar. İdris köye giden sapağa yöneliyordu, birden önüne koca bir at arabası çıktı. Sağ yanı uçurumdu yolun. Ne yapacağını bilemedi. Göz açıp kapayınca değin varıp önce arabaya tosladı, sonra uçuruma doğru yuvarlandı gitti...

Köylüler, uçurumun dibine vardıklarında, İdris ile Ömer çoktan ölmüşlerdi...

... Dede atıldı: ‘Yandı yavrum, belki de asarlar çocuğu. Anası ekti tohumlarını. İnsan öldürmeye o zorladı. Düşündükçe aklımı yitirecek gibi oluyorum. Öç almakla ölen geri geldi mi? Yazık oldu İsmail'ime, yazık oldu İdris'e, Ömer'e... (Dayıoğlu, 2020a:48-50)”

Kan davasından dolayı yer alan bir **kişiler arası çatışmaya** yer verilen bu parçada, İsmail İdris'e tuzak kurmuş, öldürmeyi planlamıştır (**güç kullanma-zorlama**). İdris ile Ömer'in ölmüş olması ve İsmail'in tutuklanmış olması her iki tarafın da kaybettiğini göstermektedir (**kaybet-kaybet**).

BB 12:

“... Nine bunları duyunca diken diken oldu. ‘Ölen iki kişiymiş demek? Oldu bir kez. Gayri pişmanlık yarar vermez. Alın yazısı bu.’

Ebe öfkeyle sözünü kesti: ‘Hiç de alın yazısı değil! Ayıngacılar olsun, siz olun, oğullarınızı küçük yaştan kan davasına sürmeyi görev sayıyorsunuz. Onların yazgıları sizin elinizde. Sen yıllar yılı dilinden düşürmedin öç kaygısını. Onlar da öyle... Sen kafasına sokup aklına yatırmısaydın, İsmail’e, İdris’i sevmeyi, onunla dostluk kurmayı öğretseydin!’

Nalbant Nuri, iç çekerek ebenin sözünü böldü: ‘Ben bu yola sokmuştum oğullarımı. Ah, ah! Anaları baskın çıktı. İnsan öldürmeyi aşıladı oğlana. Yazık etti yazık!’

‘Gerçekten yazık.’dedi ebe. ‘İdrislere, Kerimlere, Ömerlere ve İsmailere... yazık. Ölenlere de yazık öldürenlere de... Anaları, babaları, kardeşleri, bacıları bir yana, vatan için gerekli bu gençler.’

Gün doğuncaya değin sürdü bu söyleşi. Nine, gitgide durgunlaşıp pişmanlık batağına batıyordu...(Dayıoğlu, 2020a:51)”

Burada bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Kan davasının gerekliliği üzerine çıkan tartışmada, dede ile ebe, kan davasının yanlış olduğu üzerinde konuşurken nine farklı düşünmektedir. Uzayan tartışma neticesinde ninenin de pişmanlık duyup yanlışın farkına varması (**uzlaşma-problemi görme**), tarafların kan davasının gerekli olmadığı konusunda fikir birliğine vardıklarını göstermektedir (**kazan-kazan**).

BB 13:

“... İş Bulma Kurumundaki görevli, Mehmet’in sorununa çözüm yolu bulmuştu. Durumu açıkladı: ‘Eşinle birlikte gezgin olarak Almanya’ya gideceksin... Yalnız çocuğun varsa burada bırakmanı öneririm. Sizin ne olacağınız açık seçik belli değilken çocuğu ayağınıza bağ etmeniz doğru olmaz. Zora düşersiniz elin gurbetinde.’

Mehmet oğlundan ayrılmayı düşünmemişti. Biraz durakladı. Görevli onun dalıp gittiğini görünce tekrar konuştu. ‘Üzülme arkadaş. İşe girip de yerleşince onu da aldırırsın ya da izine gelince alır götürürsün. Çocuğa bakacak kimsen yok mu?’

‘Anam babam var ya, çocuğu da alabilseydik iyi olurdu. İzine gelecek değilim. Bir kez buradan kurtulabilirsem.’

‘İstersen vazgeçelim?’ deyince Mehmet ateş basmış gibi oldu:

‘Yok, yok! Vazgeçmeyelim...’ (Dayıoğlu, 2020a:52)”

Kitabın bu parçasında Mehmet’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** söz konusudur. Almanya’ ya giderken çocuğun memlekette kalacak olması Mehmet’i gidip gitmeme konusunda **(yaklaşma-kaçınma)** düşündürmüştür. Fakat tercihini şartların da zorlamasıyla gitmekten yana kullanmıştır.

BB 14:

“... Dede köydeki işleri bir türlü yoluna koyamıyordu. İsmail’in duruşması başlamıştı. Ama parasızlıktan henüz avukat tutamamıştı. Köye gelir gelmez tarlalarından birini satılığa çıkarmıştı. Fakat alıcı yoktu. Arkadan sulak bağını da satmak istediğini duyurdu köylüye. Birkaç gün üst üste köy içinde tellak bağırttı. Ama yine de tek bir alıcı çıkmıyordu. İsmail’in İdris ile birlikte Ömer’i de öldürmesi, köyde çok kötü etki yapmıştı. Hiç kimse, dostça davranmıyordu Nalbant Nuri’ye. At nallatmaya bile gelen yoktu. Atlarını nallatmak isteyenler, başka köylere gidiyorlardı. Bu denli, bunalmışken köylülerden biri gelip onu uyardı. ‘Nuri emmi, boş yere mal satmaya kalkışıyorsun. Evini hatta ekmek yediğin su işliği bile satılığa çıkarsan kimse senden mal almaz. Neden dersen, alacağın parayla İsmail’e avukat tutacağını herkes biliyor. Oysa hiç kimse onun az cezaya çarptırılmasını ya da tutukevinden kurtulmasını istemiyor. Köylü acımıyor İsmail’e, tersine ‘Suçsuz yere Ömer’in de başını yedi.’ diye kınıyorlar onu. Bunca yıllık kan davasında Ayngacılardan biri çıkıp da iki cana kıyı mı?

‘Yok olmadı böyle bir şey.’ dedi Nalbant Nuri.

... Nalbant Nuri, bir süre daha beklemeyi koymuştu kafasına. Elbet tarlayı ve bağı alacak biri çıkar...

... Köy pazarıydı o gün. Çevre kasabalardan pazara basma filan satmaya gelen bir yaymacı, tarlasıyla bağına alıcı oldu. Mallarına ederinden aşağı bir para veriyordu. Ama fazla düşünmedi Nalbant Nuri. Hemen o gün alışverişi bitirdi... (Dayıoğlu, 2020a:54-56)”

Burada Nalbant Nuri'nin toplumla yaşadığı çatışma (**kişi-toplum çatışması**) yer almaktadır. Oğlu İsmail'in İdris ile birlikte Ömer'i de öldürmesi, ailenin köy halkı tarafından dışlanmasına neden olmuştur. Köy halkı, birlik olmuş aileden alışveriş yapmamaktadır. Nalbant Nuri, bu duruma karşı çıkmaz sadece beklemeyi tercih eder.

BB 15:

“Öğrencilerin çoğunluğunu, çevredeki görkemli yapılarda yaşayan çocuklar oluşturuyordu. Erekerin semtinden gelenler, bu çocukların yanında yaban gibi kalıyorlardı. Giyim kuşamları özellikle çamurlu lastik çizmeleri ya da mavi, kahverengi, kırmızı plastikten yapılma kunduraları ile hemen göze batıyorlardı. Öğretmen, öğrenciler arasında ayrıcalıktan yana değildi. Tersine bu ayrıcalığı ortadan kaldırmak için özen gösteriyordu. Ama öteki öğrenciler, evlerinde insanları giyim kuşamlarına göre değerlendirme yöntemiyle koşullanmışlardı. Bu nedenle Ereker'e ve Ereker gibilere tepeden bakıyorlardı. Onlara ‘Dereliler’ adını takmışlardı. Derslikte, bahçede ya da ayakyolunda, öğretmenin hoşlanmadığı bir olay olsa hemen Derelilerin üstüne atıyor: ‘Dereliler kırdı öğretmenim.’, ‘Dereliler devirdi öğretmenim.’, ‘Dereliler kirletti öğretmenim.’, ‘Dereliler kopardı öğretmenim.’ diyerek her fırsatta suçluyorlardı dereden gelenleri.

Ereker, bu havayı çok yadırgıyordu. Kendi semtlerindeki çocuklarla aralarında hiç bu türlü bir ilişki olmamıştı. Okula başlamadan önce sabahtan akşama değin sokakta oynardı. Kimse kimseye tepeden bakmaz, kimse kimseye haksız yere suç yüklemeye kalkışmazdı. Ereker, okulda da oradaki arkadaşlığı arıyordu. Bulamayınca da kolu kanadı kırılıyordu... (Dayıoğlu, 2020a:61)”

Burada Ereker ve Ereker gibilerin dışlanması, **kişi-toplum çatışmasını** oluşturur. Toplumun giyim kuşamlara ve maddiyata göre kişileri değerlendirmesi ve bunu çocuklarına da yansıtması, çocukların çeşitli sıkıntılar yaşamalarına neden olmuştur.

BB 16:

“... Kış başlayınca okula gidiş geliş iyice zorlaştı. Dede torun erken kalkıyor, diz boyu çamuru aşarak bayırı tırmanıyorlardı...(Dayıoğlu, 2020a:62)”

Burada kış şartlarının hayatı zorlaştırması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın olağan gücü karşısında kişiler, zor şartlar yaşamaktadır.

BB 17:

“... Daha sonraki haftalarda hep pazara giderken ninesinin peşine takılmaya başladı. Amacı kitap almaktı. Ama ninesi hep karşı duruyordu isteğine. Nine torun kitapçının önünde tartışmaya girişiyorlardı. Nine çıkışıyordu: ‘Ekmek paramızı kitaba mı yatıracağız?’ Erek boynunu büküp susuyordu. Böyle yapınca ninesi ona kıyamıyor, hemen istediğini alıyordu... (Dayıoğlu, 2020a:65)”

Kitabın bu parçasında nine ile torun arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Ninenin Erek’in boynunu bükmesi karşısında ona kıyamaması **uyuma-verme stratejisini** kullandığını göstermektedir. Erek’in isteklerinin alınması, çatışmayı Erek’in kazandığını göstermektedir (**kazan-kaybet**).

BB 18:

“... ‘Fabrika sahipleri bizim ne durumda çalıştığımızı düşünmezler. Daha çok kâr etme yollarını aramaktan öte hiçbir şeyle ilgilenmezler. Kadın işçilerin tümü benim durumumda. Neden dersen hepsi genç, hepsinin de küçük çocukları var. Geçim derdine yavrularını sokaklara döküp saçarak kalkıp işe geliyorlar. Geçen yıl bir arkadaşım, iki küçüğünü inmeli kaynanasına bırakıp işe geldi. Çocuklar sobayı devirmişler. Üçü de payır payır yandılar. Bunun gibi daha neler var anlatılacak. Ama içim yanıyor. Kalkıp gidelim de evimizde yanalım derdimize. Sizleri de tedirgin etmeyelim.’

Tam kapıdan çıkıyorlardı ana geri döndü: ‘Komiser Bey, arkadaşımın çocukları yanınca iş sahibi usta başıya ne demiş biliyor musun?’

Komiser şaşkınlık içinde, ‘Yooo.’ dedi. ‘Nereden bilebilirim.’

‘Kadınlar ya doğurmasınlar ya da işe gelmesin.’ demiş. İyi mi? Hikmet’imin sahipsiz bir köpek yavrusu gibi ezildiğini duyunca da böyle diyecek kesinces... (Dayıoğlu, 2020a:68)”

Bu bölümde fabrika sahipleri ile fabrika çalışanları arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Fabrika sahiplerinin fabrika çalışanlarının sorunlarına çözüm getirmemeleri, sadece kâr etmeyi düşünmeleri, “ya doğurmasınlar ya da işe gelmesinler” şeklinde ifadeleri **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını göstermektedir. Çalışanların zor durumda kalmaları, kayıplarının olmaları; bu güç karşısında kaybettiklerini göstermektedir (**kazan-kaybet**).

BB 19:

“... Bir güzel payladı torununu. ‘Bacak kadar çocukken kumara kapılırsan bir daha yola giremezsin. Sonunda evsiz, parasız hatta aç sokakta kalakalırsın. Bizim soyumuzda kumar oynayan erkek yoktur. Sen kime çektin?’

Erek, ‘Ama arkadaşlarım oynuyorlar.’ dedi.

‘Onlara kumarın kötü bir oyun olduğunu anlatan var mı bakalım?’

‘Anaları babaları var tümünün...’

‘Ana babaları var ya, her biri ekmek parası peşinde... Bir daha parayla oynadığımı görürsem dedene de duyururum, döver seni...’

Erek, ‘Döverse dövsün.’ diye omuz silkti.

Baskıdan hoşlanmamıştı. Tam kapıdan çıkıyordu, ninesi seslendi: ‘Babana yazar, oğlun bizi dinlemiyor, kumar oynuyor deriz. Onlar da ‘kötü çocuk’ diye seni yanlarına aldırılmazlar.’

Bu sözler etkiledi Ereği. Geri döndü. Pencere kenarındaki minderin üstüne attı kendini. Burnunu cama dayayıp kara kara düşünmeye başladı... (Dayıoğlu, 2020a:70)”

Kitabın bu bölümünde nine ile torun arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bu çatışmanın başlarında nine kızarak, dövülmekle tehdit ederek (**güç kullanma-zorlama**) baskın çıkmış, torununun kumar oynama isteğine engel olmuştur (**kazan-kaybet**).

BB 20:

“... Okul açıldı. Yağmur, kar, çamur, soğuk, odun kıtlığı, kömür darlığı, çeşme kuyruğu... (Dayıoğlu, 2020a:75)”

Burada **kişi-doğa çatışması** yer almaktadır. Yağmurun, karın ve yokluğun zorlaştırdığı hayat karşısında kişiler çeşitli sıkıntılar çekmektedir.

BB 21:

“... Erek, eve varıca ninesine surat astı. Nine şaşırđı: ‘Saatlerdir gezdin, eğlendin. Ne demeye surat asıyorsun?’

Erek zaten patlamak üzereydi, ağlayarak çıkıştı: ‘Çok eğlendim doğrusu. Verdiğin yirmi lirayla ancak bir iki şeye binebildim. Ondan sonra duvar dibinde pinekledim.’

‘Nedenmiş o? Paran kadar eğlenerek çekilip gelseydin.’

‘Arkadaşlardan ayrılamadım. Zaten azıcık parayla lunaparka gittim diye eğlendiler benimle. Durumuma acıdıklarından aralarında on beş lira toplayıp bana borç verdiler.’

Borç sözünü duyunca ninenin aklı gitti: ‘Almasaydın elin parası. Aldın mı yoksa?’

‘Aldım ama yarın ödeyeceğim.’

‘Bugün otuz beş lira yedin demek?’

‘Evet bir şeye de yaramadı.’

‘Bu durumda elli lira da verseydim yine yetmeyecekti. Anlattığına göre oraya da para tuzağı kurmuşlar. Bize göre iş değil bunlar. Parası bol olanlar gitsin, bayram edip eğlensinler.’

‘Ben de gideceğim hem de dedemden elli lira alıp gideceğim. Her şeye de bineceğim.’

‘Sana elli lira verirse, dedenle bozuşuruz.’

‘Öyleyse sen ver. Sende para vardır.’

‘Yok.’ dedi nine. ‘Bende para n’arasın? Elimize geçeni yiyoruz.’

Tartışma uzayıp gidecekti. Televizyonda bir film başladı. Erek hemen sözü kesip televizyonun başına geçti... (Dayıoğlu, 2020a:78,79)”

Bu parçada nine ile torun arasında para yüzünden çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Nine de Erek de sorunu öfkeyle (**güç kullanma-zorlama**) çözmeye çalışmaktadır. Televizyonda filmin başlaması ile çatışmanın bittiği fakat sonuçlanmadığı görülmektedir.

BB 22:

“... Çocuklar paraları olsa bir el daha oynayacaklardı. Ama yol parasından başka beş kuruşları kalmamıştı. O anda ikisi de okumaya doyamadıkları çubuk resimli serüven kitaplarındaki ya da televizyon filmlerindeki büyük kumarbazların yerine koyuyorlardı kendilerini. Hep umulmadık bir vurgun bekliyorlardı oyunun başından beri. Bu nedenle adamın ‘son el’ önerisine ‘hayır’ dememişlerdi. Adam üsteledi üsteledi, baktı ki çocuklar oyuna girmiyorlar, bu kez öfkeyle çıktı: ‘Bir saattir burada çocuk avutuyoruz. Paranız yoksa ne duruyorsunuz? Çekin gidin!’

Bunları söylerken kafalarına birer de yumruk indirdi.

Erek’le Erol, birden korkuya kapıldılar. Hemen dışarı attılar kendilerini. El ele verip koşmaya başladılar...(Dayıoğlu, 2020a:87,88)”

Burada **kişiler arası çatışma** söz konusudur. Çocuklar ile oyun oynamalarına neden olan adam arasında çıkan çatışmada adam, çocuklara öfkeyle çıkışarak ve yumruk atarak (**güç kullanma-zorlama**) onların kaçmalarına neden olmuştur (**kazan-kaybet**).

BB 23:

“... ”

‘Nerelisin sen?’

Erek, böyle bir soru beklemiyordu. Bir anda dondu kaldı. Bu soruya ‘İstanbulluyum’ yanıtını vermesi gerekiyordu. Ninesi, dedesi ve dayı, küçüklüğünden beri böyle öğütlemişlerdi. Doğduğu köyün adını kimseye söylemeyecekti. Bunun nedenini sormuştu birkaç kez, ne var ki büyükler sudan yanıtlarla savmışlardı başlarından. Erek, o güne değin bu öğüde uymuştu. Ama koskoca doktora yalan söylemeyi kendine yediremiyordu. Zaten İstanbullu olmadığını anladı ki ‘Nerelisin?’ diyor! Böyle düşündü içten içe ve doğduğu köyün adını söyledi.

Doktor irkilir gibi oldu: ‘Ya demek o köyde doğdun? Kimlerdensin?’

Bu soru da yanıtlanmaması gereken sorulardandı. Ama Erek onu da yanıtladı: ‘Sınıkçılar derlermiş bize.’

... Erek, babasının Almanya’da çalıştığını, dedesinin nalbantlığı bırakıp İstanbul’a yerleştiğini, şimdilerde salatalık satarak para kazandığını, amcasının tutukevinde bulunduğunu, tutuklanmasının nedenini, büyüklerin kendisine anlattığı biçimde bir bir anlattı... (Dayıoğlu, 2020a:99,100)”

Erek’in sorulan sorulara vereceği cevaplarda yaşadığı tereddüt, **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmayı** gösterir. Bir taraftan sorulan sorulara doğru cevap verme isteği (**yaklaşma**), diğer taraftan büyüklerin öğrettiği gibi cevap verme gerekliliği (**kaçınma**) arasında kalan Erek, doğruyu söylemeyi tercih etmiştir.

BB 24:

“... Mavi arabadaki kara kuru adam, onları görünce sürücüyü dürtükledi: ‘Av geliyor, hazır ol!’

Kin dolu sevgisiz sesi, yılan tıslamasını andırıyordu.

Dört yol kavşağının ortasına vardıklarında Erek, sepeti sağ kolundan sol koluna geçiriyordu ki birden mavi bir araba karşı yoldan ok gibi fırladı.

Erek, neye uğradığını anlayamamıştı. Arabanın altında kalmamak için geriye attı kendini. O sırada, mavi arabadaki silahlar kurşun kismaya başladılar.

Hiç tatmadığı bir acıyla dağıldı yüreği, ciğerleri, karnı, kasığı... Tortop olup yere yığıldı.

Neden kurşunlandığını anlamak için bir an gözlerini iri iri açtı. Şakağından kan fişkiran yaşlı beyle göz göze geldiler. Belli belirsiz gülümsediler birbirlerine. Sonra Erek, neden kurşunlandığını anlayamadan yumdu gözlerini... (Dayıoğlu, 2020a:99,112)”

Kitabın son kısmında yer alan bu parçada, **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Adamların silahla kurşun yağdırmaları, çatışmayı şiddetle (**güç kullanma-zorlama**)

çözdüklerini göstermektedir. Adamların isteklerini elde etmiş olmaları, yaşlı beyle Ereğ'in ise ölmesi çatışmanın **kazan-kaybet** ile sonuçlandığını göstermektedir.

b. “Ben Büyüyünce” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Ben Büyüyünce” kitabından çatışmaların yer aldığı 24 örnek incelenmiştir. 2, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 17, 18, 19, 21, 22 ve 24. örneklerde kişiler arası çatışma; 8, 10, 13 ve 23. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması, 1, 5, 9, 14 ve 15. örneklerde kişi-toplum çatışması; 7, 16 ve 20. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 13. Ben Büyüyünce Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
24	13	4	5	3	25

c. “Ben Büyüyünce” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Ben Büyüyünce” kitabında incelenen 24 örnekten 13’ünde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmaların 13’ünde de çözme stratejisi kullanılmıştır. Bunların 2, 3, 5, 6, 11, 18, 19, 21, 22 ve 24. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 4. örneğinde geri çekilme (kaçınma); 17. örneğinde uyma (verme); 12. örneğinde uzlaşma (problemi görme) stratejisi kullanılmıştır.

Tablo 14. *Ben Büyüyünce Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
10	1	1	1	0	13

d. “Ben Büyüyünce” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Ben Büyüyünce” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 9’u sonuçlanmıştır. Bunların 4, 17, 18, 19, 22 ve 24.örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 2 ve 11. örneklerde kaybet-kaybet; 12. örneğinde kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Yapıtta en çok kazan-kaybet sonucu bulunmaktadır.

Tablo 15. *Ben Büyüyünce Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
6	2	1	9

4.6. “ Dört Kardeşiler” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Altıncı Alt Problem: a. “Dört Kardeşiler” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Annesi ölmüş ve babası bir koruda çalışan dört kardeş, harabe bir evde dedeleri ile yaşamaktadırlar. Bir süre sonra bir olayda babalarını kaybeden kardeşlerin zorlu hayat mücadelesi başlar. Evin yükünü omuzlarında taşıyan büyük kardeş Feten, dedesinin onayıyla iki kız kardeşinin evlatlık verilmesine engel olamaz. Sonra

dedelerini de kaybeden Feten ve yanında kalan kardeşi Yaşar için hayat daha da zorlaşır. Yaşar'ı muhtarın yanına alması ve Feten'in de çalışan olarak başka bir şehre gönderilmesi ile devam eden Dört Kardeşiler, kardeşlerin kendi başlarına ayakta durma çabalarını, sevgi ve özveriye dayalı kardeşlik bağlarını anlatır. Çocuklara duygusal anlar yaşatan kitapta yer alan çatışma ve çatışma süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

DK (Dört Kardeşiler) 1:

“... Feten:

— Davranın kızlar, dedi. Herkes evine girdi. Neredeyse köyün azgın köpekleri sokaklara dağılacaklar. Tanrı esirgesin, üstümüze saldırıp bizi parçalarlar.

Kızlar, ablalarının sözüne aldirmiyorlardı. Ayaklarını sürüyor, toprakları tozularak yavaş yavaş onu izliyorlardı. Birden uzaklardan gelen bir köpek havlaması duyduklar. İki kız, korkuyla hızlanıp öne geçtiler ve koşarak ilerleyip evlerine girdiler. Feten'in de içini korku kaplamıştı. Karanlığın içinden bir el uzanıp kendisini çekiverecekmiş gibi geliyordu. Bu duyguyla o da hızlandı. İki yana sallana sallana koşmaya başladı. Küçük Yaşar, ablasının sırtına iyice abanmış, boynuna sımsıkı sarılmıştı. Feten, kapının önüne gelince derin bir “oh” çekti...(Dayıoğlu, 2020b:8)”

Burada “köpeklerin saldırma korkusu, karanlığın ürkütücülüğü” **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kardeşler, köpek saldırısından ve karanlıktan kurtulmak için evlerine çekilerek bu durumdan kurtulmuşlardır.

DK 2:

“... Feten, kızları dışarıya çıkarıp ellerini yıkamak istedi. Fakat ikisi de buna yanaşmıyorlar. ‘Bizim ellerimiz temiz.’ diyerek ellerini arkalarına saklıyorlardı. Feten, her gün yaptığı gibi kızların kaba etlerine birer çimdik attı.

—Akşama değin sokakta tavuk gibi eşindiniz. Tavuk tersi, sığır tersi, kedi köpek tersi dolu yerler. Elleriniz pisin pisi!.. diyerek avluda iteledi.

Hepsinin ellerine tas tas su döküp yıkadıktan sonra odaya girip sofraya oturdular... (Dayıoğlu, 2020b:13)”

Bu parçada Feten ile kız kardeşleri arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Feten'in onlara çimdik atması ve onları itelemesi, **güç kullanma**

(zorlama) stratejisini kullandığını gösterir. Sonuçta kızlar ellerini yıkamak zorunda kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

DK 3:

“... Fasulye yemeğine ekmek bana bana karınlarını doyuruyorlardı. Yaşar, ‘Aba, aşın bebeleyinden vey.’ dedi. Feten, fasulyenin kabuklarından ayrılmış tanelerini, birer birer ayıklayıp onun önüne topladı. Kızlar hemen, ‘Biz de bebesinden isteriz.’ diye atıldılar. Yaşar, ‘Veymem,’ dedi. Feten, ‘Size de tane ayıklayayım.’ diyerek kavgayı önlemek istedi. Yaşar, ‘Olmaz.’ diye diretti. ‘Tenceredeki bütün bebeley benim, ben yiyeceğim onlayı!’ Kızlar da diretince, iş kavgaya döndü ve çocuklar birbirlerine girdiler.

Dede:

—Durun hele, zıkkımın kökünü yiyesiceler!.. Etmeyin, yapmayın! diye bağırıyordu.

Dedelerine aldırın olmuyordu. Yaşar’ı korumak için Feten de girdi kavgaya. Sonunda her akşam olduğu gibi yemek yarım kaldı. Küçükler, dededen dayak yiyip birer köşeye çekildiler. Ağlaya ağlaya oldukları yerde uyuyakaldılar. Feten:

—Şu kızları boğasım geliyor, oğlana bir tıkım rahat aş yedirmiyorlar. Üstelik, her gün her yerde kavga çıkarıyorlar... Bıktım usandım bunlardan dede! diye dert yandı.

Koca dede de dertliydi...(Dayıoğlu, 2020b:13,14)”

Kardeşler arasında çıkan bir **kişiler arası çatışma** olan bu parçada, dede onlara kızarak ve dayak atarak çatışmayı sonlandırmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Kardeşlerin ağlayarak uyuyakalmaları, bu durumdan Feten ve dedenin de hoşnut olmayıp dertlenmeleri, çatışmanın hiç kimse için iyi sonuçlanmadığını gösterir (**kaybet-kaybet**).

DK 4:

“... Sonra güçleri kesilmeye, solukları sıklaşmaya başladı. Yaşar, Feten’in önünde durdu:

—Abla, al beni. Yoyuldum.

Feten güldü:

—Sen erkeksin, Yaşar'ım. Erkekler yorulur mu?

—Al beni, güzel ablam. Sırtına bindiy...

— Sen erkeksin, Yaşar'ım. Erkekler yorulur mu?

Ablasının bacaklarına sımsıkı sarılmış, yürümesini engelliyor, bir yandan da yalvarıyordu.

—N'oluysun ablam, kaymak ablam, bal ablam... N'oluysun al beni!..

Feten dayanamadı. Eğilip içtenlikle yanaklarından öptükten sonra yere diz çöktü.

—Hadi, bin bakalım sırtıma.

Yaşar, içten gelen bir sevinç çığlığı koyverdi. Hemen atılıp kollarını ablasının boynuna sımsıkı doladı...(Dayıoğlu, 2020b:15)”

Feten ile kardeşi Yaşar arasında “sırtına alma” nedeniyle geçen bu **kişiler arası çatışmada**, Feten dayanamamış ve kardeşini sırtına almıştır (**uyuma-verme**). Yaşar, istediğini elde etmiş, ablasının sırtına binmiştir (**kazan-kaybet**).

DK 5:

“... Arif o kadar sevinmişti ki arta kalan söğüt dalını arkadaşlarına uzattı.

—Alın, sizin olsun! Bundan hepinize birer düdük çıkar.

Çocuklar, söğüt dalına yapışıp çekiştirmeye başladılar. Tam kavga çıkacakken Arif atıldı.

—Verin onu bana! Birer düdüklük kesip hepinize dağıtayım.

Herkes bu fikri uygun buldu...(Dayıoğlu, 2020b:25)”

Burada çocuklar arasında söğüt dalı için çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Arif, çatışmayı, herkesin kabul ettiği bir yöntemle (**sorun çözme- iş birliği yapma**) çözmüş, herkesi memnun etmiştir (**kazan-kazan**).

DK 6:

“... — Biz kim öğretmenlik kim oğlum? Ben seni bile okutamadım. Oysa sen de akıllı, çalışkan ve güçlü bir çocuktun. Kız kısmı okuyup da n’olacak? Üç beş yıl sonra kocaya veririz. Üstümüzden savrulur gider. Emme, Yaşar oğlan okursa...(Dayıoğlu, 2020b:35)”

Bu parçadaki “Kız kısmı okuyup n’olacak? Üç beş yıl sonra kocaya veririz.” ifadelerinden kişilerin toplumsal çatışma (**kişi-toplum çatışması**) yaşadığı görülmektedir. Bu toplumsal düşünce nedeniyle kızlar okula devam edememektedir.

DK 7:

“...Birkaç kez konu komşuya rica etmişti. O güne değin kimse, işini gücünü bırakıp da Feten’i kulak delici kadına götürmemiştir. Nevzer Kadın, kendisine bir süre önce bu konuda söz vermişti.

Bu yüzden o günkü işlerini düşünüp Feten’e verilecek uygun bir karşılık hazırlarken o yeniden yalvarmaya başladı:

—N’olursun Nevzer Yengem, pek özeniyorum! Biliyorsun bugün düğün de var. Oraya anamın küpelerini takıp gidersem çok sevineceğim!

Nevzer Kadın, başını okşadı.

—Haklısın Feten, sana da söz verdimdi. Fakat şu sırada görülecek bir sürü iş var. İnekten sağdığım sütler, güveçlere boşaltılacak. Ocağa konulup pişirilecek. Ev süpürülecek. Testilerin hepsi boş, çeşmeye gidilip su doldurulacak. Ahır paklanacak...

Feten:

—Suları ben doldururum, istersen evi de süpürebilirim, diye atıldı.

Nevzer Kadın:

—Eh, öyleyse, sen çeşmeye git, testileri birer birer doldur, gel. Sakın kırma, ha!... Ağır gelirse yarım doldur. Çeşmeye birkaç kez fazla gidersin. Sen o işi bitirinceye dek ben de evdekileri yoluna koyarım, dedi.

Feten sevinçle ellerini çırpı ve hemen işe girişti...(Dayıoğlu, 2020b:47)”

Kitabın bu parçasında Feten ile Nevzer Kadın arasında gerçekleşen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Feten, Nevzer Kadın'a yardım etmeyi, Nevzer Kadın da Feten'i kulak delici kadına götürmeyi kararlaştırdı (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece hem Nevzer Kadın'ın işleri görülmüş hem de Feten kulak delici kadına götürülmüş olacaktı (**kazan-kazan**).

DK 8:

“... Sofranın ortasına önce içi dışı kalaylı, kocaman bir tencereyle düğün çorbası kondu. Sofranın en yaşlı kadını, çorbaya kaşığı uzattı. Ardından ötekiler de kaşıklamaya başladılar. Çocukların kolları, çorba kabına uzanamıyordu. Öteki çocukları anaları doyuruyordu. Feten birkaç kez uzandı, olmadı. Bunun üzerine çorba yemekten vazgeçerek kaşığı bıraktı. Fakat Yaşar, ‘İlle de çorba yiyeceğim.’ diye tutturmuş, ablasını dürtüklüyordu. Kızlar da suratlarını asmış, gözlerini çorbaya dikmişlerdi. Feten, zor duruma düşmüştü. Yaşar'ın kulağına eğildi.

—Sus, arsızlık etme, sonra bizi kınarlar, dedi.

...(Dayıoğlu, 2020b:56)”

Burada Feten ve kardeşlerinin çorbaya uzanamayıp rahat hareket edememeleri, topluluk içinde sıkılmaları ve Feten'in kardeşine çorba için ısrar etmenin ayıp olacağını düşünmesi, kişilerin toplumla yaşadığı çatışmayı (**kişi-toplum çatışması**) gösterir. Toplumdan çekinmeleri sıkıntı yaşamalarına neden olmuştur.

DK 9:

“... O gün, babalarıyla birlikte sofraya oturdular. Güle söyleye yemeğe başladılar. Kuşlar çok lezzetliydi...”

Dedeleri:

—Kuşlar epeyce yağlanmış, dedi.

— Tam avlanma sırası. Vakit bulsam size sık sık getireceğim. Fakat durumu biliyorsun. Akdüzü köyünün keçileri yetmiyormuş gibi avcıları da koruya kuş çalmaya geliyorlar. Hepsi de silahlı. Ben onlara tek başıma karşı duramıyorum. Bugün muhtara durumu iyice anlattım. ‘Bir çıkar yol düşün.’ dedim. Yarın Akdüzü'ne gidip oranın muhtarıyla bir kez daha görüşecek. Bu tatsız olaylara son vermelerini isteyecek.

Dede:

— İyi olur inşallah, diye içini çekti...(Dayıoğlu, 2020b:64)”

Burada avlanma ile ilgili ifadeler, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Avcıların kuşları avlamaları, onların doğaya zarar verdiklerini gösterir.

Aynı zamanda bu parçada Akdüzü ile yaşanan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Baba, tek başına mücadele etmekte zorlanmakta, çözüm yolları aramaktadır.

DK 10:

“Okul açıldığı gün, Feten coşku içindeydi. Okula gitme saati gelince eli ayağı titremeye başladı. Yaşar, eteğine yapışmış bırakmak istemiyordu. Ağlamaktan yüzü gözü şişmişti. Dedesi ne yaptıysa, ne dediyse onu ablasından koparamamıştı.

—Ben de, diyordu. Ben gideceğim ablamlamla!

Sonunda Feten, Yaşar’ı sırtlayıp okulun yolunu tuttu...(Dayıoğlu, 2020b:65)”

Feten ile Yaşar arasında okula gitme nedeniyle çıkan **kişiler arası çatışmada**, Feten, Yaşar’ın kendisiyle okula gelme isteğine daha fazla diretememiş, onunla okula gelmesini kabul etmek zorunda kalmıştır (**uyuma-verme**). Böylece Yaşar, isteğine kavuşmuştur (**kazan-kaybet**).

DK 11:

“...Oysa baharla birlikte koruya keçi akını yine başlamıştı. Köy muhtarı, korucu ve köyün ihtiyar kuruluyla birlik olup bir kez daha Akdüzü’ye şikâyete gitti.

Muhtar:

—Ben çobanla konuştum. Korunuza dadanan, başka bir köyün sürüsü olmalı. Bizim sürü, korunun karşı yamaçlarında otluymuş, dedi

Apan muhtarı bu sözlere inanmadı.

—Muhtar kardeş, senin bu dediklerine inanmıyorum. Öteki köyler, bizim korudan çok uzakta. Sürülerin gelip gitmesi bir gün alır. Oysa bizim korunun bittiği yerde, sizin köyün tarlaları başlıyor. Tarlaların ötesinde de köyünüz! Korumuza dadanan keçiler, bence sizin köyün keçileridir.

Akdüzü muhtarı kızdı.

—Ak sakalımla sana yalan mı söyleyeceğim? İnanmazsan inanma!

O zaman Feten'in babası atıldı.

—Böyle söyleyip suçtan sıyrılmak kolay! Gün doğumundan gün batımına dek koruda keçi kovalamaktan dizlerimde güç kalmıyor. Buna bir çare bulmanız gerek, dedi.

Akdüzü muhtarı:

—Bana ne senin keçi kovalamandan! Keçileri koruya biz salmıyoruz dedik ya! diye onu azarladı.

—Demek böyle, dedi. Keçiler sizin değil! Sonra korucuya döndü:

—Oğlum Salih, öyleyse biz gidip öteki iki köye de soralım. Onlar da sahip çıkmazsa çek silahını koruya giren keçileri birer birer kurşunla.

Bu sözü söyledikten sonra hemen ayağa kalktı. Kapıdan çıkarken Akdüzü muhtarı homurdandı.

— Yazık değil mi keçilere? Onların ne suçu var?..

Apan muhtarı döndü.

—Biz, o koruyu ne zorlukla bu duruma getirdik biliyor musun? Her bir ağacında köylünün emeği ve parası yatıyor. Senin için keçiyi kurşunlamak ne denli günahsa bizim için de ağaçlara, onların körpe filizlerine kıymak öylesine günah!..

... Akdüzü muhtarı iyice öfkelenmişti.

—Ne haliniz varsa görün! Canınız istiyorsa korunuzun çevresine duvar ördürüp üstüne dam koydurun.

Bunun üzerine Apanlılar, üzüntüyle oradan uzaklaştılar, atlarına binip köye döndüler...(Dayıoğlu, 2020b:77,78)”

Burada Akdüzülüler ile Apanlılar arasında koruya dalan keçiler yüzünden çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Apan muhtarının durumu kabul etmeyip onları

azarlaması, sorunun öfkeyle çözülmeye çalışılması (**güç kullanma-zorlama**) her iki tarafa da bir şey kazandırmamıştır (**kaybet-kaybet**).

DK 12:

“... Yüz kadar keçi atlayıp zıplayarak koruya dalıyordu. Bir kısmı ağaçlara sarılıp sürgünleri yemeye başlamıştı. Korucunun aklı gitti. Delikanlılar hemen silaha sarıldılar. Kısa süre içinde keçilerin hepsi de koruya dağılmışlardı. Delikanlılardan biri, korunun içlerine doğru koşmakta olan üç keçinin ardından nişan aldı. Feten’in babasının ‘dur’ demesine kalmadan arka arkaya tetiği çekip üç keçiyi de vurdu, öteki keçiler de bir an irkildiler...(Dayıoğlu, 2020b:80)”

Burada keçilerin koruya dalmaları ve kişilerin keçilerle mücadelesi **kişi-doğa çatışmasını** gösterir. Kişiler, keçilere silahla müdahale etmiş; onların zarar görmesine neden olmuşlardır.

DK 13:

“... Tam bu sırada burunlarına acı bir yanık kokusu geldi. Sonra çatırtılar duyulmaya başladı. Hepsi de yerlerinden fırladılar. Silahlarını kapıp duman ve çatırtıların geldiği yana koştular.

Feten’in babası:

—Eyvah! Koruyu tutuşturdular!..

Korunun bir başı tutuşmuş, cayır cayır yanıyordu. Yangın yerine vardıklarında beş adamın koşa koşa öteki köye doğru kaçmakta olduğunu gördüler. Peşlerine düştüler. Adamlar da silahlıydı. Apanlılardan biri öfkeyle silahına kurşun sürdü.

‘Kaçmayın alçaklar!’ diye bağırdı.

... Apanlılar hemen kendilerini yere attılar. Feten’in babası:

—Kurşun atmayım, teslim olun! diye haykırdı.

Sesine silahla karşılık verdiler. Artık iki taraf da birbirlerine kurşun yağdırıyorlardı.

Birden korucu:

—Ahhh... Vuruldu!.. Yandım!.. Anam, yandım! diye haykırdı.

Arkadaşları sürünerek yanına vardılar. Feten’in babası, başından vurulmuştu. Kanlar içinde çırpınıyordu...(Dayıoğlu, 2020b:82)”

Burada bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Korunun yakılması ve silah kullanılması çatışmada **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Korunun yanması ve Feten’in babasının ölmesi, çatışmayı kaybettiklerini (**kazan-kaybet**) gösterir.

DK 14:

“... Feten’in babasının vurulduğunu duyan köylüler, yangını bırakıp suçluların peşine düştüler. Kadınlı erkekli, alabildiğine öfkeli Apanlılar, ellerindeki baltaları, kürekleri, kazmaları, savura savura Akdüzü’ye doğru ilerliyorlardı.

Olayı haber alan Akdüzülüler, Apanlıları köyün otağında bekliyorlardı. Onların da ellerinde balta, kazma ve kürek vardı.

Bir süre sonra köylüler, birbirlerine kıyasıya saldırdılar. Tam bu sırada olay yerine gelen iki köyün jandarmaları, araya girdiler. Kavga, kanlı bir dövüşe dönmeden saldırganları birbirinden ayırdılar. Sonra komşu köylerin jandarmaları da yetişip otlaktaki köylüleri dağıttılar...(Dayıoğlu, 2020b:82)”

Burada da Apanlılar ile Akdüzülüler arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. “Ellerine balta, kazma ve kürek alma” ifadeleri, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Jandarmanın müdahalesiyle çatışma sürmemiştir.

DK 15:

“... Muhtar’ın karısı katı yürekli bir kadındı. Feten, iki günde bir ekmek istemeye gidince öfkesi kabarıyordu. Arada bir muhtarın zoruyla yolladığı yemekler, hep sofrada artanlar oluyordu. Ekmeğin de bayatını ve küflüsünü onlara saklıyordu.

Zaman zaman Muhtar’a:

—Bıktım artık Fetengili beslemekten, diye çıkışıyordu.

Bir gün kocasıyla bu konuyu tartışıyorlardı.

—Biz devlet miyiz? Böylelerine ancak devlet aylık bağlar. Oysa Fetengili aylığa bağladın sen, dedi.

—Ne aylığı be kadın? Bir kuruş verdiğim yok gariplere!

—Yok, bir de para mı verecektin! Para yerine ekmecek veriyoruz...

Muhtar sözünü kesti.

—Yeter, yeter! Yetimlere öksüzlere yardım etmek insanlık borcumuz. Bunu kitabımız da yazıyor.

Kadın omuz silkti.

—Öksüzse öksüz, babalarını biz mi öldürdük? Hem sana göre hava hoş! Aş ben pişiriyorum. Ekmeğin ununu ben eliyorum...

—Öyleyse ekmecek yaptığın günler, Feten sana yardım etsin.

Kadın şöyle bir düşündü.

—Olur, hem de pek iyi olur!.. (Dayıoğlu, 2020b:88,89)”

Burada muhtar ile karısı arasında çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Muhtarın karısına Feten’in kendisine yardım etmesini söylemesi, karısının da buna karşılık olarak Fetenlere aş vermeyi kabul etmesi, çatışmanın **uzlaşma (problemi görme)** stratejisiyle çözüldüğünü gösterir. Böylece hem muhtarın hem de karısının isteği gerçekleşmiş oluyor (**kazan-kazan**).

DK 16:

“... — Evet, geçen gün bizim albay telefon etti. Paşa için evlatlık kız istiyorlar. Hatta bir değil iki olsa daha iyi olur, dediler. Ben de sana güvenip albaya söz verdim...

Muhtar şaşırıldı. Köylüyü şöyle bir gözünün önüne getirdi... Birden Feten ve kardeşleri geldi aklına...

... Kadın şöyle bir düşündü.

—... Feten kalsın. Habibe’yle Döndü’yü yolla. Feten de dedeyle Yaşar’a bakar...

... Feten haberi duyunca deliye döndü. Hele kızlar! Her biri bir köşeye büzülüp ağlaşmaya başladılar. Ama bu işe dedenin aklı yatmıştı. Feten’i yanına çağırıldı.

—Burada onun bunun yardımıyla beslenip büyüyeceklerine, varsınlar büyük şehirlerde çalışıp karınlarını alınlarının teriyle doyursunlar.

Feten:

—Olmaz, diyordu. Kardeşlerimi bırakmam!..

Kızlar da:

—Biz kardeşlerimizden, evimizden, köyümüzden ayrılmayız! diye direniyorlardı.

Muhtar, ağlaşmalarını görünce bu işten vazgeçmeyi düşündü. Sonra karakol komutanını anımsadı. Ona da sık sık işi düşüyordu. Bu işi görmezse komutanla aralarının açılacağını biliyordu. Bu yüzden kızları yeniden sıkıştırmaya başladı.

—Sizin aklınız ermez. Büyükler dururken sizin karar vermeniz yersiz olur. Biz, sizin iyiliğinizi düşünüyoruz.

Dede de dilinin döndüğünce muhtarı destekliyor, onlara yalvarıyordu...

... Feten kapıyı açtı. Kızlar da uyanmışlardı. Daha uyku sersemlikleri geçmeden Muhtar kollarından kavrayıp onları dışarıya sürükledi. Feten, bir yandan Muhtar’ın ceketini çekiştiriyor, bir yandan da ulur gibi ağlıyordu.

—Dur Muhtar Emmi, n’olursun dur! Bir kez olsun sarılıp vedalaşalım birbirimizle!..

Muhtar Feten’i dinlemedi. Kızları hemen cipe soktu. Kendisi de yanlarına atladı ve yola koyuldular...(Dayıoğlu, 2020b:91,92)”

Burada “kızların evlatlık verilmesi nedeniyle” muhtar ile kızlar arasında çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Muhtarın “Sizin aklınız ermez, büyükler dururken sizin karar vermeniz yersiz” ifadelerinden ve kızları kollarından kavrayıp dışarı çıkarma ile zorla cipe koymasından **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. Muhtar, istediğini elde etmiş kızlar ise istemedikleri halde evlatlık olarak gönderilmişlerdir (**kazan-kaybet**).

DK 17:

“... Feten’e göre her şey yolundaydı. Fakat köyün ileri gelenleri, iki çocuğun başlarında büyük biri olmadan yaşayabileceklerine inanmıyorlar, Feten’le Yaşar’ın durumlarına bir çözüm yolu bulmaya çalışıyorlardı.

Bir gün kahvede toplanıp konuyu tartışmaya giriştiler. Muhtar, Arif’in babasını çekemiyordu.

—Ahmet Ağa, koyunları Feten’e senetle vermedi ya! Bugün çobanlıkla karınlarını doyuruyorlar. Yarın öbür gün adam koyunları çekip satarsa Feten ortada kalacak. Üstelik dik başlı bir kız. Yardım etmek istesenez kabul etmiyor, dedi.

Dervişin Bekir Ağa, sözünü kesti.

—İş böyle kalsa iyi, yarın kız büyüyünce n’olacak? Köy yerinde iyi de var, kötü de...

—Yaaa, işin bu yönü daha önemli! diye Bekir Ağa’yı destekledi. Sonra sözünü sürdürdü.

—Rahmetli dedeleri, çocukların korunup gözetilmesini bana vasiyet etti.

—Yaaa! dedi adamlar, senin işin daha zor!

Bir başkası söze karıştı.

—Bence en iyi çözüm yolu, iki kızını verdiği gibi Feten’i de evlatlığa vermendir. Hiç değilse köy yerinde sürünüp rezil olmazlar. Yediği, giydiği temiz ve...

—Onu ben de düşünüyorum ya, bu işin bazı pürüzleri var.

—Ne gibi?

—Bir kez, kız çok dik kafalı...

—Hadi canım Feten dediğin şuncacık kız çocuğu!..

...

—Oğlanı da yanaşma olarak sen yanına alırsın...

Muhtarın aklı bu işe yattı. Hatta sevindi bile...

... Böylece Feten'le Yaşar'ın gelecekleri köy kahvesinde kararlaştırılmış oldu...(Dayıoğlu, 2020b:111-113)”

Burada Feten ile Yaşar'ın durumu, muhtar ile köylü arasında **kişiler arası çatışmaya** neden olmuştur. Köylünün ve muhtarın iletişim halinde olup durumu konuşmaları (**sorun çözme –iş birliği yapma**) neticesinde, Feten evlatlık olarak verilmeye, Yaşar ise muhtarın yanına yaşama olarak alınmaya karar verilmiştir. Böylece hem köylü rahatlamış hem de muhtar bu karardan memnun kalmıştır (**kazan-kazan**).

DK 18:

“... Muhtar hemen söze başladı.

—Bak Feten, deden sizin bakımınızı, korunup gözetilmenizi bana vasiyet etti. Ben, ikinize birden bakamayacağım. Yaşar'ı evime alıp seni İstanbul'a iyi bir eve evlatlık olarak vereceğim.

Muhtar, daha sözünü bitirmemişti ki Feten korkuyla odanın öteki ucuna fırladı.

—Senden bir şey istemiyoruz ki Muhtar Emmi! Biz çobanlık yapıp karnımızı doyuruyoruz. Evimiz de var...

Yaşar da korkuyla ablasına sokulmuştu.

—Ben ablamı bir yerlere koyvermem. Onsuz yaşayamam Muhtar Emmi!..

Gaz lambasıyla aydınlanan odada Muhtar, dev gibi görünüyordu. İki çocuk da korkudan tir tir titiyorlardı.

Muhtar, çocukları dinledikten sonra, yumuşak bir sesle konuşmaya başladı.

—Kızım Feten, dediklerin gerçek ama bugünün bir de yarını var. Büyüdüğünde bu evde yalnız kalamazsın. Adın kötüye çıkar. Yaşar'a gelince o daha pek küçük. Senin başına akıllı uslu biri gerek...

... Feten şöyle bir düşündü. Yaşar'dan ve köyünden ayrılacak, yabana, bilmediği bir eve evlatlık olarak gidecekti. Ürperdi, tüyleri diken diken oldu. İçi karardı...

—Gitmem Muhtar Emmi, Yaşar’dan ve köyümden ayrılamam. Başıma ne gelirse burada gelsin. Köyde bizi herkes seviyor. Ben büyüse de kimse bana kötülük etmez... diye direndi.

Muhtar öfkeyle sözünü kesti.

—Bacak kadar boyunla dır dır söylenip durma. Ben o efendiye söz verdim. Seni yarın olmazsa öbür gün götürüp teslim edeceğim. Adam cuma günü İstanbul’a gidecek. Kaç yıldır sizinle uğraşmaktan bıktım usandım gayrı!.. dedi. Sonra kapıyı çarparak çıkıp gitti.

... Muhtar kızın üstüne varmaya gelmez. Cuma sabahı erkenden evlerine gider, ötekilere yaptığım gibi Feten’i de cipe atıp götürürüm...

...

O gün bütün aramalar boşa gitti. Feten bulunamadı. Cuma sabahı Jandarma Komutanı işe el koydu...

... Jandarmalardan biri gelip Feten’in saklandığı kovuğun önünde durdu. Sonra söğüdün salkımlarını kaldırıp eğildi... Feten’le göz göze geldiler...

Feten, korkulu gözlerle jandarmaya bakıyor, kovuktan çıkmamak için direniyordu. Jandarma uzanıp kolunu kavradı, hızla sürükleyerek dışarıya çekti...

... Muhtar, Feten’in bileğini sımsıkı kavramış, Çopur Hüseyin’in cipini bekliyordu. Cip gelir gelmez kızı içine tikip kasabaya götürecekti.

Feten:

—Kolumu bırak! Eve gidip Yaşar’ı göreceğim diyordu. Oysa Muhtar, Yaşar’ı kendi evine götürmüş, bir odaya tikip kapıyı üstünden kilitlemişti.

—Yaşar evde yok. Bize oynadığın oyunlar fazla oldu. Şuradan şuraya kımıldayamazsın!.. diye onu azarlayıp hırpalıyordu...

... Bileği Muhtar’ın elinde ağlayıp duran Feten’i cipe tiktılar...(Dayıoğlu, 2020b:116-127)”

Burada “Feten’in evlatlık verilmesi” nedeniyle çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Feten istemediği halde muhtarın baskısı ve zorlamasıyla (**güç kullanma-zorlama**) evlatlık olarak gönderilmiş, Yaşar da zorla muhtarın evine kapatılmıştır. Feten ve Yaşar, istemedikleri bir hayata atılırken muhtar istediğini elde etmiştir (**kazan-kaybet**).

DK 19:

“... Güler Hanım banyoya girdi. Elinde sivri uçlu büyük bir makas vardı.

Hemen saçlarını kavradı ve göz açıp kapayıncaya dek örgülerini dibinden kesti. Sonra kâküllerini derken başının her yanını makastan geçirdi.

—Topla bakalım yerdeki şu bitli saçları!

Feten irkildi.

—Bizim köyde bit yoktur.

Hanım, elinin tersiyle yüzüne güçlü bir tokat indirdi.

—Karşılık verme. Ben bir şey sormadan sen konuşmayacaksın! Dik kafalıktan hiç hoşlanmam. Bitsiz köy olur mu aptal?..

Feten, elini acıyan yanağına bastırdı. Dişlerini sıkıp sustu ve diz çökerek yerdeki saçları topladı...(Dayıoğlu, 2020b:129,130)”

Burada Güler Hanım ile Feten arasında çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Güler Hanım’ın Feten’in saçını kesmesi, sert ifadeleri ve attığı tokat **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığı gösterir. Güler Hanım istediğini yaparken Feten acı çekmiş ve kendini savunamamıştır (**kazan-kaybet**).

DK 20:

“... Saçları kesilince kulaklarındaki altın küpeler iyice ortaya çıkmıştı. Hanım, gözünü bunlara dikti.

—Senin yaşındaki kızlar, küpe takmazlar! Çıkar onları! diyerek kulağına uzandı.

Feten:

—Çıkarmam, dedi. Anamın küpeleri bunlar. Bizim köyde kızların kulakları bebekken delinir ve hemen küpe takılır...”

—Anlaşılan seninle çok uğraşacağım. Ama ben seni çabuk adam ederim. Hem de terbiyeli köpek gibi olur, ayaklarımı yalarsın. Sen “bu cennetten çıkma”yı hiç tatmamışsın anlaşılan, diyerek Feten’in üstüne atıldı.

Rastgele vurmaya başladı. Bir yandan da kulaklarındaki, küpeleri çekiştiriyor, çıkarmaya çalışıyordu.

Bir ara Feten:

—Ahhh, kulağım! diyerek acıyla inledi.

Hanım, sol kulağındaki küpeyi hızla çekince kulak memesi yırtılmış, küpe elinde kalmıştı. Yırtılan yerden kanlar akıyordu. Feten, kanı görünce ağlayarak öteki kulağındaki küpeyi de çıkarıp Güler Hanım’a uzattı...(Dayıoğlu, 2020b:130,131)”

Burada da Feten ile Güler Hanım arasında Feten’in küpeleri nedeniyle çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Feten küpelerini çıkarmak istemeyince Güler Hanım, Feten’i vurup çekiştirerek ve bir kulak memesinin yırtılmasına neden olarak küpeleri çıkarttırmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Feten, canının da acısıyla küpeleri vermek zorunda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

DK 21:

“... Bir gün bulaşıkları yıkarken elinden büyük bir yemek tabağını düşürüp kırdı. Şangırtıya hanım koştu.

—N’oldu yine, kalın kafalı kız? Ne kırdın?

Tabağın kırıklarını görünce haykırdı.

—Hiii, takımın bir tabağı daha eksildi. Geçen gün de içerdeki vazoyu kırdın. Sonra da ‘Ben kırmadım!’ diye yalan söyledin! Hemen uzanıp asıldığı yerden ızgara maşasını aldı. Havagazı ocağını yakıp maşayı kızdırdı.

—Tabakla vazoyu hangi elinle kırdın bakayım? Diyerek maşayı ellerinin üstüne gelişi güzel bastırdı.

Feten can acısıyla çırpınıyor:

—Vazoyu ben kırmadım. Sibel Hanım, top oynarken düşürüp kırdı. Yapma, yakma beni! diye hanıma yalvarıyordu.

...Sibel annesinin huyunu biliyordu... Bir köşede ellerindeki yanık yaralarını üfleyerek inleyen Feten'e baktı, sonra:

—Güllü kırdı anneciğim. Bir de yalan söylüyor. Sen alışverişe gitmiştin hani, işte o zaman kırdı, dedi.

Hanım, dolabı açıp bir kavanoz karabiber çıkardı. Feten'i zorla bacaklarının arasına kıştırıp ağzına avuç dolusu karabiber tıktı...(Dayıoğlu, 2020b:133,134)"

Kitabın bu parçasında da Güler Hanım ile Feten arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Güler Hanım'ın maşayı Feten'in ellerinin üstüne bastırmasından ve ağzına biber tıkmasından **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğu görülmektedir. Feten'in ise yine canı yanmıştır (**kazan-kaybet**).

DK 22:

“... Yaşar, direnmek istedi. Muhtar, konu kavrayıp onu dışarıya doğru sürükledi. Korkmaz, kesik kesik uluyordu. Bu sırada Nevzer Kadın, açık kapıdan avluya girdi. Muhtar'ın çocuğu sürüklediğini görünce dayanamadı. Var gücüyle bağırarak Muhtar'a çıkıştı.

—Koyver o çocuğun bileğini! Yeter gayrı ettiklerin! Gece vakti, güçsüz bir yavrucağı yerlerde sürüklemek sana yakışır mı? Muhtarsan muhtarlığını bil. Bunu yapmaya hakkın yok, zaten dört kardeşi darmadağın ettin!

Muhtar, Yaşar'ın elini bıraktı.

—Nevzer Kadın sana ne oluyor? İşime ne karışyorsun?

—Nasıl karışmam, onlar benim elime doğdular. Hele Yaşar'ı sütümlle besledim. Ötekilere dileğini yaptın ama bundan sonra Yaşar'ın kılına dokunanın karşısında ben olacağım...

—Al öyleyse, Yaşar'ı besleyip büyüt.

—Ben yoksul dul bir kadını. Birkaç dönümlük toprağımın geliriyle zar zor geçiniyorum ama bu gelire Yaşar'ı da beslerim. Bugünden tezi yok, oğlanın bakımını üstüme alıyorum!

Muhtar, Nevzer Kadın'dan bu türlü bir çıkış beklemiyordu. Hemen yumuşadı.

—Sen deli mi oldun komşum? Ben dururken Yaşar'ı sana yük eder miyim? Gelirinle kendin güç geçiniyorsun. Hiç tasalanma...

Nevzer Kadın:

—Öyleyse şimdi üstüne varma. Bırak, birkaç gün dilediği yerde yatsın kalksın. Sonra yola girer, diyerek Yaşar'ın başını okşadı.

Bunun üzerine Muhtar, Yaşar'ı orada bırakıp gitti...(Dayıoğlu, 2020b:141,142)”

Burada Nevzer Kadın ile muhtar arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Nevzer Kadın'ın çıkışı ve Yaşar'ı yanına alacağını belirtmesi üzerine muhtar, Nevzer Kadın'ın söylediklerine uymuş (**uyma-verme**), Yaşar' ı serbest bırakmıştır (**kazan-kaybet**).

DK 23:

“... Bir yandan da düşünüyordu. Neden buradayım? Köyümü seviyorum, kardeşimi özlüyorum. Neden burada duruyorum? Fakat ne yapabilirim? Köye nasıl dönebilirim? O günden sonra aklı hep bu konuya takılıp kaldı... Aklına koymuştu artık kaçacaktı! Günlerce kaçış planları hazırladı...(Dayıoğlu, 2020b:145,146)”

Bu parçada Feten'in **kendisiyle yaşadığı bir çatışma** yer almaktadır. Feten bulunduğu yerin kendisi için yanlış yer olduğu, bunun için bir çözüm bulması gerektiğini düşünmektedir. Kaldığı yerin endişesi (**kaçınma**) ile köye gitme isteği (**yaklaşma**) arasında kaçıp köye gitmeye karar vermektedir.

DK 24:

“... En iyisi sen yine onların yanına dön!.. Dişini sık... Biraz büyüyünce sana kimse karışamaz. O zaman çeker gidersin köyüne...”

Feten o gün, yine dayanılmaz dayaklar yedi. O günden sonra Güler Hanım, geceleri sokak kapısını kilitlemeye başladı. Kendisi evden ayrılırken de kapıyı dışarıdan kilitliyordu...(Dayıoğlu, 2020b:147)”

Feten’in evden kaçması üzerine çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunan bu parçada, Güler Hanım, Feten’e dayaklar atarak, kapıları kilitleyerek (**güç kullanma-zorlama**) onun bir daha kaçmasına engel olmuştur (**kazan-kaybet**).

b. “Dört Kardeşiler” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Dört Kardeşiler” kitabından çatışmaların yer aldığı 24 örnek incelenmiştir. 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 24. örneklerde kişiler arası çatışma; 23. örnekte kişinin kendisiyle çatışması, 6 ve 8. örneklerde kişi-toplum çatışması; 1, 9 ve 12. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 16. Dört Kardeşiler Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
24	19	1	2	3	25

c. “Dört Kardeşiler” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Dört Kardeşiler” kitabında incelenen 24 örnekten 19’unda kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 18 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 2, 3, 11, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21 ve 24. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 4, 10 ve 22. örneklerinde uyma (verme); 7 ve 15. örneklerinde uzlaşma (problemi görme), 5 ve 17. örneklerinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 17. *Dört Kardeştiler Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
11	0	3	2	2	18

d. “Dört Kardeştiler” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Dört Kardeştiler” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 17’si sonuçlanmıştır. Bunların 2, 4, 10, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 22 ve 24.örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 3 ve 11. örneklerde kaybet-kaybet; 5, 7, 15 ve 17. örneklerde kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Çatışmalar daha çok kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 18. *Dört Kardeştiler Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
11	2	4	17

4.7. “Gizemli Güvercin” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Yedinci Alt Problem: a. “Gizemli Güvercin” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Öğretmenin verdiği masal derleme ödevini tamamlamak için Canevi, komşuların kapısını çalar. Farklı maceralarla karşılaşan Canevi, istediği nitelikte bir masala ulaşamaz. Son olarak bir de babaannesinden masal anlatmasını ister. Babaannesi,

Yeşilsalkım'ın aşkı için verdiği emekleri anlatan macera dolu bir masal anlatır. Masal üzerinden emeğin ve sevginin değerini vurgulayan “Gizemli Güvercin” Canevi'ni çok mutlu eder. Çocukların düşsel dünyalarına hitap eden bu kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

GG (Gizemli Güvercin) 1:

“... Doğrusu ödevin içeriğini merak etmeye başlamıştım. Öğretmen, şu açıklamayı yapıp beni meraktan kurtardı.

‘Bu tatilde komşu kapıları çalınacak. Her komşuya, çocukluğundan kalma bir masal anlatması dileğinde bulunulacak. Sizler de öğrendiğiniz masalları yazıp güzel bir masal dosyası hazırlayacaksınız...’

Arkadaşlarla birlikte hop oturup hop kalktık. Öğretmene sorularla saldırmaya başladık:

‘Öğretmenim, biz komşularımızla pek fazla tanışmıyoruz..’

Öğretmende yanıt hazır: ‘Tanışmak için ilk adımı siz atacaksınız...’

Soru saldırısı sürdü.

‘Öğretmenim, bizim komşularımız çok suratsız...’

‘Öğretmenim, bizim komşularımız da aynını yapıyor.

...Sorular böylece sürdü, gitti... Öğretmen şaşıtı, kaldı...

Parmak kaldırdım. ‘Öğretmenim ya komşulardan hiçbiri bana masal anlatmazsa!’

Öğretmen kızdı. ‘Neden böyle olumsuz düşünüyorsun oğlum! Belki de ödevin içeriğini öğrenince seni kapılarda karşılayacak, salonun başköşesine oturtacaklar...’

... Öteki arkadaşlar da komşularla olumsuz ilişkilerini anlatmaya kalkıştılar. Ancak öğretmen kesip attı: ‘Hangi koşulda olursa olsun bu ödev yapılacak. Sizler, komşu kapılarını çalacaksınız. İçeriye almayanlar olabilir. Rahatsız ettiğiniz için özür diler, oradan ayrılırsınız. Ama ben yine de umutluyum. Size masal anlatanlar olacaktır...’

...(Dayıoğlu, 2020c:11-13)”

Burada öğretmen ile öğrenciler arasında “masal derleme” ödevi nedeniyle çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Öğretmenin ödev konusundaki net tavrı sonucunda öğrenciler, öğretmenin isteğine uymuş (**uyma-verme**), ödevi yapmak zorunda kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

GG 2:

“Komşularımızın kim olduklarıyla ilgili hiçbir bilğim yoktu. Üç numaranın kapısını, anaokulu çağında bir kız açtı...

... Ne yapacağımı düşünüyordum ki kapı yeniden açıldı. Bu kez karşımda kızın annesi duruyordu.

‘Kapıyı sen mi çaldın oğlum?’ Sesi pek kuru hatta biraz da öfke yüklüydü.

‘Şey, evet ben çaldım.’

‘Ne istiyorsun?’

Yüzümün kızardığını duyumsadım. ‘Bir şey istemiyorum efendim...’

‘Eee?’

Hızla cesaretim kırılıyordu. ‘Öğretmenim ödev verdi. Komşuların evlerine gidip birer masal anlatmaları için ricada bulunmamı söyledi.’

Komşu hanımın öfkesi belirginleşmeye başlamıştı. ‘Oğlum, ne masalı ne ödevi? İşim başımdan aşmış durumda...’

Küçük kız, gözlerini bana dikmiş, kızarıp bozarmamı keyifle izliyordu. Birden elini uzatıp ‘Abi, gel ben sana masal anlatayım demesin mi?’

Annesi, küçük kızın omzunu dürtükleyerek çıkıştı. ‘Kızım, sen daha iki lafi bir araya getiremiyorsun. Ne masalı anlatacağın çocuğa?’

Küçük kız direndi... Anne sabırsızlıkla kapıyı kapatmaya yeltendi. ‘Oğlum, bu kız daha anaokulu öğrencisi...’

Başımı eğip karşı daireye doğru yöneldim ki küçük kız fırlayıp elime sıkı sıkıya yapıştı...

Kızın elinden, elimi kurtarmaya çalıştım. Ama bir türlü bırakmadı. Öteki elini de onu benden koparmak için annesi çekiştirdi. Sonunda minik kızı ağlattık.

Kadın onu kucağına alıp eve soktu. Sonra da kapıyı yüzüme çarptı...(Dayıoğlu, 2020c:17-19)”

Burada Canevi ile üç numaralı komşu arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Canevi, masal derleme için üç numaralı komşunun kapısını çalmış fakat komşusu onu öfkeli bir sesle yanıtlamakla birlikte kapıyı da yüzüne çarpmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Komşusu onu başından savarken Canevi, herhangi bir masal dinleyemeden ayrılmak zorunda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

GG 3:

“... Yaşlı komşumuz tam masala başlamıştı ki çat diye bir ses geldi kulağıma. İrkildim. O anda salona orta yaşlı bir kadın girdi...

‘Büyük hanım, sen ne yaptın yine? Evlatlarına ve bana evde yalnızken hiç kimseye kapı açmamaya söz vermiştin. Bu çocuk da neyin nesi?’

... ‘Ben kimseden korkmam. Kimseden de emir almam. Benimle böyle azarlar gibi konuşamazsın. Sen nerede kaldın bakalım? Önce onun hesabını ver. Gideli iki saat oldu.’

Kadın şöyle bir toparlandı. ‘Bana kızmaya hakkın yok. Evlatların...’

Büyük hanım tekrar sözünü kesti. ‘Evlatların deyip durma. Ben onların esiri miyim? Senin aylığını onlar mı ödüyor? Ben ödüyorum. Bana kimse karışamaz. Nerede kaldın, önce onu söyle.’

Kadın aşağıdan aldı. ‘Nerede kalacağım, ilaçlarını yakındaki eczanede bulamadım... İstedğin balıklarla meyveleri aldım. Geldim işte.’

Büyük hanım da yatışmış görünüyordu. ‘Bana yaşlı bunak biriymişim gibi davrandığın zaman tepem atıyor... Şuncacık çocuğa kapı açtım diye bana neden yarım akıllı biriymişim gibi hesap sormaya kalkışıyorsun?’

‘Büyük hanım, özür dilerim.’ dedi yardımcı kadın...(Dayıoğlu, 2020c: 26,27)”

Burada büyük hanım ile yardımcı kadın arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Büyük hanımın çıkışlarına karşılık yardımcı kadın onu alttan alarak özür dilemektedir (**uyma-verme**). Böylece büyük hanım yaşanan çatışmada üstün olmayı başarmıştır (**kazan-kaybet**).

GG 4:

“... Uğur Bey, ‘Dinle bakalım.’ diyerek anılarını anlatmaya başladı.

‘Babam modacı olmama karşıydı. İlle de kendisi gibi mühendis olmamı istiyordu. Ben ise modacı olmakta direniyordum. Sonunda babam isteğimi kabul etti. Liseyi bitirdiğimde beni, dünya modasının merkezi olan Paris’e gönderdi. Orada moda okuluna gidecektim...(Dayıoğlu, 2020c:38)”

Yapıtın bu parçasında Uğur Bey ile babası arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Uğur Bey’in diretmesi üzerine babası karşı koyamamış, onun isteğine uymuştur (**uyma-verme**). Böylece Uğur Bey moda okuluna gönderilmiş, babanın isteği değil Uğur Bey’in isteği gerçekleşmiştir (**kazan-kaybet**).

GG 5:

“... Kıştı, hava erken kararmıştı. Evimize kestirmeden gitmek için her zaman cami avlusundan geçerdik. Sokak ışıkları ölü gözü gibi. Cami avlusu sokaktan daha da karanlık...(Dayıoğlu, 2020c:43)”

Burada kişilerin kıştan, karanlıktan etkilenmeleri, onların doğayla yaşadığı çatışmayı (**kişi-doğa çatışması**) gösterir.

GG 6:

“... Beynimizi zonklatan ses kesilince bu kez Nil Hanım öfkeyle Berna’yı azarlamaya girişti. ‘Bu aleti sen kurdun, değil mi?’

‘Ben kurdum anne’ dedi Berna. ‘Geçen hafta apartmana güpegündüz hırsız girdi ya!’

...‘Alarmı kurduğunu ev halkına neden söylemedin? Apartmana rezil olduk. Alarm takılır takılmaz görmemişler gibi ortalığı ayağa kaldırdık.’

Berna annesinin sorusunu umursamaz bir tavırla yanıtladı. ‘Aman anne! Alarm zili çalınca neden rezil olacaktık? Senin bu rezil olma saplantını anlamakta zorlanıyorum. Onu yapma rezil oluruz, bunu söyleme rezil oluruz... Hep böyle rezil olma korkusuyla mı yaşayacağız anneciğim?’

Bunları dedikten sonra odasına yöneldi. Annesi arkasından ters ters bakıp yardımcı kadına döndü...(Dayıoğlu, 2020c:50)”

Bu parçada Nil Hanım ile kızı Berna arasında yaşanan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Berna’nın odasına gitmesiyle çatışma devam etmemiş ve sonuçlanmamıştır.

Ayrıca burada Berna’nın “rezil olma” ile ilgili ifadeleri, kişilerin toplumsal çatışmasını (**kişi-toplum çatışması**) gösterir. Rezil olma algısı yüzünden kişilerin istedikleri gibi hareket edemedikleri görülmektedir.

GG 7:

“... Berna Abla sözümü kesti. ‘Annenle babanın ellerinden öperim. Neden dersin bana öyle bir ödev verilse bizimkiler öyle tutucu ve baskıcıdır ki! Komşu kapılarını çalmama kesinlikle izin vermezlerdi. Ya da yanıma birilerini katarlardı. Sen özgür çocuksun. Ailenin değerini bil.’

...(Dayıoğlu, 2020c:55)”

Bu parçada Berna’nın ailesiyle yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Ailesi, Berna’ya tutucu ve baskıcı davranarak (**güç kullanma-zorlama**) onun istediği gibi hareket etmesine engel olmaktadır (**kazan-kaybet**).

GG 8:

“... Kukır cinsi, koca kulaklı sarı köpek yanıma sokuldu. Bacaklarımı, ayaklarımı şöyle bir kokladı. Sonra başını dizime dayamasın mı! Onun peşinden yanıma gelen küçük kız, bu görüntüye pek kızdı. Köpeğin üstüne atıldı. Gel buraya dercesine süslü tasmısından tutup salona doğru çekiştirmeye başladı.

‘Anneciğim, şu senin kızın ne denli kıskanç gördün mü?’ dedi Berna Abla. ‘Laki’nin komşu çocuğa sokulmasını bile çekemedi. Kıskançlık yüzünden bana da etmediğini bırakmıyor. Siz hep onun sözlerine inanıyor, bana kızılıyorsunuz.’

Küçük kız öfkeyle geri döndü. Ablasına öyle bir bağırdı ki!

‘Asıl kıskanç sensin abla! Annem babam, beni daha çok seviyorlar diye kıskançlıktan ölüyorsun.’

Nil Hanım kızlarını azarlarken tek çocuk olmaktan duyduğum üzüntüyü anımsadım. Aman aman iyi ki minik kız gibi bir kardeşim yok... Ama sanırım Nil Hanım içimden geçenleri sezinledi.

‘Canevi oğlum, sen bunların anlık kavgalarına bakma. Aslında birbirlerini çok severler. Babaları ve ben, ikisini de çok seviyoruz.’ diyerek tartışmayı yatıştırmaya çalıştı...(Dayıoğlu, 2020c:57,58)”

Yapıtın bu parçasında Berna ile kardeşi arasında yaşanan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Annesi, onların birbirlerine olan sevgilerini dile getirerek (**uzlaşma-problemi görme**) onların yatışmasını sağlamıştır (**kazan-kazan**).

GG 9:

“... ‘Ben, kraliçe anamdan kuş olarak doğmadım.’ demiş Akgüverin. ‘İnsan olarak dünyaya geldim. Komşu ülkenin kraliçesi, babamın can düşmanıymış. Çünkü babam onu savaşlarda hep yenermiş. Bu kötü yürekli kraliçe, hiç evlenmemiş. O nedenle çocuğu da yokmuş... Beni görünce kıskançlıktan çılgına dönmüş. İçinden, *Sen şimdi beşiğinde rahat rahat uyu. On sekiz yaşına kadar da prenslik keyfini sür. On sekizine girdiğin gün ben yapacağımı biliyorum*, demiş. Sonra öfkesinden konukların yanına dönmek yerine kara bir kargaya dönüşerek pencereden uçup gitmiş...”

... ‘Evet o kraliçe, on sekiz yaşına eriştiğimde beni büyü ile güvercine dönüştürdü.’ demiş Akgüvercin...(Dayıoğlu, 2020c:91-93)”

Kitabın bu kısmında iki ülkenin kralı ile kraliçesi arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kraliçenin kıskançlığı öfkeye ve düşmanca tavırlara dönmüştür (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda kralın oğlunu güvercine dönüştürmüş, onu zarara uğratmıştır (**kazan-kaybet**).

GG 10:

“... Akgüvercin üç gün boyunca hiç görünmemiş. Yeşilsalkım, üç gün süreyle her an, Akgüvercin’e karşı içinde beliren duyguları düşünce süzgecinden geçirmiş.

Sonunda koşullar ne olursa aşkıdan vazgeçmeme kararına varmış...(Dayıoğlu, 2020c:94)”

Burada Yeşilsalkım’ın **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Bir taraftan koşulların zorluğu (**kaçınma**) diğer taraftan aşkının gücü (**yaklaşma**) arasında yaşadığı çatışma neticesinde aşkıdan vazgeçmeme kararı almıştır.

GG 11:

“... Yeşilsalkım, ‘Anneciğim, ben pencereimin önüne konan bir güvercine âşık oldum.’ demiş.

Annesi pek şaşırmamış. Çünkü sürekli olarak kızını gözlüyormuş... Yeni yetme kızının akıl bozukluğuna uğradığını sanarak ona öğüt vermeye karar vermiş.

‘Sevgili kızım, öylesine genç ve toysun ki gönlünü Akgüvercin’e aktığını sanıyorsun. O bir kuş sen ise insansın...’

... Yeşilsalkım direnmiş. ‘Ben aşkı için dağları delirim. Babam beni istemediğim hiç kimseyle evlendiremez. Ben Akgüvercin’den başkasına yâr olmam...’

Annesi korkuya kapılmış. ‘Kızım, sen aklını mı yitirdin?’ demiş. ‘... Sen bu kuşla ne yapacaksın? Evlenip yuva kuramayacağına göre vazgeç bu sevdadan. Kuru kuru aşkın kime ne yararı olur ki?’

‘Gönlümü zehirli okla yaraladın ana.’ demiş Yeşilsalkım. ‘Ben Akgüvercin’i öylesine seviyorum ki! Onunla yuva kuramasam da bu aşk bitmeyecek.’

Annesi kızıyla daha fazla tartışmak istememiş. ‘Sen hele bu ucu kulbu olmayan aşkı bir iyi düşün. Belki aklın başına gelir.’ diyerek odadan çıkmış...(Dayıoğlu, 2020c:94-96)”

Kitabın bu parçasında Yeşilsalkım ile annesi arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Annesi, Yeşilsalkım’ın kararlılığı karşısında direnmekten vazgeçmiş (**kaçınma-geri çekilme**), odadan ayrılarak tartışmaya son vermiştir (**kazan-kaybet**).

G 12:

“... Kızın gizli âşığı ortaya çıkıncaya dek ondan haber getiren güvercini, Yeşilsalkım’dan uzak tutmaya karar vermişler. Hemen o gün, pencerelere kepenk yaptırılarak Yeşilsalkım eve kapatılmış.

Ne var ki kepenkler hiç yarar sağlamamış. Akgüvercin, her gün eve bacadan girip Yeşilsalkım’a ulaşıyormuş...(Dayıoğlu, 2020c:97)”

Burada Yeşilsalkım’ın ailesi ile yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Ailesi, Yeşilsalkım’ı baskıyla (**güç kullanma-zorlama**) Akgüvercin’den uzak tutmaya çalışmıştır. Fakat stratejileri istedikleri şekilde sonuç vermemiş (**kaybet**), Yeşilsalkım ile Akgüvercin görüşmeye devam etmişlerdir (**kazan**).

GG 13:

“... Yeşilsalkım öfkeyle yerinden fırlamış. ‘Ana, ana, sana kaç kez demeliyim? Ben Akgüvercin’imden ayrılıp da başka biriyle evlenmem. Babama bu kararımı böylece söyle.’ demiş.

‘Dünya güzeli kızım, sana Akgüvercin’den ayrıl diyen yok. Evlenirken evine onu da götürürsün. Yeter ki o kuşa âşık olduğunu hiç kimse sezinlemesin.’

‘Olmaz ana.’ demiş Yeşilsalkım. ‘Bu dediklerinin hiçbiri olmaz. Olamaz.’

‘Yandık desene!’ demiş annesi. ‘... Doğruyu söyle kızım yoksa sen gerçek bir delikanlıya mı âşıkısın? Bu Akgüvercin aranızda haber mi taşıyor? Yoksa bir kızın kuşa âşık olması duyulmamış bir şey. Eğer öyleyse hiç saklama. Sevdiğin anasını gönderip seni istesin. Biz dünden evet demeye hazırız. Yeter ki sen...’

Yeşilsalkım, annesinin sözünü kesmiş. ‘Üstüme gelip beni zorlama ana. Ben aşığım. Hepsi bu.’

Anne ağlayarak odadan çıkmış...(Dayıoğlu, 2020c:100,101)”

Burada da Yeşilsalkım ile annesi arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Yeşilsalkım, annesine öfkeyle (**güç kullanma-zorlama**) yaklaşmıştır. Hem kendi isteğini elde edememiş hem de annesinin üzülp ağlamasına neden olmuştur (**kaybet-kaybet**).

GG 14:

“... Kral ve kraliçe, oğullarını bu büyüden kurtarması için bilici başına baskı yapmaya girişmişler.

Kral, ‘Oğlumu eski haline getiremezsen ölümlerden ölüm beğen!’ diye gürlemiş.

Bilici başı da ‘Aslında bu büyü bozulur.’ demiş. ‘Prensimiz eski haline dönebilir. Ancak bazı koşulların yerine gelmesi gerek. Ne var ki bu konuda benim yapabileceğim hiçbir şey yok.’

Kral öfkeyle bağırması. ‘Oğlumun büyüden kurtulması için gerekenleri söyle bana! Belki senin yapamadığını başkaları yapabilir.’

Akgüvercin, bilici başının büyüünün bozulmasıyla ilgili sözlerini iyice işitebilmek için pencereye en yakın dala konmuş. Bilici başı, can korkusuna düştüğünden büyüünün bozulmasıyla ilgili koşulları bir solukta anlatmış...(Dayıoğlu, 2020c:106)”

Bu parçada kral ile bilici başı arasında geçen **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Kral, bilici başını ölümle tehdit edince (**güç kullanma-zorlama**), bilici başı korkudan bildiklerini söylemiş, kral da istediği bilgileri elde etmiştir (**kazan-kaybet**).

GG 15:

“... İki güvercin, ikiz kız kardeşlermiş. Büyücü kraliçe, gençliğinde bu ikizlerin kral babasına âşık olmuş. Ancak genç kral, onun ne denli kötü yürekli olduğunu bildiği için onunla evlenmek istememiş. Başka bir prensesle evlenmiş. Daha sonra ikiz kızları dünyaya gelmiş. Kara yürekli kraliçe, ikizler genç kızlık çağlarına ulaşınca onları büyüyle bir çift güvercine dönüştürmüştür...(Dayıoğlu, 2020c:114-115)”

Kitabın bu kısmında kraliçe, âşık olduğu kral kendisiyle evlenmediği için (**kişiler arası çatışma**) ona öfkelenmiş, kızlarını güvercine dönüştürerek (**güç kullanma-zorlama**) onun acı çekmesine neden olmuştur (**kazan-kaybet**).

GG 16:

“... Az gitmiş, uz gitmişler. Dere tepe düz gitmişler. Karşılıklarına dev gibi kara kayalardan oluşma bir dağ çıkmış. Yeşilsalkım, apıra köpüre bu dağı aşmaya çalışırken gökyüzünde süzülerek uçmakta olan Akgüvercin, birden dağa tırmanmakta olan Kırk

Haramileri görmüş. Yeşilsalkım'a hemen saklanmasını söylemiş. Yeşilsalkım, kayaların arasında saklanacak bir kovuk ararken hırsız kafilesini taşıyan katırlar hızla kıza yaklaşıyorlarmış. Yeşilsalkım ise korku ve çaresizlik içinde oradan oraya koşturuyormuş. Ama bir türlü sığınabileceği bir yer bulamıyormuş.

Tepesinde uçuşan Akgüvercin de en az onun kadar korkuya kapılmış. Bu korkunun etkisiyle birden gırtlığından acı dolu çığlıkları andıran sesler çıkarmaya başlamış. Çevredeki kaya kovuklarında pek çok güvercin yaşıyormuş. Akgüvercin'in yırtınırcasına bağırışını işitince hepsi de yuvalarından fırlayıp onun çevresine dolmuşlar. Meğer Akgüvercin, Yeşilsalkım'ın karşı karşıya kaldığı tehlikeyi anlatıp onlardan yardım istemiş. Güvercinlerin tümü, soygundan dönen Kırk Haramilerin yoluna çıkıp gurr gurr diye ötüşerek başlarının üstünde uçuşmaya başlamışlar.

Hırsızlık malları yüklenmiş olan katırlar, bulut gibi çevrelerini saran güvercinlerden öyle bir ürkmüşler ki! Sırtlarındaki soyguncuları ve çalıntı malları birden yere çalarak gelişigüzel bir şekilde sağa sola kaçışmışlar...(Dayıoğlu, 2020c:118-119)”

Bu parçalarda Yeşilsalkım'ın dev gibi kayalardan oluşma bir dağı aşma çabası, **kişi-doğa çatışmasını** gösterir.

Yeşilsalkım'ın kırk haramilerle yaşadığı **kişiler arası çatışmada**, Akgüvercin'in diğer güvercinlerle birlikte kırk haramilerin çevresinde yırtınırcasına bağırışmaları ile **(güç kullanma-zorlama)**, kırk haramiler sağa sola kaçışmış **(kaybet)**, böylece Akgüvercin ve Yeşilsalkım onlardan kurtulmuşlardır **(kazan)**.

GG 17:

“... Katırın sırtından ileriye fırlamış olan Yeşilsalkım, burgaçtan kurtulmuş. Akıntıya kapılıp yuvarlana yuvarlana nehir boyunca ilerlemeye başlamış.

Ötelerde bir yerde nehir kıyısında, küçük bir koy varmış. Akıntı Yeşilsalkım'ı o koya atmış. Yeşilsalkım, öyle çok su yutmuş ki boğulmak üzereymiş...(Dayıoğlu, 2020c:120)”

Yeşilsalkım'ın nehirde sıkıntılar yaşaması, boğulma tehlikesi geçirmesi, kişilerin doğaya karşı mücadelesini **(kişi-doğa çatışması)** gösterir.

GG 18:

“... Yaşlı kadın ilk iş olarak Yeşilsalkım’ı mercimek tarlasına götürmüş.

‘Topraktan mercimeği sökmek zor bir iştir. Tutsağım olarak bu zorlu işi üstlenmeni istiyorum. Tarladaki tüm mercimekleri yolup öbek öbek ayıracaksın...’

‘Ben bu yaşıma değin ne tarladan mercimek yoldum ne de tokaçladım.’ demiş Yeşilsalkım. ‘Bu işi nasıl yaparım?’ diye sızlanmış. Ama yaşlı kadın onu dinlememiş bile. Kızcağızı tarlada tek başına bırakıp köyün yolunu tutmuş.

Yeşilsalkım gerçekten daha önce hiç bu tür işler yapmamış. Ama canı pahasına vermiş olduğu sözü tutmak zorunda olduğunun bilincindeymiş... (Dayıoğlu, 2020c:123,124)”

Yaşlı kadın ile Yeşilsalkım arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** olan bu parçada, yaşlı kadın Yeşilsalkım’ı tutsak edinerek zorla (**güç kullanma-zorlama**) işlerini yaptırmaya çalışmaktadır. Yeşilsalkım ise tek başına verilen işi yapmak zorunda kalmıştır. Yaşlı kadın böylece istediğini elde etmiş, Yeşilsalkım’ın sıkıntılar çekmesine neden olmuştur (**kazan-kaybet**).

GG 19:

“... ‘Bizde bir adet vardır.’ demiş. ‘Nişanlanan kızlar, koca evine çeyiz olarak götürmek üzere büyük bir taban halısı dokurlar. Bu halıyı dokuyup ortaya seremeyenler, murada eremezler...’ Nişanlımın ana babası, ‘Halısını bile dokuyamayan engelli bir kızı oğlumuzu alamayız.’ diye haber saldılar...(Dayıoğlu, 2020c:124,125)”

Bu parçada kişilerin toplumdaki adetlerden dolayı çektiği sıkıntıya değinmiştir (**kişi-toplum çatışması**). Kişiler, toplumsal inançlardan dolayı çeşitli zorluklar yaşamaktadır.

GG 20:

“... İşte tam o sırada birden odanın içinde rüzgâr uğultusunu andıran bir uğultu belirmiş ve halı tezgâhını, mor bir ışık çemberi sarmış.

Yeşilsalkım’la Akgüvercin’in gözlerinin önünde halı sökülmeye başlamış!

Yeşilsalkım hemen yerinden fırlamış. Evinden ayrılırken kendini kurttan kuştan korumak için yanına aldığı demir değnekle mor ışığa saldırmış. Değneği kılıç gibi kullanarak ışık çemberine doğru savurmaya başlamış. O anda demir değneğin üzerinde kıvılcımlar oluşmuş. Yeşilsalkım, elektrik çarpmış gibi sarsılarak sırtüstü yere devrilmiş. Değnek de elinden düşmüş. Mor ışık da yok olmuş...

... ‘Kara cadı, senin gündüz ördüğün halıyı geceleri cinlere söktürüyordu. Mor ışık da aslında cinlerin oluşturduğu bir güç. Demir değneğinle mor ışığa saldırdığında cinler parça parça oldular.’

‘...Bu işi yaşlı kadının yaptığına inanıyorum... Demir değnek ışıklara çarpınca kadın yandı. Yok oldu.’

...(Dayıoğlu, 2020c:131-132)”

Burada Yeşilsalkım ile mor ışık kılığına giren yaşlı kadın arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Yeşilsalkım, demir değnekle mor ışığa vurmuş (**güç kullanma-zorlama**), onun yok olmasını sağlayarak ondan kurtulmuştur (**kazan-kaybet**).

GG 21:

“...Kalabalığa karışmış. Epey bir yol almış. Ama görünürde çıkış kapısı filan yokmuş. Hava kararmaya başlamış. Yeşilsalkım, geceyi güvenlik içinde geçirebileceği bir yer aramaya başlamış. Ancak koca kentte kimseyi tanımıyormuş. Güneş batınca kentin üstünü bulut gibi güvercin sürüleri sarmış. Kimi kırçıl, kimi boz, kimi alaca tüylü, paçalı, taçlı diye anılan yüzlerce güvercin birbirlerine saldırarak dövüşüyormuş.

Yeşilsalkım, bu güvercin sürüsü içinde Akgüvercin’i yitirmiş...

Meğer Akgüvercin, kente girdiklerinde sevgilisinin başının üstünde uçarken alaca kanatlı kör bir güvercin ona saldırmış. Akgüvercin, nice uğraştıysa da ne kaçabilmiş ne de saldırıya geçerek kendini savunabilmiş. Yaralı olarak cami avlusuna sığınıp bir kovuğa saklanarak canını kurtarmış...(Dayıoğlu, 2020c:133-135)”

Bu parçada havanın kararması ve Yeşilsalkım’ın geceyi güvenle geçirme çabası, onun doğayla mücadelesini (**kişi-doğa çatışması**) gösterir. Ayrıca burada güvercinler arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** da bulunmaktadır. Kör bir güvercin,

Akgüvercin'e saldırmış (**güç kullanma-zorlama**), onun yaralanmasına neden olmuştur (**kazan-kaybet**).

GG 22:

“... Birden geyik dile gelmiş: ‘Beni avcı vurdu.’ demiş. ‘Attığı ok bacağıma saplandı. O halimle dağa kaçıp su kıyısına geldim... Avcı hava karardığı için peşimi bıraktı. Ama güneş doğunca yine izimi sürecektir. Çünkü bacağımdan yaralandığımı biliyor.’

...(Dayıoğlu, 2020c:136)”

Bu parçada avcının geyiği vurması **kişi-doğa çatışmasını** gösterir. Kişiler, doğada yer alan bazı canlıların zarar görmesine neden olmaktadır.

GG 23:

“... Yeşilsalkım saraya ulaştığında tam aralık kapıdan içeri girecekken kara kartal tepesinde belirmiş. Yeşilsalkım hemen elindeki demir değneği başının üstünde daireler çizerek savurmaya başlamış. Kartal yükselip yok olmuş. Yeşilsalkım da sedef kakmalarla süslü, görkemli kapıdan içeriye sokulmuş...(Dayıoğlu, 2020c:158)”

Yeşilsalkım ile kara kartal arasında geçen bu **kişiler arası çatışmada**, kara kartal Yeşilsalkım'ın elindeki demir değnekten dolayı çatışmaktan kaçınmıştır (**kaçınma-geri çekilme**). Böylece Yeşilsalkım kara kartaldan kurtulmuş, kartal ise istediğini elde edememiştir (**kazan-kaybet**).

GG 24:

“... Prensın yanına varıp onunla kucaklaşmak istemiş. Ama bakışları kanlı katilleri andıran dilenci Dillo, ona öyle bir bağırması ki!

‘Sakın bize yaklaşma! Haddini bil. Karşında yüce bir prens ve onun nişanlısı duruyor. Sen ise yoksul bir dilencisin.’

Bu sözleri söylerken prens Yeşilsalkım'ı açık seçik göremesin diye fırlayıp başındaki yazmayı yüzüne dolamış. ‘Bir daha prensimin yanında yüzün açık durmayacaksın. Senin gibi çirkin bir köle ile yüz yüze gelmeyi prensim hiç hak etmiyor.’ demiş.

Yeşilsalkım, yüzündeki yazmayı yere çalarak yeniden prensse koşmuş.

‘Akgüvercin’im, prensim, ben Yeşilsalkım’ım. Sevgilin...’

Dillo onun üzerine pars gibi atılmış. Uzun tırnaklarıyla rastgele Yeşilsalkım’ın bedenini tırmalayıp saçlarını yolmaya başlamış. Yeşilsalkım, acı içinde kıvrılırken prens araya girmiş.

‘Sevgili nişanlım, bu genç kız kim? Onu neden acımasızca dövüyorsun?’ demiş.

Dilenci Dillo, prensin sorusunu soluk soluğa yanıtlamış...

Prens, yüzü gözü kan içinde, saçı başı darmadağın bir halde acıyla kıvranan Yeşilsalkım’a şöyle bir göz attıktan sonra Dillo’ya dönmüş.

‘Keşke köleni acımasızca dövmeseydin.’ demiş. ‘Ben şiddetten hiç hoşlanmam. Ailem de hoşlanmaz... Kral babam ve annem, kötü bir kıza âşık olduğuma inanırlarsa bizi ayırmaya kalkışır.’

Dillo bu sözleri duyunca hemen Yeşilsalkım’ı yerden kaldırmış. Ondan özür dilemiş. Sonra kulağına eğilerek şu sözleri söylemiş: ‘Eğer prensse benden bir kötülük gelmesini istemiyorsan sesini çıkarma. Kesinlikle kimliğini açıklama. Yoksa prensi dişlerim ve tırnaklarımla parçalarım...’

...(Dayıoğlu, 2020c:172-174)”

Kitabın bu kısmında prens için Yeşilsalkım ile Dillo arasında geçen **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Dillo’nun Yeşilsalkım’a sert çıkışları ve Yeşilsalkım’ı “prensi parçalamak” ile tehdit etmesi onun **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduğunu gösterir. Prens zarar gelmesin diye Yeşilsalkım, gerçek kimliğini saklamak zorunda kalmış, Dillo’nun isteğini gerçekleştirmiştir (**kazan-kaybet**).

GG 25:

“... Dillo düğünden sonra daha bir kötüleşmiş. İki de bir Yeşilsalkım’ı odasına çağırıp ‘Eğer gerçekleri tek bir kişiye bile söylersen prensi gece yatakta yorganla boğarım. Herkes onu kendiliğinden öldü sanır...’

Yeşilsalkım, canından çok sevdiği prensse zarar gelmemesi için sonsuza dek susmaya kararlıymış...(Dayıoğlu, 2020c:177)”

Burada da Dillo ile Yeşilsalkım arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Dillo tehditlerine devam ederek (**güç kullanma-zorlama**), Yeşilsalkım'ın susmasına neden olmuştur. Böylece Dillo'nun isteği gerçekleşmiş, Yeşilsalkım prensine kavuşamamıştır (**kazan-kaybet**).

GG 26:

“...Oda kapısından girmekte olan celladı görünce korkuyla titremeye başlamış.

Cellat, ‘Çabuk çık yataktan hain kadın! Pis kanınla buraları kirletmek istemiyorum!’ diye haykırmış.

... O anda prens ve Yeşilsalkım odaya gelmişler. Prens, ‘Yalan söyleyerek beni kandırdın. Sevgilim Yeşilsalkım'ın yerini alarak saraya yerleştin... Ölümü hak ettin.’ demiş.

Dillo hemen toparlanıp aşağıdan almış. ‘Prensime, acı bana! Daha çok gencim. Canımı bağışla!’ diye yalvarmış.

Yeşilsalkım söze girmiş. ‘Sevgili prensim, muradımıza ermek için bunca çileyi çekmemiz gerekiyormuş. Onun başını bağışla...’

...Cellat hemen sarayın ahırlarından kırk tane katır seçmiş. Katırları tek sıra halinde art arda dizmiş. Birinin kuyruğunu ötekini boynuna bağlamış. Son katırın kuyruğuna da Dillo bağlanmış. Cellat, en baştaki katırın sağrısına kamçıyı öyle bir indirmiş ki! Hayvan acıdan delirmiş gibi ileriye atılıp koşmaya başlamış. Arkadaki katırlar da onunla birlikte koşuyorlarmış. En arkadaki katırın kuyruğuna bağlı olan Dillo ise yerlerde sürünüyormuş. Katır sürüsü kısa sürede gözden kaybolmuş...(Dayıoğlu, 2020c:187-190)”

Burada Dillo'nun yaptıklarının ortaya çıkmasıyla prens ile Dillo arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Prens, Dillo'nun yaptıklarına karşı gücünü kullanmış, onu katırlar eşliğinde süründürmüştür (**güç kullanma-zorlama**). Böylece Dillo yaptıklarının cezasını çekerken (**kaybet**) prens ve Yeşilsalkım birbirlerine kavuşmuştur (**kazan**).

b. “Gizemli Güvercin” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Gizemli Güvercin” kitabından çatışmaların yer aldığı 26 örnek incelenmiştir. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 25 ve 26. örneklerde kişiler arası çatışma; 10. örnekte kişinin kendisiyle çatışması, 6 ve 19. örneklerde kişi-toplum çatışması; 5, 16, 17, 21 ve 22. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 19. *Gizemli Güvercin Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
26	21	1	2	5	29

c. “Gizemli Güvercin” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Gizemli Güvercin” kitabında incelenen 26 örnekte 21’inde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 20 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 2, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 24, 25 ve 26. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 11 ve 23. örneklerde geri çekilme (kaçınma); 1, 3 ve 4. örneklerinde uyma (verme); 8. örneğinde uzlaşma (problemi görme) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 20. *Gizemli Güvercin Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
14	2	3	1	0	20

d. “Gizemli Güvercin” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Gizemli Güvercin” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 20’si sonuçlanmıştır. Bunların 1, 2, 3, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 25 ve 26. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 13. örneğinde kaybet-kaybet; 8. örneğinde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 21. *Gizemli Güvercin Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
18	1	1	20

4.8. “Midos Kartalı’nın Gözleri” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Sekizinci Alt Problem: a. “Midos Kartalı’nın Gözleri” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Bodrum Midos’ta balıkçılık yaparak geçimini sağlayan bir ailenin küçük oğlu olan Âdem, oraya gelen turistlere rehberlik etmektedir. Âdem rehberlik sırasında pek çok şey öğrenir ve kendisi de Midos’ta tarihî yerleri gezip keşfetmeyi çok sever. Bu geziler sırasında herkesin bilgi sahibi olduğu fakat yerini kimsenin bilmediği Midos Mezar Tünellerinin yeriyle ilgili ipuçlarına ulaşır. Tarihî eser kaçakçılığı yapan ve dünyaca tanınan Arthur ailesi, Âdem’in bir şeyler bildiğinden şüphe ederek onu kaçırlar. Bir şekilde onlardan kurtulmayı başaran Âdem, dünyanın değişik ülkelerinde süren akıl almaz serüvenler yaşar. Yıllar sonra zengin ve bilgili genç bir arkeolog olarak görkemli bir yatla Bodrum’a döner. Âdem, bir taraftan arkadaşlarıyla birlikte kurdukları tuzaklarla tarihî eser kaçakçılarının yakalanmasını sağlarken diğer taraftan Midos Mezar Tünellerinin ortaya çıkararak ülkesine ve dünyaya hizmette bulunur. Tarihî eserlerin değerini ve onlara sahip çıkılması gerektiği mesajı veren macera dolu kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

MKG (Midos Kartalı'nın Gözleri) 1:

“... Gerçekten de hava kararır kararmaz Midos Koyu’nu deli bir rüzgâr bastı. Fırtınalı havalarda yatların Midos Koyu’nda barınması olanaksızdı çünkü koyun suları çok derindi. Tekneler kolayca demir tarıyordu. Bu yüzden yatlar art arda çekip gittiler. Kıyıya heybe, kilim, ev ekmeği satmaya gelen köylüler de evlerine kaçıştılar. Balıkçılar ise fırtına dininceye dek beklemek üzere kayıklarını karaya çektiler...(Dayıoğlu, 2020d:10,11)”

Burada rüzgârın basması ve fırtınanın çıkmasıyla insanların kaçışmaları, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler zor durumda kalmamak için gerekli önlemleri almışlardır.

MKG 2:

“... Bu arada ilkokulu bitirmek üzereydi. Kasabadaki ortaokula yazılıp öğrenimini sürdürme kararına vardı. Babası onun bu isteğine destek oldu. Ama ağabeyleri, geçim sıkıntısı yüzünden onun okula yazılmasına karşı çıktılar. Çünkü onlar da ilkokulu bitirince hemen balıkçı teknelerinde işe girmişlerdi. Oysa Âdem’in oluk gibi para getiren güzel bir işi vardı. Ağabeyleri onun turist rehberliği işini sürdürmesinden yanaydılar. Bu yolun gelecekte Âdem’e daha güzel bir iş olanağı yaratacağına inanıyorlardı.

Âdem onların bu görüşlerine karşı diretti. İlle de okumak ve arkeolog olmak isteğini belirtti. Okul giderlerini kendi kazancıyla karşılamaya söz verdi.

Okulun kapandığı sıralarda henüz turist mevsimi başlamıştı. Âdem, köyün keçilerini gütmeye gönüllü oldu. Böylece para kazanmaya yaz gelmeden başlamış olacaktı...(Dayıoğlu, 2020d:20)”

Burada Âdem’in okula devam etme isteğinden dolayı ağabeyleri ile yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Ağabeyleri, para kazanması için işine devam etmesini isterken Âdem, okula devam etme isteğinde diretti. Âdem, okul giderlerini kendi karşılayacağını belirtince ağabeyleri karşı çıkmaz, Âdem de para kazanmak için çalışmaya başlar (**uzlaşma- problemi görme**). Böylece hem para sorunun çözüldüğü hem de Âdem’in okula gitme isteğinin onaylandığı bir sonuca varılır (**kazan-kazan**).

MKG 3:

“... Bir gün oğlaklardan biri sürüden ayrıлып tepelere doğru kaçmaya başladı. Zavallı çocuk bağıra çığıra yavru keçinin peşine düştü. Sonunda öyle bir yere geldi ki bir adım bile ilerlemesi olanaksızdı...”

Âdem uzun süre çevrede dönüp durduktan sonra çaresizlik içinde varıp bir taşın üstüne çöktü. Gözlerini oğlağa dikerek başını iki yana salladı.

‘Keçi inatlı keçi!.. Ne vardı o kadar tırmanacak!’ diye bağırdı...

Âdem o anda yerinden fırladı. Küçücük oğlağın ulaştığı yere ben de çıkabilirim...

Aklından bunları geçirirken yavaş yavaş doruğa tırmanmaya başladı...

Elleri, kolları, ayakları kan içinde kalmıştı doruğa ulaştığında. Oğlak artık ondan kaçmıyordu. Korkudan tüm bedeni tir tir titreyerek kurtarıcısını bekliyordu...(Dayıoğlu, 2020d:21-23)”

Bu parçada Âdem’in oğlakla mücadelesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Keçinin doğası gereği zor yerlere tırmanması ve inmemekte diretmesi karşısında Âdem çeşitli sıkıntılar yaşamış; elleri, kolları ve ayaklarının kan içinde kalmasına neden olmuştur.

MKG 4:

“... Âdem o sabah herkesle daha bir içtenlikle vedalaştı. Urganları bir gün önceden tepeye yakın bir kovuğa saklamıştı...”

... Kartalın ağzına ulaştığımda ya kuşlar üstüme saldırır da gözlerimi gagalamaya kalkışırsa diye düşünerek ürperdi. Ama artık amacına çok yaklaşmıştı. Ne olursa olsun geri dönmeye niyetli değildi. Yılan gibi yüreğini saran kuşkulardan silkinip yeniden iplere asıldı. Kovuklara basa basa varıp kartalın gagasına oturdu...(Dayıoğlu, 2020d:26,27)”

Bu parçada Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Ulaştığı yerde korkup ürperdiği için oradan gitmek (**kaçınma**) istemekle birlikte amacına da

ulaşmak istemektedir (**yaklaşma**). Amacına yaklaştığı için geri dönmeye karar vermektedir.

MKG 5:

“... Âdem’in içinden gelen bir ses, dünyaca ünlü Midos Mezar Tünellerinin kapısına ulaştığını söylüyordu...”

Bir süre donakalmış gibi olduğu yerden kımıldayamadı. Kaya başlı kartalın gözbebeklerinden içeriye süzülen ışınlara dikti gözlerini. Bu ışın demetlerinin birleştiği yere gitmeye can atıyordu. Ama yüreğine çöreklenen korku buna engel oldu. Oraya kadar gidip de bir daha yeryüzüne dönmeme kuşkusu sardı benliğini. Şimdilik bu kadar yeter, diye düşünerek geri dönmeye karar verdi...(Dayıoğlu, 2020d:29)”

Burada da Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Hem ışın demetlerinin birleştiği yere gitmek istemekte (**yaklaşma**) hem de korktuğu için bunda kaçınmaktadır (**kaçınma**). Yeryüzüne dönmeme kuşkusundan dolayı geri dönmeyi tercih etmiştir.

MKG 6:

“... Âdem, içinde bulunduğu bu koşullar nedeniyle Midos Mezar Tünellerinden hiç kimseye söz etmemeye ant içti. Andını, Midos Mezar Tünellerinin açılışı için uygun ve güvenli bir ortam sağlanıncaya dek bozmamaya kararlıydı...”

Doğrusu, bu olağanüstü gizi yüreğine sığdırmakta zorlanmıyor değildi...(Dayıoğlu, 2020d:30,31)”

Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışmanın** yer aldığı bu parçada Âdem, bulduğu gizi söylemek istemekle (**yaklaşma**) beraber bunun uygun olmadığını (**kaçınma**) da düşünmektedir. Bulduğu koşullar nedeniyle kimseye söz etmemeye karar verdi.

MKG 7:

“... Bir gün de Âdem’i, hocaya okutmaya kalkıştı ama Âdem buna karşı çıktı. Ana oğul bu yüzden epey bir çekiştiler. Bu çekişmeyi Âdem kazandı...(Dayıoğlu, 2020d:33)”

Burada Âdem ile annesi arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Âdem'i hocaya okutmak isteyen anne, Âdem'in direncine uymak zorunda kalmıştır (**uyma-verme**). Bunun sonucunda Âdem'in isteği yönünde hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

MKG 8:

“... Ana bunları oğluna açıkça diyemiyordu ama söylentilere inanmaktan da kendini alamıyordu.

Bu yüzden oğlunu turist gezdirmekten vazgeçirmeye kalkıştı. Hatta okul parasını, dokuduğu kilimleri satarak sağlamayı üstlendi. Ama Âdem buna razı olmadı. Turistlerin kum gibi kaynadığı o günlerde, işi boş vermek olacak şey değildi...(Dayıoğlu, 2020d:33)”

Bu parçada da Âdem ile annesi arasında yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Burada da Âdem'i turist gezdirmekten vazgeçirmeye çalışan anne, Âdem'i ikna edememiş ve ona uymak zorunda kalmıştır (**uyma-verme**). Âdem, işini bırakmayarak kendi isteğini gerçekleştirmiştir (**kazan-kaybet**).

MKG 9:

“... Sonra birden Âdem'in ellerine sımsıkı sarıldı.

‘Dediklerini çok iyi anladım. Haydi, şimdi senin gizli yuvana gidelim! Lütfen gidelim!’ diyerek onu çekiştirmeye başladı.

Âdem, yuvasını Chris'e göstermek istemiyordu. Çocuk üsteleyince kaşlarını çatarak çıkıştı.

‘Orası eski zamanlardan kalma büyü bir yer. Yabancılar girerse büyü bozular. Başımız kötü şeyler gelebilir.’ diye kesip attı.

Chris'in olanca coşkusu balon gibi söndü gitti. Dudaklarını sarkıtarak arkadaşına küsmüş gibi yaptı.

Âdem gönlünü almak için ona kuş yuvalarını gösterdi. Küçükken tavşanlara nasıl tuzak kurduğunu anlattı. Bunlar da Chris'in pek hoşuna gitti. Böylece yuva konusu kapandı...(Dayıoğlu, 2020d:38)”

Burada Âdem ile Chris arasında yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Âdem, gizli yuvasını göstermek istemeyince Chris ona küser. Fakat Âdem onun hoşlanacağı başka konulara geçer ve gizli yuva konusu kapanır (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece hem Âdem gizli yuvayı göstermemiştir hem de Chris hoşça vakit geçirmiştir (**kazan-kazan**).

MKG 10:

“... Âdem Chris’in boşboğazlığına öyle bir kızılıyordu ki! Ona, arkadaş diye bir gizini açmaya kalkışmış ama o her şeyi ailesine anlatmıştı.

Âdem bu yüzden yuva konusu açılınca hemen onların yanından uzaklaşıp gidiyordu. Kurtuluşu böyle bulmuştu...(Dayıoğlu, 2020d:39)”

Burada Âdem’in Chris ve Chris’in ailesiyle yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Âdem, yuvası ile ilgili konu açılınca onların yanından uzaklaşmayı tercih etmiştir (**kaçınma-geri çekilme**). Âdem çatışmaktan uzaklaşarak onlara istenen bilgiyi vermemeyi başarmıştır. Bu kaçınma stratejisi, Âdem’in lehine sonuçlanmıştır. Diğerleri istediği bilgiyi elde edememiştir (**kazan-kaybet**).

MKG 11:

“... Âdem günlerdir *Suzibell*’in başaltında tutsaktı...

Suzibell’de gözlerini açtığında elleri ayakları bağlı olarak başaltına tıklımış olduğunu anladı. Üstelik ağzına da tıkaç konmuştu.

... Âdem öfkeyle atıldı. ‘Ben sizinle olmak istemiyorum. Ailemi istiyorum!’ diye bağırdı.

Cellat görünüşlü gemici, Âdem’in başını avuçlarının arasına aldı. Onu yerinden kaldırıp sarkaç gibi sallamaya başladı. Az kalsın Âdem’in boynu kopacaktı.

Âdem, başının belada olduğunu o anda anladı. Acıyla yüzünü buruşturdu. Dev gemici ise bu sırada tüyler ürpertici kahkahalarla gülüyordu...(Dayıoğlu, 2020d:43)”

Burada Âdem ile gemici arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Âdem’in tutsak edilmesi, ellerinin ayaklarının bağlanması, gemicinin ona zarar vermesi **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğunu gösterir. Bunun sonucunda

Âdem, çeşitli sıkıntılar çekerken gemici, kahkahalar atarak onu tutsak edinmenin memnuniyetini yaşamıştır (**kazan-kaybet**).

MKG 12:

“... Arthurlar ona bir sürü soru sordular. Âdem bu sorulara uyduruk yanıtlar verdi. Arthurlar bu yanıtları yutmuş göründüler. Ama konu o büyülü yuvaya gelince adamakıllı sertleştiler. Âdem’i yuvanın konumunu çizmesi için zorlamaya başladılar. Âdem, Arthurların Midos Mezar Tünellerinin peşinde olduklarını hemen anlamıştı. Canı pahasına da olsa onlara tek bir söz söylememeye kararlıydı.

Tabii kararını düşmanlarına belli etmemeye dikkat ediyordu. Amacı onları oyalayıp zaman kazanmaktı...

‘Gerçekten yuva edindiğim bir yer var... Sizin için bu yuva çok önemliyse oraya birlikte gideriz...’

Arthurlar onun bu kurnazca önerisine çok kızdılar. Bay Arthur, kaşlarını çatıp bağırmaya başladı Âdem’e...

...Arthurlar yuvanın yerini öğrenmek için onu zorlamaya devam ettiler. Âdem ise zaman kazanma planını sürdürmeye çabalıyordu.

‘Tamam.’ dedi. ‘Bu gece iyi bir düşünüp yuvanın yerini kafamda canlandırayım. Yarın sabah kâğıda çizerim, olur biter.’

Arthurlar bu habere çok sevindiler...

Âdem’in bir tek gecesi vardı. Bu süreyi çok iyi değerlendirmek zorundaydı. O da öyle yaptı.

Günlerdir hazırladığı kaçış planı çok tehlikeliydi. Ama kaçakçılar onu nasıl olsa öldüreceklerdi. Hiç olmazsa şansını denemeliydi. O da öyle yaptı.

... Gün batarken çıkan rüzgâr giderek hızlanıyordu. Gece yarısına doğru fırtına patladı ve Âdem’in korktuğu başına geldi. Ama o kararlıydı. Her şeyi göze alarak planını uygulamaya girişti. Pijamasının altına can yeleğini giyip battaniyeye büründü.

...Âdem sancak tarafına doğru süründü. Sonra hiç düşünmeden battaniyeden sıyrılıp kendini denize attı. Dalgalar onu bir anda yutuverdi.

Âdem gücünün yettiğince ötelerdeki kıyılara doğru yüzmeye çalıştı. Çok geçmeden tükendi. Kolları, bacakları duyarlılığını yitirip keçeleşmeye başladı. Sular öylesine soğuktu ki!..

Ve Âdem kendinden geçti...(Dayıoğlu, 2020d:47-51)”

Burada Arthurlar ile Âdem arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Âdem’in gizli yuvasını öğrenmek için çıkan çatışmada Arthurların, Âdem’i zorlamaları, ona sertçe davranmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda Âdem zor durumda kalarak çeşitli sıkıntılar yaşamış, soğuk denizde kendinden geçmiştir (**kaybet**) fakat onlara gizli yuvanın yerini söylemeden oradan kaçmayı da başarmıştır. Onun kaçmasıyla Arthurlar da istediklerini elde edememişlerdir (**kaybet**).

Bu parçalarda Âdem’in fırtınayla, dalgalarla ve soğuk suyla mücadelesi ise **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Âdem, bu durum karşısında çeşitli sıkıntılar çekmiştir.

MKG 13:

“... Bir türlü peşinden ayrılmayan Chris ise durmadan tavla oynama önerisinde bulunuyordu.

Âdem ne yaptıysa ondan kurtulamadı. Sonunda Chris’le tavlaya oturdu...(Dayıoğlu, 2020d:49)”

Burada Chris ile Âdem arasında tavladan dolayı yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Âdem Chris’in ısrarından kurtulamayınca onunla tavla oynamayı kabul etmiştir (**uyuma-verme**). Böylece Chris’in isteği yönünde hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

MKG 14:

“... Al da Âdem gibi on iki on üç yaşlarındaydı. Ailesini depremde yitirmişti. Hayatta kalan tek yakını dayısıydı...(Dayıoğlu, 2020d:52)”

Burada Al’in ailesini depremde kaybetmesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösteriyordu. Depremden dolayı Al ailesini kaybetmiş, zor durumda kalmıştır.

MKG 15:

“... Ari doğruca Kosta Kaptan’a gitti. Durumu anlattı. İki gencin gemiye alınması için yalvardı.

Kaptan, ‘Yük gemilerinde kadınlarla çocuklara yer yoktur. Açık denizlerde tehlikeli yolculuklara çıkıyoruz.’ dediyse de Ari dileğinde diretti.

Al’la Âdem’in çocukluktan çıktıklarını, güçlü birer delikanlı olmaya başladıklarını söyleyerek kaptanı yola getirdi...(Dayıoğlu, 2020d:53)”

Ari ile kaptan arasında Al ve Âdem için çıkan **kişiler arası çatışmada**, kaptan, Ari’nin direktmesine karşı koyamamış, onları gemiye almayı kabul etmiştir (**uyma-verme**). Bunun sonucunda Ari’nin isteği gerçekleştirilmiştir (**kazan-kaybet**).

MKG 16:

“... Fas’a yaklaşırlarken kaptan, Âdem’le Al’ı yanına çağırttı. Gençlere gidecekleri ülkede onları bekleyen tehlikelerden söz etti. Onların karaya çıkmasına izin vermeyeceğini duyurdu.

Âdem’le Al büyük bir düş kırıklığına uğradılar. Haftalardır karaya ayak basmamışlardı. Üstelik gemiciler dünyaca ünlü bir liman kenti olan Kazablanka’yı çok övmüşlerdi. Böylesine ilginç bir limanda gemide tutsak olmak zorlarına gidiyordu.

Sonunda Ari Dayı sorumluluğu üstlendi. Kaptan, gençlere iki saatliğine izni verdi. Âdem’le Al, Ari Dayı’nın peşine takılarak Kazablanka sokaklarına daldılar...(Dayıoğlu, 2020d:65)”

Burada Âdem ve Al ile kaptan arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Kaptan, Kazablanka tehlikeli olduğu için onların gemide kalmalarını istemektedir. Ancak Ari Dayı’nın sorumluluğu üstlenmesi üzerine onların isteğini gerçekleştirmiş, çıkmalarına izin vermiştir (**uyma-verme**). Böylece Âdem’le Al’ın isteği gerçekleşmiş ve Kazablanka sokaklarında gezme fırsatı edinmişlerdir (**kazan-kaybet**).

MKG 17:

“... Birden tanımadığı iki adam kollarına yapıştı. Ne oluyor, demeye kalmadan onu ileriye doğru sürüklemeye başladılar. Sonra özel bir arabaya doluşup oradan uzaklaştılar.

Al, Âdem’i adamların elinden kurtarmaya çabalamış ama başaramamıştı...

Âdem korkunç adamın karşısında tir tir titriyordu...

Odaya giren bir başka adam, yarım yamalak Fransızcayla Âdem’i sorgulamaya başladı. Çocuğa sürekli olarak paketleri soruyordu...

‘Kırmızı camlı güneş gözlüğü parolasını kimden öğrendin?’

Âdem paroladan habersiz olduğunu, gözlüğü taşın üstünde bulup şaka olsun diye taktığını açıkladı.

... Oradaki adamlardan biri Âdem’i yakasından tutup ayağa kaldırdı. Sürükleyerek götürüp odadan dışarıya attı. Korkunç adam, Âdem’in ardından bağırdı.

‘Sokakta bulduğun bir şeyi sakın alma!’

... Zavallı çocuk, başına gelenleri anlatırken hâlâ tir tir titriyordu...(Dayıoğlu, 2020d:66-68)”

Bu parçalarda, Âdem ile tanımadığı adamlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Adamlar, Âdem’i zorla alıp götürmüş, onu korkutarak sorguya çekmişlerdir. Onların zorlamaya, baskıya başvurmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda Âdem çok korkmuş ve bir süre kendine gelememiştir.(**kazan-kaybet**).

MKG 18:

“... Kumsalda bekleyen yerliler koyunları paylaşmaya kalkıştılar. Âdem’le Al, koyunların karınlarındaki damgaları göstererek onların sahipli olduğunu belirttiler. Yerliler bundan pek hoşlanmasa da gençlerden çekindikleri için sürüyü hemen paylaşmaya cesaret edemediler...(Dayıoğlu, 2020d:69,70)”

Bu parçada, Âdem ile Al'ın yerliler ile yaşadıkları **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Yerliler, gençlerden çekindikleri için koyunları paylaşmaktan vazgeçmişlerdir (**kaçınma-geri çekilme**). Böylece Âdem'le Al, koyunları korumayı başarmış ve köylüler koyunları paylaşmamışlardır (**kazan-kaybet**).

MKG 19:

“... Kaptan Kosta, gemiye Guadeloupe'tan yüklenen varillerde ilaç üretiminde kullanılan kimyasal maddeler bulunduğunu sanıyordu. Ama yanılmıştı. Çünkü bu variller çok tehlikeli nükleer artıklarla doluydu. Kaptan, yaşamı boyunca ilk kez aldatılmıştı.

Bu olay üzerine zavallı adam tutuklandı. Gemiye el konuldu...(Dayıoğlu, 2020d:71)”

Burada kaptanın yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Kaptanın başkaları tarafından aldatılarak ona tehlikeli nükleer artıkları taşıtmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğunu gösterir. Bu durum, kaptanın tutuklanmasına neden olurken onu aldatanlar da varilleri istedikleri yere ulaştırmayı başaramamışlardır (**kaybet-kaybet**).

MKG 20:

“... Âdem'le Al büyük umutlarla New York'a daldılar...

... Evleri artık sokaklardaki kuytu köşelerdi.

Arada bir onlara sataşmaya yeltenen başka evsizler oluyorsa da iki genç hemen oradan uzaklaşıyordu. Başlarında onca dert varken bir de sokak kavgasına karışıp polise düşmek istemiyorlardı...(Dayıoğlu, 2020d:72,73)”

Âdem ile Al'ın evsizlerle yaşadığı **kişilerarası çatışmaya** değinen bu parçada, Âdem ile Al onlarla çatışmaktan kaçınmışlardır (**kaçınma-geri çekilme**). Oradan uzaklaşarak edindikleri yeri diğerlerine bırakmışlardır (**kazan-kaybet**).

MKG 21:

“... Ne var ki coşkuları kısa sürdü. Bir anda çevrelerini polis sardı. Bir solukluk süre içinde kendilerini polis arabasında buldular. Karakola vardıklarında hemen sorgu başladı.

Âdem’le Al öylesine büyük bir korkuya kapıldılar ki uzun süre dilleri tutuldu. Polislere tek söz söyleyemediler. Neden sonra kendilerini toparlayıp polislere her şeyi olduğu gibi anlattılar. Sonra da karakola neden getirildiklerini sordular.

Polis onlara iyi davrandı. Çünkü gençlerin ilk işleri olduğu belliydi...

Al’la Âdem’e videoda birçok suçlu gösterildi. Gençler, kendilerine şemsiye sattıran adamı kolayca tanıdılar...(Dayıoğlu, 2020d:74)”

Burada da Âdem ile Al’ın polislerle yaşadıkları **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Polisler onları önce **güç kullanma (zorlama)** stratejisiyle götürüp sorguya çekmişlerdir. Bu durum polislerin şüpheli kişileri yakalamasını sağlarken onların çok korkmasına neden olmuştur (**kazan-kaybet**).

Onların her şeyi olduğu gibi anlatmaları üzerine polis de onları dinleyerek gerçeği anlamaya çalışmış ve onlara iyi davranmıştır (**sorun çözme- iş birliği**). Böylece Âdem ile Al suçluyu göstererek polislere yardımcı olmuş, kendileri de suçlanmaktan kurtulmuşlardır (**kazan-kazan**).

MKG 22:

“... Asıl denekler de bu işe hiç de gönüllü değillerdi. Çoğu, Âdem ve Al gibi kimsesiz, işsiz, aç ve çaresiz insanlardı. Çeşitli yollardan kandırılarak bu çiftliğe getirilmişlerdi. Oradan kurtulmayı deneyenler olmuş ama hiçbiri başaramamıştı. Sonuçta yazgılarına boyun eğip direnmekten vazgeçmişlerdi...(Dayıoğlu, 2020d:77)”

Burada deneklerin yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Çeşitli yollardan kandırılarak çiftliğe getirilmeleri, kurtulmalarına müsaade edilmemesi **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğunu gösterir. Bunun sonucunda denekler, onlara boyun eğerek onların isteğine göre hareket etmek zorunda kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

MKG 23:

“... Çevreyi kirleten fabrikaları yasal gerekçelerle kapattırıyordu. Onun kararlarıyla pek çok büyük fabrikanın kapısına kilit vurulmuştu. Yargıç Melvin havayı, suyu, toprağı, kirleterek kazançlar elde eden iş adamlarının korku kaynağı olmuştu.

... Kendi çıkarları için doğayı ve insanları hiçe sayan fabrikatörler ayaklandılar. Çevre uzmanlarının ve Yargıç Melvin’in görüşlerini çürütmek için zıt yönde bir kampanya başlattılar.

Başta basın olmak üzere tüm iletişim araçları ikiye ayrıldı. Bunların bir bölümü fabrikatörlerin bir bölümü ise çevrecilerle Yargıç Melvin’in yanında yer aldı.

Böylece sonu gelmez tartışmalar başladı. İşte tam o günlerde birden Yargıç Melvin’in küçük kızı Sarah ortadan kayboldu. Yargıcın düşmanları Sarah’ı kaçırarak Brezilya’daki çiftliğe kapattılar...(Dayıoğlu, 2020d:79,80)”

Bu parçalarda Yargıç Melvin ile fabrikatörler arasında yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Yargıç Melvin, çevreyi korumak için onların fabrikalarını kapattırırken onlar da karşılık olarak Yargıç Melvin’in kızını kaçırmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda onlar fabrikalarını kaybederken yargıç da kızını kaybetmiştir (**kaybet-kaybet**).

Burada insanların fabrikalarla çevreyi kirletip doğaya zarar vermeleri, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, doğayı korumak yerine ona zarar vererek aslında kendilerine zarar vermektedirler.

MKG 24:

“... Yöneticiler, Sarah’a soru sormayı yasaklamışlardı. Üçü bahçede gezerken sürekli olarak gözlendiklerini sezinliyorlardı. Bu yüzden Sarah’la gereği gibi konuşma olanağı bulamıyorlardı.

... Bahçede gezerken belli bir sınıra kadar gidebiliyorlardı. Sınırı geçtiklerinde hemen karşılıklarına bir görevli çıkıyordu. Onları ana binaya geri gönderiyorlardı.

Oysa Âdem ile Al korunun derinliklerine dalmayı çok istiyorlardı. Amaçları kaçmak değildi. Çiftlikten kaçamayacaklarını görevliler her fırsatta söylüyorlardı...(Dayıoğlu, 2020d:82)”

Burada Sarah, Âdem ve Al'ın yöneticilerle yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Yöneticilerin yasaklar koymaları, onların rahatça dolaşmalarına izin vermemeleri, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda Sarah, Âdem ve Al rahat hareket edememişler, istedikleri gibi davranamamışlardır (**kazan-kaybet**).

MKG 25:

“... Ayak sesleri iyice yaklaşınca Sarah telefonu kapadı. Odaya giren doktor, onları masa başında görünce çok kızdı. Üçünü de odadan kovdu. İki gün sonra karnavala giden görevliler geri döndüler. Birkaç gün sonra da Âdem’le Al’a ilk iğneleri yapıldı. Gençler bitkinlikle yatağa düştüler...(Dayıoğlu, 2020d:84,85)”

Bu parçada da Sarah, Âdem ve Al'ın doktor ve görevliler ile yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Onlara kızıp bağırmaları, iğne yapmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda görevliler istediklerini yaparken onlar zarar görmüş, bitkin duruma düşmüşlerdir (**kazan-kaybet**).

MKG 26:

“...Chris, gerçekten de Âdem’in Türkiye’den kaçırılmasına yardım eden kişiydi. Ama bunu Arthurların baskısıyla yapmıştı.

O zamanlar Chris’in babası, Arthurların parasıyla yapılan kazılarda çalışıyordu. Kendisi de onların verdiği bursla arkeoloji öğrenimi görüyordu. Bu yüzden onlara bağımlıydı...(Dayıoğlu, 2020d:93)”

Burada, Chris ile Arthurlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Arthurların, Chris’i ve ailesini kendilerine bağımlı duruma getirmeleri ve Chris’e baskı kurup Âdem’i kaçırtmaları, onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda Chris, istemese de onların isteğini gerçekleştirmek zorunda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

MKG 27:

“... Âdem olayında yenik düşmeleri yetmiyor gibi Chris’in babasıyla da başları derde girmişti.

Genç adam biricik oğlunun Âdem'e kurulan tuzakta yem olarak kullanılmasına çok üzölmüştü. Hele Âdem yok olunca bu üzüntü dayanılmaz bir iç sızısına dönmüştü.

Bu duyguların etkisiyle tam da Arthurların gerçek kimliklerini dünyaya açıklayacakken bir cinayete kurban gitti. Eşi, kocasının Arthurlar tarafından öldüröldüğüne inanıyordu ama kendisine kimsenin inanmayacağını da biliyordu...(Dayıoğlu, 2020d:94,95)”

Chris'in babasıyla Arthurlar arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinen bu parçada, Arthurlar kimliklerinin açıklanmaması için Chris'in babasını öldürmüşlerdir (**güç kullanma-zorlama**). Chris'in babası öürken annesi, kocasını Arthurların öldürdöğünü bildiği halde onların gücünden dolayı bunu açıklayamamış ve Arthurlar hiç suçlanmadan kurtulmuşlardır (**kazan-kaybet**).

MKG 28:

“... Dünyanın en büyük tarihî eser kaçakçılığı örgütöyle gençlerin savaşı böylece başladı...”

Uzun yıllardır dünyanın tarih hazinelerini soyan Arthurlara savaş açmışlardı. Ama bu savaşın hangi meydanlarda, hangi silahlarla yapılacağını saptamak kolay değildi.

Gençler ilk atılımı yapmak için aylarca uygun zamanı ve uygun ortamı kolladılar. Sonunda bu fırsatı yakaladılar.

... Al, KAMA'dan elde ettiği bilgileri değerlendirerek soygunun yerini, zamanını, yöntemini saptadı...

... Bu olay Arthurlara indirilen ilk şamar oldu...

Gençler, soygun yöntemini iyi bildiklerinden hırsızlığı baltalarken fazla zorlanmıyorlardı.

Bu yolla birçok tarihî eser soygununu önlemeyi başardılar...

Zaten son aylarda örgüt belirgin bir tedirginlik içindeydi. Kazı alanlarından ve müzelerden yaptıkları soygunların üst öste başarısızlığa uğraması, onları kara kara düşündürmeye başlamıştı...

Gerçekten de üst üste gelen başarısızlıklar, örgüt üyelerini dayanılmaz biçimde tedirgin etmeye başlamıştı... Bu durum da örgütün gittikçe artan bir hızla çözülmesine neden oluyordu.

Gençler böylece amaçlarının birinci bölümünü gerçekleştirmiş oldular. Dünyaya dal budak salmış olan eski eser kaçakçılığı örgütü, teknesi delik koca transatlantik gibi yavaş yavaş batıyordu.

Al, KAMA'dan örgütün yeryüzüne dağılmış olan bürolarının birer birer kapanmakta olduğunu öğreniyordu. Gençler bu haberlerle öylesine mutlu oluyorlardı ki!..(Dayıoğlu, 2020d:100-118)”

Bu parçalarda, gençlerle Arthurlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Gençler, tarihî eser kaçakçılığı yapan Arthurlara karşı planlar kurarak onları tuzaklara düşürmüşlerdir (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda Arhurların kurdukları tarihî eser kaçakçılığı yok olmaya başlamış, örgütleri birer birer kapanmıştır. Böylece gençler de kaçakçılığı yok etmenin mutluluğunu yaşamışlardır (**kazan-kaybet**).

MKG 29:

“... Yoksul ülkelerde tarihî eser bilinci yoktu. Ayrıca kazılardan çıkan paha biçilmez eserleri korumayı da beceremiyorlardı. Bu koşullarda meydan soygunculara kalıyordu. Arthur örgütü bu düzenle yıllardır dünyayı soyuyordu...(Dayıoğlu, 2020d:103)”

Bu parçada Arthurlarla yaşanan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Değerli eserleri bulunduran ülkeler, yoksul olduklarından ve eserleri koruyamadıklarından Arthurlar oradaki eserleri kaçırmaktadırlar (**güç kullanma-zorlama**). Arthurlar eserleri elde ederken zayıf ülkeler onları kaybetmişlerdir (**kazan-kaybet**).

MKG 30:

“... Tam sandığı yeni gelenlere teslim edecekken pusudaki adamlar ileriye atıldılar. Silahlarını ötekilere doğrultarak sandığı kaptılar. Çevreye ateş ederek uzaklaşıp ormana daldılar.

... Bir süre sonra düzmece hırsızların peşine düşen adamlar, öfke içinde geri döndüler. Sandığı çalanlar ormanın derinliklerinde yok olmuşlardı...(Dayıoğlu, 2020d:105-106)”

Burada hırsızlarla onların peşine düşen adamlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Hırsızlar sandığı çalıp ormanın derinliklerine kaçmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Onların peşine düşen adamlar ise onları yakalayamadan geri dönmüşlerdir (**kazan-kaybet**).

MKG 31:

“... Telefondaki gizemli kişinin heykellerle ilgili bilgi vereceğini söylemesi, başkanı çok heyecanlandırdı.

Telefondaki adam, başkanın içinde bulunduğu ruhsal durumu biliyordu. Heykelleri bulana uygun bir ödül vermeyi düşünüp düşünmediğini sordu.

Başkan bu soruyu coşkuyla yanıtladı: ‘Bu heykeller uğruna varımı yoğumu vermeye hazırım.’

Ama onun da bir koşulu vardı. Çalınan heykeller gerçekten kendisine teslim edilirse halka bu paha biçilmez ata yadigârlarının devlet gücüyle ele geçirildiği söylenecekti.

Telefondaki adam onun bu koşulunu hiç düşünmeden kabul etti. Başkanın halkına karşı güçlü görünmek istemesi doğaldı. Ayrıca bu yolla hem başkanın hem de ulusun onuru korunmuş olacaktı...(Dayıoğlu, 2020d:108)”

Bu parçada, telefondaki adam ile başkan arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Başkan, telefondaki adama ödül vereceğini kabul ederken telefondaki adam da çalınan heykellerin devlet gücüyle ele geçirildiğinin söylenmesini kabul etmektedir. Her iki tarafın bir şeyler vererek ortak bir çözüm bulmaları **uzlaşma (problemi görme)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Böylece her iki tarafın da memnun olduğu bir sonuca varılmıştır (**kazan-kaybet**).

MKG 32:

“... Telefondaki adam, başkana banka numarasını bildirdi. Para hesaba geçer geçmez eserlerin teslim edileceğini söyledi.

Başkan bu uygulamadan biraz kuşkulandı. Bir süre düşünceğini belirterek işi ertesi gün bitirme önerisinde bulundu...

...Başkan her türlü yolu deneyerek KAMA'yla ilgili bilgi edinmeye çalıştı. Ama KAMA'nın kim olduğunu bilen yoktu.

İster istemez telefondaki adama inanmak zorundaydı. O da böyle yaptı. İsviçre'deki hesaba yüklü bir para ödülü aktardı...(Dayıoğlu, 2020d:108)"

Burada başkanın, telefondaki adamın hesabına parayı yatırıp yatırmama konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Hem eserlere ulaşmak istemekte (**yaklaşma**) hem de telefondaki adamdan kuşkulandığı için bundan kaçınmaktadır (**kaçınma**). İnanmaktan başka çaresinin olmadığını düşünerek hesaba para yatırmayı tercih etmiştir.

MKG 33:

"... Korsan motorun kış tarafında iriyarı iki balıkadam belirdi. Kıvılcım gibi atlayarak devlete ait motora geçtiler. Bir anda ortalık karıştı. Bu karışıklık kısa sürdü.

Balıkadamlardan biri, kucağında uzun bir sandıkla güverteye fırladı. Aynı anda kendini denize attı. Öteki de onu izledi.

Devlet motorundaki güvenlik görevlileri, balıkadamların ardından kurşun yağdırdıysa da hırsızlar karanlık sulara dalıp yok olmuşlardı...(Dayıoğlu, 2020d:114)"

Balık adamlarla güvenlik görevlileri arasında yer alan **kişiler arası çatışmanın** bulunduğu bu parçada, balık adamlar sandığı çalarak sulara dalıp yok olmuşlardır (**güç kullanma-zorlama**). Balık adamlar, kaybolmayı başarırken güvenlik görevlileri onlara ulaşamamıştır (**kazan-kaybet**).

MKG 34:

"... Krala telefonla bağlanınca ödül altınlarını İsviçre'deki hesaba gönderirse totemin yerini bildireceğini söyledi.

Kral altınların yarısını göndermeyi kabul etti. Öteki yarısını da totemi ele geçirdikten sonra verecekti. Chris bu öneriyi uygun buldu...(Dayıoğlu, 2020d:115)"

Burada Kral ile Chris arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kral totemi isterken Chris bunun karşılığında altın ister. Kralın altınların yarısını şimdi yarısını şimdi diğer yarısını totemi aldıktan sonra verme fikrini her ikisi de kabul eder (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece Chris altınlara kavuşurken Kral totemi elde eder (**kazan-kazan**).

MKG 35:

“... Gerçekten de gün batarken gökyüzünde kara bulutlar belirdi. Çok geçmeden hava patladı.

Midos Koyu derindi. Küçük tekneler fırtınada demir tarayabilirdi. Bu yüzden hemen tümü oradan kaçıştılar...(Dayıoğlu, 2020d:130)”

Bu parçada **kişilerin doğayla çatışmasına** yer verilmiştir. Hava şartlarının, fırtınanın tekneçileri zor durumda bıraktığına değinilmiştir.

MKG 36:

“... Âdem, soluk soluğa koştuğu bilinmez, hayatına mal olabileceğini biliyordu. Ama yıllardır içini kemiren bu tutkuyla yaşamak da kolay değildi onun için.

Ne pahasına olursa olsun bu tedirginlikten kurtulup dinginliğe kavuşmaya kararlıydı.

Ayrıca, efsanevi Midos Kral Mezarları Tüneli’ni bularak ülkesine ve insanlığa hizmet edeceğine yürekten inanıyordu. Bu inanç ona her şeyi göze alma gücü veriyordu...(Dayıoğlu, 2020d:131)”

Burada Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Âdem, tutkusunun peşinden gitmek istemekle (**yaklaşma**) birlikte hayatına mal olabileceği endişesi de taşımaktadır (**kaçınma**). İnsanlığa hizmet edeceği inancının da etkisiyle tutkusunun peşinden gitmeyi tercih etmiştir.

MKG 37:

“... Kaya yüzey kazındıkça çivi yazısına benzer kabartmalar da ortaya çıktı. Âdem işte o zaman bir soluk aldı...”

Şimdi bir yol ayrımımdaydı. Yarıktan geçip Midosların gizemli dünyasına mı dalmalıydı? Yoksa geri dönüp bu işi arkadaşlarıyla birlikte mi yapmalıydı?

Karar vermekte gecikmedi. Yirmi yıldır kurduğu bu düşü, hangi koşul altında olsun kendisi gerçekleştirecekti...(Dayıoğlu, 2020d:136)”

Burada da Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Midosların gizemli dünyasına dalmakla arkadaşların yanına dönme isteği (**yaklaşma-yaklaşma**) arasında yaşadığı kararsızlığını, düşünüy gerçekleştirmek uğruna Midosların gizemli dünyasına dalmayı tercih ederek gidermiştir.

MKG 38:

“... Kral lahitlerinin yanında, bir de mermerden yapılmış kabartmalı, bezekli, süslü sandıklar vardı.

Âdem önce bunlara dokunmaya çekindi. Sonra merakı ağır bastı. Aletlerini çıkararak sandıklardan birini açmaya girişti ama bu pek kolay bir iş değildi...

Âdem olabildiğince az zarar vererek bin bir zorlukla sandığın birini açtı...(Dayıoğlu, 2020d:139)”

Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer veren bu parçada da, Âdem sandıkları açmak istemekle (**yaklaşma**) birlikte bundan çekinmektedir de (**kaçınma**). Merakının etkisiyle sandıkları açmayı tercih etmiştir.

MKG 39:

“... Âdem çantasındaki ip ve kancalarla tabana inip karşı kıyıya tırmanarak çukuru geçti.

Tünelin derinliklerine doğru yürürken içinden andaç sandıklarından birini daha açmak geldi. Ama içindekilere zarar verebileceğini düşününce bunu yapmaya eli varmadı...(Dayıoğlu, 2020d:140)”

Burada da Âdem’in **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer almaktadır. Başka bir sandık açmak istemekle (**yaklaşma**) bundan endişe de duymaktadır (**kaçınma**). Zarar verebileceği düşüncesiyle sandığı açmamayı tercih etmiştir.

MKG 40:

“... Arthurlar, bu mektubu birçok kez okudular. Günlerce kuşkular içinde kıvrandılar...

Mektubu yazan kişi, onların gerçek kimliğini biliyordu. Bu apaçık ortadaydı. Ama iş birliği uğruna böyle birinin eline kimliklerini belgeleyen bilgiler vermek de aptallık olacaktı. İşin ucunda uluslar arası bir rezaletin başkişileri durumuna düşmek de vardı.

Karıkoca sonunda benliklerine işlemiş olan açgözlülük ve soygunculuk aşkına yenik düşüler. Gençlerle iletişim kurdular ve çok geçmeden yıldırım hızıyla Türkiye'nin yolunu tuttular...(Dayıoğlu, 2020d:147)”

Bu parçada Arthurların **kendileriyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Gençlere inanmak istemekle (**yaklaşma**) birlikte bunun tehlikeli olabileceğini (**kaçınma**) düşünerek yaşadıkları kararsızlığı, açgözlülük ve soygunculuk aşkının etkisiyle gençlerin isteğini gerçekleştirilmeyi tercih ederek sonlandırmışlardır.

MKG 41:

“... Konuklar Siyamalı bilginin çevresini alarak kırk birinci odanın gizinin çözülmesini istediler.

Bunu Siyamalı arkeolog da çok istiyordu. Ama kırk birinci odadaki gizin uluorta herkes tarafında öğrenilmesini doğru bulmuyordu.

Bu yüzden işi zora koşuyordu. Gelgelelim çevresinde bulunan seçkin topluluğun baskısına direnemedi.

Kırk birinci kapının yüzeyindeki yazıları çözmeye girişti...(Dayıoğlu, 2020d:159)”

Bu parçada Siyamalı arkeoloğun kırk birinci odanın gizeminden dolayı konuklarla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer almaktadır. Konuklar, kırk birinci odanın gizemini çözmesi için diretince Siyamalı arkeolog daha fazla dayanamayarak gizemi çözmeyi kabul etmiştir (**uyuma-verme**). Böylece konukların isteği yönde hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

b. “Midos Kartalının Gözleri” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Midos Kartalının Gözleri” kitabından çatışmaların yer aldığı 41 örnek incelenmiştir. 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34 ve 41. örneklerde kişiler arası çatışma; 4, 5, 6, 32, 36, 37, 38, 39 ve 40. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 1, 3, 12, 14, 23 ve 35. örneklerde kişi-doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 22. Midos Kartalı'nın Gözleri Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
41	28	9	0	6	43

c. “Midos Kartalının Gözleri” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Midos Kartalı'nın Gözleri” kitabında incelenen 41 örnekte 28'inde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 29 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 11, 12, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 ve 33. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 10, 18 ve 20. örneklerinde geri çekilme (kaçınma); 7, 8, 13, 15, 16 ve 41. örneklerinde uyma (verme); 2, 9, 31 ve 34. örneklerinde uzlaşma (problemi görme); 21. örneğinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 23. *Midos Kartalı'nın Gözleri Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
15	3	6	4	1	29

d. “Midos Kartalı'nın Gözleri” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Midos Kartalı'nın Gözleri” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 29'u sonuçlanmıştır. Bunların 7, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 33 ve 41. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 12, 19 ve 23. örneklerinde kaybet-kaybet; 2, 9, 21, 31 ve 34. örneklerinde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 24. *Midos Kartalı'nın Gözleri Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
21	3	5	29

4.9. “Ölümsüz Ece” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri
Dokuzuncu Alt Problem: a. “Ölümsüz Ece” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Hitit prensesi Ece'nin babası, gelecekte insanoğlunun durumunun ne olacağını çok merak etmektedir. Kralın ruhu ölümsüleştirilemeyeceği için kızı Ece'nin ruhunun üç bin yıl ölümsüzleştirilmesini talep eder. Bu üç bin yıl sonunda babasının ruhuyla

buluşacak ve insanoğlunun gelişimi hakkında ona bilgi verecektir. Hitit prensesi Ece, üç bin yıl boyunca tekrar tekrar dünyaya gelir. İnsanlığın uygarlık gelişimine tanıklık eder. Bu süreçte birçok ülkede bulunur, birçok uygarlıkla hareket, ünlü bilim adamlarıyla, düşünürlerle, krallarla tanışır. Bu farklı yaşamlarında; Yunanistan, Mısır, Roma, Maya, Orta Asya gibi pek çok ülkede hayatını sürdürmeye çalışırken bu ülkeler ve o dönemdeki inançlar, kültürler hakkında birçok bilgi verir. Thales, Herodot, Demokrit, Sokrates, Aristoteles, Diyojen, Büyük İskender, Arşimet, İbni Sina, Nasrettin Hoca gibi bilim adamları ve düşünürlerle ilgili birçok bilgiye de yer verir. Çocuklara, tarihin önemli olaylarını ve tarihte iz bırakan kişileri, fantastik bir kurguyla vermeye çalışan kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

ÖE (Ölümsüz Ece) 1:

“... Çoban Ece, boşluğa bakarak konuşmasını sürdürdü:

‘Ben Kral Gudin’in kızı küçük Ece’yim. Ama bana kimse inanmıyor. Adımı deliye çıkardılar. Sen Ece filan değilsin. Cinlere karışmış, kaçığın birisin diyorlar.’

‘Babam birçok hocaya okuttu. Doktora bile götürdü. Hatta aklım başıma gelsin diye bahçedeki erik ağacına bağladı. Saatlerce geldi gitti kamçıladi. Ama hiçbirinin yararı olmadı. Olamaz da. Çünkü ben üç bin yıl önce bu topraklarda yaşamış, gerçek bir prensesim. Bunu hiçbir güç değiştiremez. Dediklerime bir inansalar!..’

‘Ne var ki köyümüz inanmak şöyle dursun giderek beni göz dikenini edinmeye başladı. Herkesin maskarası oldum. Çoluk çocuk peşime takılıp deli kız, deli Ece diye eğlenmeye başladılar. Ben de onları taşıyarak çevremden uzaklaştırmak zorunda kalıyordum. Sonunda babam, beni köyden uzaklaştırmak için dağlara çobanlığa saldı...’

Çoban kız sustu...(Dayıoğlu, 2020e:13,14)’

Burada Ece’nin kendisini üç bin yıllık prenses olduğunu iddia ederek farklı şeyler söylemesinden dolayı babasıyla yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Babası, akli başına gelsin diye hocaya ve doktora götürmekle birlikte onu erik ağacına bağlayarak kamçılması **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandığını gösterir. Fakat babasının bu yöntemi Ece’nin söylediklerinden vazgeçmesini sağlayamamış, Ece inandıklarını söylemeye devam etmiştir (**kazan-kaybet**).

Ayrıca, Ece'nin köylü tarafından dışlanıp deli diye alay edilmesi de **kişi-toplum çatışmasını** gösterir. Ece, köylüyü taşıyarak uzak tutmaya çalışsa da onların diline düşmesi üzerine babası, onu çobanlığa göndererek köyden uzak tutmaya çalışmıştır.

ÖE 2:

“... Bayan Kazıbilimci sevecenlikle kadının sırtındaki çocuğu okşadı.

‘...Sadece Çoban Ece’yi soracaktım. Onu tanıyor musun?’

Genç kadın gülümseyerek yanıtladı:

‘Elbette tanıyorum...’

Bayan Kazıbilimci. ‘Ne zamandır bu durumda?’ diye sordu.

‘Oldum olası böyle ya! Küçükken kaçıklığı bu denli belirgin değildi. Son birkaç yıldır iyice sapıttı. Köylünün maskarası oldu. Tövbe, tövbe ya, anası buna gebeyken taa şuradaki yıkıntılara çişini etmiş. Hocalar, bu kalıntıların tekinsiz olduğunu söylerler. İyi saatte olsunlar, anasını çarpacağına karnındaki bebeği çarptı anlaşılın.’

...(Dayıoğlu, 2020e:15,16)”

Bu parçada Ece'nin köylünün maskarası olması, iyi saatte olsunların çarptığına inanılarak Ece'ye o gözle bakılması **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Ece, toplumun bakışı ve inancı karşısında dışlanarak zor durumda bırakılmıştır.

ÖE 3:

“... Bayan Kazıbilimci, Ece’yi kafasından silip atmak istiyordu. Ama başaramıyordu... Çoban Ece de acaba o tür bir kaçık mıydı? Yoksa ruhu üç bin yıl ölümsüz kılınmış gerçek bir prenses miydi?

Bir ara, bu sorulardan tedirgin olmaya başladı. Durumu arkadaşlarına açmayı düşündü. Onların görüşlerinin ilk olasılığa yatkın olacağını sezinliyordu. Belki de kendisini düş kurmakla suçlayacaklardı. Bu nedenle susmayı yeğledi...(Dayıoğlu, 2020e:16,17)”

Bu parçada Bayan Kazıbilimci'nin Ece'nin durumunu arkadaşlarını açıp açmama konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Hem durumu

arkadaşlarına açmak istemekte **(yaklaşma)** hem de bundan tedirgin olmaktadır **(kaçınma)**. Arkadaşlarının kendisi düş kurmakla suçlayacakları düşündüğünden durumu onlara açmamayı tercih etmiştir.

ÖE 4:

“... Böylece aylar geçti. Bayan Kazıbilimci, çoban Ece’yi merak etmeye başladı... Anadolu’da kazı yapan dostlarına mektup yazmayı düşündü. Ama onlara gerçeği açıklayamazdı. Elindeki kanıtlar hâlâ yetersizdi... Öteki kazıbilimcilerin olaya karışması belki de konuyu saptırıp soysuzlaştırabilirdi.

Bu olasılıkları uzun süre düşündükten sonra olumlu bir çözüm yolu buldu. Anadolu’da yaşayan çok değerli bir gazeteci dostu vardı. O, kendisine yardım edebilirdi...(Dayıoğlu, 2020e:23,24)”

Burada Bayan Kazıbilimci’nin **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Ece’yi kazıbilimci arkadaşlarına sormayı istemekle **(yaklaşma)** beraber onlara gerçeği açıklayamayacağını da düşünerek bundan kaçınmaktadır **(kaçınma)**. Sonunda arkadaşlarına sormamayı tercih ederek gazeteci arkadaşıyla görüşmeyi düşünmüştür.

ÖE 5:

“... Bayan Kazıbilimci, varıp onun yanına oturdu.

‘Bak yavrum, beni iyi dinle! Sen aslında çok akıllı bir kızsın. Biliyorum zihnin, belleğin karmakarışık. Geçmişle bugün arasında çırpınıp durmaktasın. Ama bu durumu uluorta açığa vurman doğru değil. Özellikle yabancıların yanında geçmişten söz etmemeye özen göstermelisin...’

Ece’nin coşkusu sönmüş, kaşları çatılmıştı.

‘Susmak elimde değil ki! İçimdekileri, sürekli olarak anlatmak istiyorum. Bu isteği engellemek çok zor.’

Bayan Kazıbilimci üstelemenin anlamsız olduğunu görünce Ece’nin suyuna gitti.

‘Öyleyse biz de zorunlu olmadıkça yabancılarla görüşmeyiz.’

Ece bu çözüm yolunu pek beğendi.

‘Yabancılarla görüşmeyiz...’ diye mırıldanarak varıp yatağına sokuldu...(Dayıoğlu, 2020e:35)”

Burada Bayan Kazıbilimci ile Ece arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bayan Kazıbilimci, Ece’ye yabancıların yanında geçmişle ilgili konuşmamasını isterken Ece, konuşmadan duramadığını belirtir. Bunun üzerine zorunlu olmadıkça yabancılarla görüşmeme kararına varırlar (**uzlaşma- problemi görme**). Bu karardan ikisi de memnun olmuştur (**kazan-kazan**).

ÖE 6:

“... Birden Ece, anasından yana döndü.

‘Sen, beni dünyaya getireli kaç yıl oldu?’ diye sordu.

Ana, bu tepeden inme soru karşısında iyice bocaladı. Çünkü kızının doğum tarihini, kesin olarak bilmiyordu. Ece, onun kem kümü karşısında öfkeye kapıldı. Bakışları sertleşti. Dişlerini gıcırdatarak kendi kendine bir şeyler mırıldanmaya başladı. İşte zaman Bayan Kazıbilimci söze karışma gereksinimi duydu.

‘Doğum tarihin nüfus kâğıdında yazılı. İstersen bakayım.’ dedi. Ana kızının sert tutumu karşısında korkuya kapılmıştı. Hemen ileriye atıldı:

‘Durun hele, beni bir yolcu edin de sonra bakarsınız nüfus kâğıdına.’ diyerek kapıya yürüdü. Soluğu merdiven başında aldı. Bayan Kazıbilimci peşinden sofaya çıktığında o sokak kapısına ulaşmıştı bile...’

...(Dayıoğlu, 2020e:36, 37)”

Burada Ece ile annesi arasında, Ece’nin doğum tarihinden dolayı çıkan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Annesi, Ece’nin sert bakışlarından korkarak oradan gitmeyi tercih etmiştir (**kaçınma-geri çekilme**). Annesi, doğum tarihini hatırlayamayarak kızıyla yüzlememiş, Ece ise annesine üstün gelmiş ve doğum tarihine bakmanın başka yolunu bulmuştur (**kazan-kaybet**).

ÖE 7:

“...Ana, evine varıncaya dek köylülerce pek çok kez yolu kesildi. Meraklı kişiler, önüne çıkıp ‘Ece kız iyi mi? Ece kızın aklı başına gelmiş mi?’ diye soruyorlardı.

Ana herkese, ‘Kızım iyileşmiş.’ yanıtını veriyordu. Kimileri, onun bu sözlerine gülüp geçiyorlardı. Kimileri, ‘İyiye neden insan içine çıkmıyor?’ diye ananın üstüne varıyorlardı. Kadıncağız evine canını zor attı. Köylülere, ‘Kızım iyi.’ demişti ama inanarak dememişti bu sözleri. Henüz kesin bir yargıya varmamıştı. Bu nedenle köylülerin öteki sorularını yanıtlamaktan kaçınmıştı...(Dayıoğlu, 2020e:37)”

Bu parçada ananın köylü ile yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Ana, evine canını zor atmakla beraber köylülerin bazı sorularına cevap vermekten de kaçınmıştır (**kaçınma-geri çekilme**). Köylü istediği gibi düşünürken ana, köylüyü ikna edecek cevaplar verememiştir (**kazan-kaybet**).

ÖE 8:

“... O çağlarda, güçlüler güçsüzleri tutsak edip köle olarak işe koşuyorlardı...(Dayıoğlu, 2020e:41)”

Burada güçlüler ile güçsüzler arasındaki **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Güçlülerin güçsüzleri tutsak edip köle olarak çalıştırmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğunu gösterir. Bunun sonucunda güçlüler, işlerini yaptırırken güçsüzler, köle olarak kullanılmıştır (**kazan-kaybet**).

ÖE 9:

“... Kral kıtlık yılları için elde edilen buğdayın, bir bölüğünün ulusal azık ambarına ayrılmasını isterdi. Ülkenin dört bir yanından getirilen ‘kıtlık payı’ buğdaylar, ulusal azıklıktaki küplere doldurulurdu. Kıtlık yılları gelip çatınca buğdaylar, azar azar halka dağıtılırdı...(Dayıoğlu, 2020e:50)”

Bu parçada insanların kıtlıkla mücadelesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kıtlık yıllarının yaşanacağı öngörülerek tedbirler alınmış, böylece o yıllarda sıkıntı yaşamaktan kendilerini kurtarmışlardır.

ÖE 10:

“... Kral Gudin bir süre düşündü. Sonra, ‘İnsanlığın gelecekte yapacağı aşamaları, elde edeceği başarıları öğrenmek beni çok mutlu kılacak.’ dedi.

Biliciler, günlerce ulu tapınağın belgeliğine kapandılar... Ölümsüz kılınacak ruh, bazı özel yöntemlerle gizemli aşamalardan geçmek zorundaydı.

Biliciler, bu bilgiyi temin edindiler... İlk sözü başbilici aldı.

‘Sevgili kralımız, ülkemize pek çok hizmette bulunmuştur. İyi yürekli, insancıl, barışsever, bilgin ve sanatçı dostudur...’

‘Kendisinin isteği üzerine, atalarımızdan kalma tılsımlı tabletlerin gizlerini çözdük... İşe girişmeden önce burada bulunanların onayını almak zorundayız. Bu da atalar buyruğudur. Çünkü kralımızın ruhunu ölümsüz kılabilmek için kendisini, sağlıklı ve güçlüyken öldürmemiz gerekiyor.’

Başbilicinin bu sözleri üzerine toplantıda bulunan herkes ürkü içinde yerinden fırladı. Kralın en büyük oğlu olan askerbaşı ileriye atıldı.

‘Ülkemizde bugüne değin tek bir kral öldürülmemiştir. Bu eylem tanrıların buyruklarına ve geleneklerimize aykırıdır. Ben uyum göstersem bile askerlerim buna izin vermez.’ dedi.

Başbilici, ‘Elbette.’ dedi. ‘Kralımızın öldürülmesine hiç kimse izin vermez...’

... Bir süre salona ölüm sessizliği çöktü. Neden sonra kral konuşmaya başladı:

‘Ülkemi ve ulusumu, özümden daha çok seviyorum. Ruhumun ölümsüzleşmesini, tüm benliğimle istememe karşın, bu girişimden vazgeçiyorum.’

Başbilici, ‘Sevgili kralımız, sizden bu tür bir davranış bekliyorduk. Teşekkür ederiz...’

...(Dayıoğlu, 2020e:53-55)”

Burada, Kral Gudin’in ruhunun ölümsüz kılınması için kendisinin sağlıklı ve güçlüyken öldürülmesi gerektiği üzerine yaşanan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kral Gudin’in öldürülmesi fikri tartışılıp konuşulmuş ve bunun uygun olmayacağı görüşünde karar kılınmıştır. Kral Gudin de bunun ülkesi ve halkı için doğru olmayacağını düşünerek isteğinden vazgeçmiştir (**uzlaşma-problemi görme**). Kral Gudin, ülkesini ve halkını sevdiğinden diğerleri de kralı sevdiğinden bu karardan memnun olmuşlardır (**kazan-kazan**).

Burada kralın **kendisiyle yaşadığı çatışma** da yer almaktadır. Ruhunun ölümsüzleşmesini istemekle (**yaklaşma**) birlikte ülkesini ve ulusunu sevdiğinden

onlarla beraber olmayı da istemektedir (**yaklaşma**). Ülkesini tercih ederek ruhunun ölümsüzleştirilmesinden vazgeçmiştir.

ÖE 11:

“... Başbılıci sözlerini bitirir bitirmez birden küçük Ece ayağa kalktı.

‘Ben ruhumun üç bin yıl ölümsüz kılınmasını yürekten istiyorum. İnsanlığın geleceğini, sevgili babam gibi ben de çok merak ediyorum. Ayrıca üç bin yıl sonra babamın ruhuyla buluşmak, bana ölçüsüz mutluluk verecek.’ dedi.

Ece konuşurken annesi, babası, ağabeyleri, ablaları şaşkınlık ve ürkü içinde ona bakıyorlardı. Ama başbılıci onların konuya karışmalarına fırsat vermedi.

‘Sevgili Ece’imiz, ruhunuzun ölümsüz kılınmasını yürekten istediğinize inanıyorum. Hatta bunu babanızdan daha çok istediğinizi sezinliyorum. Kralımız izin verirse bu işe girişebiliriz.’

Kral Gudin’in yüzü acı ile kasılmıştı... Ağlamaklı bir sesle görüşünü bildirdi.

‘Sevgili kızım, benim ölümsüzleşme isteğim, senin canına kıyacak kadar önemli değil... Sana nasıl kıyarım? Vazgeç bu istekten.’

Küçük Ece kararlıydı.

‘Sevgili babacığım, beni ancak siz anlayabilirsiniz... Bana engel olmamanızı diliyorum.’

Salonu yine derin bir sessizlik kapladı. Kral bir süre düşündü. Sonra kekeleyerek şunları söyledi:

‘Şu anda çok zor durumdayım. Ben ki karıncayı bile incitmeye kıyamam! Sevgili yavrumu göz göre göre ölümün kucağına nasıl atacağım? Öte yandan Ece’min dileğini yerine getirmemek de beni tedirgin edecek.’

Bu sırada Ece söz istedi.

‘Değerli babacığım, üç bin yıl sonra sizinle buluşmak üzere sizden ayrılacağımı anımsatırım.’

Kral Gudin acı acı gülümsedi.

‘Bu buluşma, gerçekten mutlu bir olay olacak ama yine de evet demeye dilim varmıyor. Öncelikle biliciler, tüm güçlerini değerlendirerek senin doğal yaşam süreni öğrenmeye çalışsınlar. Bu bilinirse hiç olmazsa gerçek ölümüne yakın bir zamanda ölümsüzleştirilsin.’ dedi...(Dayıoğlu, 2020e:56,57)”

Bu parçalarda Ece’nin ruhunun üç bin yıl ölümsüzleştirilmesi nedeniyle yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Ece’nin ruhunun ölümsüzleştirilmesi için sağlıklıyken öldürülmesi gerekmektedir. Ece’nin ruhu ölümsüzleştirildikten üç bin yıl sonra babasının ruhuyla buluşma imkânı olacak ve üç bin yıl boyunca yaşananları babasına anlatma fırsatı olacaktır. Ece, bunu çok istemesine rağmen kızının öldürülmesine babasının gönlü rıza olmaz. Bunun için yaşanan kişiler arası çatışmada, Ece ve babası görüşlerini bildirir ve Ece’nin yaşamından vazgeçilerek onun ruhunun ölümsüzleştirilmesi üzerine ortak karar alırlar (**uzlaşma-problemi görme**). Bunun sonucunda Ece, istediği ölümsüz ruha sahip olma imkânı elde ederken babası Kral Gudin de üç bin yıl sonra kızının ruhuyla buluşarak olanları öğrenme imkânına sahip olacaktır (**kazan-kazan**).

Burada ayrıca Kral Gudin’in **kendisiyle yaşadığı çatışma** da bulunmaktadır. Kral Gudin, kızının ruhunun ölümsüzleştirilmesi isteğini kabul etmek istemekle (**yaklaşma**) birlikte bunun için kızının sağlıklıyken öldürülmesine ise gönlü razı olmamaktadır (**kaçınma**). Kızı Ece’nin ruhunun ölümsüzleştirilmesi dileğini gerçekleştirmek için onun öldürülmesini kabul etmiştir.

ÖE 12:

“... Gazetecilerin sorularıyla Ece’nin belleğini bulandırmalarından korkuyordu. Kızın olabildiğince kendi kendisiyle baş başa kalmasına özen gösteriyordu. Böylelikle belleğinin daha kolay aydınlanacağını düşünüyordu. Bu tutumu yüzünden gazetecilerin, TV ve radyo yapımcılarının eleştirilerine uğruyordu. Hatta bazı öfkeli gazeteciler, kendisine apaçık çıkışıyorlardı. Ama Bayan Kazıbilimci onlara kızmıyordu. Davranışlarını görev bilinci olarak yorumluyordu. Bu yüzden tümünü de hoşgörüyü karşılıyordu.

‘Günü gelince Ece’yi karşınıza çıkaracağım. Ona istediğiniz soruyu soracaksınız.’ diyerek öfkelerini yatıştırıyordu...(Dayıoğlu, 2020e:65)”

Bu parçada, Bayan Kazıbilimci ile gazeteciler arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Gazetecilerin Ece'yi görme isteklerini, Bayan Kazıbilimci Ece'nin belleğinin bulanmaması için hemen gerçekleştirmez. Şimdi değil de günü geldiğinde onların isteğini gerçekleştireceğini söyleyince gazeteciler yatıştır ve bu fikre uyarlar (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece Bayan Kazıbilimci Ece'yi gazetecilerin karşısına hemen çıkarmak zorunda kalmamış, gazeteciler de günü geldiğinde Ece ile görüşeceklerini bildiklerinden öfkelerinden kurtulmuşlardır (**kazan-kazan**).

ÖE 13:

“... Birden itişip kakışmanın etkisiyle yol kıyısında duran mermer sütunlardan biri yerinden oynadı. Ne oluyor, demeye kalmadan gazetecilerin üstüne devrildi...”

Sütunun devrilmesine, bir küme bencil gazeteciyle fotoğrafçı neden olmuştu. TV’de olayı izleyenler onları kınıyordu... Dünya ulusların kınaması, bu kez suçlamaya dönüştü...

Giderek bu suçlamalar, uluslar arası bir sürtüşmeye dönüştü. Bu aşamada çok ilginç bir gelişme oldu. Ülkeleri adına kazı izleme görevi üstlenen gazeteciler, fotoğrafçılar, radyo ve televizyon yapımcıları, kendi aralarında bir toplantı düzenlediler. Öncelikle olaya neden olan kesim, ötekilerden özür diledi. Hep birlikte, bir daha birbirlerini atlatmak, yalanlamak, tökezlemek gibi davranışlardan kaçınacaklarına ant içtiler. Kazı sırasında her konuda birbirleriyle iş birliği yapmaya, birbirleriyle yardımlaşmaya karar verdiler. Bu görüşleri ve kararları yazıya geçirip birer birer imzaladılar.

Birbirlerine düşman ulusların haber görevlileri bile bu sözleşmeden sonra yan yana, omuz omuza çalışmaya başladılar.

Haber görevlileri arasında gerçekleşen bu olumlu örgütlenme, ülke başkanlarının dikkatini çekti. Onlar da aralarında anlaşarak güçlü bir haber uydusu oluşturmaya karar verdiler...(Dayıoğlu, 2020e:69,70)”

Bu parçalarda, gazeteciler arasında yaşanan tatsız bir olayın sebep olduğu **kişiler arası çatışmalar** yer almaktadır. Gazetecilerin bir araya gelip sorunu tartışmaları, olaya sebep olanların özür dilemesi ve iş birliğiyle hareket edilmesi **sorun çözme (iş birliği)**

stratejisini uyguladıklarını gösterir. Bunun sonucunda herkesin kabul ettiği kararlar alınıp imzalanmıştır (**kazan-kazan**).

Gazetecilerin yaşadığı tatsız olay, ülkeler arasında da **kişiler arası çatışmalara** neden olmuştur. Ülkeler, öncelikle birbirlerini kınayıp suçlamalarda bulunmuşlardır (**güç kullanma-zorlama**). Gazetecilerin iş birliği içerisinde hareket etmeleri üzerine onlar da kendi aralarında anlaşmaya varmıştır (**sorun çözme- iş birliği**). Bunun sonucunda tüm ülkelerin yararlanabileceği ortak bir haber uydusu oluşturmuşlardır (**kazan-kazan**).

ÖE 14:

“... Güneşin batmasıyla ortaya çıkan serinlik, giderek ayaza dönüşüyordu. Derin bir suskunluk içinde kazıyı izlemekte olan Ece, bir süre sonra titremeye başladı. Bayan Kazıbilimci dayanamadı. Kolunu omzuna doladı.

‘Gel yavrum, hasta olacaksın. Evimize gidelim...’

Ece diremedi. Yorgun argın eve yollandılar...(Dayıoğlu, 2020e:80)”

Güneşin batmasıyla çıkan serinliğin ve ayazın etkisiyle Ece’nin tir titremesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları karşısında kişiler, zor durumda kalabilmektedir.

ÖE 15:

“...Bayan Kazıbilimci, bir süre onu kaygıyla uzaktan gözledi. Sonra yavaş yavaş Ece’ye doğru yürüdü. Aralarında birkaç adım uzaklık kalana dek ilerledi. Sonra durdu. Beklemeye başladı. Bu sırada içini saran kuşkular, korkuya dönüştü: ‘Acaba Ece ölmüş müydü? Öyle olsa, yere yığılkalırdı. Yoksa babasının ruhuyla mı buluşmuştu?’

Bu olasılıklar, hızla gelip geçti kafasından. Ne yapacağını kestiremiyordu...

Bayan Kazıbilimci, her şeyi altüst edecek nitelikte bir davranışta bulunmak istemiyordu. Bu nedenle geri dönüp beklemeye karar verdi...(Dayıoğlu, 2020e:83)”

Burada Bayan Kazıbilimci’nin **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Ece’nin yanına gitmek istemekle (**yaklaşma**) beraber kalması gerektiği (**kaçınma**) arasında yaşadığı kararsızlığı, gitmeyip beklemeye karar vererek gidermiştir.

ÖE 16:

“... Babam gözlerini tan yerinden ayırmadan durumu şöyle açıkladı:

‘Bugün güneş tutulacak.’

Annem ürkü içinde babamın sözünü kesti.

‘Güneş tutulması, bazı uğursuzlukların habercisidir. Ünlü krallardan ya da kumandanlardan ölenler olacak. Belki de yeryüzünde kıtlık başgösterecek. Tanrılar bizi korusun.’

Birden duayı kesip babama şu soruyu sordu:

‘Güneşin tutulacağını nereden biliyorsun. Bugüne dek bu olayı önceden bilen olmadı.’

Babam, ‘Tales söyledi.’ diyerek söyleşiyi kesip atmak istedi. Annem bu kez daha bir telaşlandı:

‘Neeee! Tales mi söyledi? Güneş tutulması, tanrıların işi. Tales nerden biliyormuş? Onun dediklerine inanma. İnsanoğlu tanrıların işine karışamaz. Yoksa...’

Babam, Tales’i savunmaktan kendini alamadı:

‘Tales, güneşin bugün kuşluk sırasında tutulacağını biliyor. Ona inanıyorum. Güneş tutulması tanrıların işi değil. Doğa olayıdır...’

... Gerçekten bir süre sonra gökyüzü kararmaya başladı. Sanki güneşin önüne kara bulut kümeleri yığılmaktaydı...

... Ürkü içinde ağlaşıp bağıran insanlar, şaşkınlıkla birbirlerine şu soruyu soruyorlardı:

‘Tales, güneşin tutulacağını önceden nasıl bilebildi?’

Bu sorunun yanıtını herkes bir başka türlü veriyordu. Din adamları Tales’i, tanrıların işine karışmakla suçuyorlardı...(Dayıoğlu, 2020e:93-95)”

Bu parçalarda Tales’in güneş tutulması olacağını söylemesi üzerine yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Anne ile baba arasında yaşanan

çatışmada anne, güneş tutulmasının tanrı işi olduğunu, insanların onu bilemeyeceğini söylerken baba, doğa olayını olduğunu ve bilinebileceğini belirtir.

Burada Tales'in tanrıların işine karıştığı düşüncesiyle suçlanması, bu tür durumların uğursuzluk getirdiğine inanılması ise **kişi-toplum çatışmasını** gösterir. Toplumsal inançlar karşısında kişilerin farklı düşünüp davranmasının engellendiği görülmektedir.

ÖE 17:

“...Annem o zaman acı gerçeği söylemek zorunda kaldı: ‘Babanız yukarıda. Korsanlar yolumuzu kestiler. Babanızı tutsak ettiler. Korkarım az sonra bizleri de bulurlar. Sanırım yavrularım, ailemiz için güzel ve mutlu günler sona erdi. Tanrılar yardımcımız olsun.’

Kardeşlerim, ağlaşarak bir ağızdan sordular:

‘Korsanlar bizi bulunca öldürecekler mi?’

Annemi, hıçkırıklar arasında şunları söyledi:

‘Keşke öldürseler. Ama bunu yapmazlar. Bizi yabancı bir ülkeye götürüp tutsak pazarlarında satarlar.’

... Korsanlar, gemimizi yedeklerine aldıktan sonra gelip bizleri buldular. Ellerimizi bağlayıp kendi gemilerine götürdüler. Orada ambara tıktılar. Günlerce farelerin arasında yarı aç yaşadık...

... Karaya ayak bastığımızda babamı gördük. Saçı sakalına karışmıştı. Kanlı giysileri parça parçaydı. Belli ki korsanlarla çarpışmıştı. Ama kurtulmayı başaramamıştı...

Kamçılı adamlar, hepimizi koyun sürüsü gibi önlerine kattılar. Uzun süre yürüdükten sonra tutsak pazarına ulaştık.

... Annemin kolundan tutup sürükleyerek götürdüler. Kardeşlerimi ise değişik insanlar satın aldı. Babamla gemicilerimizi tutsak pazarının uzak bir köşesine götürmüşlerdi. Nice bakındımsa onları bir daha göremedim. Beni alan efendi, on kadın daha beğendi. Sonra atına bindi. Bizler peşine takıldık...(Dayıoğlu, 2020e:99-101)”

Bu parçalarda, ailenin korsanlarla yaşadığı **kişiler arası çatışma**ya değinilmiştir. Korsanların onları tutsak edinmesi, aç susuz bırakmaları, babaya eziyet etmeleri, tutsak pazarına götürüp hepsini ayrı ayrı kişilere satmaları, onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda, korsanlar kazançlar elde ederken aile parçalanmış, çeşitli sıkıntılar yaşamış ve tutsak edilmişlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 18:

“... Böylece kölelik yaşamım başladı...”

Boğaz tokluğuna çalıştığımız yetmiyor gibi canımız da güvencede değildi. Efendiler, hatta kölebaşları isterlerse bizleri öldürebilirdi. Kendilerine hiç kimse bir şey diyemezdi. Yaşamak istiyorsak efendi ve kölebaşlarıyla iyi geçinmek zorundaydık... Meğer bu ülkede kölelere insan gözüyle bakılmazmış. Bu nedenle de sahiplerince öldürülmeleri doğal karşılanırmış. Bu gerçeği, kısa bir süre sonra açıkça anladım. Bir gün, efendinin oğlu çiftliğe geldi. Atı çok terlemiş. Hemen sırtına örtü konmasını buyurdu... Ne var ki at, sahibinin uzaklaşmasından tedirgin olmuştu. İkide bir arka ayaklarının üstüne dikilerek öfkeyle kişniyordu. Bu sırada sırtındaki örtü yere düşüyordu. Yaşlı köle, hemen örtüyü yerden alıp sırtına koyuyordu.

Bu olay sürüp giderken küçük efendi, şaraphaneden çıktı... O sırada at, örtüyü yine atmıştı. Onun sırtını açık görünce ok gibi ileriye fırladı. Kartal gibi varıp yaşlı kölenin üstüne atıldı:

‘Akılsız yaratık!..’ diye bağıarak yaşlı köleyi tekmelemeye başladı...

Küçük efendi, yaşlı köleyi adamakıllı dövdükten sonra atına atlayıp çekip gitti. Kölebaşının buyruğuyla iki köle yaralı köleyi barakasına bıraktı. Oysa adamın ağzından kanlı köpükler geliyordu... Akşam barakaya vardığımızda, onun ölmüş olduğunu gördük...(Dayıoğlu, 2020e:101,102)”

Bu parçalarda, kölelerin efendileriyle ve kölebaşlarıyla yaşadıkları **kişiler arası çatışmalar**a değinilmiştir. Kölelerin boğaz tokluğuna çalıştırılması, onlara eziyet edilmesi ve insan yerine konmamaları, sahiplerince öldürülebilecekleri, yaşlı köleye eziyet edilerek ölümüne neden olmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin

kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda efendiler ve kölebaşları, işlerini yaptırırken köleler, çeşitli sıkıntılar yaşamış; eziyetler görmüş ve öldürülmüşlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 19:

“... Sonunda bir gün, bağların dibini kazarken ayağımı yılan soktu. Ağrı kısa sürede bedenime yayıldı. Etimi kemiğimi dayanılmaz sancılar sardı. Bir süre acı içinde debelendim. Dönüp bakan olmadı. Olduğum yere çöküp kaldım...(Dayıoğlu, 2020e:102)”

Bu parçada yılan sokması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişinin yılan sokması sonucu yaşadığı acıya değinilmiştir.

ÖE 20:

“... Çocukluğumda bir gün, bakıcım olan köleyle sokakta yürüyorduk. Karşımıza kalabalık bir domuz sürüsü çıktı. Aralarında minik yavrular da vardı. Sürüye sokularak yavru domuzları okşayacak oldum. Bakıcım, çığlık atarak yolumu kesti. Sonra beni kucaklayıp hızla oradan uzaklaştırdı. Davranışının nedenini sordum. Korku içinde şunları söyledi:

“Domuzlar, pis yaratıklardır. Onlardan birine dokunsaydın seni hemen şuracıkta Nil’e batırıp çıkarmam gerekecekti. Yoksa adın pis kıza çıkardı. Yanına kimse sokulmazdı. Domuz çobanlarının yanına kimse yaklaşmaz. Onlarla evlenmezler. Çobanlar ancak kendi toplumlarından seçtikleri kızlarla evlenebilirler. Tümü de kentin kenar semtlerinde yaşar. Varlıklı bir Mısırlı ailenin kızıydın. Bu gelenekleri iyi bilmen gerek.’

Şaşırıp kaldım...(Dayıoğlu, 2020e:105)”

Burada domuzlara dokunmanın insanı pis yapacağı, onların yanına kimsenin sokulmaması, domuz çobanlarının dışlanması **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumsal inançlar, kişilerin istediği gibi davranmasına engel olmakla birlikte toplum tarafından dışlanmaya da neden olmaktadır.

ÖE 21:

“... Kadınlar, çarşıda ticaret yaparak para kazanırlardı. Çoğunluğu oluşturan halk kesimleri, bu geleneğe kesinlikle uyarlardı. Ama varlıklı ve soylu kimseler,

kadınlarını çarşıya para kazanmaya yollamazlardı. Örneğin, annem de çalışmazdı. Babam onun evde bile iş görmesine izin vermezdi. Annem pırıltılı kumaşlardan yapılmış giysileri, boyalı yüzüyle evin içinde salınır dururdu. Evin tüm işlerini, tutsak pazarlarından alınmış yabancı köleler yaparlardı. Ailemiz, din ve geleneklere çok bağlıydı. Bunlardan kaynaklanan hiçbir kural çiğnenmezdi...(Dayıoğlu, 2020e:107)”

Bu parçada “Varlıklı ailelerin kadınları çalışmaz.” düşüncesiyle annenin çalıştırılmaması, **kişi - toplum çatışmasını** gösterir. Toplumsal hiçbir kuralın çiğnenmemesi gerektiği düşüncesinden hareketle, kişiler istediği gibi davranmamakta ve anne de çalışmayarak toplumsal kurallara uyum göstermektedir.

ÖE 22:

“... Bir gün konağımıza, tepeden tırnağa tıraş olmuş yarı çıplak rahipler geldi. Saatlerce süren dini törenden sonra, ağabeylerimi sünnet ettiler. Annem ve babam bu olaya tanık olmama için beni zorladılar... Annem bir kenara çekti. Şu öğüdü verdi:

‘Geleneklerimizin her kuralı yerine getirilmelidir. Gelecekte, erkek çocukların olursa sen de onları sünnet ettirmek zorundasın. Tersini yaparsan tanrılar ve toplum seni lanetler.’

Sessizce başımı önüme eğdim...(Dayıoğlu, 2020e:107)”

Burada da **kişi-toplum çatışması** yer almaktadır. Sünnet geleneğinin yerine getirilmediği takdirde tanrılar ve toplum tarafından lanetleneyeceği düşüncesi, kişilerin toplumsal inançlara uymak zorunda bırakıldığını gösterir.

ÖE 23:

“... O çağlarda Mısır’da hayvanlara değgin öylesine çok âdet, töre, kural vardı ki pek çok hayvan, halk gözünde insandan daha değerliydi. Örneğin; inek, boğa, kedi, köpek öldüren kimseler, ölüm cezasına çarptırıldı. Özellikle ineklere ve kedilere çok saygı gösterilirdi...(Dayıoğlu, 2020e:111)”

Toplumsal inançlar nedeniyle inek, boğa, kedi, köpek öldüren kimselerin ölüm cezasına çarptırılması **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumsal inançlar sonucu kişiler daha dikkatli davranmak zorunda bırakılmış, ağır ceza yöntemleri uygulanmıştır.

ÖE 24:

“... Karabalıkçıl kuşu özellikle kutsaldı. Yılın belli zamanlarında, Mısır’a Arabistan yönünden kanatlı yılanların saldırdığına inanırdık. Söylentiye göre, bu yılanlar, su yılanı büyüklüğündeydi. Yarasa kanatlarını andıran tüysüz kanatları vardı. Uçarak ülkemize gelirler, kara bulut gibi göğü sararlardı. Tam Mısır topraklarına girecekleri sırada, iki dağ arasındaki bir vadide, karabalıkçıl kuşları, yollarını keserlerdi. Kıran kırana bir savaş başlardı. Sonunda kanatlı yılanlar, yenilirdi. Vadi tabanı, yılan ölüsünden geçilmez olurdu...(Dayıoğlu, 2020e:111)”

Bu parçada, kanatlı yılanlar ile karabalıkçıl kuşları arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Karabalıkçıl kuşların kanatlı yılanların yollarını kesip kıran kırana bir savaşa girmeleri, **güç kullanma (zorlama)** stratejisi kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda, karabalıkçıl kuşları, kanatlı yılanları yenerek onların ölümüne sebep olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

ÖE 25:

“... Yazık ki o yıllar, Mısır için uğursuzluk yıllarıydı. Ülkemize, Pers kralları öz koymuşlardı...”

Pers Kralı Kambiz, çevresindeki tüm ulusları egemenliği altına almıştı. Yine de gözü doymuyordu. Daha çok toprak, daha görkemli hazineler istiyordu. Bu amaçla Mısır Krallığı’na saldırmak için bahaneler arayıp duruyordu.

... Bir gün kralımıza bir elçi göndererek Mısır’ın en iyi göz doktorunu Persiya’ya göndermesini istedi... Kral düşünüp taşındı. Mısır’ın en ünlü göz doktoruna Persiya’ya gitme buyruğu verdi. Ne var ki göz doktoru ailesinden, yurdundan ayrılıp Pers sarayına gitmek istemiyordu. Nice direndiyse başaramadı. Sonunda Persiya’ya gitmek üzere yola çıkmak zorunda kaldı. Kendisini başkentten şenlikle uğurladık.

Kralımız, doktoru göndererek Kambiz belasını başımızdan savdığını sanıyordu. Doktorun, belanın anahtarı olacağını nereden bilebilirdi?..

Kambiz, hemen Mısır kralına elçiler yollayıp prensesimizi kendine eş olarak istetti. Kralımız, yüreğinden hançerlenmişe döndü...

Kralımız bunları düşünerek kızını Kambiz'e vermek istemedi... Devrik kral ölmüş, tek kızı da Mısır sarayında bir odaya kapatılmıştı... Değerli çeyizlerle büyük bir düğün alayı düzenledi. Kendi kızımı gibi Kambiz'e yolladı.

Birdenbire neye uğradığını anlamayan genç kız, Kambiz'e gelin gittiğini yolda öğrenmiş... Kambiz'in katına ulaşınca da hemen gerçeği haykırması...

Mısır kralınca böyle aldatılmak, Kambiz'i çileden çıkarmış...

Bizler bu gelişmeleri öğrenip de ordumuzu derleyip toplayıncaya dek Kambiz, çölü geçip sınırimıza dayanmıştı bile.

...Tam bugünlerde kralımız, üst üste gelen acılara dayanamayıp öldü. Yerine oğlu geçti. Kralın yası sona ermeden Kambiz'in ordusu sınırları aştı. Topraklarımıza girdi. Pers ve Mısır askerleri arasında kıran kırana bir savaş başladı...

... Peşine Pers ordusunu takip kasırga gibi Mısır askerlerinin üstüne saldırmış. Taş üstünde taş, gövde üstünde baş komadan ortalığı kırıp geçirmeye girişmiş.

Bu amansız kıyıma dayanamayan Mısır ordusu, geri çekilmek zorunda kalmış... Mısır, bu kuşatmaya uzun süre dayanamadı. Teslim olmak zorunda kaldı.

... İşin acı yanı, kin ve öç, savaştan sonra da sürdü. Kambiz, Mısır'da kaldığı sürece akla gelmedik yöntemlerle Mısırlılardan öç aldı...

... Ne var ki, kralımız tutsak yaşamaya dayanamadı. Perslere karşı gizli bir ayaklanma düzenlemeye kalkıştı. Tam başaracakken olayı Kambiz öğrendi. Kralımıza, zorla boğa kanı içirerek öldürdü.

Bu olaydan sonra, Mısır askeri başsız kalıp tümünden dağıldı. Kambiz, ülkeyi dilediği gibi yönetmeye başladı...

... Persler, Mısırlı gençlerin bir bölümünü zorla tarlalarda çalıştırıyorlardı. Bir bölümünü de kendi yöntemlerine göre eğiterek Pers ordusuna katıyorlardı. Halkın geri kalanı ise boğaz tokluğuna Kambiz'in buyruklarını yerine getirmeye zorlanıyordu. Bunalımımız doruğa ulaşmış durumdaydı...(Dayıoğlu, 2020e:114-119)"

Bu parçalarda, Persler ile Mısırlılar arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Pers kralı Kambiz'in hırsları uğruna Mısırlılara saldırması, kıran kırana

bir savaşın yaşanması, Mısır halkına eziyetler etmesi **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğunu gösterir. Pers kralı Kambiz'in gücü karşısında, Mısır askerleri ve halkı direnememiş; teslim olmak zorunda kalmıştır. Pers kralı Kambiz, ülke yönetimini ele geçirip istediği gibi yönetirken Mısır halkı çeşitli sıkıntılar çekmiştir (**kazan-kaybet**).

Burada ayrıca kral ile göz doktoru arasında da **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Göz doktoru Persiya'ya gitmek istemeyip direnmesine rağmen kralın emrini uygulamak zorunda kalmıştır (**uyuma-verme**). Kral, doktoru göndermeyi başarırken doktor, istemediği yolculuğa çıkmak zorunda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

ÖE 26:

“... Kambiz'in iyi yürekli bir erkek kardeşi vardı. Pazıları o denli güçlüydü ki ne Mısır'da ne Pers ülkesinde onun üstüne yay çeken vardı. Yayından fırlattığı oklar, gökyüzünde yok olur giderdi. Mısırlılar onu seviyorlardı. Hem pazılarının gücü hem de Mısırlılardan gördüğü sevgi, Kambiz'in kıskançlık damarını kabarttı. Durup dururken öz kardeşini öldürttü...(Dayıoğlu, 2020e:114-121)”

Bu parçada Kambiz ile kardeşi arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kambiz'in kardeşini kıskandığı için öldürtmesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisi kullandığını gösterir. Bunun sonucunda Kambiz, kardeşinden kurtulurken kardeşi hayatından olmuştur (**kazan-kaybet**).

ÖE 27:

“... Kambiz'in yanında gösteriyi izlemekte olan kraliçe, hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başlamış. Kambiz, şaşkınlıkla neden ağladığını sormuş. Kraliçe şu yanıtı vermiş:

‘Zinciri kopararak, kardeşinin yardımına koşan köpek yavrusu, beni çok duygulandırdı. Bir gün kötü duruma düşersek bize yardım edecek bir kardeşimiz bile yok. Ben ağlamayayım da kim ağlasın?’

Kambiz, kraliçenin ne demek istediğini anlamış. Eleştirilmek, öfkesini kabartmış. Hemen orada kraliçenin başını kestirmiş...(Dayıoğlu, 2020e:121)”

Kambiz ile kraliçe arasında yer alan bu **kişiler arası çatışmada**, Kambiz eleştirildiği için kraliçenin başını kestirmiştir (**güç kullanma-zorlama**). Kambiz gücünü gösterirken kraliçe yaşamından olmuştur (**kazan-kaybet**).

ÖE 28:

“... Hindistan gelen gemicilerse, köpek büyüklüğündeki çöl karıncalarını anlata anlata bitiremezlerdi. Dediklerine göre bu karıncalar. Çölde sürekli olarak tünel kazarlarmış. Bu sırada yer altındaki altın madenlerini yeryüzüne çıkarmış. Çöl kıyısında yabancı boylar yaşamış. Bunların gözü pek savaşçıları, altınları elde etmek için canlarını hiçe sayıp çöle dalarlarmış. Karıncalar, öğle sıcaklığında birkaç saat yarı baygın kuma serilirlermiş...”

Öğlenin kavurucu sıcaklığı sona erdiğinde, yabancı karıncalar kendilerine gelirlermiş. Altın hırsızlarının çöle girdiğini anlayınca hemen izlerine düşerlermiş. Çölden zamanında çıkmayı başaramayanları bir solukluk süre içinde, parça parça ederlermiş...(Dayıoğlu, 2020e:124,125)”

Burada kişilerin çöl sıcaklığında büyük karıncalarla mücadeleleri, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Bazı kişiler, büyük karıncaların saldırısıyla parça parça olmuşlardır.

ÖE 29:

“... Asurlular, Perslerle komşuydular. Pers kralları yüzyıllardır toprağa doymuyorlardı. Uzak yakın demeden sürekli savaşmış birçok ulusu egemenlikleri altına almaktaydılar. Bu yenik uluslardan topladıkları yüklü vergilerle ordularını büyütüp güçlendiriyorlardı. Sonra da yeni savaşlara girişerek yeni ulusları tutsak ediyorlardı...(Dayıoğlu, 2020e:126)”

Bu parçada, Perslerin yaşadıkları **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Persler, sürekli savaşmış halktan vergiler toplayarak (**güç kullanma-zorlama**) onları egemenlikleri altına almışlardır (**kazan-kaybet**).

ÖE 30:

“... Hindistan yakınlarında yaşayan bir boy varmış. İnsanları çiğ etle beslenirlermiş. Halktan biri hastalanınca hemen herkes, gözünü onun üstüne dikermiş.

Gelenekçe saptanan süre içinde hastalık geçmemişse hasta, en yakın arkadaşı tarafından öldürülmüş. Sonra tüm arkadaşları birleşerek ölüyü yerlermiş.

Güçsüz ve zayıf kişiler de toplum içinde barındırılmazmış. ‘Biz iyiyiz, sağlıklıyız, güçlüyüz.’ diye direnseler bile yine de canlarını, güçlü arkadaşlarının elinden kurtamazlarmış. Hiç hasta olmadan yaşayıp da yaşlanabilenler çok azmış. Böylesi de yeterince yaşlandıklarında törenlerle tanrılara kurban edilirmiş. Sonra da boy halkınca paylaşılarak yenirmiş...(Dayıoğlu, 2020e:127,128)”

Burada güçlü olanlarla zayıf kişiler arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Güçlü olanlar, güçsüz ve zayıf kişilerin canlarını alarak (**güç kullanma-zorlama**) onların etlerini aralarında paylaşmaktadırlar (**kazan-kaybet**).

Bu parçada ayrıca; toplumsal inançlar gereği hasta olanların belirli bir süre içerisinde iyileşmedikleri takdirde öldürülmeleri, yaşlı olanların tanrılara kurban edilmeleri **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Kişiler, bu inançları gereği onları yaşamlarından ederek etleriyle beslenmişlerdir.

ÖE 31:

“...Askerler, getirdikleri baş sayısına göre savaş kazancından pay alıyorlardı. Krala düşman başı getirmeyen asker, hiçbir şeyden pay isteyemiyordu...

Yılda bir, kentin ya da köyün orta yerine koca bir şarap küpü konuyordu. Savaşlarda düşman öldürmüş kişiler, o şaraptan bir tas alıp içiyorlardı. Düşman öldüremeyen kişilerse küpün yanına bile yaklaşmıyorlardı. Bir köşeye çekilip utanç içinde töreni izliyorlardı...(Dayıoğlu, 2020e:129)”

Burada düşman öldüremeyenlerin düşman öldürenler tarafından dışlanması, **kişitoplum** çatışmasını gösterir. Kişilerin değerinin düşman öldürmekle ölçüldüğü toplumda, düşman öldürmeyi başaramayanlar dışlanarak zor durumda bırakılmışlardır.

ÖE 32:

“... Afrika kıyılarında yaşayan Libya ulusunun da kendilerine özgü ilginç töreleri vardı. Herodot orada, adsız insanlardan oluşan bir boyla karşılaşmıştı. Çölde yaşayan bu insanlar, hem kendilerini hem de topraklarını yakıp kavurduğu için güneşe düşmandılar.

Her sabah güneşin doğuşunda bir araya toplanırlarmış. Güneşe karşı elleriyle kollarıyla çirkin hareketler yaparlarmış. Bu arada bir ağızdan lanetler, sövgüler yağdırarak güneşi aşağılarlarmış...(Dayıoğlu, 2020e:131)”

Burada, kişilerin kendilerini ve topraklarını kavurduğu için güneşe düşman olmaları, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Güneşin kavuruculuğu karşısında zor durumda kalan kişiler, güneşe olan düşmanlıklarını, ona karşı çirkin hareketler yapıp sövgüler yağdırarak göstermektedirler.

ÖE 33:

“... Önce, yabancı bir gemi kıyıya yanaşmış. Gemiciler, göz alıcı mallarını geminin kış tarafına yayıp dökerlermiş. Yerlileri gemiye buyur ederlermiş. Bu tür alışverişlere çokluk, kadınlar ilgi gösterirmiş. Alıcıların yoğun olduğu bir sırada gemi, sessizce demir almış. Alışverişe dalmış olan kadınlarla yanlarında getirdikleri çocuklar, gemicilerce tutsak edilirmiş. Uzak limanlara götürülür, tursak pazarlarında satılırmış...(Dayıoğlu, 2020e:132)”

Bu parçada, gemiciler ile yerli halk arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Gemicilerin, onları alışveriş yöntemiyle kandırarak tutsak edip satmalarını **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda gemiciler, onları satın kazanç elde ederken yerliler, tutsak edilip satılarak yaşadıkları yerden olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

ÖE 34:

“... İnsanoğlu kendini bildi bileli, hep doğadan kaynaklanan güçlerden korkmuştu. Bu korku, gözlerinin önünde kalın bir perde oluşturmuştu. Yüzyıllarca doğaya, evrene değgin gerçekleri görememişti...(Dayıoğlu, 2020e:134)”

İnsanların doğadan kaynaklanan güçlerden korkmaları **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğadaki güçlerden korkmaları, onların doğaya ilişkin araştırma yapmalarını engellemiştir.

ÖE 35:

“... Boy beyliği sırası ise Demokrit'teymiş. İster istemez bey olmuş... Ne var ki kendisi, bu görevi sürdüremeyeceğini anlamış. Artık öğretmenleri de kendisine öğretecek bir şey kalmadığını belirtmişler.

Demokrit'i yabancı ülkelere gitme tutkusu sarmış. Amacı, oralarda yabancı bilgilerle tanışıp bilgi dağarcığını yepyeni bilgilerle donatmış. Sonunda, benliğini saran bu isteğe karşı duramamış. Ülkesinden uzak ülkelere geziye çıkmış...(Dayıoğlu, 2020e:135)”

Bu parçada Demokrit'in **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Demokrit, yabancı ülkelere gidip bilgi dağarcığını geliştirmek istemekte (**yaklaşma**) fakat boy beyliği görevini de yerine getirmek zorunda kalmaktadır (**kaçınma**). Sonunda ülkeleri gezme isteğine karşı gelemeyerek ülkesinden ayrılmayı tercih etmiştir.

ÖE 36:

“... Ülkesinden ayrılıp uzak ülkelere geziye çıkmış... Bu yolda parasının tümünü bitirmiş. Ülkesinden uzaklarda aç ve barıksız kalakalmış. İster istemez araştırmalarından vazgeçip yurduna dönmüş. Kendinden sonra beyliği üstlenmiş olan kardeşine sığınmış.

Ülkenin ileri gelenleri, çok sevip saydıkları Demokrit'in bu acıklı ve onur kırıcı durumunu görünce öfkelenmişler. Kendisini, baba mirasını düşüncesizce tüketmekle suçlamışlar. Bu doğrultuda yargılanmasını istemişler.

Yargıç karşısına çıkan Demokrit'in aman dilemesi bekleniyormuş. Oysa Demokrit, tek bir söz söylemeden elindeki papirüs tomarını açmış. Okumaya başlamış. ‘Büyük Evren’ adını verdiği gezi incelemelerini yargıçlara öylesine açık seçik ve akla yakın görüşlerle anlatmış ki davacılar, onu kutlamaktan kendilerini alamamışlar. Yargıçlar, Demokrit'in kitabının ülkeye, tüccarların sağladığı yarardan daha çok yarar sağlayacağı kararına varmışlar. Kendisine devlet, bol para vermiş. Kentin en büyük alanına bronzdan bir yontusunu dikmişler. Öldüğünde, krallar gibi en büyük törenle gömülmesi kararlaştırılmış.

Demokrit, eline geçen parayla yeniden yollara düşmüş...(Dayıoğlu, 2020e:135)”

Burada Demokrit'in yargıçlarla (devlet, yasa) yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Demokrit, ülkesini bırakıp başka ülkelere geziye çıkması sonucu parası bitmiş, tekrar ülkesine dönmüştür. Baba mirasını düşüncesizce tüketmesinden dolayı yargılanan Demokrit, yaptığı araştırmaları paylaşınca yargıçlar ülkeye yararlı işler çıkardığını görmüştür. Bunun sonucunda onu yargılamaktan vazgeçip ona yardımda bulunma kararı almışlardır (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece devlet, Demokrit sayesinde yararlı işlere sahip olurken Demokrit de paraya sahip olup tekrar yollara düşme fırsatı edinmiştir (**kazan-kazan**).

ÖE 37:

“... Toplumlar, çeşitli tanrılara inanıyorlardı. İlkel görüş ve düşünceleri, Tanrı buyruğu olarak benimsiyorlardı. Çoğunluğu oluşturan insan topluluklarını, korkuya ve cezaya dayanan bu ilkelerden caydırmak olanaksızdı. İnsanların kendi kendilerine oluşturdukları tanrısal kuramlara, gelenek ve görenekler de ekleniyordu. Böylece insanın yaşamı iyiden iyiye kısıtlanıyordu. Bu yüzden birçok bilgin ve düşünür; görüş, buluş ve düşüncelerini uluorta açıklayamıyordu. Her şeyi göze alıp da bilimsel gerçekleri dile getirmeye kalkışanlar, çokluk canlarından oluyordu.

Yöremizde, Demokrit'ten önce Anaksagoras adlı bir bilgin yaşamıştı. Öğrencilerine güneşin ve ayın Tanrı olmadığını söylemişti. Din adamları, ‘Tanrılara karşı geliyor. Onların insanoğluna açmak istemediği gizleri kurcalayarak ortaya dökmeye kalkışıyor. Düşüncelerini bulandırıyor. Akıllarını karıştırıp inançlarını sarsıyor. Bu yolla insanlığı kötü yola sürüklüyor.’ suçlamalarıyla ayaklandılar. Anaksagoras, yargılandı. Ölüm cezasına çarptırıldı...(Dayıoğlu, 2020e:136,137)”

Bu parçada, bilgin ve düşünürlerin toplumsal inanç ve gelenekler karşısında düşüncelerini açıklayamadıklarına değinilmiştir (**kişi-toplum çatışması**). Onların düşünceleri kabul görmemekte ve toplum değişim ve gelişimden kendisini uzak tutmaktadır.

Burada düşüncelerini açıklamaya çalışan bilgin ve düşünürlerin din adamlarıyla yaşadığı **kişiler arası çatışma** da bulunmaktadır. Bilgin ve düşünürler, düşüncelerinden dolayı yargılanmış hatta canlarından olmuşlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda din adamları onları yok edip düşüncelerini yaşatırken bilgin ve düşünürler hayatlarından olmaktadır (**kazan-kaybet**).

ÖE 38:

“... Sonradan, Sokrat’ın öğrettikleri dünya düzeninin temel taşlarını oluşturdu. Ama o zaman, insanları keyiflerince yönetmekte olan bir bölük yönetici, Sokrat’ın öğretilerinden korktu. Düşünmeyi öğrenen insanların kendi isteklerine kolayca boyun eğmeyeceklerini biliyorlardı. Buna engel olmanın en kestirme yolu, düşündür Sokrat’ı susturmaktı. Onlar da öyle yaptılar. Birtakım sudan suçlarla Sokrat’ı yargılamaya kalkıştılar. Sokrat, insanlara karşı hiçbir suç işlemediğini ileri sürerek kendini savundu. Ama yine de ölüm cezasına çarptırıldı.

... Kurallar gereği zindanda, öğrencilerinin gözleri önünde baldıran zehriyle yaşamına son verildi...(Dayıoğlu, 2020e:141)”

Burada Sokrat ile yöneticiler arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Yöneticilerin “İnsanlar düşünmeyi öğrenirse onları istediğimiz gibi yönetemeyiz.” düşüncesinden hareketle insanlara düşünmeyi öğreten Sokrat’ı yargılayıp ölüm cezasına çarptırmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda yöneticiler Sokrat’tan kurtulmayı başarırken Sokrat hayatını kaybetmiştir (**kazan-kaybet**).

ÖE 39:

“... İskender, genç yaşta babasının isteğiyle tahta geçti. Kısa sürede tüm benliğini Doğu fatihi ve dünya imparatoru olma tutkusu sardı. Bu yolda önüne çıkan her engeli, gözünü kırpmadan yıkmaya başladı.

Yakın çevresindeki küçük ulusları yenerek egemenliğine aldı. Bu tutsak ulusların gençlerini bir araya topladı. Asker olarak yetiştirdi. Bu yolla büyük bir ordu oluşturdu. Askerlerini de aynı amaç doğrultusunda koşullandırdı...

... Tüm Doğu’ya egemen olmak ve kendini dünya imparatoru ilan etmek, artık yaşamının tek amacıydı...

...İskender, kılıcını çıkarmış olanca gücüyle düğümün orta yerine indirmiş. Düğüm parçalanarak dağılıp gitmiş. Bu olaydan sonra hiç zaman yitirmeden ordusunu Asya’ya sürmüş...

... İskender ordusu, Asya içlerine sokuldukça karşılarına umulmadık zorluklar çıkıyordu. Kimi yerlerde Asyalı boylar kesiyordu yollarını. Bunlar şimşek gibi kılıç sallayan korkusuz kişilerdi...

İskender'in askerleri şaşkına dönmüşlerdi. Nereden ne zaman saldıracakları bilinmediğinden hiçbir önlem alınamıyordu...

... İskender ordusu sonunda Hindistan'a ulaşmıştı. Fillerle donatılmış Hint ordusu, bizimkileri çok korkutmuştu...

İskender on yıl süren kanlı yolculuktan sonra düşlerin beldesi Hindistan'a ulaşmıştı. Ama orda acı bir gerçekle yüz yüze gelmişti. Hindistan dünyanın sonu değildi. Daha ötelerde de pek çok ülke vardı. Dünya imparatoru olabilmek için onları da egemenliğine alması gerekmekteydi.

Oysa asker bitmiş tükenmişti. Çoğu düşman güçlerince kırılmıştı...

İskender, yoksul bir kumandan değildi. Tersine düşlediği altınları, fazlasıyla elde etmişti... Ama bu altınların oradaki askerlere bir yararı yoktu.

Ordusunun durumu, İskender'i çok üzüyordu...

... Büyük İskender, kılıçla kanla dünya imparatorluğu kuramayacağını anladı. Bu yöntemi denedi. Kılıç zoruyla, zorbalıkla, korku salarak yabancı ulusları egemenliği altına almayı başardı. Ama bu ulusların baş eğişleri uzun sürmedi. Halklar, bir yolunu bulup İskender'in kanlı pençesinden kurtulmaya başladılar...

Sonunda İskender de durumun bilincine vardı...

İskender keşke bu gerçekleri savaşa çıkmadan önce bilebilseydi. İnsanca yaklaşımlarla önce insanların gönüllerine egemen olmayı deneseydi. Onca suçsuz insan, boş yere canından olmazdı. Onca ülke yangın yerine dönmezdi.

İskender, Asya akını sırasında insanları ezip öfkelenmişti. Egemenliği altında bulunan halklar, onun yaptıklarının acısını yüreklerinden söküp atamıyorlardı. Bu nedenle aldığı dostluk önlemleri, etkin ve sürekli olmadı...(Dayıoğlu, 2020e:144-151)'

Bu parçalarda İskender'in dünya imparatoru olmak adına diğer ülkelerle yaşadığı **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. İskender'in kılıç yoluyla zorbalıkla

diğer ülkeleri egemenliği altına alması, onca ülkeyi yangın yerine çevirip onca insanın canına kıyması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduğunu gösterir. Fakat diğer ülkelerden de bazıları o yolla karşılık vermiş ve İskender'in de ordusuyla birlikte zor durumda kalmasına neden olmuştur. Sonunda İskender Hindistan'a kadar ulaşırsa da istediğini elde edememiş, egemenliği altına aldığı halklar da başkaldırarak buna müsaade etmemiştir. İskender, gittiği ülkelerde halkı ezip yok ederken kendisi de amacına ulaşamamıştır (**kaybet-kaybet**).

ÖE 40:

“... Böylesine katılaşmakta olan insanlar, ikide bir birbirlerine savaş açıyorlardı. Savaşı yitirenler, kazananların kölesi oluyor. Kimi tutsaklar, satışa çıkarılıyordu. Kimileri de ağır ve zor işlere sürülüyor. Örneğin, örs başına oturtulan tutsakları gece gündüz demir döverek kılıç, mızrak, gürz yapıyorlar. Efendiler, bu silahlarla özgür insanlara saldırıyorlardı. Ölenler ölüyor, kalanlar tutsaklığın insanlık dışı kurallarına göre yaşamlarını sürdürmeye çabalıyorlar. Bu kısır döngü, hiç kesintisiz sürüp gidiyor. Kimi uluslar da tutsakları eğitip ordusuna katıyor. Onların gücünden yararlanarak yeni ülkeler yeni tutsaklar ediniyorlar...(Dayıoğlu, 2020e:152,153)”

Bu parçada insanların savaş yoluyla yaşadığı **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. İnsanların savaş tercih etmeleri, kaybedenlerin köleleştirilmesi, tutsak edilip zor işlerde çalıştırılmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda güçlü olanlar kazanıp tutsaklara işlerini yaptırırken güçsüzler, tutsaklığın insanlık dışı kurallarına göre yaşamlarını sürdürmüşlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 41:

“... Romalılar, ölçsüz bir açgözlülükle sürekli olarak yabancı uluslara saldırıyorlardı. Girdikleri ülkelerde taş üstünde taş bırakmıyorlardı. İnsanları da kılıçtan geçiriyorlardı. Canlarını kurtarabilenler ise Roma halkına köle oluyordu. ... (Dayıoğlu, 2020e:158)”

Burada Romalılar ile yabancı uluslar arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Romalıların savaşarak insanları kılıçtan geçirmeleri, onları köle edinmeleri, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Romalılar, güçlerini kullanarak istediklerini yaptırırken savaştıkları ülkelerdeki insanlar ya

canlarından olmakta ya da köle olarak yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmaktadırlar **(kazan-kaybet)**.

ÖE 42:

“...Romalılar gemileriyle adamızı kuşattılar. Kurnaz düşmanımız, sekiz gemiyi yan yana bağlayarak dev bir gemi oluşturmuştu. Bunun orta yerine yerleştirilen mancınıkla koca gülleleri, surlarımıza fırlatmaya başladılar...

Arşimet, öncelikle bu dev mancınığı yok etmeye karar verdi. Askerlerimizin bir bölüğü başlarına fiçılar geçirerek denize daldılar. Yanlarında koçbaşı denen araçlar vardı. Gemilere yaklaşıncı sessizce fiçilerden çıktılar. Koçbaşlarının çengellerini direklere taktılar. Gemileri çekerek devirmeye giriştiler.

Bir bölük dalgıç asker de dev mancınığın bulunduğu sekiz geminin altlarında delik açmaya koyuldu...

Surlarımızın çevresine leş kargaları gibi dizilmiş olan Romalı askerler, ok aracından fırlayan oklarla yerlere serildiler. Ok yağmurundan kurtulabilenler, kendilerini denize atarak gemilerine sığındılar. Romalı kumandanlar, hiçbir ülkede böylesine akıl almaz bir savunmayla karşılaşmamışlardı. Adayı alamayacaklarını anlayınca geri çekilmek zorunda kaldılar...(Dayıoğlu, 2020e:159)”

Bu parçalarda Romalılarla yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Birbirleriyle savaşmaları, gülleler, oklar fırlatmaları, birbirlerini yok etmeye çalışmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Yaşanan çatışmayı Romalılar kaybetmiş, geri çekilmek zorunda kalarak adayı sahiplerine bırakmışlardır **(kazan-kaybet)**.

ÖE 43:

“... Roma donanması fırsat kolluyordu. Hain soylular gizlice Romalı kumandana haber saldılar. Surlardaki kapılardan birini açacaklarını bildirdiler.

Ertesi gün adamıza çığ gibi Romalı doldu. Direnmeye kalkışanlar kılıçtan geçirildi. Sokaklarda kan gövdeyi götürdü. Sağ kalan ada halkı da tutsak edilerek zincire vuruldu. Ortalık yatışınca Romalı askerler, adayı yağlamaya giriştiler. Arşimet bu yenilgiyle yıkılmış, yaşama küserek evine kapanmış. Romalı askerler onun evini de

soymaya gelmişler... Arşimet'in ölüm haberi kısa sürede adaya yayıldı. Onu sevenler yürekten acındılar. Daha sonra ailemle birlikte ben de evimizi basan Romalı askerlerce öldürüldük...(Dayıoğlu, 2020e:160)”

Burada adalılarla Romalılarla yaşanan **kişiler arası çatışmalar** yer almaktadır. Romalıların insanları kılıçtan geçirip evlerini yağmalamaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejine başvurduklarını gösterir. Romalılar adayı ele geçirirken adalılar, hem canlarını hem de mallarını kaybetmişlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 44:

“... Köleler, başka çiftliklerin kölelerinden ayırt edilme ve kaçtıklarında kolay bulunmaları için damgalanmış... Kaçak köleler, alınlarındaki damga nedeniyle kolayca yakalanırlardı...”

...Arada bir bu kötü yazgıdan kurtulmak isteyen oluyordu. Ama çokluk yakalanıyor, ayakları kösteklenerek yeniden işe koşuluyordu. Suçu yineleyenlerse tarla ortasında çarمیha gerilerek ölüme bırakılıyordu. Bir başka köle cezalandırma yöntemi de onu diri diri yakmaktı...

Sadece soylular, toprak beyleri değil, özgür halk da köleleri horluyor, bizleri insan değil de insan soyunun aşağılık bir türü olarak görüyorlardı.

İyi, güzel, rahat, güvenli olan her şey soylularla toprak beylerinin ve özgür insanlarındı. Sürekli çalışmak, kara ve kuru ekmek, taşla kamıştan yapılma pis barınaklar, ot yataklar, kırbaçlanmak, damgalanmak, kösteklenmek, katranlamak da biz kölelere bırakılmıştı...(Dayıoğlu, 2020e:163,164)”

Bu parçalarda kölelerin soylularla, beylerle ve özgür halkla yaşadığı **kişiler arası çatışmalar** yer almaktadır. Kölelerin damgalanmaları, kaçmaya çalışanların cezalandırılması, aşağılanıp dışlanmaları, pis yerlerde yaşayıp kırbaçlanmaları onlara karşı **güç kullanma (zorlama)** stratejisi kullanıldığını gösterir. Soylular ve beyler kölelere istediklerini yaptırıp halkın diğer kesimi özgürce yaşarken köleler, zor şartlarda yaşamak zorunda kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

ÖE 45:

“... Bir sabah güneş doğarken öteki kölelerle birlikte tarlaya gidiyorduk... Sabah ayazı, her yanımızı buzdan bir kılıf gibi sarmıştı. Hepimiz tir tir titriyorduk...(Dayıoğlu, 2020e:164)”

Kölelerin sabah ayazında soğuktan olumsuz etkilenmeleri, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları karşısında kişiler, zor durumda kalmaktadırlar.

ÖE 46:

“... Birden gök gürültüsünü andıran bir gümbürtüyle irkildik... Sonra kulak zarlarımızı yırtacak güçte bir patlama oldu... Yüce Vezüv Dağı’ndan fişkırان kapkara dumanlar, kısa sürede günü geceye çevirdi.

Doruktan direk gibi yükselen korkunç duman, bin yıllık çınar gibi dal budak gibi salarak göğe yayılıyordu. Ortalığı saran kükürt kokusu, genizlerimizi dağlıyordu...

Daha sonra, doruktan fişkırان duman, kızıl alevlere dönüştü. Toprak da yer yer yarılarak üstündekileri yutmaya başladı. Dağın içinden alevlerle birlikte fırlayan yanartaşlar, kurşun gibi üstümüze çıvıyordu.

Bu doğal güç karşısında ne bey kalmıştı, ne köle ne de özgür insan... Hiç değilse ölüm karşısında eşittik. Bunu düşününce öyle bir sevindim ki!..

Kızgın lavlar, çarşıda berberi usturasını bilerken, meyhanedeki sabahçıları neşe içinde kadeh tokuştururken, agoradaki erkencileri sebze meyve seçerken, fırıncıyı hamur yoğururken, o güzelim çiçekleri sabah güneşini selamlarken yakaladı... Sanki Vezüv Dağı’nın eteğinde öyle bir kent hiç kurulmamışçasına yeryüzünden silindi gitti...(Dayıoğlu, 2020e:164, 165)”

Burada Vezüv Dağı’nın patlaması sonucu çıkan alevlerle kentin yok olması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın gücü karşısında, insanlar bir şey yapamamış, yok olup gitmişlerdir.

ÖE 47:

“... O sıralar Roma, dünyanın en görkemli imparatorluğunun başkentiydi. Ordusu hep savaş durumundaydı. Ülke sınırları, sürekli olarak genişletiliyordu.

Romalıların egemenliğine giren ülkelerin gelirleri Roma'ya akıyordu...(Dayıoğlu, 2020e: 165)”

Burada Romalıların yaşadığı **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Romalılar, diğer ülkelerle savaşarak (**güç kullanma-zorlama**) diğer ülkeleri egemenlikleri altına almış, onların gelirlerine el koyarak genişlemişlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 48:

“... Bu kez alana günlerce aç bırakılmış aslanlar, kaplanlar salınırdı. Açlıktan gözü dönmüş hayvanlar, birbirlerinin üstüne atılırlardı. Kıran kırana dövüş başlardı. Güçlüler, güçsüzleri parçalayarak bir güzel yedi...(Dayıoğlu, 2020e: 169)”

Burada hayvanlar arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Kıran kırana bir dövüşle birbirlerinin üstüne atılıp güçlülerin güçsüzleri yemesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Güçlüler, güçsüzleri yenip yerken güçsüzler hayatlarından olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

ÖE 49:

“... Ortalıktaki kan, kemik temizlendikten sonra, sıra suçluları cezalandırma gösterisine gelirdi. Roma'da krala başkaldıranlar, yasaları çiğneyenler, hırsızlık, ahlaksızlık yapanlar ölüm cezasına çarptırılırdı. Bu ceza, halkın önünde gerçekleştirildi...(Dayıoğlu, 2020e: 169)”

Burada kral (yasalar) ile suçlular arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Suçluların halkın önünde ölüm cezasına çarptırılması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisi kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda halk suçlulardan kurtulurken suçlular, hayatlarını kaybetmişlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 50:

“... Tanrılar için yapılan bu anıtların, onları çok hoşnut kılacağına inanırdık. Onlar, insanlardan hoşnut olmazlarsa üstümüze hastalık, kıtlık, deprem, kasırga, sel belalarını salarlardı. Daha da öfkelenirlerse ülkemizi yerle bir edebilirlerdi. Bunları bildiğimizden tanrıları kızdırmamak için elimizden geleni yapardık.

Din adamlarına göre tanrıları hoşnut kılmanın en etkin yolu, onlara kurban vermektir. Tanrılarımız için en değerli kurbanın “insan” olduğunu herkes bilirdi.

Çokluk kurbanlar, köylüler ve tutsaklar arasından seçilirdi...(Dayıoğlu, 2020e: 175)”

Burada toplumsal ve dini inançlardan dolayı insanların kurban edilmeleri, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Kişiler, dini inançları gereği insanları kurban ederek tanrıları hoşnut kıldıklarına inanmaktadırlar.

ÖE 51:

“... Din adamları, yer ve gökteki doğa olaylarını yorumlayarak elli iki yılda bir dünyamızın yok olacağını söylüyorlardı. İşte yine o uğursuz elli ikinci yıl yaklaşmaktaydı. Ulusça dayanılmaz korkular içindeydik.

Din adamları, sık sık tapınaklarda toplantılar düzenliyorlardı...

Daha sonra din adamları, günlerce tapınaklara kapandılar. Dünyayı yok edecek olan tanrılara yalvardılar. Kurbanlar adadılar. Yakarış törenleri sona erince tapınaklardan çıktılar. Kurban törenlerine başladılar. Din adamlarınca kurban seçilen kişi, bu kez yetişkin bir erkekti. Adamı tapınağın önüne getirdiler. Diri diri derisini yüzdüler. Din adamlarından biri bu deriye büründü. Orta yerde koşturarak tanrılara yakarmaya başladı. Derisi yüzülen adamın acı dolu haykırıları onunkini bastırıyordu. Ama halktan ses çıkmıyordu. Kurban, acı içinde çırpına çırpına ölünceye dek bu tören sürdü...(Dayıoğlu, 2020e: 177)”

Burada da dini inançlardan dolayı bir adamın kurban seçilerek derisinin yüzülmesi, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumun benimsediği dini inançlardan dolayı kişiler yaşamlarından olabilmektedir.

ÖE 52:

“... Yeni bir sorun, ulusça yüreğimizi kararttı. Topraklarımız, sanki bize küsmüştü. Ülkede giderek artan kıtlık insanları kasıp kavuruyordu...

... Açlıktan ölenlerin sayısı artınca ulusça göçe karar verildi. Hep birlikte o güzelim kentleri, görkemli anıtları bırakıp kuzeydeki ormanlık bölgeye taşındık...(Dayıoğlu, 2020e: 178)”

Burada toprakların verimliliğinin yok olmasıyla yaşanan kıtlık sorunu, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kıtlık nedeniyle, insanlar yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalmışlardır.

ÖE 53:

“... Türk Devleti, daha güçlenmiş. Komşuları olan Çinliler, bu durumdan tedirgin olmaya başlamışlar. Günden güne kartopu gibi büyüüp güçlenen Oğuzları parçalayarak yok etmeye karar vermişler. Türkleri türlü dolaplarla birbirlerine düşürmüşler. Bu yolla koskoca devleti, darmadağın etmişler...(Dayıoğlu, 2020e: 182)”

Bu parçada Türk Devleti ile Çinliler arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Çinliler türlü dolaplarla Türkleri birbirlerine düşürmüş (**güç kullanma-zorlama**), onları yok ederek isteklerini gerçekleştirmişlerdir (**kazan-kaybet**).

ÖE 54:

“... Yaşadığımız yaylada kış uzun sürerdi. Soğuk günlerde güneş batınca çevreye aç kurtlar inerdi. Bu yüzden hava kakarınca çadırlarımıza kapanırdık...(Dayıoğlu, 2020e: 183)”

Kışın uzun sürmesi, soğuk günlerde kurtların yaylaya inmeleri, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, çadırlarına kapanarak kendilerini bu zor şartlardan korumaya çalışmışlardır.

ÖE 55:

“... Bir gün ailece çevresini almış, babamla söyleşilerini izliyorduk. Birden yedi yaşındaki kardeşim, çocuk saflığıyla İbni Sina’ya şu soruyu sordu...”

Başta babam ve annem olmak üzere hepimiz kardeşime dik dik baktık. İbni Sinan’ın karşısında bacak kadar çocuğun konuşması ayıptı. Annem, kendisine bunu öğütlemişti. Hatta onun söyleşiye katılmasını hiçbirimiz istememiştik. Yüce konuşumuza karşı çocukça bir saygısızlık yapmasından korkuyorduk...(Dayıoğlu, 2020e: 189)”

Bu parçada, çocukların büyüklerin yanında özellikle saygın kişilerin yanında konuşmalarının ayıplanması, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumsal kurallar gereği, kişiler bazı durumlarda istedikleri gibi hareket edememektedirler.

ÖE 56:

“... Ölülere kesmek, iç organlarını incelemek, bana çok yararlı oldu. Ne var ki bu, büyük günah sayılıyordu. Bu yüzden başım birkaç kez derde girdi. Ama korkmadım. Bu tür çalışmaları gizlice yürüttüm...(Dayıoğlu, 2020e: 190,191)”

Ölümlerin kesilip incelenmesinin büyük günah sayılarak bunu yapanların yargılanması, **kişilerin topluma çatışmasını** gösterir. Toplumsal inançlardan dolayı kişilerin özgürce araştırma yapmaları engellenmiştir.

ÖE 57:

“... Amerikalı yerliler, bu coşkulu insanları benzer bir coşkuyla karşıladılar. Ancak kıtaya gelen Avrupalı göçmenler, yerlilerin sahip olduğu kıymetli eşyaları ve madenleri ele geçirmek istediler. Ardından bu aşamada yine binlerce insan, binlerce insanı öldürdü...(Dayıoğlu, 2020e: 201)”

Burada Amerikalı yerliler ile sonradan oraya gelen Avrupalılar arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Avrupalıların kıymetli eşyaları ve madenleri ele geçirmek için binlerce insanı öldürmesi, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda Avrupalılar, kıymetli eşyalara sahip olurken binlerce Amerikalı hayatından olmuştur (**kazan-kaybet**).

b. “Ölümsüz Ece” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Ölümsüz Ece” kitabından çatışmaların yer aldığı 57 örnek incelenmiştir. 1, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13 (2), 16, 17, 18, 24, 25 (2), 26, 27, 29, 30, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 53 ve 57. örneklerde kişiler arası çatışma; 3, 4, 10, 11, 15 ve 35. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 1, 2, 16, 20, 21, 22, 23, 30, 31, 37, 50, 51, 55 ve 56. örneklerde kişi-toplum çatışması; 9, 14, 19, 28, 32, 34, 45, 46, 52 ve 54. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 25. Ölümsüz Ece Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen	Kişi-Kişi	Kişinin	Kişi-Toplum	Kişinin	Toplam
Örnek Sayısı	(Kişiler Arası)	Kendisiyle	Çatışması	Doğayla	Çatışma
	Çatışması	Çatışması		Çatışması	Sayısı
57	35	6	14	10	65

c. “Ölümsüz Ece” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Ölümsüz Ece” kitabında incelenen 57 örnekten 35’inde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 35 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 1, 8, 13, 17, 18, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 53 ve 57. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 6 ve 7. örneklerde geri çekilme (kaçınma); 25. örnekte uyma (verme); 5, 10, 11, 12 ve 36. örneklerinde uzlaşma (problemi görme); 13 (2). örnekte sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 26. Ölümsüz Ece Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma	Geri Çekilme	Uyma	Uzlaşma	Sorun Çözme	Toplam
(Köpek Balığı)	(Kaplumbağa)	(Ayıcık)	(Tilki)	(Baykuş)	Strateji
25	2	1	5	2	35

d. “Ölümsüz Ece” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Ölümsüz Ece” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 34’ü sonuçlanmıştır. Bunların 1, 6, 7, 8, 17, 18, 24, 25 (2), 26, 27, 29, 30, 33, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 53 ve 57. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 39. örneğinde

kaybet-kaybet; 5, 10, 11, 12, 13 (2) ve 36. örneklerde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 27. Ölümsüz Ece Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
26	1	7	34

4.10. “Parbat Dağı’nın Esrarı” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Onuncu Alt Problem: a. “Parbat Dağı’nın Esrarı” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Bitkilerle zihinsel iletişime giren bir çocuk, önce kendi evinin bahçesini sonra yaşadığı kasabanın park ve bahçelerini çiçeklerle donatır. Bu çocuk daha sonra ülke başkanının da desteğiyle bir bitki bilgini olur. Dünyadaki insanlar Dünya'ya yaklaşmakta olan bir gök cismi ile korkuya kapılır ve bütün dünya bilginleri birlikte çalışmaya başlarlar. Dünya üzerinde bir nokta olarak Nanga Parbat Dağı seçilir ve burada araştırmalar başlatılır. Bilginler bu dağa geldiklerinde ilginç olaylarla karşılaşır. Bitki bilgini de kendini Parbat Dağı’nın içinde bulur ve gizemli olaylara dâhil olur. Parbat Dağı’nın içine çekilen bitki bilgini, orada Kalanlar adındaki insanlarla tanışır, birlikte bitkilere zarar veren insanlarla mücadele ederler. Bitkilerin de canlı oldukları, onlara sevgiyle yaklaşmak gerektiği mesajını, heyecanlı kurgusu ve akıcı anlatımıyla veren kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

PDE (Parbat Dağı’nın Esrarı) 1:

“... Ülkenin çok sevilen Devlet Başkanı birdenbire kayıplara karışmıştı. Kayıp Başkan kendini dünya barışına adanmış çok değerli bir yöneticiydi. Ülkelerarası silahlanma yarışını durdurmaya çabalıyordu. Tüm silah yapımcıları bu yüzden ona düşman kesilmişlerdi.

Halk, Başkan'ın silah yapımcıları tarafından kaçırıldığına inanıyordu...(Dayıoğlu, 2020f: 7)”

Burada Başkan ile düşmanları arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Düşmanların onu kaçırmayı, **güç kullanma (zorlama)** stratejisi kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda, düşmanları ona zarar vermeyi başarırken Başkan kaçırılarak zor durumda bırakılmıştır (**kazan-kaybet**).

PDE 2:

“... Küçük çocuk kendini bildi bileli annesinin bu uğraşlarına tanık oluyordu. Tohumun ekilişini, fidenin dikilişini gözlüyor; bunların gelişme aşamalarını dikkatle izliyordu. Altı yaşına gelince ana babasından şöyle bir istekte bulundu:

‘Bahçenin bir köşesini bana verin. Oraya tohum ekmek, fide dikmek istiyorum.’

Ana babası onun bu isteğini tatlılıkla savuşturmaya çalıştılar.

‘Sen daha çok küçüksün. Böyle şeyleri yapamazsın. Hele biraz büyü, o zaman düşünürüz.’ dediler. Ama küçük çocuk diretti.

‘Toprak ve bitkilerle uğraşmayı çok istiyorum. Küçüğüm ama kollarım güçlü. Bu konuda sandığınızdan daha çok şey biliyorum. Bahçeme benden başka kimse girmesin. Sizden hiçbir yardım istemeyeceğim...’

Ana babası onun bu ıçtenlikli coşkusunu söndürmek istemediler. Bahçenin bir bölümünü oğulları için ayırdılar. O günden sonra çocuğun adı ‘Küçük Bahçıvan’a çıktı... (Dayıoğlu, 2020f:8, 9)”

Bu parçada çocuk ile anne babası arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Çocuğun bahçenin bir köşesini istemesi üzerine yaşanan çatışmada anne baba, çocuğunu kırmamış, ona bahçenin bir bölümünü vermişlerdir (**uyma-verme**). Böylece çocuğun isteği yönde hareket dilmiştir (**kazan-kaybet**).

PDE 3:

“... Saksılardaki fideler çiçek açmaya başlayınca çocukların coşkusunu doruğa ulaştı. Herkes çiçeğine gözü gibi bakıyordu. İşte tam bu aşamada öğretmenler saksıların bahçedeki çiçekliklere konmasını istediler. Kısa bir süre bahçedeki çiçekleri ezip

çimenleri çiğneyen çocuklar, kendi yetiştirdikleri saksıları bahçeye koymaya kıyamadılar. Ama nice direndilerse de öğretmenlerin istediklerini yapmaktan kurtulamadılar... (Dayıoğlu, 2020f:17)”

Bu parçada öğrenciler ile öğretmenler arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Öğretmenlerin, onların yetiştirdikleri saksıları bahçeye koyma isteğine öğrenciler karşı koyamamış, öğretmenlerin isteğini gerçekleştirmekten kurtulamamışlardır (**uyuma-verme**). Böylece öğrenciler, öğretmenlerin isteğini gerçekleştirmek zorunda kalmışlardır (**kazan- kaybet**).

PDE 4:

“... Konuk gidince Küçük Bahçıvan bir süre oturup derin derin düşündü. Yabancı bilgin, o güne değin tanışıp konuştuğu tüm bilginlerden başkaydı... Ondan olağanüstü bir anlayış görmüştü. Bu yüzden gönlü onun ülkesine gidip bir an önce düşlerini gerçekleştirmekten yanaydı.

Ancak olayın gizli kapaklı oluşu onu tedirgin ediyordu. Ayrıca ana babasından ve yurdundan ayrılmak da çok zoruna gidecekti. Ne var ki öğrenimini sürdürmek için ana babasından zaten ayrılmak zorundaydı...

... Küçük Bahçıvan günlerce bahçedeki barakada gelecek planları yaptı. Sonunda şu karara vardı: Bilim her türlü özveriye değerdi. Davet edildiği yabancı ülkeye gidecek, orada bilgin dostuyla bitkiler dünyasının giz perdesini kaldırmaya çalışacaktı... (Dayıoğlu, 2020f:21,22)”

Burada Küçük Bahçıvan'ın **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Bir taraftan yabancı konunun teklifini kabul edip gitmek istemekte (**yaklaşma**) diğer taraftan gizli kapaklı olması onu tedirgin etmektedir (**kaçınma**). Bitkileri öğrenme merakının da etkisiyle davet edildiği yabancı ülkeye gitmeye karar vermiştir.

PDE 5:

“... Havaalanında yanlarına başka bir yabancı adam geldi. Genç gezginle bir süre konuştular. Küçük Bahçıvan onların gizemli tutumlarından tedirgin oldu... Benliğini oradan kaçıp kurtulma tutkusu sardı. Geç de olsa giriştiği işin kötülüğünü sezinlemişti. Ama iki adamı atlayıp kayıplara karışması da kolay değildi. Küçük Bahçıvan yine de bunu denemek istedi.

‘Çok acıktım. Dünden beri tek lokma yemedim.’ diyordu ki yeni gelen adam birden bileğine demir pençe gibi yapıştı...

Küçük Bahçıvan gerçekten tehlike içinde olduğunu o zaman iyice anladı. Ama bu durumdan nasıl sıyrılabileceğini bir türlü kestiremiyordu.

O sırada uçağa biniş çağrısı yapıldı. İki adam onu aralarına alıp biniş kapısına doğru yürüdüler. Küçük Bahçıvan adamların arasından sıyrılıp kalabalığa karışmayı denedi. Ama adamlar kollarını öyle bir kavradılar ki bir yere kıyılamadılar. İkinci adam bir daha bu tür çocukça davranışlarda bulunursa başına kötü işler geleceğini söyledi.

Küçük Bahçıvan korkudan titreyerek adamların arasında uçağa doğru ilerlemeye başladı... (Dayıoğlu, 2020f:25,26)”

Bu parçalarda, Küçük Bahçıvan ile yabancı adamlarla yaşanan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Adamların Küçük Bahçıvan’ın koluna yapışmaları, onu zorla uçağa bindirmeye çalışmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda, adamlar istediğini yaptırırken Küçük Bahçıvan zor durumda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

PDE 6:

“... Aylar önce Küçük Bahçıvan’ı görmeye gelen, ona adres veren yabancı ünlü bir bitki bilginiydi. Ülkesindeki yöneticiler Küçük Bahçıvan’ı kandırma görevini ona vermişlerdi. Daha sonra gelen gezginse hem o yabancı ülkenin casusu hem de azılı bir insan avcısıydı.

Ülkenin güvenlik görevlileri sürekli olarak bu genç adamı izliyorlardı. Onun ‘çiçek beldesi’ diye ün yapmış olan küçük kasabaya gidişine bir anlam veremediler. Hele hele Küçük Bahçıvan’la kurduğu ilişki onları iyice şaşırttı. İnsan avcısının neyin ya da kimin peşinde olduğunu anlamak için onu gizlice izlemeyi sürdürdüler. Ve Küçük Bahçıvan’ı yabancı ülkeye kaçırılmasına engel oldular... (Dayıoğlu, 2020f:26)”

Bu parçada güvenlik görevlileriyle yabancı adam arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Güvenlik görevlileri, onun izini sürüp Küçük Bahçıvan’ı kaçırmalarına engel olmuşlardır (**güç kullanma -zorlama**). Böylece Küçük Bahçıvan kurtarılırken yabancı adam yakalanmıştır (**kazan-kaybet**).

PDE 7:

“...Genç Bilgin onunla kolayca iletişime geçebiliyordu. Bu akıllı bitki, genç Bilgin’in başka bitkilerle de iletişim kurmasına yardımcı oluyordu.

Kayıp Devlet Başkanı’nı bulacağını iddia eden genç Bilgin, işte bir kimliğe sahipti. Barışsever Başkan’ın kaybolmasına o da çok üzülmüştü. Başkan’dan çok büyük iyilikler görmüştü. Bugünkü başarısının ona borçlu olduğunu biliyordu. Bu duygu ve düşüncelerin etkisiyle Başkan’ı bulmayı üstlenmişti.

Araştırmaya başkanlık konutunda başlandı...

... Yazık ki sorguya çekilen elli kişi de temiz çıktı... Güvenlik görevlilerini odaya çağırdı... Deney bitkisi bu üç kişiden birine tepki gösteriyordu...

Üç güvenlik görevlisinden biri, Bilgin’in suskunluğundan ve gözucuyla kendilerini süzmesinden tedirgin olmuştu.

Birdenbire, ‘Yoksa siz bizleri de mi sorguya çekiyorsunuz?’ diye bağırdı. O sırada bitkiden gelen titreşimler doruğa ulaştı. Bilgin hemen yerinden kalktı. Öfkeli adamın yakasına yapıştı.

‘Böyle bir niyetim yoktu. Ama şimdi bunu yapmak zorundayım. Siz Başkan’ın kaybolmasıyla ilgili çok şey biliyorsunuz.’ dedi. Öteki iki güvenlik görevlisi bu sözleri duyar duymaz öfkeli adamın üstüne atıldılar, onu etkisiz duruma getirdiler. Hemen sorgulamaya giriştiler.

Genç Bilgin yanılmamıştı. Öfkesiyle kendini ele veren güvenlik görevlisi suçluymuştu. Ama suçu Başkan’ı kaçırmak değildi. Olayın aydınlanmasını engellemişti. Üstelik bunu bilmeden yapmıştı...

Güvenlik görevlisinin oğlu başkanlık konutunda köpek bakıcısıydı...

Genç köpek bakıcısı onlara öyle iyi bakıyordu ki Başkan ona sık sık teşekkür ediyordu.

İşte bu genç köpek bakıcısı o gün sorgulamaya gelmemişti. Konutun güvenlik görevlisi olan babası ‘Sorgulanacak başka kimse kalmadı.’ diyerek yalan söylemişti...

Adam çok geçmeden apar topar sorgu odasına getirildi. O daha kapıdan girerken deney bitkisi olağanüstü titreşimlerle tepki göstermeye başladı.

Genç Bilgin köpek bakıcısının suçlu olduğunu hemen anladı...

... İşte tam o anda köpek bakıcısı çevresini saran güvenlik görevlilerini yumruklayarak oda kapısına fırladı. Amacı kaçırmaktı. Ama başaramadı.

Çok geçmeden her şey aydınlandı. Köpek bakıcısı, Başkan'ın düşmanları adına çalışan bir casustu...

Başkanı düşmanları adına o kaçırmıştı. Başkan hâlâ yaşıyordu. Üstelik başkanlık konutunu çevreleyen duvarların dışına bile çıkmamıştı.

Köpek bakıcısı, başta babası olmak üzere oradaki tüm güvenlik görevlilerince adamakıllı sıkıştırıldı. Sonunda genç casus, Başkan'ı gizlediği yeri göstermeye razı oldu...

Başkan kurtuldu. Birkaç gün hastanede kaldıktan sonra eski sağlığına kavuştu...(Dayıoğlu, 2020f:30-36)"

Bu parçalarda genç Bilgin ile güvenlik görevlisi arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Genç Bilgin iletişim kurabildiği deney bitkisi sayesinde suçlu güvenlik görevlisini bulmuş, diğer güvenlik görevlileriyle birlikte suçlu güvenlik görevlisine baskı yaparak (**güç kullanma-zorlama**), onun suçunu itiraf etmesini sağlamışlardır (**kazan-kaybet**).

Bu parçalarda ayrıca genç Bilgin ile köpek bakıcısı arasında yer alan **kişiler arası çatışma**ya da yer verilmiştir. Genç bilgin, yine deney bitkisi ile kurduğu iletişim sayesinde köpek bakıcısının suçlu olduğunu fark etmiştir. Köpek bakıcısı; babası, diğer güvenlik görevlileri ve genç Bilgin'in baskısıyla (**güç kullanma-zorlama**) Başkan'ın yerini göstermeye razı olmuştur (**kazan-kaybet**).

PDE 8:

"... Bu amansız korkunun kaynağı, adı sanı bilinmeyen bir gök cismiydi. Gök bilimciler bu cismi gözlem aygıtlarında saptayınca ürküye kapıldılar. Ne olduğu bilinmeyen bu cisim, uzayın derinliklerinden coşkulu bir şelale gibi akıp geliyordu. Bu

yüzden ona Alev Şelalesi adı verildi... Amansız ateş seli doğrudan dünyamızın üstüne akabilirdi.

Dünya kurtulsa bile atmosfer, bu ateş saldırısından çok etkilenecekti. Canlıların yaşam kaynağı olan oksijenin tümünden yok olması bile söz konusuydu. O zaman insanlar ilaç püskürtülmüş böcekler gibi yok olup gideceklerdi...

... Gökyüzüne yerleşmiş olan Alev Şelalesi dünyayı yutmaya hazırlanan korkunç bir ejderha ağzını andırıyordu. Bir yandan da Nanga Parbat'taki gölgeler insanların düşlerine girip duruyordu. Dünyada korku artık doğal yaşam biçimi olmuştu. Sonunda bir gün korkulan başa geldi. Alev Şelalesi dehşet verici gümbürtülerle patladı. Milyonlarca parçaya bölündü. Sonra bu parçanın dünyanın üstüne yağdı.

Ne var ki bu ateş topaklar yeryüzüne ulaşıncaya dek sötüp sünger gibi kof taşlara dönüşüyordu. Dayanılmaz korkular içinde yerlere kapanıp ağlaşan, bağırsan insanlar bu durumu görünce az da olsa korkudan sıyrıldılar. Gözlerini göğe dikip Alev Şelalesi'ni aradılar. Ama artık yok olmuştu...(Dayıoğlu, 2020f: 38-45)”

Burada bir gök ciminin dünyaya yaklaşmakta olması ve kişileri tedirgin etmesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, bu doğa olayı sonucunda çeşitli korkular yaşamış, yaşamlarından endişe etmişlerdir. Bekledikleri gibi Alev Şelalesi adını verdikleri gök cismi patlamış, parçaları ise dünyanın üzerine yığılmıştır. Fakat korktukları gibi kendilerine zarar vermemesi kişileri rahatlatmıştır.

PDE 9:

“... Hemen uluslar birlik oldular. Çok gelişmiş bir gözlem aygıtı yaptılar. Yeryüzü haritası adım adım tarandı. Bu aygıt için uygun bir yer arandı... Sonunda tüm bilginler Asya'da, Nanga Parbat Dağı'nın doruğunda karar kıldılar.

... Ne var ki dağın eteğinde yaşayan Nanga Acun ulusu bu işe karşı çıktı. Nanga Parbat Dağı o ülkenin sınırları içindeydi... Kuşaktan kuşağa geçen bir inançla, nedenini bilmeden bu kutsal dağa tapıyorlardı...

... İşte bu barışsever, akıllı ve insancıl ulus, kutsal dağa gözlem aygıtı yerleştirilmesine karşı çıkıyordu. Durumun önemi Nanga Acunlara anlatıldı. Gözlem aygıtının insanlığın yararı için dağa yerleştirileceği belirtildi. Aygıtın dağa hiçbir zarar vermeyeceği açıklandı. Sonunda Nanga Acunlardan izin çıktı...(Dayıoğlu, 2020f: 41)”

Burada Nanga Parbat Dağı'na kurulması planlanan aygıt için Nanga Acunlarla yaşanan **kişiler arası çatışma**ya değinilmiştir. Aygıtın Parbat Dağı'na kurulmasına izin vermeyen Nanga Acunları, aygıtın dağa zarar vermeyeceği ve insanlık yararına olduğunu öğrendikten sonra aygıtın yerleştirilmesini kabul etmişlerdir (**uyma-verme**). Böylece ulusların isteği gerçekleştirilirken Nanga Acunları, kutsal saydıkları dağa aygıtın yerleştirilmesine engel olamamışlardır (**kazan-kaybet**).

PDE 10:

“... Ne var ki, görevliler gözlem aygıtını vadiye yerleştiremediler. Aygıtın dağa bırakılması olanaksızdı. Görünmeyen bir güç, aygıtı taşıyan helikopteri göğe doğru itiyordu. Tüm uğraşlar boşa gitti. Gözlem aygıtı yeryüzüne geri getirildi.

Bu girişim değişik günlerde birçok kez yinelendi. Ama gözlem aygıtıyla yüklü helikopter dağa konmayı başaramadı...(Dayıoğlu, 2020f: 46)”

Burada görevliler ile görünmeyen güç arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Görünmeyen güç, özel güçleri ile aygıtın yerleştirilmesine engel olmuştur (**güç kullanma-zorlama**). Görevliler, bu güç yüzünden istediklerini başaramamıştır (**kazan-kaybet**).

PDE 11:

“... Bilgin ve devlet adamları ne yapacaklarını şaşırtdılar. Bazı bilginler patlama sırasında oluşan enerjinin dağın doruğuna çökmüş olabileceğini söylediler. Onlar helikopterin doruğa bu yüzden inemeyeceğini düşünüyorlardı. Bir bölük bilim adamıysa helikopteri doruktaki güçlü hava akımlarının engellediği savını ileri sürüyordu. Bu görüşe inananlar gelecek yıl, ilk aygıtın yerleştirildiği mevsimde yeniden vadiye inişin denenmesini öneriyorlardı.

Kimi bilginse sabırsızdı. Dağın yeni bir aygıtla hemen gözlem altına alınmasını istiyorlardı. Çoğu bilginler bu öneriyi kabul etti. Uluslar el birlik oldular. Bu kez duyarlı araçlarla donatılmış bir gözlem uydusu yapıldı...(Dayıoğlu, 2020f: 46)”

Bu parçalarda bilginler arası yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Dağa yerleştirilecek olan aygıtın ne zaman, nasıl yerleştirileceği üzerine yaşanan çatışmada, çoğu bilginler hemen yerleştirme fikrini kabul etmişlerdir (**uyma-verme**). Böylece,

aygıtı hemen yerleştirme taraftarı olan bilginlerin isteği yönünde hareket edilmiştir **(kazan-kaybet)**.

PDE 12:

“... Bu insanların ataları, yeryüzünde oluşan ünlü bir tufana tanık olmuşlardı. Bu yüzden kendilerini ‘tufandan arta kalan’ anlamında Kalanlar diye adlandırmışlardı.

... Tufan başlıyor başladı derken bir sabah insanlar kapkaranlık bir dünyaya gözlerini açtılar. Boş yere güneşi aradılar. Ama gökte kara bulutlardan başka hiçbir şey görünmüyordu.

Herkes bağırış çığırışlarla sokaklara döküldü. Kimileri hazırladıkları gemilere doluştular. Kimileri taptıkları tanrılara yine yakarmaya giriştiler. Ancak görülmemiş bir kasırgayla başlayan yağmur, tapınaklardaki tanrıların insanlara yardım edemeyeceğini göstermeye yetti. Bir anda ortalık allak bullak oldu. Sanki yer göğe karıştı. Bir solukluk süre içinde sel suları sokakları dolduran insanları yuttu.

Gemilere sığınanlar bir süre su yüzünde kalmayı başardılar. Ama gemiler amansız fırtınaya uzun süre dayanamadı. Gövdeleri parçalandı. İnsanlar sulara gömüldüler. Kimi gemileri fırtına önüne katmış, oradan oraya sürüklüyordu. Bu arada oluşan burgaçlar tekneleri deviriyor, ağaçları kökünden söküyor, kayaları koparıyor, tepeleri yerle bir ediyordu. Çok geçmeden insan yüklü koca gemileri yutan dev hortumlar belirdi.

... Ne var ki bu yürekli gençlerin sayıları giderek azalmaktaydı. Kimilerini burgaçlar yutuyor, kimileri direncini yitirip sulara gömülüyordu. Tufan sona erdiğinde su üstünde yüz insan kalmıştı. Bunlar tutundukları tahtalara başlarını dayamış, bitkinlik içinde soluyup duruyorlardı...(Dayıoğlu, 2020f: 49-51)”

Bu parçalarda insanların yaşanan tufandan dolayı sıkıntılar yaşaması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Yaşanan tufanın şiddetinden dolayı insanlar hayatlarını kaybetmiş, her şey yok olup gitmiştir. Tedbirler işe yaramamış, yüz insandan başka kimse hayata tutunamamıştır.

PDE 13:

“... Çok geçmeden birkaç küçük mağara buldular. Bölük bölük oralara yerleştiler. En büyük düşmanları soğuktu. Çevrede buldukları yosunları, bitki artıklarını balçıkla karıştırıp bedenlerine sıvadılar. Bu kabuk onları soğuktan olabildiğince koruyordu.

Kara kış bastırıldığında gençler kaya oyuklarına sığındılar. Acıktıkça karları eşeliyor, bitki kökleri çıkararak karınlarını doyuruyorlardı. Kış boyunca akıl almaz bir yaşam savaşı verdiler...(Dayıoğlu, 2020f: 52)”

Burada insanların soğukla mücadelesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, kış şartları karşısında zor durumda kalmış; çeşitli sıkıntılar yaşamışlardır.

PDE 14:

“... Oysa Kalanlar eşleriyle birlikte özgürce yaşayabilecekleri özel barınaklar düşlemekteydiler. Dağ içinde bu tür barınaklar oluşmaya başlamıştı bile. Ama hava kıtlığı oralarda uzun süre yaşamaya olanak vermiyordu.

Dağ içinde yaşamaya alışmışlardı. Kışın vadide yaşamak olanaksızdı. Her birinin donarak ölmesi işten değildi. Ne yapıp yapıp dağ içini yaşanır duruma getirmek zorundaydılar. Sonunda şöyle bir çözüm buldular: Dağı tabana doğru oyacaklardı. Bunu öylesine ustalıklı bir planla yapacaklardı ki her bölüme hava akımı ulaşacaktı...(Dayıoğlu, 2020f: 57)”

Burada Kalanların kış şartlarından dolayı vadiye çıkamamaları ve hava kıtlığı yaşamaları, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kışın zor şartlarından dolayı sıkıntılar yaşayan kişiler, kendi yöntemleriyle çözümler bulmaya çalışmışlardır.

PDE 15:

“... Geçmişte bilim katı sadece bilginlere değil, tüm Kalanlara açıktı. Ama bir gün Kalanya’da korkunç bir olay yaşandı. Birdenbire enerji bitkisine bağlı düzeneklerden biri işlemez oldu. Bazı kentler karanlığa gömüldü. Bazı polen taşıtlar enerji kesintisi yüzünden ulaşım kanalının dibine düştüler.

Bilgin Kalanlar hemen bu olayın nedenini aramaya giriştiler. Çok geçmeden olayın gizi çözüldü. Bir küme çocuk Kalan bilim katına girmiş, bileşik bitkisineyle

iletişim kurmaya kalkışmıştı. Oysa çocuklar on iki yaşından önce bu tür iletişime yetkin değillerdi. Beyinsel enerjileri henüz bu iş için yeterli değildi...

Bu olaydan sonra on iki yaşından küçük çocukların bilim katına girmesi yasaklandı...(Dayıoğlu, 2020f: 65)”

Burada Bilgin Kalanlar ile çocuk Kalanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Çocuk Kalanların bitkisararla uğraşıp düzeneklerden birini bozdukları için yaşanan çatışmada, Bilgin Kalanlar onların bilim katına girmelerini yasaklamışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda Bilgin Kalanlar, başka sorunların yaşanmasını engellerken çocuk Kalanlar, bilim katından mahrum kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

PDE 16:

“... Vadideki garip aygıt birdenbire tutuşup yanarak eriyip gitmişti. Kalanlar olayı görmek için dışarıya çıkmaya cesaret edemiyorlardı. Ama merakları ağır basıyordu.

Bilgin Kalanlarla Bitki Kalanlar bir süre konuyu tartıştılar. Bitki Kalanlar bilginlerin dışarıya çıkmasını uygun bulmuyorlardı. Bilginler de dışarıdan iletilen bilgilerle yetinmek istemiyorlardı. Sonunda Bilgin Kalanlar, tehlikeyi göze alıp dışarıya çıkmaya karar verdiler. Ne yapıp edecek yanarak eriyen aygıtı inceleyeceklerdi...(Dayıoğlu, 2020f: 69)”

Bu parçada Bilgin Kalanların dışarıya çıkıp çıkmamaları konusunda, Bilgin Kalanlarla Bitki Kalanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Bitki Kalanlar çıkmanın tehlikeli olduğunu söylemelerine rağmen Bilgin Kalanlar, tehlikeyi göze alıp çıkmaya karar vermişlerdir. Bilgin Kalanların kararına Bitki Kalanlar karşı çıkmamış (**kaçınma-geri çekilme**); Bilgin kalanlar kendi isteklerini gerçekleştirmiştir (**kazan-kaybet**).

PDE 17:

“... İki büyük ülke başkanına göre, Alev Şelalesi bahane edilerek Nanga Parbat’ın doruğuna savaş üssü kurulmuştu. Bunu yapan ülke, üssü gizlemek amacıyla dağı manyetik bir kılıf içine almıştı. Bu yüzden dağa yaklaşılmıyordu... Her iki başkan da birbirini bu görüşlerle suçlamaya başlamıştı. Her biri ötekinin Nanga Parbat’a üs

kurduğuna öylesine kesinlikle inanıyordu ki ikisini de bu inançtan döndürmek olanaksızdı.

... Çok geçmeden korktukları başlarına geldi. İki büyük başkan, Nanga Parbat'ı bahane ederek birbirlerine açıkça meydan okumaya başladılar.

Bu arada her iki yan da savaş hazırlıklarını bitirmiş durumdaydılar...

... Birden iki büyük başkan birbirlerine savaş ilan ettiler. Ölüm kusan füzeler ateşlenmek üzereydi...(Dayıoğlu, 2020f: 79,80)”

Burada iki büyük ülke arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Nanga Parbat'ta birbirlerine karşı üs kurma inancından dolayı yaşanan çatışmada, savaş yoluna gidilmesi **güç kullanma (zorlama) stratejisine** başvurduklarını gösterir. Yaşanmış herhangi bir savaşa ve sonuca ise değinilmemiştir.

PDE 18:

“... Çocukların neşesi yaprakları da etkiledi. Onlar da çocukların ellerinden kaçarak oyuna katılmaya çalıştılar. Ağaçlar bu haylaz yapraklara öyle bir kızdılar ki:

‘Sizleri çocuklarla oynayın diye salıvermedik. İnsanlara ürkü verin. Hatta canlarını yakın diye giriştik bu işe. Çabuk görevinizi yapın. Yoksa ülkeler arasında korkunç bir savaş başlamak üzere!’ diye gürlediler.

Yapraklar önce korkuyla titreştiler. Sonra hemen bu buyruğa uydular...(Dayıoğlu, 2020f: 80,81)”

Burada ağaçlar ile yapraklar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Yaprakların çocuklarla birlikte oyuna dâhil olmaları, ağaçları kızdırmış ve yapraklara sert tepkide bulunmalarına neden olmuştur (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda yapraklar oyunu bırakıp ağaçların isteğini gerçekleştirmişlerdir (**kazan-kaybet**).

PDE 19:

“... İnsanın bize yaptıkları kadar birbirlerine yaptıkları da gitgide dayanılmaz oluyor. Sayısını bilmediğimiz yıllardan beri dallarımıza insan asarlar. Gövdemize

bağladıkları savunmasız insanları acımasızca kamçılarlar. Ya savaşlar! İnsan kanı karışmış toprak ne denli tiksinti vericidir bilemezsiniz!..(Dayıoğlu, 2020f: 83)”

Burada insanların yaşadıkları **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. İnsanların dallara asılması, savunmasız insanların kamçılanması, savaşların yaşanması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. İnsanların hayatlarından olması, savunmasız kişilerin kamçılanması, güçlülerin karşısında güçsüzlerin kaybettiğini gösterir (**kazan-kaybet**).

PDE 20:

“... Son olaylar bitkilerdeki değişimin, küskünlüğün, hırçınlığın doğrudan insanoğluna yönelik olduğunu gösteriyordu. İnsanlar yavaş yavaş bunu kavramaya başlıyordu...”

Ne var ki bu konuda her kafadan bir ses çıkıyordu. İnsanlar birçok konuda olduğu gibi bitkiler konusundaki açmazı da kısa sürede arap saçına döndürdüler.

Uzun süren tartışma, inceleme, araştırma sonunda bir karara vardılar...(Dayıoğlu, 2020f: 92)”

Burada bitkilerdeki değişimden dolayı insanlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Herkesin farklı bir şey söyleyip bir karara varmaları, uzlaştıklarını gösterir (**uzlaşma-sorun görme**). Ortak bir karara varmaları, herkesin memnun olduğunu gösterir (**kazan-kazan**).

PDE 21:

“... Bir gün Bilgin Kalanlar kendi aralarında bir toplantı yaptılar. Kimi Bilgin Kalan özdeşleşmesinin üç püf noktasının genç Bilgin’e hemen açıklanmasından yanaydı. Ötekilerse buna karşıydılar. Eğitim sona ermeden böyle bir açıklama yapmanın tehlikeli olacağına inanıyorlardı.

... Sonunda özdeşleşmenin üç püf noktasının genç Bilgin’e açıklanmasına karar verildi...(Dayıoğlu, 2020f: 96)”

Burada Bilgin Kalanların kendi aralarında yaşadıkları **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Özdeşleşmenin üç püf noktasının genç Bilgin’e açıklanıp açıklanmama konusunda yaşanan çatışmada, üç püf noktasının açıklanmasına yönelik bir karara

varılmıştır (**uzlaşma-sorun görme**). Ortak bir karara varmaları, herkesin kabul ettiği bir sonuca varıldığını gösterir (**kazan-kazan**).

PDE 22:

“... Genç Bilgin çok korktu. Başı adamakıllı dertteydi. Bulunduğu yer saray bahçesiydi. Karşısında duran süslü adam, dünyaca ünlü bir kraldı...

... Öfkeli kral saray bahçesinde beliren yabancıyı görünce bu kez çevreyi koruyan askerlere bağirmaya başladı. Sonra varıp Bilgin’in yakasına yapıştı.

‘Sen kimsin, buraya nasıl girdin? Nereden gelip nereye gidiyorsun’ diye gürledi. Zavallı genç Bilgin korkudan tir tir titriyordu. Kralın dilini anlamıyordu. Ama öfkesini görüyor, sözlerinin anlamını sezinliyordu. Kral onun susmasına çok kızdı. Hemen hapse atılıp işkenceyle konuşturulmasını buyurdu.

Böylece genç Bilgin sarayın zindanına atıldı...(Dayıoğlu, 2020f: 99)”

Burada genç Bilgin ile kral arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Kralın öfkelenip genç Bilgin’in hapse attırması **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduğunu gösterir. Bunun sonucunda genç Bilgin zindana atılarak kralın isteği gerçekleştirilmiştir (**kazan-kaybet**).

PDE 23:

“... Başkan bu görüşlerini dışa vurmaktan çekinmedi.

‘Bitkiler sevgiden, dostluktan ne anlar? Bunlar insanlara özgü duygular. Korkarım, sizler herkese yalan söylüyorsunuz...

‘Kanımca yaptığınız düpedüz bencillik. Buluşunuzu herkese söylemelisiniz... Bundan kaçırırsanız sizleri tüm insanlar lanetleyecektir.’

Aslında bahçeyi görenlerin çoğu bu görüşteydi. Hatta bitkisever hanımla genç Bilgin’e büyücü gözüyle bakanlar bile vardı...

Bitkisever hanımla genç Bilgin’i tedirgin eden sadece başkanlar değildi. Söz konusu giz yüzünden öteki insanlardan da eleştiri almaya başlamışlardı. Dünyanın dört bir yanından gelen bu eleştiriler giderek yoğunlaşıyordu...

Kısacası, dünya giderek genç Bilgin ile bitkisever hanıma düşman kesiliyordu. Herkes onları tohum yeşertme gizini açıklamamakla suçluyordu...(Dayıoğlu, 2020f:107-109)”

Burada genç Bilgin ve bitkisever hanımın dünya başkanları ve halkı arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Tohum yeşertme gizinden dolayı yaşanan çatışmada genç Bilgin ve bitkisever hanım suçlanmıştır. Çatışma çözme stratejisine ve sonucuna ise değinilmemiştir

PDE 24:

“... Başkanlar halkın ve polisin ilgisinden aşırı şekilde tedirgin olmuşlardı. İçlerinde oradan çekip gitmeyi düşününler bile vardı. Ama gizi öğrenme isteği daha ağır basıyordu...(Dayıoğlu, 2020f:113)”

Burada bazı başkanların **kendileriyle yaşadıkları çatışmaya** değinilmiştir. Halkın ve polisin ilgisinden dolayı gitmek istemekle (**yaklaşma**) birlikte gizi öğrenme merakından dolayı orada kalma isteği (**yaklaşma**) arasında kalan başkanlar, gizi öğrenmeyi tercih etmişlerdir.

PDE 25:

“... Ne var ki saatlerdir gerginlik içinde bekleyen başkanların sabrı tükendi. İlk öfke gösterisini büyük ülkelerden birinin başkanı yaptı. Birden yerinden fırladı. Yolunun üstünde bulunanları itip kakarak doğruca gidip Bilgin’in karşısına dikildi. Var gücüyle bağırmağa başladı.

‘Sen kendini ne sanıyorsun? Hiç kimse bana oyun edemez. Gülünç duruma düşürüp onurumla oynayamaz... Başkalarını bilmem ama ben yaptıklarını yanına koymayacağım!’ diyerek Bilgin’in üstüne saldırmaya kalkıştı.

Öteki başkanlar engellemese, öfkeli Başkan, Bilgin’i oracıkta öldürecekti...(Dayıoğlu, 2020f:116)”

Burada büyük ülkelerden birinin başkanı ile Bilgin arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Başkan’ın Bilgin’e öfkelenip saldırması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Öteki başkanların engellenmesiyle çatışma sonlanmış fakat bir sonuca bağlanmamıştır.

PDE 26:

“... Fabrika kuranlar zehirli dumanlarla havayı, ağırlı artıklarla suları ve bitkilerin anası olan toprağı kirletmekten çekinmediler. Tarım ilaçları çoğı yerde doğadaki dengeyi bozdu. Bu uygulamalar sırasında bitkiler için yararlı olan canlılar da zarar gördüler.

... Ya savaşlarda kullanılan yakıcı, kavurucu, dağılayıcı, yok edici bombalar!.. Zavallı bitkiler! İnsanların birbirlerini yok etmek için icat ettiği silahların zararlarına da göğüs germek zorunda kaldılar...(Dayıoğlu, 2020f:117,118)”

Bu parçalarda, insanların zehirli dumanlarla, artıklarla, bombalarla toprağı kirletip bitkilere zarar vermesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, doğayı korumak yerine kullandıkları yöntemlerle doğaya zarar vermişlerdir.

PDE 27:

“... Bitkiler insanlardan gördükleri kötülöklere çok üzülyüyorlardı. Ama insanla iletişim kuramadıkları için dertlerini açıklayamıyorlardı. Giderek öylesine zor duruma düştüler ki sonunda insanoğluna başkaldırmaya karar verdiler.

İnsanların yeni icat edilen yok edici silahlarla birbirlerine savaş açmaları, bardağı taşıran son damla oldu. Biliyorsunuz tam bu silahlar, karşılıklı olarak patlatılmak üzereyken yaprak kasırgası patlak verdi... Yeryüzündeki tüm bitkiler insanları uyarmak için yapraklarını dökmüşlerdi. Çünkü yeni silahlar insanlarla birlikte pek çok bitki türünü de yok edecek nitelikteydi.

Öfkeli bitkiler yaprak kasırgasını oluşturmakla kalmadılar. Silahların ateşleme noktalarına doluşan tohumlar, oralarda hızla çimlenerek silahları işleme duruma getirdi...(Dayıoğlu, 2020f:118,119)”

Bu parçalarda kişileştirilmiş olan bitkilerle insanlar arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Bitkiler, insanlardan gördükleri kötülöklere daha fazla dayanamayarak insanların yaptıklarına başkaldırmışlardır. Yaprak kasırgasını çıkartarak ve silahların ateşlenmesini engelleyerek (**güç kullanma-zorlama**) insanların onlara zarar vermelerini engellemiş ve onları zor durumda bırakmışlardır (**kazan-kaybet**).

b. “Parbat Dağı’nın Esrarı” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Parbat Dağı’nın Esrarı” kitabından çatışmaların yer aldığı 27 örnek incelenmiştir. 1, 2, 3, 5, 6, 7 (2), 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25 ve 27. örneklerde kişiler arası çatışma; 4 ve 24. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 8, 12, 13, 14 ve 26. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 28. Parbat Dağı’nın Esrarı Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
27	21	2	0	5	28

c. “Parbat Dağı’nın Esrarı” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Parbat Dağı’nın Esrarı” kitabında incelenen 27 örnekte 21’inde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 20 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 1, 5, 6, 7 (2), 10, 15, 17, 18, 19, 22, 25 ve 27. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 16. örnekte geri çekilme (kaçınma); 2, 3, 9 ve 11. örneklerinde uyma (verme); 20 ve 21. örneklerinde uzlaşma (problemi görme) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 29. Parbat Dağı’nın Esrarı Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
13	1	4	2	0	20

d. “Parbat Dağı’nın Esrarı” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Parbat Dağı’nın Esrarı kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 18’i sonuçlanmıştır. Bunların 1, 2, 3, 5, 6, 7 (2), 9, 10, 11, 15, 16, 18, 19, 22 ve 27. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 20 ve 21. örneklerde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 30. *Parbat Dağı’nın Esrarı Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
16	0	2	18

4.11. “Yurdumu Özledim” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

On Birinci Alt Problem: a. “Yurdumu Özledim” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Atıl, köy okulunda üçüncü sınıfta okuyan bir çocuktur. Annesi ve babası, köyde yeterince para kazanamadıkları için Almanya’ya çalışmaya gitmişlerdir. O yıl anne ve babası, Almanya’da çocuk parasından da faydalanmak için Atıl’ı kendileriyle götürmeye karar verirler. Böylece Atıl’ın Almanya’daki zorlu hayatı başlar. Almanya’da yaşamın hayal ettiği gibi olmadığını fark eden Atıl, Alman okulunda da çeşitli sıkıntılar yaşar. Orada yabancı olmanın zorluğunu yaşayan Atıl, memleketini ve köyünü çok özler. Atıl’ın anne ve babası da zor şartlarda çalışmakta, çeşitli sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar. Almanya’da özgürlüğü kısıtlanan, Alman halkı tarafından kabul görmeyen Atıl ve ailesi üzerinden memleket sevgisini ve özlemini anlatan kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

YÖ (Yurdumu Özledim) 1:

“... Almanya’ya ilk gittiğim sıralarda, bir gün fabrikada çalışırken kendi kendime konuşmaya başlamışım. Başımızdaki kadın yanıma gelip öfkeli öfkeli söylendi. Dediklerini anlamadım emme kızdığı belli oluyordu. Onların dilini bilen adamı ünlediler. Meğer Alaman kadın benden yakınırılmış. ‘İki de bir düşünceye dalar, kendi kendine konuşursa işten kovarım!’ demiş bizim Türk’e. Aklım gitti. Gurbet elde işsiz kalır da sokaklarda sürünürüm diye gözümü dört açtım o günden sonra... Almanlar insanın içini okuyorlar. Tümü de taş yürekli işçi arıyorlar. Hangi milletten olursa olsun iş başında gözyaşı döken birini gördüler mi al görmüş boğa gibi öfkeleniyorlar. İçimiz yanıp dururken bağrımıza taş basıp ağlamamayı öğrettiler bize... (Dayıoğlu, 2020g:15)”

Burada Almanya’daki Türk işçilerin Almanlarla yaşadıkları **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Almanların öfkelenmeleri, işten çıkarma tehditleri **güç kullanma-zorlama**) stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda Almanlar işlerini yaptırırken Türk işçiler baskı altında çalışmak zorunda bırakılmışlardır (**kazan-kaybet**).

YÖ 2:

“...Ana, Ayşan Kız’ın kollarını boynundan sıyırıp onu ninesinin kucağına vermek istedi. Kızcağz ayrılacaklarını sezinlemişti. Hızla anasının saç örgülerine yapışarak direndi. Kadının canı yanmıştı.

‘Koyver saçlarımı yavrum! Var git biraz da ninenin boynuna sarıl.’

... Ayşan inatla başını kaldırdı.

‘İ, ih!.. Ditemem nineme! Dideysem koyup kaçaysın beni.’

Nine de Ayşan’ı kandırmak için dil döküyordu...

Bu sırada baba çıkageldi. Anayı Ayşan’la sarmaş dolaş görünce o da öfkeleni.

‘Acıma yok mu sende? Koyver yavruyu. Birazdan çekip gideceksin...’

Baba bunları söylerken Ayşan’ı belinden kavradı, çekip almak istedi anasının kucağından...

Baba, ‘İş mi bu ettiğiniz? Herkes bizi bekliyor. Bir an önce yola çıkmamız gerek.’ diyerek öfkeyle çekip anasından kopardı kızı...

Ayşan olanca sesiyle bağıırıp ağlıyordu. Nine, onu babanın kucağından kapıp odadan çıktı, sokağa fırladı Ayşan ağlarken bir yandan da ninenin saçlarını yolup yüzünü tırmalıyordu... (Dayıoğlu, 2020g:17)”

Burada Ayşan’ın ailesiyle yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Ayşan onların gideceğini hissettiğinden annesinin kucağından inmekte direnmektedir. Tüm ısrarlara rağmen inmeyen Ayşan’ı babası zorla çekip almıştır (**güç kullanma-zorlama**). Ninesi onu alıp sokağa çıkarmış, Ayşan ise bu duruma çok üzölmüştür (**kazan-kaybet**).

YÖ 3:

“... Bir süre sonra kaptıkaçtı dik bir yamaca tırmanmaya başladı. Yolun iki yanı karla örtölüydü... Araba dağın doruğuna yaklaşıncı da yağış tipiye dönüştü. Ön cam kısa sürede karla örtöldü. Gide gide silecekler işlemez oldu. Şoför homurdanarak arabayı durdurdu...

Şoför kapıyı açınca arabanın içine buz gibi rüzgârıa birlikte kar doldu. Yolcular birbirlerine sokularak büzöldüler. Şoför karları temizleyip hemen yerine geçti ve arabayı çalıştırdı. Ancak birkaç yüz metre gitmeden camın önü yeniden kapandı...

Erkeklerden biri, ‘İnelim de sana yol gösterelim.’ dedi.

Şoför bu öneriyi bekliyordu. Çoğunlukla kışın Kurt Tepesi’ni aşarken kendisine yolcular yardım ederdi.

Atıl’ın babasıyla birlikte dört erkek arabadan indiler... Bir süre böylece yol aldılar. Ama dışarıdakiler soğuşa ve yüzlerini bıçak gibi keserek savrulan tipiye uzun süre dayanamadılar. Onların yerine üç erkek daha indi arabadan. Aynı yöntemle şoföre yol göstermeye giriştiler. Kısa bir süre sonra birden kurt ulumaları duyuldu...

... Hava kararmak üzereydi. Tipiden göz gözü görmüyordu. Rüzgâr korkunç sesler çıkararak yeri göğü birbirine katıyor, yakınlardan gelen kurt ulumaları yolcuların içini ürpertiyordu...

Şoföre yol gösterenler ikide bir arabaya girip ısınıyor, sonra yeniden dışarı çıkıyorlardı. İki saat böylece yol aldılar. İnişe geçtiklerinde hava iyice kararmıştı. Tipi

giderek yavaşladı. Dağın eteklerinde iyice durdu. Şoförün dediği gibi çevre karla kaplıydı ama yol üstü kupkuruydu... (Dayıoğlu, 2020g:19,20)”

Bu parçalarda şoför ve yolcuların karla, soğukla mücadelesi kişilerin **doğayla çatışmasını** gösterir. Karın ve rüzgârın oluşturduğu tipin etkisiyle araç ilerleyememiş, şoför ve yolcular zor durumda kalmışlardır. Bununla birlikte kurt sesleri onları tedirgin etmiş ve ürkütmüştür. Doğa olayları, kişilerin çeşitli sıkıntılar yaşamasına neden olabilmektedir.

YÖ 4:

“... Atıl yavaşça oradan sıyrılıp kalabalığı yararak babasını buldu, varıp onun eline yapıştı. Babası yüz vermedi.

‘Ne diye geldin?’

‘Anamgilin yanında canım sıkıldı. Ne zaman bineceğiz trene?’

Baba onu bir güzel payladı.

‘Bir daha ananın dizinin dibinden ayrılma!..’

Atıl omuz silkerek dudağını sarkıttı.

‘Uykum yok! Hem büzülüp yatacak yer nerde?’

‘Git be, oğlum! Uyumasan bile bir kenara çekil, ayakaltında dolaşip durma. İtip kakan olur da başım derde girer.’

Baba bunları söylerken kalabalığı aralayarak Atıl’ı anasının yanına doğru iteledi. Bu arada ana da payladı.

‘Oğluna sahip ol! Bir yere koyverme!..’

Atıl’ın özgürlüğü ilk kez kısıtlanıyordu... (Dayıoğlu, 2020g:22)”

Burada Atıl’ın anne babasıyla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Atıl, kendi başına hareket ettiğinden önce babası ona kızmış sonra da annesi onu paylamıştır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda annesi Atıl’ı yanında tutarken Atıl, istediği gibi hareket edememiştir (**kazan-kaybet**).

YÖ 5:

“... Gecenin ayazı Atıl’ın bacaklarından bedenine doğru yayıldı. Dişleri birbirine vurmaya, burnu, kulakları, bıçakla kesilmişçesine sızlamaya başladı...(Dayıoğlu, 2020g:24)”

Burada Atıl’ın ayazdan etkilenmesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Soğuk, Atıl’ın vücudunun sızlanmasına neden olmuştur.

YÖ 6:

“...Tren giderek yavaşladı, ‘zınk’ edip durdu. Yolcular telaşla saldırdılar. Atıl’ın hiç rastlamadığı bir itiş kakış başladı. İnsanlar kapılarda düğümleli kalmışlardı. Gelenler inemiyor, gidecek olanlar binemiyorlardı. Ağız dalaşı bazı yerlerde kavgaya dönüşüyordu. ‘Bebekli kadına yol açın!’ ‘Amanın boğuluyorum! Durun yahu, çekiştirmeyin! Ceketimin düğmeleri koptu!’ ... diye bağışanların yanında birbirlerine kıyasıya sövenler de vardı...(Dayıoğlu, 2020g:25)”

Burada trene binmek isteyenlerin birbirleriyle yaşadıkları **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kişilerin birbirlerini itip kakması, bağışıp birbirlerine sövmeleri **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Bunun sonucunda ne gelenler inebiliyor ne de gidecek olanlar binebiliyordu (**kaybet-kaybet**).

YÖ 7:

“... İtiş kakışa sahanlığa doğru ilerlemeye başladılar. Atıl o sırada boşalan kompartımanları gördü... Sırtını dayayıp rahatladığını sınavacaktı. Ama anası öyle bir bağırды ki korkuyla koridora fırladı. Adamların bacakları arasında kedi gibi geçerek çıktı geldi. Ana onun omzuna güçlü bir yumruk indirdi.

‘Aklını mı yitirdin sen? Tazı gibi burnunu oraya buraya sokup durma!..’

Onlar didişirken baba trenden inmişti bile.

‘Atıl, Zehra! Davransanıza!..’ diye bağırıp duruyordu. Ana oğul, babanın peşine takıldılar...(Dayıoğlu, 2020g:28)”

Burada Atıl’ın annesiyle yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Atıl kompartımanlardan birinde oturacakken annesinin bağırın sesiyle oraya gitmiş ve

annesi ona güçlü bir yumruk indirmiştir (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda annesi çocuğunu yanında tutarken Atıl istediğini elde edememiştir (**kazan-kaybet**).

YÖ 8:

“...Uçak vınlayarak havalandı birden. Atıl’ın içi boşalır gibi oldu.

‘Uçuyoruz ana uçuyoruz!’ diye bağılmaktan kendini alamadı. Anası telaşla uzanıp onun ağzını kapadı.

‘Bağırma oğul, kınarlar bizi...’

Gerçekten de çevredeki yolcular başlarını Atıllardan yana çevirerek bağırmanın kim olduğunu görmeye çalışıyorlardı. Atıl utanarak pencereden yana döndü...(Dayıoğlu, 2020g:47)”

Burada Atıl’ın bağırması sonucu kınanma endişesi, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Annesi “kınarlar” endişesiyle onu susturmuştur. Toplumsal kurallar, bazen kişilerin özgürce davranmalarına engel olabilmektedir.

YÖ 9:

“... Ana şaşkınlamıştı. Ama kocasının sesini tanıyınca hemen o yana yöneldi. Babaya ulaştınca elini yüreğinin üstüne bastırarak çıkıştı.

‘Tazı gibisin. Bir solukta görünmez oldun. Ne demeye arkana bakmıyorsun? İnsan bir yol tasa eder de karın, kızanım geliyor mu diye arada bir dönüp ardına bakar! Salondaki tüm Türk yolcuların önünde küçük düştüm. ‘Osman’ diye bağırdığımda dört bir yandan ses geldi.’

Babanın canı burnundaydı.

‘Ağzını açıp sağa sola bakınacağına gözünü benden ayırmasaydın. Yolcular arasında başka Osmanlar olabileceğini düşünemedin mi? Adımı çağırırken yanına soyadımızı da eklemeyi akıl etseydin kimsenin yanında küçük düşmezdin...’

Ana, ‘Gerçek.’ dedi. ‘Salonda Alaman yolcudan çok Türk yolcu var...’

Baba uzayıp giden söyleşiyi sabırsızlıkla kesip attı...(Dayıoğlu, 2020g:57,58)”

Burada ana ile baba arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Birbirlerine öfkeyle yaklaşıp birbirlerini suçlamışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Babanın tartışmayı kesip atmasıyla çatışma belli bir sonuca bağlanmamıştır.

YÖ 10:

“... Dışarıya çıktıklarında buz gibi bir hava bedenlerini baştan ayağa denk sardı. Atıl’ın giysileri inceydi. Titreyerek anasına sokuldu.

‘Emme de soğuk haa!..’

Baba, ‘Doğru.’ dedi. ‘Buranın kışı zorlu geçiyor.’

‘Bizim oralardan daha mı soğuk Almanya?’

‘Evet, dedi baba. Bizim oralarda soğuklar tez gelir geçer. Oysa burası öyle değil. Kuru ayazı uzun sürüyor, yağmuru da öyle... Bir başladı mı günlerce yağıyor... Yaz ortasında bile bizdeki gibi yakıcı güneş görünmüyor buralarda.’

Atıl’ın dişleri birbirine vuruyordu. Ana onu mantosunun arasına soktu...(Dayıoğlu, 2020g:59,60)”

Burada Atıl ve ailesinin soğukla mücadelesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Soğuk, özellikle Atıl’ın üşüyüp titremesine neden olmuştur.

YÖ 11:

“... Atıl kulağına dolan Türkçe sözcükleri önce yorumlayamadı. Sonra ‘Yetişin, yangın var!’ tümcesiyle akli başına geldi.

‘Eyvah, fasulye yandı!’ diyerek ok gibi yerinden fırladı. Telaşla eve girdi. Merdivenler duman içindeydi. Dört beş kadınla iki erkek, Atılların oda kapısının önünde bağrışıyorlardı. Atıl’ı görünce hepsi birden üstüne yürüdü, anlaşılmaz sözcüklerle bir güzel azarladılar onu. Yusuf’un anası da kendisini paylayanlar arasındaydı.

‘Yemek tenceresini ocağa koyup da hangi cehenneme gittin! Ev tutuşayazdı. Kovduracaksın hepimizi. Ev sahibi olayı duyunca kim bilir nasıl öfkelenecek!..’

Atıl'ın yüzü sapsarı oldu. Tüm bedeni tir tir titriyordu. Dokunsalar hüngür hüngür ağlayacaktı...

Öfkeli insanlar çekilip gidince Atıl odaya girdi. Komşular ocağı ve sobayı söndürmüş, pencereyi ardına dek açmışlardı. Atıl pencereyi kapadı, sobayı yakmak istedi. Ama korkudan elleyemedi... Ama soğuktan donuyordu. Yusuf'un anasına gidip sobayı yakivermesini söyleyecekti. Ama kovulmaktan korktuğu için caydı...(Dayıoğlu, 2020g:64,65)”

Bu parçalarda Atıl'ın komşularıyla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Atıl'ın fasulye tenceresini ocakta unutması üzerine çıkan çatışmada, komşular Atıl'ın üzerine gidip onu azarlayarak (**güç kullanma-zorlama**) onun korkup üzülmesine neden olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

Burada Atıl'ın Yusuf'un anasına gelip sobayı yakmasını söyleyip söylememe konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** değinilmiştir. Gidip sobayı yakmasını söylemek istemekte (**yaklaşma**) fakat korktuğundan bundan tereddüt de etmektedir (**kaçınma**). Korkusu baskın gelmiş, gitmemeyi tercih etmiştir.

YÖ 12:

“... Oda kapısı açıldı, anasıyla babası içeriye girdiler. Atıl hemen ayağa kalktı. Başına gelenleri bir bir anlatacaktı. Ama ana babası yüzüne bile bakmadılar. İkisinin de suratlarından düşen bin parçaydı.

Atıl, ‘Hoş geldiniz.’ dedi.

Babası terslendi.

‘Gelemez olaydık. Ne işler karıştırmışsın bugün? Ev halkı merdivenlerde yolumuzu kesti. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Yerin dibine geçtim...’

Bu sırada ana fasulye tenceresini görmüş ve yaygarayı basmıştı...

Atıl korkudan yatağa girip yorganın altına sinmişti.

Baba hemen uzanıp tencereyi eline aldı ve köylü diliyle söverek oğlunun üstüne yürüdü...(Dayıoğlu, 2020g:65,66)”

Burada Atıl'ın ana babasıyla yaşadığı **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Atıl'ın yangına sebep olma olayını öğrenince onlar da Atıl'a kızmış (**güç kullanma-zorlama**), onun daha da korkmasına neden olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

YÖ 13:

“... Atıl tam konuşmaya başlayacaktı ki kapı tıkladı.

‘Girin!’ dedi baba.

Gelen ev sahibiydi. Ateş püskürüyordu. Art arda bir sürü söz etti ve konuşmasını, ‘Sizi evimden kovuyorum!’ tümcesiyle bitirdi.

Baba yarım yamalak Almancasıyla, ‘Hemen mi?’ diye soruyordu.

‘Hemen bu gece değil. Üç gün izin veriyorum. Çıkmazsanız çocuğunuzla aynı odada yattığımızı ve evde yangın çıkardığımızı polise bildireceğim. Olay duyulursa bu semtte size kimse ev vermez. Üstelik polisten ceza da alırsınız.’

Baba da öfkelenmişti. Ama aşağıdan alması gerektiğini biliyordu. Dişini sıkarak, ‘Peki, bayım.’ dedi. Üç gün içinde kendimize uygun bir oda bulmaya çalışacağım.’

Ev sahibi kapıdan çıkarken homurdandı...(Dayıoğlu, 2020g:66)”

Burada ev sahibiyle yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Ev sahibi çıkan yangından dolayı onları evden çıkarmış, çıkmadıkları takdirde polise şikâyet etmekle tehdit etmiştir (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda aile, yeni ev aramak zorunda bırakılmıştır (**kazan-kaybet**).

YÖ 14:

“... Atıl çayla ekmek alıp dükkândan çıkıyordu. Bakkalın kendisi yaşında bir çocuğa iki torba süt verdiğini gördü. Hemen geri döndü. Çocuğun elindeki süt torbalarını işaret ederek aynısından kendisine de vermesini belirtti.

Bakkal, ‘Yok... yok... yok!..’ diye tersledi. Atıl direnerek yeniden çocuğun elindeki torbaları gösterdi. Bakkal bu kez daha öfkeleni.

‘Ona var, sana yok. Sütü önce Almanlar alacak. Artarsa işçi alıcılara satabilirim!’ diye bağırdı. Atıl bakkalın sözlerini anlamamıştı. Ama Alman çocuğa

uyguladığı ayrıcalığı hemen sezinlemişti. Çaresizlik içinde dişlerini sıkarak orada uzaklaştı...

Atıl yerli komşuların kendilerini hiç sevmediklerini bilmiyordu. Alman komşulara rastladıkça babasının öğrettiği şekilde, ‘Günaydın.’ ya da ‘İyi akşamlar!’ diyordu. Ancak onlar suratlarını asıyor ve çoğu kez başlarını çeviriyordu. Bu durum Atıl’ın çok ağrına gidiyordu. Ama susmaktan ve kendini sıkmaktan başka bir şey gelmiyordu elinden...(Dayıoğlu, 2020g:74)”

Burada bakkalci ile Atıl arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bakkal, Atıl’a Alman olmadığı için süt satmamış, ona öfkeyle yaklaşmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Bakkalci onu dışlarken Atıl, istediği sütü alamadan oradan ayrılmıştır (**kazan-kaybet**).

Burada Atılların Almanlar tarafından dışlanması, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Almanlar, Türk işçileri hiç sevmemiş; onlara yüzlerini çevirmişlerdir.

YÖ 15:

“... Alman hanım ona elini uzattı.

‘Ben Frida. Sen kimsin? Adın ne?’

Atıl yine sezgi yoluyla soruları kavradı. Herhalde adımını soruyor. Türk olduğumu söylesem mi acaba diye aklından geçirdi bir an. Sonra kararsızlığını yenip uzatılan eli içtenlikle sıktı.

‘Adım Atıl. Türk’üm.’ dedi...(Dayıoğlu, 2020g:75)”

Bu parçada Atıl’ın Alman hanım Frida’ya Türk olduğunu söyleyip söylememe konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. Söyleyip söylememe (**yaklaşma-kaçınma**) konusunda yaşadığı tedirginliğini söylemeyi tercih ederek gidermiştir.

YÖ 16:

“... Hele yaşlı Almanlar daha tutucu oluyorlar. Yabancı işçilerin ülkelerinde çalışıp para kazanmasını hoş görmüyorlar. Sanki Almanya’nın taşını toprağını kökten yiyip bitirecekmişiz gibi bakıyorlar bize. Kısacası, ülkelerini paylaşmak istemiyorlar.

Oysa yabancı işçiler, Alman işçilerin yapmak istemediği maden ve ağır yapı işçiliği, çöpçülük gibi işleri yapıyorlar burada. Sokakta yürürken karşılaştığım Almanlar öyle bir tiksintiyle bakıyorlar ki elim ayağım dolaşüyor...(Dayıoğlu, 2020g:76)”

Burada Almanların yabancı işçileri dışlamaları, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Almanlar, yabancılar gelip kendi ülkelerinde çalıştıklarından onları küçümsemiş; onlara tiksintiyle bakarak kendilerini kötü hissetmelerine neden olmuşlardır.

YÖ 17:

“... Atıl yine yalnızlıktan bunalmaya başladı. İlk gün evden çıkmadı. Oyuncak arabalarını birbirleriyle yatıştırdı... Bunu yaparken aylardır düşleyip durduğu tabancayı gözünün önüne getiriyordu. Oyuncağın ayrıntılarını anımsadıkça içindeki tutku kıvılcımları parlayıp aleve dönüşmüştü. Neden gidip almıyorum o tabancayı, diye sordu kendi kendine. Bu soru kafasına takıldı. Bir süre ölçtü biçti. Hem tabancayı çok istiyor hem de girişeceği yolculuğu göze alamıyordu. Saate baktı, öğleden sonra üçtü. Bugün olmaz, diyerek kuruntularını kesip attı...(Dayıoğlu, 2020g:78)”

Burada Atıl’ın görüp beğendiği oyuncak tabancayı gidip alıp almama konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Hem tabancayı çok istiyor (**yaklaşma**) hem de yolculuğu göze almayarak (**kaçınma**) o gün gidip almaktan vazgeçmiştir.

YÖ 18:

“... Atıl olanları kavrayamamıştı henüz. Tramvaydan inmemek için direndi. Bunun üzerine biletçi elinden tutarak onu taşıttan indirdi. Sonra sürüklercesine dört yanı camlı bir odaya soktu...(Dayıoğlu, 2020g:83)”

Burada Atıl’ın biletçi ile yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Atıl, tramvaydan inmemek için diretince biletçi onu zorla indirip sürükleyerek dört yanı camlı bir odaya götürür (**güç kullanma-zorlama**). Atıl istemediği bir duruma sürüklenmiştir (**kazan-kaybet**).

YÖ 19:

“... Görevli ‘Pek çoğumuz üçüncü sınıf insan gözüyle bakıyoruz yabancı işçilere. Alabildiğine horlayıp aşağılıyoruz. Düşünüyorum da biz onların yerinde olsak

yabancı bir ülkede dilini, huyunu suyunu bilmediğimiz insanlara üç beş kuruş karşılığında hizmet etmek zorunda kalsak yaşam çekilmez olurdu...?’

Biletçi, görevlinin görüşlerine katılmadığını bir kez daha belirtmekten kendini alamadı.

‘Kendileri yetmiyormuş gibi bir de sürüyle çocuk saldılar sokaklarımıza. Tümü de başka dünyalardan gelmiş garip yaratıklar gibi ayakaltında dolaşip duruyorlar...’

...(Dayıoğlu, 2020g:85)”

Bu örnekte de yabancı işçilere üçüncü sınıf gözüyle bakılması, işçilerin aşağılanıp dışlanmaları, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Memleketlerinden ayrılan insanların yabancı memlekette yaşadıkları sıkıntılara değinilmiştir.

YÖ 20:

“... İnsanlar tersine doydukça daha çok isterler. İstediklerini elde edemediler mi silaha sarılır, savaşır, savaşır, savaşır... Dünya kana bulanır. Yüz binlerce insan öldürülür, uygarlıklar yok edilir. Savaşı düşündükçe hayvanlardan utanırım. Onlar bizim gibi birbirleriyle böylesine savaşmazlar...(Dayıoğlu, 2020g:98)”

Burada insanlar arasındaki savaşırlara (**kişiler arası çatışma**) değinilmiştir. İnsanların isteklerini uğruna savaşip dünyayı kana buladıkları (**güç kullanma**), sonuçta ise yüz binlerce insanın ölüp uygarlıkların yok olduğu (**kaybet-kaybet**) belirtilmiştir.

YÖ 21:

“... Kızcağız, ‘Ah, kedim, kedim kaçıyor, yardım edin!..’ diye bağırdı. Erkek çocuklar kendilerini oyuna kaptırmışlardı. Onun çağrısına alıran olmadı. Atıl kararsızlık içinde bir an durakladı. Sonra kedinin peşinden ileriye atıldı. Yavru kediyi yakaladığında soluk soluğa kalmıştı...(Dayıoğlu, 2020g:100,101)”

Bu parçada Atıl’ın kedisi kaçan kızcağıza yardım edip etmeme (**yaklaşma-kaçınma**) konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. Atıl, yaşadığı kararsızlığı, kedinin peşinden gitmekle sonlandırmıştır.

YÖ 22:

“... Ona dostlukla elini uzattı. İşte o anda oğlan çocuklar çılgın gibi üstüne saldırdılar. Yavru kediyi elinden alıp Eva’ya verdiler. Sonra gelişigüzel yumruklaşmaya giriştiler.

Atıl neye uğradığını anlayamamıştı. Saldırgan çocuklar yaşıtı gibiydiler. Ama beş kişi olduklarından onlarla başa çıkamıyordu.

‘Durun, vurmayın! Ben kötü bir şey yapmadım!’ diye bağırp duruyordu. Fakat aldıran olmuyordu... O zaman Eva, ‘Hey!’ dedi. ‘Kavgayı bırakın. O çocuk arkadaşım benim.’

Ağabeyi Hans öfkeyle kardeşine sokuldu.

‘Doğru konuşmuyorsun. Onu dayaktan kurtarmak için yalan söylüyorsun...’ diye bağırdı.

Eva doğrulup kalktı.

‘Hayır, gerçeği söylüyorum!..’

... Eva gözlerini yere dikip baktı. Yeniden ağlamaya başladı. Ağabeyi Hans hemen varıp babacan bir tavırla kolunu kardeşinin omzuna dayadı.

‘Eva’nın gerçeği söylediğine inandım, çocuklar. Yanlış iş yaptık.’

Hans böyle konuşunca çocuklar dönüp utana utana Atıl’a baktılar. Atıl’ın dudağı patlamıştı. Mendiliyle bastırarak kanı dindirmeye çalışıyordu. Hans onun yanına gitti.

‘Bağışla bizi. Kardeşimin kedisini elinden aldığını sandık. Seni boş yere dövdük.’

Atıl yan gözle öteki çocuklara baktı. Hepsi de Hans’ın sözlerini doğrular biçimde başlarını sallıyorlardı ... (Dayıoğlu, 2020g:102,103)”

Burada Atıl’ın çocuklarla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Bir yanlış anlama yüzünden çocuklar Atıl’a saldırmış, dudağının da patlamasına neden olmuşlardır (**güç kullanma-zorlama**). Atıl’ın canı yanarken çocuklar da yanlış yaptıklarını fark ederek bundan pişmanlık ve utanç duymuşlardır (**kaybet-kaybet**).

YÖ 23:

“... Mantıyı yerken hep köyden ve köydekilerden söz ettiler. Atıl, Ayşan Kız’ın diliyle konuşmaya başlayınca Ana, kaşığına tabağa bıraktı. Lokmalar boğazına dizilmişti. Gözlerinden yaşlar boşandı. Baba Atıl’a ters ters baktı.

‘Ne demeye kardeşinin ağzıyla konuşup ananı çileden çıkarıyorsun?’

‘Özledim Ayşan’ı. Kardeşimi anmak yasak mı?’

Baba büsbütün kızdı.

‘Özlemine dışa vurma, içinde sakla. Biz evde yokken kendi kendine dilediğin gibi an kardeşini. Ananın haline bak! Bir tıkım aşı burnundan getirdin. Ettiğinden utan!..’

Atıl, babasının bu sert çıkışına hiçbir anlam veremedi. ‘Utanacak ne var? Ne yaptım ben?’ diyecekti ama tartışmanın uzamasından korktuğu için sustu...(Dayıoğlu, 2020g:114)”

Burada Atıl’ın kardeşi Ayşan’ ı anması nedeniyle babasıyla yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Babası, Ayşan’ı annesine hatırlattığından dolayı Atıl’a sert çıkmış, onun anlam veremediği şekilde azarlamıştır (**güç kullanma-zorlama**). Babası Atıl’ı sustururken Atıl ne olduğunu anlayamamış, korkup üzölmüştür (**kazan-kaybet**).

YÖ 24:

“... Atıl güleryüzle kızı eve buyur etti.

‘Olmaz.’ dedi Eva. ‘Anneannem, yabancı işçilerin evine girme. Sana kötölük edebilirler. Onlar çok kaba ve ilkel insanlar.’ diyor. Evinize girmek isterdim ama korkarım. Anneannem duyarsa öfkelenir.’

Atıl’la babası donakaldılar...(Dayıoğlu, 2020g:115)”

Bu parçada, yabancı işçilerin kaba ve ilkel olarak görülüp kötölük yapacakları düşüncesi, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Atıllar da yabancı işçi olduklarından dışlanmış, evlerine girilmesi yasaklanmıştır.

YÖ 25:

“... Atıl gözlerini iri iri açmış, çevirmenle babası arasında geçen söyleşiyi izliyordu. Birden içi buz gibi oldu. Çevirmenin para karşılığında yardım ettiğini bilmiyordu. Hele kendisini okula kaydettirdi diye babasıyla çekişe çekişe pazarlık edeceğini hiç ummamıştı. Baba çaresiz boynunu büktü. Çevirmenin istediği parayı verdi...(Dayıoğlu, 2020g:120,121)”

Burada babanın çevirmen ile yaşadığı **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Çevirmen ile babanın para için yaşadıkları çatışmada baba, başka çıkar yolu olmadığından çevirmenin istediği parayı vermek durumunda kalmıştır (**uyma-verme**). Baba parasını kaybederken çevirmen istediği parayı elde etmiştir (**kazan-kaybet**).

YÖ 26:

“... Genç kız hesabı getirmişti. Sustular. Baba yemek parasını öderken pek zorlandı. Hesap kâğıdındaki birkaç şeyin fiyatını çok yüksek buldu. Birden sofrada yenen ekmek dilimlerine takıldı kafası.

‘Burada on dilim ekmek yediğimiz yazılı. Biz sekiz dilim yedik. İki dilim fazla yazmışsınız!’ diye çıkışmaktan kendini alamadı.

Genç kız alaylı bir gülümseyişle, ‘Ya öyle mi olmuş?’ Dikkat etmemişim. Sizin için on dilim getirmişti. İki dilimi peçetenin arasında kalmış anlaşılan.’ dedi.

Baba hemen ekmek sepetine uzandı. Kâğıt peçetenin arasında duran iki dilim ekmeği ortaya çıkardı. Genç kız bu kez kaşlarını çatarak babayı tersledi.

‘Gördüm, efendim. Lütfen sözü uzatmayın. İki dilim ekmek parasını hesaptan düşüyorum. ‘

Garson kız parayı alıp uzaklaşırken baba, ‘Tabii düşeceksin! Beni alık mı sandın sen?..’ diye homurdandı...(Dayıoğlu, 2020g:126)”

Burada baba ile garson kız arasında hesap nedeniyle **yaşanan kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Baba ile garson kız iki dilim ekmek fiyatı nedeniyle öfkeyle tartışmış (**güç kullanma-zorlama**) ve baba fazla para ödememeyi sağlamıştır (**kazan-kaybet**).

YÖ 27:

“... Atıl okul bahçesine girince ürküntüyle çevresine bakındı. Yüzlerce çocuk hoplayıp zıplıyor, gülüp oynuyorlardı...

Atıl yapayalnız kalmıştı. İçinden bir ses, ‘Kaç!’ diyordu. ‘Hemen eve dön!.. Kapıyı, pencereyi hatta perdeleri ört, yatağa gir. Yorganın altına saklan!..’ Atıl bu sese uymadı. Çekine çekine öğrencilerin arasına karıştı...(Dayıoğlu, 2020g:132)”

Burada Atıl’ın eve gitmekle öğrencilerin arasına karışmak arasında **kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Kaçıp eve gitmek istemekle (**yaklaşma**) okulda kalıp öğrencilerin arasına katılma gerekliliği (**kaçınma**) arasında kalan Atıl, kalmayı tercih etmiştir.

YÖ 28:

“... Ana babalar ona ters ters bakıyorlardı. Atıl önce aldırmadı. Fakat bulunduğu yerde bekleyenler bir süre sonra yanından uzaklaştılar. Bunu sezinleyince Atıl’ın kolu kanadı kırıldı. Ölçsüz bir ezikle bahçe kapısına yöneldi...(Dayıoğlu, 2020g:132)”

Ana babaların Atıl’a ters bakmaları, bekleyenlerin uzaklaşması **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Atıl, çevresi tarafından kabul görmemiş, dışlanarak kendini kötü hissetmesine neden olunmuştur.

YÖ 29:

“... Atıl, bir ay sonunda okulda varlığına sabırla katlanılan sevimsiz bir konuk durumunda olduğunun bilincine vardı. Bayan Frida’nın yaptığı konuşmaya karşın öğretmen iyi davranmıyordu onlara. Alman öğrenciler de öğretmenin davranışını benimsiyorlardı. Onlar da yabancı öğrencilere ‘istenmeyen insan’ gözüyle bakıyor, öyle davranıyorlardı...(Dayıoğlu, 2020g:138)”

Bu parçada da Atıl ve diğer yabancı öğrencilerin dışlanması, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Atıl ve diğer yabancı öğrenciler, öğretmen ve öğrenciler tarafından dışlanmış, “istenmeyen insan” gözüyle bakılmışlardır.

YÖ 30:

“... Atıl oturmak değil gitmek, koşarak kaçıp gitmek istiyordu sınıftan. Bir daha gelmemek üzere gitmek geliyordu içinden. Fakat Bayan Frida'nın sözlerini anımsadı. ‘Sabırlı olursan kendini kabul ettirebilirsin.’ demişti Bayan Frida. Dişlerini sıkarak yerine oturdu...(Dayıoğlu, 2020g:139)”

Bu parçada Atıl'ın gitmek istemekle (**yaklaşma**) kalmak (**kaçınma**) arasında **kendisiyle yaşadığı çatışma** bulunmaktadır. İstemeyerek de olsa direnmeye karar vererek kalmayı tercih etmiştir.

YÖ 31:

“... Haftanın belli günlerinde okula özel giysileri içinde din öğretmeni geliyordu. Türk öğrenciler bu derslere girmiyorlardı. O süre içinde bahçede oynuyor ya da sınıfta ödevlerini yapıyorlardı. Oysa İtalyan, İspanyol, Yugoslav, Yunanlı işçi çocukları din derslerini Alman öğrencilerle birlikte izliyorlardı...(Dayıoğlu, 2020g:140)”

Türk öğrencilerin din derslerine alınmaması, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Türk öğrencilere farklı muamele edilerek din derslerine girmeleri engellenmiştir.

YÖ 32:

“... Aralık ayı içinde okul Noel tatiline girdi. Atıl buna pek sevindi. Boş yere okula gidip gelmekten usanmıştı. Okulda Türk çocuklarının dışında arkadaş edinmek şöyle dursun, günden güne Almanların gözlerine batan bir diken olmuştu. Yalnız sınıf arkadaşları değil ikinci, üçüncü sınıf öğrencileri de ona iyi davranmıyorlardı. Oyunlarına almadıkları gibi uzaktan izlemesini bile hoş görmüyor, sık sık tersliyorlardı onu...(Dayıoğlu, 2020g:142)”

Burada da **kişilerin toplumla çatışmasına** yer verilmiştir. Atıl, Türk olduğu için Alman çocukları tarafından dışlanmış; oyunlara alınmamış ve kendisine iyi davranılmamıştır.

YÖ 33:

“... Atıl kaçak Hasan’ı anımsamıştı. Hemen açtı kapıyı. Hasan içeriye girdi...

‘Buradan uzaklarda, bir köprü yapımında çalışıyorum. Göze batmamak için kente gelmiyordum. Dün polis baskın yaptı. Arkadaşların bir bölümünü yakaladılar. Zaten çoğumuz kaçak çalışıyorduk, işveren de az paraya razı olduğumuzdan bizi çalıştırmayı yeğ tutuyordu. Biri gidip polisi uyarılmış. Allah’ın yardımıyla kaçtım polisten. Dünden beri yollardayım...’

Atıl’ın içi burkuldu...

O sırada Atıl Hasan’ın yakınmalarını duymuyordu. Gözlerini iri iri açmış kulaklarını dikmiş, başka bir şey dinliyordu, birden telaşla ayaklandı.

‘Polis!.. Polis arabasının düdüğünü duyuyor musun?’

Hasan deli gibi yerinden fırladı...

Atıl, ‘Sokak kapısından çıkınca sağa doğru koş. Peşinden geliyorum. Ötede çocuk bahçesi var. Dal oraya. Gelip seni bulurum.’

... Atıl geri dönerken büyük bir tedirginlik içindeydi. Onun gecede donup ölmesinden korkuyordu.

Hasan soğuktan donmadı ama Alman polisine teslim olmak zorunda kalmıştı...(Dayıoğlu, 2020g:145-147)”

Bu parçalarda Hasan’ın polislerle yaşadığı **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Hasan, polislerden kaçmak için mücadele etmiş fakat polisler tarafından yakalanmayı engelleyememiştir (**güç kullanma-zorlama**). Polisler kaçağı yakalarken Hasan, polislere teslim olmuştur (**kazan-kaybet**).

YÖ 34:

“... Öteki Türk öğrenciler de okula konuk gibi gidip geliyorlardı. Ama öğretmen yine de hoşnut görünmüyordu onlardan. İki de bir okul müdürüne, yabancı çocukların sınıf düzenini bozmalarından, dersleri aksatmalarından yakınuyordu. İşin ilginç yanı, öteki öğretmenler de Atıl’ın öğretmeniyle ağız birliği yapmış gibiydiler. Her fırsatta sınıflarında bulunan yabancı işçi çocuklarından yakınuyorlardı. Aslında yabancı işçi

çocukları arasında çok çalışkan, terbiyeli, dengeli çocuklar da vardı... Fakat öğretmenler bu tür çocukları bile görmezlikten geliyorlardı...(Dayıoğlu, 2020g:153)”

Okulda Türk öğrencilerin dışlanması, onların sorun odağı olarak görülmesi, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Çalışkan, başarılı olmalarına rağmen kabul görmemişlerdir.

YÖ 35:

“... Kuyrukta beklerken şişeyi birkaç kez elinde evirip çevirmişti. Kapak açılır açılmaz gazoz foşlayarak dışarıya fişkırdı. Atıl korkuyla şişeyi kendinden uzaklaştırıp geriye çekildi. Gazoz köpükleri önde duran Karl adlı, bir üçüncü sınıf öğrencisinin başına sıçradı.

Karl öfkeyle arkasına döndü. Almanca bir şeyler homurdandı. Atıl kekeleyerek özür diledi. Çocuk hınçla yakasına yapıştı.

‘Aptal! Özür dilemeyi öğrenmeden önce gazoz içmeyi öğren. Pis, ilkel yabancı!’ diye bağırıp onu hırpalamaya başladı.

Karl’ın arkadaşları çevrelerini aldılar.

‘Vur, Karl! Yapıştır bir iki tane! Sonra da gazoz içmeyi öğret ona!..’

Atıl, çocukların bu çılgınlıklarını duyunca gazoz şişesini tezgâhın üstüne bırakıp kendini savunmaya girişti. Karl onu birkaç kez yumrukladı. Atıl yüzünü korumak için ikide bir yumuluyordu.

Çocuklar, ‘Korkak, korkak yabancı!’ diye el çırpmaya başlayınca bu kez Atıl da saldırıya geçti. Karl’a yumruk yumruğa kapıştıkları sırada öğretmen yetişip araya girdi. Kavgacıları alıp müdürüne götürdü...(Dayıoğlu, 2020g:155)”

Burada gazoz şişesinin fişkırması, Atıl ile Karl arasında **kişiler arası çatışmaya** yol açmıştır. Gazozun başına sıçraması ile çok sinirlenen Karl, Atıl ile kavgaya tutuşmuş; Atıl da kendini savunma amacıyla kavgayla karşılık vermiştir (**güç kullanma-zorlama**). Öğretmenin araya girmesiyle kavga sonlanmış fakat bir sonuca bağlanmamıştır.

YÖ 36:

“... Okulun temizlik işini aileler üstlenmişlerdi. Her gün sırayla okula gelerek süpürüp siliyorlardı... Hafta başında her yer pırıl pırıl oluyordu.

Pazartesi sabahı, ikinci dersin sonlarına doğru müdür Atıl’ın sınıfına geldi. Atıl’la üç arkadaşını alıp dışarıya çıktı. Kapının önünde öteki sınıflarda okuyan Türk çocukları vardı. Müdür onları peşine takıp tuvaletlere götürdü. Kapıları teker teker açarak içerideki iğrenç durumları gösterdi. Sonunda, ‘Tuvaletleri için bu duruma getirdiniz?’ diye bağırdı.

Türk öğrenciler korkuyla birbirlerine sokuldular. Birkaçı ileriye atılıp ‘Buraları biz kirletmedik.’ dediler.

Müdür, özellikle Atıl’ın önünde durdu.

‘Bu da palto kolu sökmek gibi çirkin bir öç alma biçimi.’ dedi.

Atıl önce şaşkın şaşkın müdürün yüzüne baktı. Sonra kekeleyerek ‘Hayır.’ dedi. ‘Bunları biz yapmadık. İnanın bana! Biz yapmadık!..’

Müdür direndi...

Birlikte tuvaletler bölümünden çıktılar. Müdürün odasında, cumartesi günü okulu temizleyen annelerle o gün temizleyecek olanlar toplanmışlardı. Çocuklar odaya girer girmez hepsi bağırp çağırma başladı...

Çocuklar birbirlerinin yüzüne baktılar. Hiçbirinin de olaydan haberi yoktu.

Atıl kendilerine bağırp çağırıp öfkeli hanımı Karl’a benzetti. Gerçekten Bayan Ute, Karl’ın annesiydi... Aslında tuvaletleri çok iğrenç biçimde kirleten Karl’ın çetesi idi. Türklerin alafranga tuvaletlerle başlarının hoş olmadığını bildiklerinden bu suçu onlara kolayca yükleyebileceklerini düşünmüşlerdi. Amaçlarına ulaşmışlardı da... Karl’ın annesi, çetenin planını kesinkes biliyordu... Türk öğrenciler yeterince dil bilmediklerinden kendilerini gereği gibi savunamıyorlardı. Bu durum da müdürün işini zorlaştırıyordu. Sonunda konuyu kapamak için uzlaşma yoluna gitti.

‘Saygıdeğer veliler, izin verirsiniz bu çocuklar sizden özür dilesinler. Sonra da gidip tuvaletleri birer birer temizlesinler.’

On çocuk tek tek velilerin ellerini sıkıp özür dilediler. Sonra aşağıya inip tuvaletleri temizlemeye giriştiler...(Dayıoğlu, 2020g:156-158)”

Bu parçalarda Türk çocuklarının Alman çocuklar ve aileleriyle yaşadıkları **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Türk çocukları, yapmadıkları halde tuvaletleri kirletmekle suçlanmışlardır. Türk çocuklar, kendilerini savunamamışlar; alınan kararlar da suçu olmadıkları halde özür dileyip tuvaletleri temizlemek zorunda bırakılmışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Çocuklar mağdur edilmiş, suçlu durumuna düşürülerek cezaya çarptırılmışlardır (**kazan-kaybet**).

YÖ 37:

“... Yunanlılar, Kıbrıs adasında yaşayan Türkleri yok etmek için kanlı girişimlerde bulunmaya başlamışlardı. Amaçları Kıbrıs'ı bütünüyle Yunanistan topraklarına katmaktı. Dört yanları ateşle çevrili olan Kıbrıs Türkleri zora düşmüşlerdi. Tek güvenceleri, Türkiyece yapılacak yardımdı. Türkiye, özgürlükleri Rumlar tarafından kısıtlanan Kıbrıs Türklerine yardım etmeye hazırды... 20 Temmuz günü ordumuz, Kıbrıs Barış Harekâtı'na girişti.

... Atıl ordumuzun Kıbrıs'ta kazandığı başarıları duydukça sevinçten uçuyordu...(Dayıoğlu, 2020g:159)”

Burada Yunanlılar ile Türkler arasındaki savaşa değinilmiştir (**kişiler arası çatışma**). Yunanlıların Türkleri yok etmek için başlattıkları kanlı girişime Türkler de karşılık vermiştir (**güç kullanma-zorlama**). Sonuçta, Türkler Yunanlıları yenerek zafere ulaşmışlardır (**kazan-kaybet**).

YÖ 38:

“... Artık ağlamıyorum, baba... Kendi topraklarımda yaşıyorum. Almanya'nın insanları, taşı toprağı, sokakta gezen kedisi köpeğı, daldan dala uçuşan serçeleri bile yabancıydı bana. Onların arasındayken diken üstünde yaşıyordum. Orada iki yıl süreyle hiçbir gün sokakta, parkta, evde, okulda gönlümce koşup coşamadım. Merdivenlerden inip çıkarken bile suçlu gibi ayaklarımın ucuna basarak yürüyordum. Hep dikkatli, hep ölçülü ve korkulu yaşamak çok zor geliyordu bana. Kısacası, sığıntı gibiydim Almanya'da. Köyüme adım atar atmaz özgür yaşamının tadına vardım...(Dayıoğlu, 2020g:171,172)”

Bu parçada Atıl'ın Almanya'da yaşadığı sıkıntılara, sığıntı gibi yaşayıp özgürce hareket edememesine değinilmiştir (**kişi-toplum çatışması**). Almanya'da yabancı olmanın verdiği sıkıntıların ardından köyüne dönen Atıl, özgürlüğünün tadını çıkarmıştır.

b. “Yurdumu Özledim” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Yurdumu Özledim” kitabından çatışmaların yer aldığı 38 örnek incelenmiştir. 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 20, 22, 23, 25, 26, 33, 35, 36 ve 37. örneklerde kişiler arası çatışma; 11, 15, 17, 21, 27 ve 30. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 8, 14, 16, 19, 24, 28, 29, 31, 32, 34 ve 38. örneklerde kişi-toplum çatışması; 3, 5 ve 10. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almakla birlikte kişi-toplum çatışmasına da çokça yer verilmiştir.

Tablo 31. *Yurdumu Özledim Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
38	20	6	11	3	40

c. “Yurdumu Özledim” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Yurdumu Özledim” kitabında incelenen 38 örnekte 20'sinde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmaların 20'sinde de çatışma çözme sürecine yer verilmiştir. Bunların 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 20, 22, 23, 26, 33, 35, 36 ve 37. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 25. örnekte uyma (verme) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 32. *Yurdumu Özledim* Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
19	0	1	0	0	20

d. “Yurdumu Özledim” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Yurdumu Özledim” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 18’i sonuçlanmıştır. Bunların 1, 2, 4, 7, 11, 12, 13, 14, 18, 23, 25, 26, 33, 36 ve 37. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 6, 20 ve 22. örneklerde ise kaybet-kaybet sonucu görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 33. *Yurdumu Özledim* Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
15	3	0	18

4.12.“Akıllı Pireler” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri
On İkinci Alt Problem: a. “Akıllı Pireler” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

“Akıllı Pireler” kitabında, icat ettiği araçla atmosferdeki sesleri ayrıştırmayı başaran genç bir bilgin, pire seslerini de duymayı başarır. İnsanların pireleri yok etmek istemelerine karşın mücadele etmek isteyen pireler, temsilcileri aracılığıyla toplantı yaparlar. İnsan kanyla beslendikleri için insanca düşünüp örgütlenen pireler, en son

çözümün insana “sevgi” aşılamağ gerektiğı yönünde fikir birliğine varırlar. Bir gün insanların bu sevgi iksiriyle savaşa girmekten, birbirlerini öldürmekten vazgeçmeleri mesajını veren kitapta yer alan çatışma ve çatışma çöme süreçlerine ilişkin verilen örnekler şunlardır:

AP (Akıllı Pireler) 1:

“... Bilgin, çeşitli bilim dallarının ana ilkelerini temel edinerek çalışmalarını yirmi yıl aralıksız sürdürdü. Sonunda başarıya ulaştı. Fakat buluşuna düşlediğı gibi sevinemedi. Çünkü kendisine olağanüstü çalışma olanağı sağlayan devlet adamları, bu buluşun gizli kalmasını istiyorlardı. Buluştan, öncelikle askerlik ve savaş konusunda yararlanılacaktı. Bu nedenle duyulmaması gerekiyordu. Genç bilgin, sonucu ancak devlet başkanıyla iş birliği yaptığı birkaç bilim adamına müjdeleyebilmişti... (Dayıoğlu, 2021a:8)”

Burada devlet adamları ile Bilgin arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. “Bilginin buluşunu diğer insanlarla paylaşamaması, buluşundan sadece devlet adamlarının haberdar olması ve bilginin bunu kabul etmesi” ifadelerinden **uyuma (verme)** çöme stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. Devlet adamlarının isteğinin kabul edilmesi ve bilginin istediğinin gerçekleşmemesinden çatışmanın **kazan-kaybet** ile sonuçlandığı görülmektedir.

AP 2:

“...Arkadaş, insanoğlunun pirelere karşı açtığı savaş, son günlerde soykırım düzeyine gelmiştir. Buna engel olamazsak yakında, pire soyu yeryüzünden yok olup gidecektir. İnsan pirelerinin ileri gelenleri, dünyanın öteki ucunda bulunan, Yarasalar Dağı’ndaki kara mağarada, pireler kurultayı düzenlemişlerdir. Soykırım sorunu orada ele alınacaktır... (Dayıoğlu, 2021a:10)”

“...insanlarla iç içe yaşayan pireler, yaşam kaynağı edindikleri insanoğlundan bir an bile ayrılmak istemiyorlardı. Ama insanlar, pirelere karşı benzer duyguları beslemiyorlardı. Tersine, onlardan tiksiniyor, sürekli olarak onları yok etmeye çalışıyorlardı. Özellikle, uygarlaşan insanlar arasında pirelere yaşam hakkı tanınmamaktaydı. Pireler için kullanılan öldürücü ilaç ve araçlar, pire soyunu giderek azaltıyordu... (Dayıoğlu, 2021a:12)”

“...İnsanoğlu uygarlaştıkça, duygusuzlaşıp acımasızlaşıyor. Karada, havada, suda nice canlı varsa kendi çıkarı için hiç düşünmeden kesiyor, biçiyor, vuruyor, öldürüyor. Bizler için geliştirdiği korkunç bombalarla sürekli olarak sayısız pire yok ediliyor... (Dayıoğlu, 2021a:13)”

Bu parçalarda **kişi-doğa** çatışması yer almaktadır. “İnsanların pirelere zarar vermeleri ve onları yok etmek istemeleri” kişilerin doğaya zarar verdiklerini gösterir. Kişiler, pireleri öldürmeyecek bir çözüm yerine onları yok etmeyi tercih etmişlerdir.

AP 3:

“...Bizim oralarda, insanlar pireleri dert edinmiyorlar. Onlar daha önemli işlerle örneğin ‘besin ve toprak’ kavgasıyla uğraşıyorlar. Bu savaşların ucu bize de dokunuyor. Askerlerle birlikte savaşa gide pireler de ölüyor... (Dayıoğlu, 2021a:15)”

“... Bizim oralarda hem savaş hem açlık var. O yüzden insanlar bizimle uğraşmaya fırsat bulamıyorlar... (Dayıoğlu, 2021a:15)”

Bu parçalarda **kişi-doğa** ve **kişiler arası** çatışmalar söz konusudur. “insanların açlık ve toprak ile mücadelesi” doğaya karşı savaşını gösterirken bunun için birbirlerine savaş açmaları kişiler arası çatışmayı gösterir. Birbirlerine savaş açmaları, **güç kullanma (zorlama)** çözüm stratejisini kullandıklarını gösterir. Hem açlık çekmeleri hem de savaş halinde olmaları, çatışmaları kaybettiklerini (**kaybet-kaybet**) gösterir.

AP 4:

“... Ülkedeki insanların yoksul kesimini oluşturan zencilerin, besinsiz ve güçsüz oluşları bu nedenle de pek çeşnisiz olan kanlarıyla beslenmekten gövde halkalarımız birbirine geçti. Oysa varsıl beyazlar öyle çeşitli yiyeceklerle besleniyorlar ki kanlarının çeşnisine doyum olmuyor... (Dayıoğlu, 2021a:16)”

Kitabın bu parçasında, **kişi-toplum çatışması** yer almaktadır. Toplumda yer alan ırkçılık algısının toplumu ikiye ayırdığı ve bu durumunun yaşam tarzlarına da yansıdığı görülmektedir. Kişilerin zenci olmaları, onların yoksulluk çekmesine neden olmuştur.

AP 5:

“...Ben Atom denilen o bombanın atıldığı yörelerden geliyorum. Sözünü ettiğiniz yaralı insanları yakından gördüm... İnsanoğlu şimdi de ‘nötron’ diye bir

öldürücü bulmuş. Bu bombayla insanlar, kendilerini savunmaya fırsat bulmadan tümünden ölüp gideceklermiş. Öteki savaşlarda olduğu gibi yaralanmak, kaçmak ya da top tüfekle karşı koymak söz konusu değilmiş. Bebekler beşiklerinde, öğrenciler okullarında, çiftçiler tarlalarında neye uğradıklarını anlayamadan öleceklermiş...(Dayıoğlu, 2021a:17)”

İnsanların birbirlerine karşı açtığı savaşa (**kişiler arası çatışma**) değinen bu parçada, öldürücü bombaların kullanılması **güç kullanma (zorlama)** çözüm stratejisinin kullanıldığını göstermektedir. “Bebeklerin, öğrencilerin ölmeleri, kayıpların olması” çatışmanın “**kaybet-kaybet**” ile sonuçlandığını gösterir.

AP 6:

“... ‘Ellerin kırılın! Bacak kadar çocuğa öylesine acımasızca tokat atmaya utanmıyor musun? Yavrucak sana ne yaptı?’

Bu kez adama nineye çıkıştı.

‘Bacak kadar çocuk dediğin afacan, yediği elmanın koçanını büyük bir ustalıklarla nişanlayıp yanağıma fırlattı. Onu tokatlamayıp da ne yapacaktım? Aslında sana da iyi bir ders vermek gerek. Bu arsız çocuğa niçin sahip çıkmıyorsun?’

Nine daha bir öfkeleni.

‘Oldu olacak gel bari beni de döv! Haydi gel, ne duruyorsun?’ diyerek adamın üstüne yürüdü. Adam baktı ki iş büyüyecek, söve saya arabasına döndü...(Dayıoğlu, 2021a:22)”

Kitabın bu parçasında **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. “tokat atma, bağırıp çağırma, döv” ifadelerinden **güç kullanma (zorlama)** çözüm stratejisinin uygulandığı fakat sonra adamın işi büyütmemek için arabasına dönmesinden **kaçınma (geri çekilme)** stratejisinin uygulandığı görülmektedir. Bu çözüm stratejileri beraberinde bir **kazan-kaybet** sonucunu doğurmaktadır.

AP 7:

“... Boyacı, bir sabah erkenden sandığını iki apartman arasındaki boşluğa yerleştirdi. İş beklemeye başladı. Yolun üst yanından hızla koşup gelen bir adamın ayak sesleri belirdi. Adam soluk soluğa önümüze gelmişti ki yanımızdaki apartman kapısı

açıldı. İçeriden orta yaşlı bir bey telaşla dışarıya fırladı. İşte o anda, koşan adamla kapıdan çıkan adam öyle bir çarpıştılar ki ikisi birden yere yuvarlandılar. Çevreden geçenler, ‘Neler oluyor? Kavga dövüş mü var?’ diyerek adamların başına üşüştüler... Boyacı, ‘Hıh şimdi kavga dövüş başlar.’ diye mırıldandı kendi kendine... Sabırsızlıkla dövüşün başlamasını bekledim. Çevredekiler de benzer bekleyiş içimdeydiler. Fakat iki adam, kavgaya tutuşacakları yerde birbirlerini gülümseyerek selamladılar.

Biri, ‘Affedersiniz.’ dedi. ‘Çok acelem var. Eşim doğum yapacak. Bizim sokakta tek bir taksi yok. Aşağıdaki taksi durağına koşuyordum.’ Öteki adam daha hoşgörülüydü.

‘Ben de trene yetişecektim. Biraz geç kalmıştım. O nedenle sağa sola bakmadan kapıdan fırladım. Gelin, şurada arabam var. Onunla sizi taksi durağına götüreyim.’ diyerek karşıdaki adamın koluna girdi, kapının önünde duran arabaya binerek uzaklaştılar...(Dayıoğlu, 2021a:23)”

Bu bölümde **kişiler arası çatışma** görülmektedir. Çatışma yaşayan kişilerin birbirleri ile kavga etmeyip iletişime geçmeleri, yaşadıkları sorunun nedenlerine odaklanıp sağlıklı bir çözüm bulmaya çalışmaları, **sorun çözme (iş birliği yapma)** çözüm stratejini uyguladıklarını göstermektedir. Birbirlerine yardımcı olup sorunu çözmeleri ve güzel bir iletişim kurmaları, çatışmanın her iki taraf için de kazanç **(kazan-kazan)** sağladığını göstermektedir.

AP 8:

“... ‘Haydi!’ dedi karısına. ‘Şu yumurtaları pişir de yiyelim.’

Kadın, ‘Her gün kırık yumurta mı yiyeceğiz?’ diye çıkıştı.

Adam ondan daha baskın çıktı.

‘Bunu bulduğuna şükret. Yumurtanın tanesi kaçta biliyor musun? Hem iki günde bir tenekelerin dibinde kalan peynir kırıntılarından da getiriyorum ya!..

Kadın direnmeye kararlıydı.

‘Bıktım, kırık yumurtalarınla peynir kırıntılarından usandım! Sen ne cimri adamsın! Eve biraz et al, sebze al, meyve al!..’

...’Ben de sizin şunu al, bunu al demenizden bıktım. Anası yetmiyor gibi bir de kızı başladı.’ diyerek çıktı gitti...(Dayıoğlu, 2021a:29)”

Burada karı-koca arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** söz konusudur. Karı kocanın kavgaya tutuşmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Neticede, kadın istediklerini adama aldırılmamakta ve adam para harcamamakta direnmektedir. Bu durumda çatışma, **kazan-kaybet** ile sonuçlanmaktadır.

AP 9:

“... Adamlar eldiveni çıkarıp da konağımıza iğne yaparlarken öteki adama atlayabilirdik. Nasıl olsa o da iğne yapmak için eldivenini çıkaracaktı. Böylece canımızı kurtarabilirdik.

Eşim önerimi kabul etmedi. Yavrularla birlikte kalmak istediğini belirtti. Çaresiz, ben de onlardan ayrılamadım. Oysa yavrular, uyutucu ilaçla yüklenen kanı emince tümünden uyuyacaklardı. Onlara ana baba olarak artık bir yararımız dokunamazdı. Ama eşim bu sözlerime kulak vermiyordu... (Dayıoğlu, 2021a:47)”

Bir **kişiler arası çatışma** olan bu parçada, “Çaresiz ben de onlardan ayrılamadım.” ifadesinden **uyma (verme)** çözüm stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. Kendi isteğinden vazgeçip karşı tarafın isteğini kabul etmek olan uyma stratejisinde çatışma, **kazan-kaybet** ile sonuçlanmaktadır.

AP 10:

“...İnsanoğlu, kendini yeryüzünün sahibi olarak gördüğünden, her yaratığa yaptığı gibi devlere de sataşmaya başlamış. Aslında bu saldırının altında korku yatıyormuş. Çünkü devler; çok iri, çok güzel yaratıklar. Kendileri bu görkemli yaratıkların yanında parmak kadar kalıyor. Bilirsiniz, insanoğlu kendini beğenmiştir. Ondan büyük, ondan güçlü olanları hiç çekemez. İşe bir de korku karışınca çareyi devlerle savaşmakta bulurlar...(Dayıoğlu, 2021a:52)”

“...İnsanlar birbirleriyle boğuşmaları yetmiyor gibi bir de doğa ve doğadaki öteki yaratıklarla savaşmaya girişmişler. Bu patırtıda zavallı devler de insan saldırılarından adamakıllı paylarını almışlar.

...Dünya durdukça savaşarak ve kan dökerek yaşamak neye yarar? En iyisi biz, insan içinden çekilip ıssız bir yerlere gidelim. Dünyanın dört bir yanında yaşayan devlere bu karar duyurulsun!.. (Dayıoğlu, 2021a:53)”

Burada insanların devlerle yaşadıkları **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. İnsanlar, devlerin güçlü olmalarını çekememiş, onlarla savaşma yoluna gitmişlerdir (**güç kullanma -zorlama**) Devler bu durumda çekilmek zorunda kalmışlardır. İnsanlar, devlerden kurtularak, devler ise yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalarak çatışma **kazan-kaybet** ile sonuçlanmıştır.

AP 11:

“...Kral, ‘Bu çocuk ölecek. Sonra da görkemli bir kral töreniyle gömülecek.’ demiş.

Başyardımcı bebeği alıp evine götürmüş. Ama bir gün gelip de kralın kendisini, torununu öldürmekle suçlayabileceğini düşünerek soylu bebeği öldürmeye eli varmamış. Yaylaya adam salıp çobanların birini çağırtmış. Bebeği kucağına tutuşturmuş:

‘Bu çocuğu al dağa götür. Öldür. Cesedini geri getir.’ demiş. (Dayıoğlu, 2021a:55)”

Burada ‘başyardımcının bebeği öldürüp öldürmemekle yaşadığı tereddüt’ **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmayı** gösterir. Bir taraftan kendi çıkarı için bebeği öldürmemek gerektiğini düşünürken (**yaklaşma**) diğer taraftan bebeğin öldürülmesi emri (**kaçınma**) ile karşı karşıya kalan başyardımcı, öldürmemeyi tercih etmiştir. Başyardımcı, çobandan bebeği öldürmesini isteyerek hem kendi isteğini gerçekleştirmiş hem de verilen emri yerine getirmiştir.

AP 12:

“... Bizim oralarda insanlar; toprakları çitlerle, dikenli tellerle hatta mayın denen patlayıcılarla ayırıp bölerek şurası benim, orası senin kavgasını olanca güçleriyle sürdürmekte. Geçen gün yine bu yüzden yöremizde kanlı kavga koptu. İnsanlar, aylarca birbirlerini kurşunladılar. Daha sonra, iki yanın temsilcileri masa başı oturup uzlaşmaya karar verdiler. Uzun süre konuşup tartışarak iki ülke arasındaki sınırı harita üzerinde yeniden belirlediler. El sıkışıp ayrıldılar...(Dayıoğlu, 2021a:59)”

Kitabın bu parçasında toprak meselesi yüzünden çıkan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. “Kanlı kavga kopması, insanların birbirlerini kurşunlamaları” ifadelerinden **güç kullanma (zorlama)** çözüm stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. “İnsanların birbirlerini kurşunlamaları” her iki tarafın da kaybettiğini (**kaybet-kaybet**) göstermektedir.

“Sonra iki yanın temsilcilerinin uzlaşmaya karar vermeleri” ile **sorun çözme (iş birliği yapma)** çözüm stratejisine başvurdukları görülmektedir. “El sıkışıp ayrılmaları” her iki tarafın da durumdan memnun olduklarını (**kazan-kazan**) göstermektedir.

AP 13:

“ Bugünlerde sıkı bir baskın düzenleyeceğim. Elektronik bir araç çıkmış. Öğrencilerin ceplerinde ne varsa açıkça gösteriyormuş. Okul için birkaç tane alsak diyorum. Denetim sırasında cep yoklamak uzun zaman alıyor...”

Erkeklerin saç konusu da ayrı bir sorun. Çocukların şakaklarına dökülen saçların boyunu parmaklarımla ölçmekten usandım. Bu bıkkınlık nedeniyle zaten birkaç milim yanıldığım da oluyor... Ben diyorum ki efendim, erkek öğrencilerin tümünü asker tıraşına zorlasak...

Kızların etek uzunluklarını denetlemek de hanım yardımcıyı çok yoruyor. En iyisi diyorum, kız öğrencilerin etekleri yere kadar uzun olsa! Böylelikle çorap rengi sorunu da ortadan kalkar. Uzun tırnaklı kızlar da ayrı bir dert kaynağı... (Dayıoğlu, 2021a:67)”

Bu parçalarda kişilerin toplum kuralları ile yaşadıkları çatışmalar (**kişi-toplum**) görülmektedir. Hem erkek hem kız öğrencilerin okul kurallarına uymak istememeleri neticesinde yaşanan çatışmalar; daha kuralcı, baskıcı bir çözülmeye çalışılmaktadır. Bunun neticesinde öğrencilerin özgürce hareket etmeleri engellenmiştir.

AP 14:

“... ‘Belki de.’ dedi. ‘Biyolojik silahlarda dünyanın en ileri devleti olan Mikropyalılar, insanları güldürerek öldürmeye yarayan yeni biyolojik silahlarını ülkemizde denemeye kalkıştılar...”

Ortalık birden karıştı. Mikroplu temsilciler bu varsayımı iftira olarak nitelendirip öfkeyle ayaklandılar. Ülkelerini savunmaya giriştiler... Toplantı kavga hatta dövüş içinde dağıldı.

Bir süre sonra Mikropyalıları, gülme hastalığı görülen ülkenin başkanına çok sert ve onur kırıcı bir yazı yolladılar...

Gülme hastalığı görülen ülkenin devlet başkanı bu yazıya pek öfkelenmişti. Mikropyalıları hemen savaş açmaya kalkıştı.

... Bir yanda Mikropyalıları yandaşlarının ileri gelenleri, öte yanda gülme hastalığı görülen ülkeyle onun yandaşlarının ileri gelenleri ‘savaş’ diyorlardı da başka bir şey demiyorlardı.

... Sıkınıp sıkınıp öyle bir gülmek koyverdiler ki her iki yanda da toplantı salonları bir anda allak bullak oldu... Ama yine de katıla katıla gülmekten kendilerini alamadılar. Baygın düşüp yere serilinceye dek güldüler, güldüler, güldüler...

Olay her iki ülkede de dehşet yarattı. Mikropyalıları gülme hastalığı görülen ülkenin başkanları birbirinden özür dilediler. Gülme hastalığını yapan görünmez düşmana karşı el ele verip savaşmaya ant içtiler... (Dayıoğlu, 2021a:74-76)”

Yapıtın bu bölümünde iki toplum arasında yaşanan bir çatışma (**kişiler arası**) görülmektedir. Yaşanan gülme krizinin neden olduğu çatışma, savaş yoluyla (**güç kullanma-zorlama**) yoluyla çözülmeye çalışılmıştır. Sorunun anlaşılması üzerine çatışma **uzlaşma (problemi görme)** yoluyla çözülmüştür. Savaşın neden olacağı bir kaybet-kaybet sonucundan kurtulmuş, **kazan-kazan** sonucu sağlanmıştır.

AP 15:

“... Öncelikle diyorum insanlardan kıyasıya bir öç alsak. İnsanlar tarafından yok edilen tüm pirelerin ruhu bayram etse. Sonra da insanların pireleri yok etmelerini engellemek için etkin bir önlem düşümsek...

Temsilci pirelerin bir bölümü, yerlerinde hoplayarak öç isteyen pireyi desteklemeye giriştiler. Bir bölümüyse sessizliği yeğlediler.

Başkan araya girerek ‘Arkadaşlar, hepiniz öç önerisine katılıyor musunuz?’ diye sordu...

Öç yanlısı pireler bir ağızdan, ‘İnsanoğlundan öcümüzü almalıyız!’ diye bağıştılar.

Ötelerden yaşlı bir pire söz aldı.

‘Değerli temsilciler, öç alma isteği insana özgü aşağılık bir duygudur. Yazık ki onların kanlarından sizlere de geçmiş! Ama bence öç yoluyla hiçbir sorun çözülmez...’

‘... Bunca zamandır bizleri besleyip yaşamımızı sağlayan insanların suçsuz bebeklerinden öç almak insanca bir davranış olur. Biz pirelere yakışmaz.’

Öç isteyen pire bir süre susup düşündü. Yaşlı pirenim dedikleri doğrudu. ‘Geçmişte olan bir olay için bugün öç almaya kalkışmak akılsızca ve aşağılık bir eylem. Böyle bir davranış pire soyuna leke sürebilir.’ diye geçirdi. Ve önerisinden vazgeçti. Başını önüne eğerek kürsüden inip yerine oturdu...(Dayıoğlu, 2021a:78,79)”

Bu bölümde **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Pirelerin insanlardan öç alma fikri nedeniyle çatışma yaşayan pireler, öç alıp almamaları gerektiği konusunda anlaşmaya varamazlar. Problem çözülene kadar taraflarca konu tartışıldıktan (**sorun çözme, iş birliği yapma**) sonra öç almanın yanlış olduğu herkesçe kabul edilir. Herkesin kabul ettiği bir neticede çatışma **kazan-kazan** ile sonuçlanmıştır.

AP 16:

“...Mağaranın loş bir köşesinde konuşulanları dikkatle dinleyen aksak bacaklı bir pire vardı. O da bir öneri hazırlamıştı. Ama kürsüye kadar gidip önerisini sunmayı göze alamıyordu. Derdini yanındaki pireye açtı. O da kekeme pireydi. Ama duruma hiç aldırdığı yoktu.

‘Beni görmüyor musun? İkide bir söze karışıyorum. İnsanlar der ki, ‘İnsanın değeri dış görünüşle değil kafasının içindekilerle ölçülür.’ Buna ben de inanıyorum... Pireyi pireden ayıran akı, görgüsü, bilgisi, davranışıdır...’

Aksak pire bu sözlerle yüreklenince başkandan söz istedi. Sonra bir zıplayıp iki atlayarak, arada bir de yuvarlanarak kürsüye vardı...(Dayıoğlu, 2021a:80)”

Burada **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışma** yer almaktadır. Pire aksak olduğu için kürsüye çıkmak istememekte (**kaçınma**) aynı zamanda düşüncesini de paylaşmak

(yaklaşma) istemektedir. Yanındaki pireyle düşüncesini paylaşması sonucu kendisi için olumlu olanı tercih etmiştir.

AP 17:

“ ... Seçimle iş başına gelen partinin başkanıyla karşıt parti başkanları, güvercin gübresi yüzünden sürekli olarak birbirlerine girmektedirler. Gübre kavgası nedeniyle ülkenin tüm işleri yüzüstü kalıyordu. Halk yıllardır süren bu kavgalardan bıkip usanmıştı. Sonunda ülkenin akıllı kişileri düşünüp taşındılar. Bu kısır çekişmeye son verecek bir yol buldular: Ülkenin baş yöneticisiyle karşıt partilerin başkanları televizyonda bir açık oturum yapacaklardı... Güvercin gübresi sorunuyla ilgili çözüm önerileri tartışmaya açılacak, akla en yakın olanı benimsenerek, el birliğiyle uygulamaya açılacaktı.

...telaşla geriye doğru savurduğu eli, arkada duran Açık göz Partisi'nin başkanının burnuna çarptı. Acıdan gözleri çakmak çakmak olan adam, öfkeyle doktorun üstüne yürüdü. Ötekiler kavgayı engellemeye kalkıştılar. Ve o anda, dördü de birbirine girdiler.

...

Çıkar Partisi başkanı kavgada dağılan saçlarını parmaklarıyla derleyip topladı. Omzuna doğru kaçan kravatını düzelttikten sonra politika mesleğine uygun bir biçimde konuşmaya başladı: ‘Ben aslında benden önce öneri veren arkadaşlarımla önerilerine katılıyorum. Her iki öneri de iyiydi. Bu konuda kendilerine yardıma hazırım.’ dedi.

...Daha önce önerilerini bildiren parti başkanları, Çıkar Partisi'nden böylesine olumlu bir yaklaşım beklemiyorlardı... Her ikisi de şaşkınlıkları geçince ayağa kalkıp Çıkar Partisi başkanının elini sıktılar...

...Birbirine karşıt dört parti başkanının çok önemli bir ülke sorunu karşısında el birlik olmaları, halkı gerçekten mutlu kılmıştı...(Dayıoğlu, 2021a:92-98)”

Burada “gübre sorunu” nedeniyle ortaya çıkan bir **kişiler arası çatışma** söz konusudur. Taraflar yoğun tartışmalardan sonra **uzlaşma (problemi çözme)** çözüm stratejisiyle, çatışmayı tüm tarafların kabul edeceği **(kazan-kazan)** şeklinde sonlandırmışlardır.

AP 18:

“...Bizim koya kestirme bir yol vardı. Ama o yola girebilmek için tekin olmayan bir boğazdan geçmek gerekiyordu. Söz konusu boğazda, yılın belli mevsimlerinde gemileri bile yutacak güçte, korkunç anaförler olurdu. Bazen de akıntılardan kurtulmuş sinsi buz dağları gelir, boğaza takılır kalırlardı. Birçok avcının başını yemişti o geçit. Bu nedenle köylüler oraya iyi gözle bakmazlardı...(Dayıoğlu, 2021a:103)”

Bu parçada **kişilerin doğayla yaşadığı çatışma** söz konusudur. Doğanın zaman zaman gösterdiği güç karşısında kişiler zor durumda kalmakta, hayatlarını kaybedebilmektedirler.

AP 19:

“... ‘Ülkeme döndüğümde, büyük bir gazetenin sahibi olan arkadaşşıma buradan söz edeceğim. Ayrıca dünyanın ünlü kentlerinde bulunan büyük hayvanat bahçeleri de bu foklarla ilgilenirler sanırım. Her biri en azından buradan birer çift fok satın almak isteyeceklerdir. O zaman hem başka insanlar da bu güzel yaratıkları görme olanağı bulurlar hem de elinize büyük para geçer. İsterseniz bu konuda da size yardımcı olabilirim.’

Gemi sahibi bu sözleri Büyük Avcı’ya söylüyordu. Onu dinlerken Kocamiş Eskimo’nun yüzü sapsarı oldu. Çene kemikleri kasıldı. Gözlerinden öfke kıvılcımları yanıp sönmeye başladı. Birden kendini tutamadı.

‘Ben para istemiyorum. Gereği kadarını, oğullarımla avlanarak kazanıyoruz. Fokların özgürlüklerini hiçbir şeye değişmem. Lütfen bir daha bu tür sözler etmeyin. Zaten foklar benim malım değil ki! Onlar hiç kimsenin değil, doğanın. Onları satmaya hiçbirimizin hakkı yok. Bırakın gönüllerince yaşasınlar!’

... Gemi sahibi hesaplarında yanıldığını anlamıştı. ‘Anlıyorum, ben de sadece bir öneride bulundum. Mademki durum böyledir, önerimi geri alıyorum.’ diyerek Eskimolar arasında uyandırdığı tedirginliği giderme yolunu tuttu...(Dayıoğlu, 2021a:110)”

Büyük Avcı ile gemi sahibi arasında “foklar” için yaşanan bir **kişiler arası çatışma** yer alan bu parçada çatışma, gemi sahibinin isteğinden vazgeçip onların fikrine

katılmasıyla (**uyma-verme**) çözülmüştür. Bu parçada çatışma, gemi sahibinin dileğinin yerine getirilmemesiyle (**kazan-kaybet**) sonuçlanmıştır.

AP 20:

“...Ertesi gün dağlarda av peşinde koşmakla geçti. Onların eğlenmek amacıyla kurtları, tilkileri, geyikleri, ayıları kurşunladıklarını görmemek için gün boyu yuvamdan çıkmadım. Gezginler, dağ bayır koştururken başkaptan, dalgıç sırdaşıyla fok kaçıрма düzeneğini kuruyordu... (Dayıoğlu, 2021a:111)”

“... Av olayına pek çok kez tanık olmuştum. İnsanlara hiçbir zararı dokunmadan orman içinde yaşayıp duran aslanların, geyiklerin birkaç mermiyle yere serilmeleri bana çok acı geliyor. Geriye kalan eşleri, yavruları günlerce acıyla inliyorlar...(Dayıoğlu, 2021a:117)”

İnsanların avlanarak hayvanlara zarar vermeleri **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişilerin av arzuları karşısında doğadaki hayvanlar canlarından olmakta, geride kalan aileleri ise acılar çekmektedir.

AP 21:

“... ‘Efendim, foku kaçırmak için yaptığımız tasarı eksiksizdi. Başarıyla da uygulandı. Ama koydaki tüm fokların, kaçırdığımız fokun peşinden buraya geleceklerini nereden bilebilirdik?’

Gemi sahibi başkaptana dişlerini gıcırdatarak, ‘Büyük Avcı’nın peşine takılıp gelen yaralı fokla eşinin öyküsünden ibret alabilirdik. Ama konunun hep teknik yanını düşündük. Duygu yanını aklımıza bile getirmedi. Ah, akılsız başım ah!’ diye söylendi.

... ‘Bu aptal foklar asla peşimizi bırakmazlar. Onların peşine de Eskimo balıkçıları takılır. Herkes bize güler. En iyisi geceyi bekleyelim. Hayvanı denize atar kurtuluruz. Güneş doğar doğmaz demir alarak çeker gideriz.’ diye bağırarcasına söylendi...(Dayıoğlu, 2021a:114)”

Burada kişilerin foklarla yaşadığı çatışma **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, foklara zarar vermek istemiş fakat fokların birlik ve beraberliği karşısında kaçırdıkları fok da serbest bırakmak zorunda kalmışlardır. Fokların birliği karşısında kişiler zor durumda kalmışlardır.

b. “Akıllı Pireler” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Akıllı Pireler” kitabından çatışmaların yer aldığı 21 örnek incelenmiştir. 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 17 ve 19. örneklerde kişiler arası çatışma; 11 ve 16. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması, 4 ve 13. örneklerde kişi-toplum çatışması; 2, 3, 18, 20 ve 21. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 34. Akıllı Pireler Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
21	13	2	2	5	22

c. “Akıllı Pireler” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Akıllı Pireler” kitabında incelenen 21 örnekte 13’ünde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 16 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 3, 5, 6, 8, 10, 12 ve 14. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 6. örneğinde geri çekilme (kaçınma); 1, 9 ve 19. örneklerinde uyma (verme); 14 ve 17. örneklerinde uzlaşma (problemi görme); 7, 12, ve 15. örneklerinde ise sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 35. Akıllı Pireler Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
7	1	3	2	3	16

d. “Akıllı Pireler” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Akıllı Pireler” kitabında yer alan kişiler arası çatışmalarda, 14 sonuç görülmektedir. Bunların 1, 6, 8, 9, 10 ve 19. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 3, 5 ve 12. örneklerde kaybet-kaybet; 7, 12, 14, 15 ve 17. örneklerde kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta en çok kazan-kaybet sonucu görülmekle birlikte kazan-kazan sonucu da az değildir.

Tablo 36. Akıllı Pireler Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
6	3	5	14

4.13. “Fadiş” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

On Üçüncü Alt Problem: a. “Fadiş” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

“Fadiş” kitabı, anne-kızın birbirinden sürekli ayrılan zorlu yaşamlarını anlatır. Savaşta her şeylerini kaybeden Naciye Kadın kızı Cemile ile birlikte yaşamaktadır. Kızı Cemile, Terzi Kâmil Bey ile evlenir ve Fadiş adlarında bir kızları olur. Bir süre sonra Kâmil Bey onlardan ayrılır ve şehirde yaşamaya başlar. Cemile de annesinin ölümü ile birlikte şehre Kâmil Bey’in yanına gider fakat Kamil Bey, Cemile’yi istemez, Fadiş’i ise almak ister. Cemile ise kızı vermeyince Fadiş’in çeşitli yerlerde yaşama serüveni başlar. Cemile, İstanbul’da evlerde çalışarak geçimlerini sağlamaya çalışırken Fadiş, farklı yerlerde farklı akrabaların evlerinde kalarak yaşamak zorunda kalmıştır. İmkânsızlıklara rağmen sevginin gücünü konu edinen kitapta yer alan çatışma ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

F (Fadiş) 1:

“... Kurtuluş Savaşı sırasında Yunanlılar, geçtikleri her yeri yakıp yıkıyorlardı. Bütün Anadolu ayaklanmıştı. Köylerde, kasabalarda ve şehirlerde her şey alt üst olmuştu. Herkes, her an tetikte ve tedirgindi.

...Düşman güçlüydü. Acımasızdı. Yoluna çıkan yaşlı, çocuk, kadın ayırımı gözetmeden hemen öldürüyordu. Bu durum karşısında halk düşmana türlü tuzaklar kurmuştu. Bu tuzaklar ülkemizi elimizden almaya gelen düşmanı öylesine öfkelenmişti ki... Komutan, askerlerine, ‘Kasabayı baştan başa yakın, taş üstüne taş bırakmayın. Çevredeki bağları, bahçeleri, tarlalardaki ekinleri de tutuşturun.’ diye bir buyruk salmıştı.

Kasabalılar, sığındıkları köylerden döndükleri zaman, evlerinin yerinde kül yığınları bulmuşlardı... (Dayıoğlu, 2021b:9)”

Burada savaşın getirdiği bir **kişiler arası çatışma** görülmektedir. Düşmanın her şeyi alt üst etmesi, öldürmesi ve yakması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını göstermektedir. Yaşlı, çocuk ve kadınların da ölmesi, kasabanın yakılıp yok edilmesi, kasabalıların kaybettiğini göstermektedir (**kazan-kaybet**).

F 2:

“... Cemile, günden güne eriyip ölüme yaklaşan annesini bırakıp gidemeyeceğini söyleyince Kâmil Bey, ‘O halde sen, annen ölüncüye kadar burada kal.’ dedi.

Cemile, ‘Beni annemle kabul ettiğin için seninle evlendim.’ diyemedi. Çünkü Kâmil Bey’e bunu bir kez söylemiş ve hemen onun sert tepkisiyle karşılaşmıştı... (Dayıoğlu, 2021b:13)”

Burada Kâmil Bey ile Cemile arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kâmil Bey’in sert tepkisi (**güç kullanma-zorlama**) karşısında Cemile pek bir şey söyleyememektedir. Bunun sonucunda Kâmil Bey’in istediği gibi olmuştur (**kazan-kaybet**).

F 3:

“... Fadiş’i bazen yanına alır, bazen de evde bırakırdı. Varlıklı evlere iş yapmaya giderken küçük kızı yanında götürmezdi. Yavrusunun oralarda horlanmasından korkardı... (Dayıoğlu, 2021b:14)”

Kitabın bu kısmında, kişilerin toplumda yer edinen varlıklı insanların üstünlüğü ile yaşadığı çatışma (**kişi-toplum çatışması**) yer almaktadır. Annesi, varlıklı insanlar tarafından hor görülmesin diye kızını oraya götürmemekte ve kızından ayrı kalmaktadır.

F 4:

“... Nine öldükten sonra yakınları Cemile’ye, ‘Kızım, çocuğunu al, kocana git.’ diye öğüt verdiler.

Cemile her gittiği yerde bu sözlerle karşılaşılıyordu... Artık kasabada rahat edemeyecekti. Çevresindekiler, kocasının yanına gitmediği için ona kızmaya başlamışlardı. Bir gün karar verdi. Eşyalarını topladı. Kapısını kilitledi. Otobüse binip şehre gitti. Kasabalılar buna pek sevindiler... (Dayıoğlu, 2021b:15)”

Bu parçada nine öldükten sonra kızıyla yalnız kalan Cemile’nin toplum baskısı altında (**kişi-toplum çatışması**) kaldığı görülmektedir. Toplumun direktmesine Cemile daha fazla karşı koyamamış, kocasına gitmeye karar vermiştir.

F 5:

Şehre vardıklarında, eşyasını otobüsten indirmeden kocasının dükkânına koştu. Kâmil Bey, onu çok soğuk karşıladı.

‘Bana sormadan niçin geldin? Seni çağırmadım ki!’ diye azarladı.

Cemile buna çok üzüldü.

‘Annem öldü. Orada ne yapabilirim?’

O zaman Kâmil Bey, ‘Çocuğu bana ver. Kendin istediğini yap.’ diye karşılık verdi ve Cemile’nin kucağından Fadiş’i çekip aldı. Cemile ağlayarak oradan uzaklaştı. Otobüsün durduğu hana vardığında Fadiş’in, ‘Anne, anne!’ diyerek ağlayışı kulaklarından gitmiyordu.

Eşyalarını alıp o kentte yaşayan bir hemşehrisinin evine gitti...(Dayıoğlu, 2021b:16)”

Burada Kâmil Bey ile Cemile arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Kâmil Bey’in Cemile’yi azarlaması, Fadiş’i çekip alması **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandığını gösterir. Cemile’nin ağlayarak uzaklaşması, Fadiş’i alamaması çatışmayı kaybettiğini göstermektedir (**kazan-kaybet**).

F 6:

“... Fadiş’le Kâmil Bey sokağın başında göründüler.Cemile hemen onlara doğru fırladı., yalvarmaya başladı.

‘Kâmil Bey, ne olur Fadiş’i ver!’

Kâmil Bey, Fadiş’i bırakmadı.

‘Hayır, o benimle kalacak. Senden ayrılacağım.’ deyince Cemile ateş başmış gibi oldu.

‘Ne istersen yap fakat Fadiş’i sana bırakmam. Ondan ayrılamam.’ diye inledi.

Kâmil Bey, Fadiş’i Cemile’ye uzatırken, ‘Çocuğu al. Ama beni tedirgin etmeyeceksin. Peşimi bırakacaksın.’ diye şart koştu.

Bu sırada Fadiş, annesinin kucağına fırlamış, minicik kollarını boynuna dolamıştı. Cemile, ‘Peki.’ dedi. ‘Seni hiç tedirgin etmeyeceğim.’

Başka bir şey söylemeden Fadiş’i kucaklayıp hızla oradan uzaklaştı...(Dayıoğlu, 2021b:16,17)”

Kitabın bu parçasında da Kâmil Bey ile Cemile arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kâmil Bey ile Cemile, Fadiş’in kimde kalacağı üzerinde tartışmaktadırlar. Cemile, Kâmil Bey’i bir daha rahatsız etmeme sözü vermekte, Kâmil Bey ise Fadiş’i Cemile’ye vermekte karar kılmaktadır (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece her iki taraf da istediğini elde etmektedir (**kazan-kazan**).

F 7:

“... Cemile'nin günleri ev ve bahçe işleriyle uğraşmakla geçiyordu. Evin hanımı acımasız bir kadındı. Cemile'yi bir dakika boş bırakmıyor, her an yaptırarak bir iş buluyordu. Bazen Fadiş'e kızıyor, ‘Çekil ayakaltından! Git, Aydın'la bahçede oyna.’ diye çıkışıyordu.

Aydın, şımarık bir çocuktur. Bir gün Fadiş'i bahçeye çağırdı. Bahçede küçük bir fırın vardı. Yaz aylarında bu fırında börek, pide pişirilirdi. Doktor, fırını bu iş için yaptırmıştı. Aydın, Fadiş'i fırının yanına götürdü. Kapağını açıp ‘Fırının içinde güzel bir taşbebek var. Alabilirsen senin olsun.’ dedi.

Fadiş, sevinçle fırının ağzından içeriye uzandı. El yordamıyla bebeği aramaya başladı. Aydın birden onu içeri itti. Vücudunun yarısı fırına girdi. Fadiş, büyük bir korku içinde var gücüyle bağırdı. Aydın kahkahalarla gülererek onu dışarı çekti. Sonra elini fırının ağzındaki kurumlara sürüp bunları Fadiş'in yüzüne sıvadı. Bunu yaparken de bir yandan gülmekten katılıyordu. Cemile, Fadiş'in sesine koştu. Onun halini görünce istemeyerek bir çığlık attı.

Hanım, Cemile'yi ve Aydın' dinleyip Fadiş'i suçlu buldu. Çünkü Aydın, ‘Fırına girme, içi kurumludur, dedim ama dinlemedi, girdi.’ diyordu.

Cemile, Aydın' a hınçla baktı. Onun yalan söylediğini biliyordu. Hanım, bu bakışı kaçırmadı. Cemile'ye, ‘Bize gösterdiğin saygıyı oğluma da göstermelisin. O da senin efendin.’ diye çıkıştı... ..(Dayıoğlu, 2021b:24,25)”

Bu parçalarda **kişiler arası çatışmalar** yer almaktadır. Cemile ve Fadiş'in evin hanımı ve oğluyla yaşadıkları çatışmalarda, evin hanımı onları dışlamakta ve onlara acımasızca davranmaktadır (**güç kullanma-zorlama**). Bu durum karşısında Cemile ve Fadiş çeşitli sıkıntılar yaşamakta fakat bir şey yapamamaktadırlar (**kazan-kaybet**).

F 8:

“... O gün de Cemile'nin işine engel olduğu bahanesiyle hanım, Fadiş'i hizmetçi odasına kilitlemişti. Fadiş, ‘Anne aç, anneciğim aç kapıyı!’ diye bağırırken hanım, Cemile'nin başına dikilmiş, mutfaktaki taşları fıçalatıyordu. Sanki o sırada Fadiş'in sesini duymuyor gibiydi.

Cemile ise yüreğinin başına bıçak saplanmışçasına acı duyuyordu... Kovulurum korkusuyla kendini sıkıyor, bir şey söyleyemiyordu. Bir süre ağladıktan sonra Fadiş'in sesi kesildi.

'Gördün mü?' dedi hanım. 'Sizin gibiler hem çocuk terbiyesinden anlamazsınız hem de çocuklarınızı tepenize çıkarırsınız. Ağladı, ağladı sustu işte.'

Cemile'nin içi içine sığmıyordu. Kendi kendine, niçin sustu? Yoksa genzine tükürük mü kaçtı, belki de soluk alamadı, boğuldu gitti, diye düşünüp korkular geçiriyordu. Kuruntu gittikçe içini sarıyordu. Birden fırçayı atıp ok gibi fırladı. Hanım daha ağzını açmadan oda kapısına gelmişti. Kapıyı açmak istedi. Kilitliydi. Anahtar da üstünde yoktu.

'Hanımcığım ne olur, kapıyı açverişin. Sonra yine kilitlersiniz.'

Hanım sert bir ifadeyle, 'Olmaz, şimdi açarsam kapıyı açtırmak için yarın yine ağlayacak. Bense bundan sonra iş sırasında onu odaya kilitlemek kararındayım. Hem bu kadarı da şımarıklık...'

Cemile ilk kez hanım karşı konuştu.

'Hanımefendi, Fadiş'e gösterdiğim düşkünlük, onu şımartmak için değil... Fadiş'im babasız, yuvasız, ezilip kavruluyor. Ben onun içim yaşıyorum. Ne olur, odaya girmeyeyim! Siz bir kerecik bakıverin içeriye, çocuk iyiye hemen kilitlersiniz kapıyı.'

Hanım buna çok kızdı.

'Nankör, inatçı, görgüsüz kadın. Seni adam yerine koydum... Aptallık bende. İki paralık hizmetçi parçasıyla böylesine ilgilenmek bana yakışır mı?..' diyerek anahtarı fırlatıp yere attı.

... Sonra çekine çekine hanımın yanına gitti. Hanım, Cemile'nin yüzüne bile bakmadı...

'Yapılacak bir iş var mı hanımefendi?'

Hanım zehir gibi konuştu.

'Sana iş yok artık bu evde.'

Cemile önce kavrayamadı sonra gerçekten kovulduğunu anladı...(Dayıoğlu, 2021b:26-28)”

Kitabın bu kısmında evin hanımı ile Cemile arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** söz konusudur. Evin hanımının Fadiş’i hizmetçi odasına kilitlemesinden dolayı çıkan çatışmada evin hanımı çok sert davranmış, çeşitli sıkıntılar yaşatmıştır. Evin hanımının Fadiş’i kilitlemesi, Cemile’ye sert tavırlar takınması **güç kullanmaya (zorlama)** başvurduğunu gösterir. Fadiş’in zor durumda kalması, Cemile’nin sıkıntı içinde kalması ve işinden kovulması bu çatışmayı kaybettiklerini göstermektedir **(kazan-kaybet)**.

Bu parçalarda ayrıca onların hizmetçi olduklarından dolayı aşağılanmaları ve dışlanmaları, böyle bir toplumsal algı karşısında yaşadıkları zorlukları göstermektedir **(kişi –toplum çatışması)**. Sert çıkışlarla karşılaşmaları ve ezilmeleri, bu durum karşısında kendilerini savunamamaları, onların yer edinmelerini zorlaştırmıştır.

F 9:

“... Sokak kapısından çıkarken hanım arkasından seslendi.

‘Dur bakalım. Aç şu bohçanı! İçine bizden bir şeyler koymamışsındır inşallah!’

Cemile’nin yüzü kıpkırmızı oldu. Kulakları uğuldamaya başladı. Hanım, bohçayı didik didik ettikten sonra, ‘Topla şu paçavraları!’ dedi. ‘Neyse ki hırsızlığın yok. Bir iğnemi almış olsaydın, seni süründürürdüm.’

Cemile, çabucak bohçayı dürüp büktü ve kendini sokağa attı. Sokakta gözyaşlarını tutamadı. Ana kız sokağın köşesine kadar yürüdüler...(Dayıoğlu, 2021b:31)”

Burada ev hanımı ile Cemile arasında yer alan **kişiler arası çatışmada**, Cemile çatışmaktan kaçınmış **(kaçınma-geri çekilme)**, dışarı çıkmıştır. Kendini kötü hissetmesi ve gözyaşlarını tutamaması, bu durumun onu olumsuz etkilediğini gösterir **(kazan-kaybet)**.

F 10:

“... Trene bindiklerinde Fadiş ağlamaya baladı. Durmadan, ‘Annem nerede? Hani burada da yok, ne zaman gelecek?’ diye soruyordu.

Kâmil Bey, onu tatlı sözler ve yemişlerle kandırmaya çalışıyor, Fadiş ise bağıra bağıra ağlıyordu. Kâmil Bey onu yatıştırmak istiyor ama Fadiş, başına geleni sezmişti. Babasının hiçbir sözünü dinlemiyor, ona inanmıyordu. Çünkü Kâmil Bey sabahtan beri sık sık, ‘Annen trende bizi bekleyecek. Hep birlikte Akkale’ye gideceğiz. Orada bir evimiz olacak. Artık sizden hiç ayrılmayacağım.’ demişti.

Fadiş, bütün gün ses çıkarmamıştı. Ama artık aldatıldığı anlamıştı. Sesi kısıldığı halde durmadan ‘Anne!’ diye bağırıyor, içini çeke çeke ağlıyordu. Öteki yolcular da işe karıştılar. El birliğiyle onu avutmaya çalışıyorlardı...

... Bir ara babası, Fadiş’i tuvalete götürmek istedi. Ama o istemiyor, babası ise diretiyordu. Sonunda birlikte gittiler. Yarım saat sonra döndüklerinde Fadiş artık ağlamıyordu. Üzerinde tuhaf bir hal vardı. Kimseyle konuşmuyor, ara sıra şişip kızarmış gözlerini babasına kaydırıyor, o zaman yüzü korkulu bir hal alıyordu.

Babasının da onunla ilgilendiği yoktu. Yolcular bu duruma hem şaşırdılar hem sevindiler. Bir ara Fadiş’in gözleri kapandı. Sağ tarafında oturan yaşlı kadına yaslanıp uyuyakaldı... Birden Fadiş, ‘Atma! Atma!’ diye bağırarak yerinden sıçradı... Fakat Fadiş’in sayıklamalarını hiç kimse yorumlamadı.

Aslında Kâmil Bey, Fadiş’i tuvalete götürme bahanesiyle trenin sahanlığına götürmüştü. ‘Eğer bir daha annenin adını anacak olursan seni trenden aşağıya atarım.’ demişti.

Fadiş ise korkuyla babasının eline yapışmış, ‘Atma!, Atma!’ diye yalvarmıştı...(Dayıoğlu, 2021b:35,36)”

Kitabın bu kısmında Fadiş ile babası arasında yer alan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Fadiş, annesi yanında olmadığı için ağlamış, babası ise susturmaya çalışmış. Fadiş susmayınca babası “trenden atmak” ile tehdit etmiştir (**güç kullanma-zorlama**). Babasının isteği olmuş, Fadiş ise hem annesine kavuşamamış hem de korktuğu için susmak zorunda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

F 11:

“... Cemile bütün bunları dinledi, dinledi. Yüreği ateş düşmüş gibi yanıyordu. Bir yandan içten içe Sami Bey haklı. Çocuk benimle birlikte sürünecek. Burada kalması iyi olur diyor sonra çabucak fikir değiştiriyordu. Fadiş’in sokuluşu, neşeyle iri, siyah

gözlerini yüzüne dikişi, ağırbaşlılığı, büyük insan gibi davranışı gözünün önüne geliyordu. Ondan ayrılırsa amaçsız kalıp çalışamayacağını, yaşama bağlanıp zorluklara göğüs geremeyeceğini, kısacası Fadişsiz yaşamayacağını düşünüyor, onu bırakmam. Yapmam bunu, diye bir sonuca varıyordu...(Dayıoğlu, 2021b:41)”

Burada Cemile'nin Fadiş'i alıp almama konusunda **kendisiyle yaşadığı çatışma** söz konusudur. Bir taraftan Fadiş'i almak istemekte (**yaklaşma**), diğer taraftan bırakma ihtiyacı hissetmektedir (**kaçınma**). Sonunda Fadişsiz yapamayacağını düşünerek almaya karar vermektedir.

F 12:

“... Cemile, Fadiş'i kucağından bırakmadan ayağa kalktı. Kararlı bir ifadeyle konuştu.

“Sami Bey, sen iyi bir insansın. Ama Fadiş'im sizin evinizde sandığım gibi rahat değil!”

Sami Bey durumu hemen anladı.

‘Çocuk terbiye edilirken elbette biraz sertlik gerekir. Okşaya okşaya terbiye olur mu?’

‘Elbette olur.’ dedi Cemile. Bunları söylerken kapıya doğru ilerledi. Oda kapısına vardığında Sami Bey son bir çıkışta bulundu.

‘Bırak çocuğu! Yoksa karışmam!’

Sesini duyan karısı ve kaynanası da geldiler. Durumu anlayınca hemen yaygarayı bastılar. Cemile her şeyi göze almıştı. Merdivenden inerken, ‘Bana ne yapabilirsiniz? Çocuk benim.’ dedi. ‘Üstelik burada ona köle gibi davranıyorsunuz. Bunu bütün kasaba biliyor. Şimdi bir bağırırsam herkes benim yardımına koşar, sizin değil.’

Sami Bey, Cemile'nin haklı olduğunu biliyordu. Bunun için de ‘Haydi defol buradan. Yoksa şimdi ikinizi de sokağa atarım!’ diye bağırıp içini boşalttı.

Kadınlar, Cemile'nin ardından ağız dolusu ilençler yağdırıyorlardı. Cemile bunları duymuyordu bile. Sonsuz bir sevinç içindeydi...(Dayıoğlu, 2021b:44)”

Bu parçada Fadiş için yaşanan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Sami Bey ile Cemile arasında geçen çatışmayı, Sami Bey öncelikle sert bir şekilde (**güç kullanma-zorlama**) çözmeye çalışmıştır. Fakat Cemile'nin kasabayı arkasına almasıyla Sami Bey çatışmaktan çekinmiştir (**kaçınma- geri çekilme**). Neticede Sami Beyler Fadiş'i vermek zorunda kalmış (**kaybet**), Cemile ise Fadiş'i alarak mutlu bir şekilde ayrılmıştır (**kazan**).

F 13:

“...Sokaklar boş ve karanlıktı. Uzaktan köpek ulumaları geliyordu... Şaşkın şaşkın çevresine bakındı. Karanlıkta yavrusuna iyice baktı. Sadece ıslıl ıslıl gözlerini görebiliyordu...

... Cemile, gittikçe üstüne çöken uyku ağırlığını atmaya uğraştı. Gözkapakları diken diken olmuştu. Vücudu buz gibiydi. Mantosunu çıkarmış, sırtında uyuyan Fadiş'e sarmıştı. Ayaz gittikçe artıyordu. Açtı, yorgundu, üşüyordu. İhtiyar bekçi, aklına gelmiş gibi atıldı.

‘A kızım, sen titriyorsun! Gördün mü ettiğimi? Seni lafa tutup dondurdum. Beni gördüğünde nereye gidiyordun?’

Cemile boş bulunup, ‘Hiçç!’ dedi...

... Bunun üzerine Cemile’yi evine davet etti. Bir kocakarı var. Şimdi, kim bilir kaçınıcı uykudadır! Yedek yorganımız olacak ama döşek yok. Pösteye kıvrılır, yorgana sarınırsınız. Sabaha daha çok var. Sabahleyin erkenden ben sizi uyandırırım...(Dayıoğlu, 2021b:45,46)”

Cemile'nin Fadiş ile birlikte soğuk ve karanlıkla mücadelesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın sert soğuğu ve karanlığı karşısında Cemile ile Fadiş zor durumda kalmaktadır.

F 14:

“... O yıl kış çok zorluyordu. Cemile lapa lapa yağan karı gördükçe Fadiş'ten çok uzaklarda olduğunu düşünüyor, bu uzaklık böyle günlerde gözünde daha çok büyüyordu...

... ‘Hanımefendi, yavrum bu kara kışta üşüyordur. Belki de odunları bitmiştir. Paraları da yoksa titreşiyorlardır. Birkaç saat izin verin de gidip Hafize Nine’ye biraz para yollayayım.’ dedi.

... Gerçekten de Hafize Nine, kara kış karşısında şaşırıp kalmıştı. Yazdan hazırladığı odunlar, sobada tüy gibi yanıp kül olurken ninenin derdi büyüyordu. Sandığın dibinde birkaç kuruşu vardı. Ama ne olur ne olmaz yiyecek içecekler kalıverirlerse o zaman başvuracaktı bu paraya. Köylüler eşek ve katırlara yükleyip getirdikleri odunları, havanın karlı olması nedeniyle iki kat fiyatla satıyorlardı...(Dayıoğlu, 2021b:49,50)”

Kişilerin doğanın zorlukları karşısında verdiği mücadeleyi anlatan **(kişi-doğa çatışması)** yapıtın bu parçasında, kişiler çeşitli sıkıntılar yaşamaktadırlar. Odunların hemen tükenmesi ve maddi imkânsızlıklar, kişilerin daha zor durumda kalmalarına neden olmaktadır.

F 15:

“... Görüşmenin sonunda Hafize Nine, iyiden iyiye öfkelenmişti.

‘Olamaz, o bana emanet edildi. Canımı alırsın fakat Fadiş’i ben sağken elimden alamazsın!’ diye bağırdı.

Kâmil Bey, direktmenin yersiz olduğunu anlamıştı.

‘Elbette.’ dedi. ‘Onun sayesinde de kazancın yerinde. Cemile’den yine para geldi değil mi? Kim kaçırmak ister böyle bir geliri? Fadiş olmasaydı, hangi Allah’ın günü postacı kapını çalardı? Oysa şimdi, her ay postaneden paraları alıp cebe indiriyorsun. Küçük çocuğun ne gideri olur ki? Tarhana bulgurla karnını doyurup paraları demetle bakalım!’

Hafize Nine’nin bu sözler karşısında gözleri doldu.

‘Bir baba olarak keşke sen de Fadiş’e benim kadar bakabilsen! Yazık ki kalbin taş gibi. Sen iyilikten, acımdan, sevmekten yoksun kalmışsın. Çekil yolumdan ve sakın yavruyu zorla almaya, kaçırmaya kalkma. Kasabayı üstüne salarım.’ dedi ve yürüyüp gitti...(Dayıoğlu, 2021b:51)”

Hafize Nine ile Kâmil Bey arasında geçen bu **kişiler arası çatışmada**, Kâmil Bey, Fadiş'i almak istemektedir. Hafize Nine'nin direktmesine karşı gelemeyeceğini, kasabanın onda yana olacağını anlayıp (**kaçınma-geri çekilme**), Fadiş'i alamamaktadır (**kazan-kaybet**).

F 16:

“... Bir gün mevlitten dönüyorlardı. Kâmil Bey aniden karşılarına çıkıverdi. Nineyle Fadiş, onu görünce oldukları yerde dikilip kaldılar. Nine, Fadiş'in eline sımsıkı yapıştı. Fadiş gözlerini iri iri açmış babasına bakıyordu. Kâmil Bey yaklaşip onun çenesini okşadı. Güler yüzle, ‘Nasılsın kızım?’ deyip cebinden bir paket çıkardı, çocuğa uzattı.

Fadiş almak istemedi. Babası onu okşuyor, paketi alması için diretiyordu. Küçük kız, Hafize Nine'ye baktı. O, ‘al istersen’ der gibiydi. Paketi aldı. Kâmil Bey yine gülümseyerek uzaklaştı. İki de arkasından bakakaldılar. Gerilen bedenleri gevşedi...(Dayıoğlu, 2021b:55)”

Bu parçada **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışma** söz konusudur. Fadiş, babasının uzattığı paketi bir taraftan almak istemekte (**yaklaşma**), diğer taraftan babasına olan olumsuz duygulardan dolayı almak istememektedir (**kaçınma**). Hafize Nine'nin de onayıyla paketi almaya karar vermiştir.

F 17:

“... Fadiş'in rengi attı. Titrek bir sesle, ‘Başka bir gün gideriz. Nine kötü insan değildir. Hep benim iyiliğimi ister. Ne olur, şimdi eve dönüp ona haber verelim!’ dedi.

Kâmil Bey, kararlı bir sesle Fadiş'in konuşmasını kesti.

‘Artık dönemeyiz. Çünkü eşyalarımız da burada hazır.’

Onlar konuşurken atlı adam yanlarına gelmişti. Kâmil Bey, Fadiş'in bir şey demesine fırsat vermeden onu kucaklayıp atın üstüne oturtuverdi. Fadiş önce çok korktu. Birkaç kez eşeğe binmişti ama ata hiç binmemişti. Eyere sımsıkı yapıştı. Bu arada babasına yalvarıyordu:

‘ Ne olur, korkuyorum beni indir! Eve dönmezsem nine meraktan ölür!’

Kâmil Bey, sert bir sesle, ‘Ben senin babanım.’ dedi. ‘O bir yabancı. İsteddiği kadar üzülüp merak etsin. Seni çabucak unuttur.’

Fadiş, korkudan titreyerek atı getiren adama baktı. Adam, başını başka yere çevirdi. Atı dehlediler. Kâmil Bey’le Hüseyin Ağa, atın iki yanında yürüyorlardı. Fadiş boynunu bükmüş, içini çeke çeke ağlıyordu. Yararsız olduğunu bildiği için bağırp çağırmadı...(Dayıoğlu, 2021b:60,61)”

Fadiş ile babası Kâmil Bey arasında geçen bu **kişiler arası çatışmada**, Kâmil Bey Fadiş’i, Hafize Nine’nin haberi olmadan götürmüştür. Fadiş’in yalvarmalarına karşı Kâmil Bey’in sert tavırları onun **güç kullanma (zorlama)** yoluna başvurduğunu göstermektedir. Fadiş’in çaresizlik içinde kalıp durumu kabul etmesi, yaşanan çatışmayı kaybettiğini göstermektedir (**kazan-kaybet**).

F 18:

“...Aslına kimse ilgilenmiyordu Fadiş’le. Akşama değin aç susuz bir halde sokakta oynarsa arayan soran olmuyordu. Üstü başı kir içindeydi. Omuzlarına dek inen saçları bir aydır taranmamış, topak topak olmuştu. Mahallede birkaç kızdan başka hiçbir çocuk onunla oynamıyor, yanına sokulmuyordu. Oyunlarına girmek istese açıkça kovuyor. ‘Git yanımızdan pis kız!’ diyorlardı. Fadiş birkaç kez böyle kovulmuş, kapılarının önüne oturup saatlerce ağlamıştı. Bu olaydan sonra toplu oyunlara katılmaktan çekinmeye başladı...(Dayıoğlu, 2021b:60,63)”

Burada Fadiş’in içinde bulunduğu durumdan dolayı çevresi tarafından dışlandığı görülmektedir (**kişi-toplum çatışması**). Çevresindeki kişilerin onu dışlaması ve kovmaları Fadiş’in üzülmesine neden olmuştur.

F 19:

“... Bir gece babasıyla yataklarına uzanmışlar, uyumaya çalışıyorlardı. Kâmil Bey içini çekerek Fadiş’e seslendi:

‘Fadiş, inatçı annenle ben bir gün bütün bütüne ayrılacağız. O zaman hangimizle kalmak istersin?’

Fadiş hiç düşünmeden, ‘Annemle kalmak isterim.’ dedi.

‘Neden?’ dedi Kâmil Bey. ‘Beni sevmiyor musun?’

Fadiş donuk bir sesle, ‘Hayır.’ deyiverdi.

İşte o an kıyamet koptu. Kâmil Bey yerinden fırlayıp Fadiş’i adamakıllı hırpaladı. Fadişçik hıçkırıklar içinde yorganın altında büzülüp kaldı...(Dayıoğlu, 2021b:63)”

Burada da Fadiş ile babası Kâmil Bey arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kâmil Bey’in Fadiş’i hırpalaması, onun yaşanan çatışmayı **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullanarak çözmeye çalıştığını göstermektedir. Fadiş’in bu durum karşısında bir şey yapamaması ve hıçkırıklar içinde kalması onun kaybettiğini gösterir (**kazan-kaybet**).

F 20:

“... Becerebildiğince bezleri suya tutup temizlemeye girişti. Su sabah ayazında buz gibiydi. Elleri kırmızı kırmızı oldu...(Dayıoğlu, 2021b:69)”

“... Yine bir gün, karlı bir havada çeşmeye gitti. Ceketini çıkarıp çeşmenin taşına koydu. Bezleri çabuk çabuk yıkamaya girişti. Fakat soğuk o denli keskindi ki elleri tutmuyor, bu nedenle bezleri sıkamıyordu. Ellerini ağzına götürüp hohluyor, koltuk altlarına sokarak ısıtmaya çalışıyordu. Ellerinin sızısı gittikçe artmış, bedeni de buz gibi olmuştu. Bezleri sıkmadan sepete doldurdu. Ceketini giyip eve geldi...(Dayıoğlu, 2021b:71)”

Sabah ayazı, karlı bir hava, kişilerin doğayla mücadelesini (**kişi-doğa çatışması**) gösterir. Doğanın getirdiği karlı hava, Fadiş’in sıkıntılar yaşamasına neden olmaktadır.

F 21:

“... Cemile önce Fadiş’i almaya gidecek oldu. Ama hanım onu caydırdı.

... Cemile de onlardan hoşnuttu. Düşünüp taşındı, yazın görürüm ümidiyle Fadiş’in özlemini içine gömdü. Hanımının dediğini benimsedi. Hemen amcaya para yolladı, bir de mektup yazdı...(Dayıoğlu, 2021b:70)”

Cemile’nin Fadiş’i alıp almama konusunda yaşadığı tereddüt, **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmayı** gösterir. Hem Fadiş’i almak istemekte (**yaklaşma**) hem de Fadiş’in

gelip sıkıntı yaşamaması için bırakmak istemektedir (**yaklaşma**). Fadiş'i almayı onun için para göndermeyi tercih etmiştir.

F 22:

“... Günden güne iyileşen yenge, Fadiş'i durup dururken azarlıyor, bazen de ‘Çekil ayak altından!’ diye bağıyordu. Fadiş bu davranışlara çok üzülmüyordu. Fakat amcasının sevgisi, ilgisi ona güç veriyordu. Bu nedenle yengesinin yaptıklarını unutmaya, onu kızdıracak davranışlardan kaçınmaya çalışıyordu...(Dayıoğlu, 2021b:70)”

Fadiş ile yengesi arasında yaşanan **kişiler arası çatışmanın** yer aldığı bu parçada, yenge Fadiş'e bağıp onu azarlamaktadır (**güç kullanma-zorlama**). Bu durum Fadiş'in üzülmeye neden olmaktadır (**kazan-kaybet**).

F 23:

“... Haberi duyunca yenge de öfkelenmişti. Amca ise gerçekten üzülmişti.

‘Yazık yavrucağa. Belki de üşüttü. Anasının Fadiş'e üst baş almamız için yolladığı parayı elimden almasaydın ona bir pazen entari, bir yün ceket, ayağına da lastik alırdım. Halinden utanıyorum çocuğun.’ diye söylendi.

Karısı zaten gerilmişti. Hemen dolaba koştu. Bir mendilin içine çıkıladığı paraları alıp amcanın önüne fırlatıverdi.

‘Paralarla kızını al. Hep beraber defolun!’ diye bağırdı.

Amca kavgadan hoşlanmayan bir adamdı. Karısının suyuna gider şekilde konuştu.

‘Yok canım, ben senden para falan istemedim ki! Kız hastalandı, sana yük olacak diye söyledim.’

Amca, Fadiş'in sabahları bez yıkamaya gönderildiğinden habersizdi. Yumuşak bir sesle sözünü sürdürdü.

‘Kızını istediğin zaman savarız. Tatlı canını üzme!’

Böylece kavganın büyümesine engel oldu...(Dayıoğlu, 2021b:72,73)”

Burada Fadiş'in amcası ile karısı arasında çıkan bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Amca, kavgadan hoşlanmadığı için çatışmaktan kaçınmış, karısının dediğine uymuştur (**uyma-verme**). Böylece karısının dediği olmuş, kendi isteğini gerçekleştirememiştir (**kazan-kaybet**).

F 24:

“...Cemile çıkmaza girmişti. Düşünüp taşınıyor, ‘Buradan çıkıp gitsem Fadiş’i alıp İstanbul’a getirsem.’ diyor, geçmiş deneyimleri anımsayınca da ‘Bu olmaz, çocukla kimse işe kabul etmiyor. Burada ikimiz de perişan oluruz. Getirtmesem nereye bırakabilirim? Keşke Hafize Nine yaşasaydı...’ diye ölçüp biçiyordu.

Sonra yine birkaç yakınına mektup yazarak, ‘Aylık yollamak koşuluyla Fadiş yanınızda kalabilir mi?’ diye sormaya karar verdi...(Dayıoğlu, 2021b:74)”

Burada da Cemile'nin Fadiş'i yanına alıp almama konusunda yaşadığı kararsızlık söz konusudur (**kişinin kendisiyle çatışması**). Hem Fadiş'i almak istemekte (**yaklaşma**) hem de perişan olmaması için bir yakınına bırakmak istemektedir (**yaklaşma**). Kendisiyle gelirse iş bulması zor olur diye bir yakınına bırakmaya karar vermiştir.

F 25:

“... Gece adamakıllı bastırmıştı. Fadiş, en çok boş bulunduğu bir sırada yüzüne çarpıveren dallardan korkuyordu. Dallar onu kapmak için uzanmış korkunç eller gibi geliyordu ona... Gece ilerledikçe yolculuk zorlaşmaya başladı. Fadiş'in uykusu gelmişti...

Ata yaklaşınca Ali Kadir, ‘Aman Fadiş, sakın uyuma! Benim bile uykum geldi, uyursak yandık! Hayvanlar bizi dağlara çekip götürür, kurda kuşla yem oluruz.’ dedi...

‘... O ise dağ başında; soğuktan belki de korkudan ve açlıktan tir tir titriyor...’

Ali Kadir, alçak sesle kendi kendine konuşuyor gibiydi. Ara sıra derin derin iç çekiyordu. Yarım asırlık derdi depresmişti.

Fadiş ise öyle üşüyordu ki! Titremekten kendini alamıyordu. Üstelik açlıktan midesi kazınıyordu...

... Deredeki köprüyü geçince köy evleri iyiden iyiye belirdi ve köye girdiler... (Dayıoğlu, 2021b:84-87)”

Dağdaki sıkıntılarla, geceyle ve soğukla mücadele, kişilerin doğayla mücadelesini (**kişi-doğa çatışması**) gösterir. Fadiş ve Ali Kadir’in yolculuk boyunca gece ve soğukla mücadelesi, köye ulaşmakla son bulmuştur.

F 26:

“... Soğuk suyla biraz canlandı. İş bittiği halde sofada oyalanıyor, içeri girmek istemiyordu. O sırada içinden sokağa fırlayıp yol boyunca koşmak, buradan kaçıp uzaklaşmak geldi. Sonra nereye gideceğini düşündü. Hafize Nine’nin masallarındaki kurtları, haramileri, iğneli beşikleri, devleri, cadıları anımsadı. Korkuyla odaya sokuldu...(Dayıoğlu, 2021b:95)”

Fadiş’in yaşadığı tereddüt, **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmayı** gösterir. Bir taraftan kaçıp gitmek istemekte (**yaklaşma**) bir taraftan ise kalmak zorunda olduğunu (**kaçınma**) bilmektedir. Fadiş, hissettiği korkudan dolayı kalmaya karar vermiştir.

F 27:

“... Fadiş yağmurluğu da bir kez giymek istiyor ama bunu söylemeye çekiniyordu. Birden gücünü toplayıp ‘Teyzeciğim, o yağmurluğu da deneyeyim mi bir kez?’ deyiverdi.

Zehra Kadın bir kenara ayırdığı yağmurluğu eline alırken, ‘Her şeyin senin olmasını istiyorsun. Onu da Hasan giysin diye ayırmıştım. Ama malın pek kıymetli. Al da giy.’ dedi ve yağmurluğu Fadiş’in önüne attı. O sırada Bekir Ağa ve Hasan, Fadiş’e dik dik baktılar.

Fadiş söylediğine pişman olmuştu. Sıkıntı ve utançtan yüzü kıpkırmızı oldu. Bu olayla o günkü sevinci söndü gitti. Yağmurluğa elini bile sürmeden teyzesine döndü. Üzüntülü bir sesle özür diledi.

‘Teyzeciğim onu Hasan için ayırdığımı bilmiyordum. Ne olur al bunu. Hasan giysin.’

Hasan oturduğu yerden söze karıştı.

‘İstemem, senin yağmurluğuna kalmadım ben...’

Yağmurluk günlerce bir köşeye atıldı kaldı. Bu durum Fadiş’i çok üzüyordu. Bir gün Hasan’la harmandan dönüyorlardı. Araları çok iyiydi. Fadiş birden sordu:

‘Hasan, o yağmurluğu giymeyecek misin?’

Hasan boş bulundu.

‘Giyeceğim.’ dedi.

O zaman Fadiş onun boynuna sarıldı. İçi sevinçle doldu. Hasan, ‘Ama’ dedi. ‘Sen onu bana vermek istemedin!’

Fadiş yumuşak bir sesle, ‘Ben ne bileyim, onu beğenip de giyeceğini. Hem zaten yaptığıma pişman oldum. Bana annem pek çok şey yollamıştı. Yağmurluğu da giymek istemem açgözlülüktü, değil mi?’ diyerek Hasan’dan bir daha özür diledi. Hasan “öyle” gibilerden başını salladı.

Eve vardıklarında Hasan hemen yağmurluğu üstüne geçirdi...

Zehra Kadın odaya girince şaşırıldı. Yağmurluğu giydiği için Hasan’a çıkışmadı.

... Yağmurluk işinin böylece tatlıya bağlanması, Fadiş’i pek hoşnut etti.

... (Dayıoğlu, 2021b:95,96)”

Burada Fadiş’in annesinin gönderdiği yağmurluk nedeniyle yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Fadiş, yağmurluğu istediği içi pişman olmakta, onu Hasan’ın giymesini istemektedir. Hasan ile konuşarak yağmurluğu giymesini söylemiştir, Hasan da daha fazla uzatmayarak yağmurluğu giymiştir (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece bu sorunun çözülmesine hem Fadiş sevinmiş hem de Hasan yağmurluğu giyerek kendisinin ve annesinin isteği olmuştur (**kazan-kazan**).

F 28:

“... İki kişiyle oyun kurulamazdı. Hasan, ‘Ebecilik oynayalım.’ dedi. Fadiş seksek diye diretti. Sonunda evlerinin önündeki sete oturup konuşmaya karar verdiler...(Dayıoğlu, 2021b:112)”

Fadiş ile Hasan arasında oynayacakları oyuna karar verememeleri nedeniyle çıkan **kişiler arası çatışmada**, Hasan ebecilikten vazgeçerek Fadiş de seksekte vazgeçerek konuşmaya karar vermişlerdir (**uzlaşma- problemi görme**). Böylece ikisinin de kabul ettiği (**kazan-kazan**) bir durum gerçekleşmiştir.

F 29:

“... Parmaklarının arasında bir mısır tanesi vardı.

‘Bunu ısırırsam, dilime dokundursam, yutmasam, orucum bozulur mu?’ diye yumuşak bir sesle sordu. Fadiş kesinlikle karşı geldi:

‘Teyzemin söylediklerini unuttun mu? Ağzına hiçbir şey sokmayacaksın. Hatta taş bile.’

Bunu söylerken Hasan’ın eline hızla vurdu. Mısır tanesi yere düştü. O zaman Hasan da Fadiş’e saldırdı. Fadiş ağlayarak Hasan’ın yanından uzaklaştı...(Dayıoğlu, 2021b:120)”

Hasan ile Fadiş arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** olan bu parçada, Hasan’ın Fadiş’e saldırmışından **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandığı görülmektedir. Fadiş’in ağlayarak uzaklaşması, bu çatışmayı kaybettiğini gösterir (**kazan-kaybet**).

F 30:

“... O gün öğleye dek Hasan’ı pek az gördü. Çünkü Hasan çarşıdaki dükkânlara gidip erkeklerin ellerini de öpüyordu. Bu, kızlara yasaktı. Karşılaştıkları zaman, Hasan Fadiş’e ayaküstü övündü.

‘El öpünce sen fındık, fıstık, mendil alıyorsun. Çarşıda bana para veriyorlar. Bu parayla her istediğimi alacağım.’ dedi.

Nedense bu iki çocuk, sıkıntılı günlerde birbirlerine yaklaşırlar, iyi günlerde ise birbirlerini çekemezlerdi. Bayram günü de böyle olmuştu. Fadiş’in giyim kuşam bakımından üstünlüğünü kıskanmıştı. Fadiş de onun çarşıdaki erkeklerden el öpmelik bayram parası almış olmasını çekemiyordu.

Öğle yemeğinde karşılaştıklarında Hasan, ‘Cep dolusu param oldu.’ diye söze başladı. Fadiş’e meydan okur gibi bir hali vardı.

Fadiş, ‘Benim de.’ dedi. ‘İki cep yemişim, üç tane de mendilim oldu. Yemişim daha çok olacaktı ama koyacak yerim yoktu.’

Yemişlerini cebinden çıkarıp mendillerden birine boşaltmaya başladı. Bir yandan da, ‘Paralarınla ne alacaksın?’ diye soruyordu. Hasan boş bulundu.

‘Leblebi, üzüm, şeker, fıstık, her şey alırım.’

Fadiş, ‘Onların hepsi bende var.’ dedi.

Hasan buna çok kızdı. ‘Belki düdükle balon da alırım.’ diye söyledi.

Fadiş, ‘Bu kadar çok şey almaya paran yeter mi acaba?’ deyince Hasan yerinden fırladı, Fadiş’in üstüne saldırdı. Bir yandan da ‘Pis kız, bu basmayı giydim diye kendini bir şey sanıyorsun. Bizim evimizde sığınyorsun. İstesek bugün seni sokağa atabiliriz...’ diye bağıırıyordu.

Bu sırada Fadiş’in bayramlığının cebini yırtılmıştı. Bunu gören Fadiş yüksek sesle ağlamaya başladı. Kavga sofada oluyordu. Bekir Ağa çarşıdaydı. Zehra Kadın odada bayramlaşmaya gelen bir komşusuyla konuşuyordu.

Fadiş’in sesini duyunca dışarıya seslendi.

‘Mübarek gün, ine birbirinizle dalaşmayın!’

Fakat Fadiş’in ağlaması kesilmemişti. Bunun üzerine Zehra Kadın dışarı çıktı. Fadiş’i saç başı karışmış, giysisinin cebini yırtılmış olarak görünce, ‘Ne oldun kız?’ diye bağırdı.

Hasan soluk soluğa atıldı.

‘Pis sığıntı.’ dedi. ‘Kendi evi sandı benim evimi. Bana gösteriş yapıyor.’

Öfkesi iyiden iyiye kabarmıştı. Fadiş’e yeniden saldırmak istedi, annesi engel oldu.

‘Bıktım artık sizin kavganızdan.’ Sonra Fadiş’e döndü: ‘Sinsi yılan, yine ne söyledin de kudurttun Hasan’ı. Bıktım senden.’

... Hasan sözünü sürdürdü.

‘Ana, gitsin bu kız buradan. İstemiyorum anladın mı? Nereye gidecekse gitsin. Burası bizim evimiz. Onun değil. O, İstanbul’a gitsin. Orada anası gibi hizmetçilik etsin!’

Fadiş bu son sözlerle çok sarsılmıştı. Dudakları titriyordu. Bir tek söz söyleyemiyordu...

...’Teyze, ben onu giymek istemiyorum. Dünkü entarim nerede?’ Zehra kadın bu sözlere iyice köpürdü.

‘Sen kim oluyorsun bana kafa tutacak? Baş belası kız. Çabuk giy şunu. Senin nazını çekemem!’ diye bağırdı. Fadiş çabuk çabuk elbiseyi giydi, ağlayarak sokağa fırladı...(Dayıoğlu, 2021b:131-134)”

Kitabın bu parçasında bir **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Fadiş’in Hasan ve teyzesiyle yaşadığı çatışmada Fadiş, saldırıya uğramış, dışlanmış ve hor görülmüştür (**güç kullanma-zorlama**). Fadiş’in yaşananlara çok üzülmesi, ağlaması ve kendini savunamaması bu çatışmayı kaybettiğini gösterir (**kazan-kaybet**).

Bu parçada “dükkânlara girip erkeklerin ellerini öpmenin kızlara yasak olması” **kişi-toplum çatışmasını** gösterir. Toplumsal düzenin getirdiği erkek-kız ayrımında kişiler bu düzene uymak zorunda kalmış, Hasan dükkânlara girebilmiş fakat Fadiş girememiştir.

F 31:

“... Onu en çok düşündüren ve korkutan şey, evden kovulmasıydı. Kim bilir kendisini, anasına nasıl anlatacaklardı. Belki de böyle bir çocuğu anası da istemeyecek, babasına yollayacaktı. O zaman ne yapardı? Babasını düşünürce ürperdi. Anası istese bile Fadiş’e nerede bakacaktı. Evleri yoktu ki! Hasan, ‘Sen de ana gibi hizmetçi ol!’ demişti. İstanbul’daki doktorun hanımını anımsadı. Hangi çareye başvurursa çıkmaza giriyordu... (Dayıoğlu, 2021b:134)”

Burada Fadiş’in düşünmesi ve çıkmaza girmesi, **kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmayı** gösterir. Hem yaşadığı evde kalmak istememekte (**kaçınma**), hem de yeni

yerlere gidip sıkıntı yaşamak istememektedir (**kaçınma**). Fakat bir çıkış yolu da bulamamaktadır.

F 32:

“... Kış gelmişti. Dershanenin sobası fena halde tütüyordu. Çocuklar tahtaya yazılanları duman ve gözyaşı içinde görmeye çalışıyorlardı. Dumandan kurtulmak için pencereler açılıyor, bu kez de soğuktan titreşiyorlardı. Çocukların durmadan gözleri, burunları akıyordu. Bu arada kar da bastırmıştı.

... Köyde kış hep sert geçerci. O yıl da kar, ayak basılmayan yerlerde iki metreyi bulmuştu... (Dayıoğlu, 2021b:140,141)”

Burada da kışın gelmesi, kar yağışının hayatı zorlaştırması **kişi-doğa çatışmasını** gösterir. Kişiler bu durum karşısında sıkıntılar yaşamakta ve zor günler geçirmektedirler.

b. “Fadiş” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Fadiş” kitabından çatışmaların yer aldığı 32 örnek incelenmiştir. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 17, 19, 22, 23, 27, 28, 29 ve 30. örneklerde kişiler arası çatışma; 11, 16, 21, 24, 26 ve 31. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 3, 4, 8, 18 ve 30. örneklerde kişi-toplum çatışması; 13, 14, 20, 25 ve 32. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 37. Fadiş Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
32	18	6	5	5	34

c. “Fadiş Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?”

“Fadiş” kitabında 32 örnekten 18’inde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 19 çözüme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 1, 2, 5, 7, 8, 10, 12, 17, 19, 22, 29 ve 30. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 9, 12 ve 15. örneklerinde geri çekilme (kaçınma); 23. örneğinde uyma (verme); 6, 27 ve 28. örneklerinde uzlaşma (problemi görme) stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisi görülmektedir.

Tablo 38. Fadiş Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
12	3	1	3	0	19

d. “Fadiş” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?”

“Fadiş” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 18’i sonuçlanmıştır. Bunların 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 17, 19, 22, 23, 29 ve 30. örneklerinde çatışmalar kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 6, 27 ve 28. örneklerdeki çatışmalar ise kazan-kazan ile sonuçlanmıştır. Çatışmalarda daha çok kazan-kaybet sonuçları görülmektedir.

Tablo 39. Fadiş Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
15	0	3	18

4.14. “Işın Çağı Çocukları” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

On Dördüncü Alt Problem: a. “Işın Çağı Çocukları” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

İleri Görüşlüler Ülkesi’nde yeni doğan erkek çocukların zekâları ölçülür ve zeki olanlar ülke başkanın emriyle çalınır. Amaç, bu çocukları birer bilim adamı olarak yetiştirmek ve ileride çıkacak olan savaşlar sonrasında yaşanacak kıtlığa çözüm üretmelerini sağlamaktır. Böylece çalınan bin çocuk herkesten uzak bir yerde muhteşem bilim adamları olarak yetiştirilir. Beklenen savaşlar ve savaş sonrası kıtlık baş gösterince bilim adamları muhteşem buluşlar ortaya koyarak sorunlara çözümler bulurlar. Uzayda tarım küresi kurup tüm ülkelere yetecek doygu mamalar üretmek ile ışınlarla insanlığa zarar veren her şeye karşı muhteşem buluşlar oluşturan bilim adamları, “Işın Çağı” adında yeni bir çağın başlamasını sağlarlar. Işınlarla tüm insanlara sevgi ışınlanan “Işın Çağı”nda, artık kimse kötülük düşünmemektedir. Kötülüğün olmadığı, sevginin gücüyle insanların nasıl mutlu olduğu mesajı veren kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

İÇÇ (Işın Çağı Çocukları) 1:

“... İleri Görüşlüler Ülkesi’nin doğumevlerinde, birdenbire gizemli olaylar görülmeye başlamıştı. Erkek bebeklerden ‘bazıları’ doğumdan kısa bir süre sonra ortadan yok oluyorlardı. Ana babalar, korku içindeydiler.

... Doğumevlerinde olağanüstü güvenlik önlemleri alındı. Halk, bebek hırsızlarının kesinlikle yakayı ele vereceklerini umuyordu. Ama olmadı. Bunca çabaya karşın tek bir bebek hırsız bile ele geçirilemedi...

... Bir süre sonra bebek hırsızları yeniden işe başladılar. Bu kez yöntem değiştirmişlerdi. Yeni doğan erkek bebeklerin ‘bazıları’ doğum evlerinden değil de kendi evlerinden ya da sokakta, parkta, bebek arabalarından çalınıyordu...

Bu yöntem, ana babaların durumlarını daha da kötüleştirdi... Onlar da bebeklerini nice korurlarsa korusunlar, olaya engel olamıyordu. Hırsızlar, istedikleri erkek bebekleri ne yapıp ederek çalıp gidiyorlardı...

... İleri Görüşlüler Ülkesi'nde baş gösteren bu korkunç olay, tam beş yıl sürdü. Sonra bebek hırsızlığı artık görülmez oldu... Ama bebeklerini yitiren ana babalar, yüreklerini dağılayan evlat acısını, hiçbir gün içlerinden söküp atamadılar...(Dayıoğlu, 2021b:7,8)”

Burada “yeni doğan bebeklerden bazılarının çalınması” ndan dolayı yaşanan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Bebek hırsızlarını yakalamak için çalışmalar yapılmış fakat ne yapılırsa yapılsın bebekler çalınmaya devam edilmiştir (**güç kullanma-zorlama**). Hırsızlar bebekleri çalıp istediğini elde ederken aileler onları kaybedip acı çekmektedirler (**kazan-kaybet**).

İÇÇ 2:

“... Sonra bu kutsal bitkiye ad konmasına geçildi. Genç bilginlerin önerdikleri adlar, bilimsel nitelikte formül görünümünde sözcüklerdi. İnsanların kolaylıkla söyleyebilecekleri türde bir ad arandı. Bunu iki yüz on numaralı dâhi buldu. ‘Tam besin’ niteliğindeki kutsal bitkiye ‘doyu’ adı verildi. Bu sözcük, yaşamayı sağlayacak besin anlamına geliyordu. Genç ve yaşlı bilginler kurulu üyelerinin tümü de bu adı beğenip benimsediler...(Dayıoğlu, 2021b:13,14)”

Bu parçada kutsal bitkiye konacak adla ilgili yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Bunun için görüşler alınmış, fikir alış verişi yapılmıştır (**sorun çözme- iş birliği**). Sonunda herkesin memnun olduğu bir ada karar verilmiştir (**kazan-kazan**).

İÇÇ 3:

“... Bu sırada yeryüzündeki ülkelerin casus uyduları, tarım küresinin yerini saptadılar. İleri görüşlü başkan, hemen her gün çeşitli ülkelere sert bildirimler alıyordu. Yabancı başkanlar, Dünya ile Mars arasına yerleştirilen yapay gezegeni, dünya barışını yok etmeye yönelik tehlikeli bir silah deposu olarak görüyorlardı. Sonunda, ileri görüşlü başkan, bu baskılara dayanamadı. Yapay gezegenin, gelecekte insanlığı açlıktan kurtarma çalışmaları yapan yararlı bir tarım gezegeni olduğunu açıkladı...(Dayıoğlu, 2021b:27)”

Burada ileri görüşlü başkan ile diğer ülkelerin başkanları arasında “yapay gezegen” nedeniyle yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Diğer ülkelerin başkanlarının ileri görüşlü başkana sert bildirimlerde bulunmaları, baskı yapmaları, **güç**

kullanma (zorlama) stratejisine başvurduklarını gösterir. Bu baskılara dayanamayan ileri görüşlü başkan, yapay gezegenin ne olduğu açıklamak zorunda kalarak onların isteğini gerçekleştirmiştir (**kazan-kaybet**).

İÇÇ 4:

“... Tarım küresinde doygü bitkisinin ilk ürünleri toplanırken yeryüzünde esen savaş yelleri, giderek fırtınaya dönüşmekteydi. İnsanoğlu atom çağına erişmenin verdiği baş dönmesiyle ne yaptığını bilmez duruma gelmişti. Atomu parçalamış, Ay’a ulaşmış, uzayda iyiden iyiye boy göstermeye başlamıştı. Bu gelişmeler, insanın doğasında var olan böbürlenme, kendini beğenmişlik, kıskançlık, bencillik, acımasızlık... duygularıyla sonu gelmez isteklerini şaha kaldırmıştı.

Yeryüzünde, artık kimse kimseyi beğenmiyordu. Herkes herkese tepeden bakıyordu. Kişiler böyle olunca toplumlar da birbirlerini horluyor, birbirlerine üstünlük taşıyordu. Bu gidişin sonunda ortaya çıkan uluslararası üstünlük çekişmeleri akıl almaz boyutlara ulaşıyordu...

Atom parçalandıktan sonra ortaya çıkan nükleer enerjiyle korkunç silahlar oluşturulmuştu. Bu tür silahlara sahip olan ülkeler, ‘geldim’, ‘geliyorum’ diyerek birbirlerine gözdağı verip duruyorlardı. Bu tedirgin edici durum, giderek dünyanın ve yaşamın tadını kaçırmaktaydı.

Büyük ülke başkanları, dünyayı ve insanlığı parmaklarında oynatıyorlardı...(Dayıoğlu, 2021b:28,29)”

Burada kıskançlığın, bencilliğin, üstünlüğün neden olduğu **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Kişilerin silahlara, savaşırlara başvurarak güçlerini gösterdiklerini (**güç kullanma-zorlama**) ve güçlü olanların diğerlerini zor durumda bıraktığına değinilmiştir (**kazan-kaybet**).

İÇÇ 5:

“... Büyük başkanlardan biri ötekine, ‘Can alıcı füzelerini önce sen geri çek.’ diye gürlüyordu. Ötekiyse, ‘Olmaz!’ diye kükrüyordu. ‘Ülkeme yönelttiğin ölüm aygıtları, yerlerinde dururken bizim füzeleri ne demeye geri çekecekmişim? Önce sen çek de adamlık sende kalsın.’ Ve silahsızlanma toplantıları ‘Sen çek.’ ‘Hayır olmaz,

önce sen çek.’ Kavgalarıyla son buluyordu. Büyükler bu öfkeyle yeniden ve daha hızlı silah yarışına girişiyorlardı...(Dayıoğlu, 2021b:29)”

Bu parçada ülke başkanları arasında silahsızlanma nedeniyle yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Ülke başkanları arasında yer alan bu çatışmalarda başkanların birbirlerine kükmeleri, kavga etmeleri **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda iki ülke de silahlarını çekmeyerek silah yarışına devam ederler (**kaybet-kaybet**).

İÇÇ 6:

“... Bir gün iki keçi, karşılıklı olarak coşkun bir ırmağın iki kıyısını birleştiren pek dar bir köprüden geçiyormuş. Tam orta yerde kafa kafaya gelmişler. Keçilerden biri:

— Yol benim, geri git de karşıya ulaşayım, demiş.

Öteki keçi diklenmiş.

— Neden ben geri gidecekmişim? Daracık tahta üzerinde binbir zorlukla yürüyerek buraya ulaştım. Yol benim hakkım. Sen geri git de ben karşıya geçeyim.

Bunun üzerine zıtlasma başlamış.

—Sen geri git!

—Hayır sen git!

—Olmaz ben gitmem, sen geri dön!

—Sen!

—Hayır sen!

—Olmaz, sen!..

Derken, iki keçinin inat damarları öyle bir şahlanmış ki, dünyayı görmez olmuşlar. Gerilip gerilip de birbirleriyle öyle bir tolaşmışlar ki!.. Kafataslarının çatırtısı, göğü sarmış. İki keçi de o anda köprüden düşmüşler, coşkun çağılıtlarla akıp giden nehirde yok olmuşlar...(Dayıoğlu, 2021b:29,30)”

Burada iki keçi arasında çıkan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Dar bir köprüde birbirlerine yol vermedikleri için yaşanan çatışmada, keçiler inada binmiş ve birbirleriyle kavga etmişlerdir (**güç kullanma-zorlama**). Bu kavga sonucunda iki keçi de köprüden düşmüş ve yok olmuştur (**kaybet-kaybet**).

İÇÇ 7:

“...Büyük başkanlar, sürekli olarak hırçın çocuklar gibi birbirleriyle atışıp duruyorlardı...

Büyük başkanlar, giderek savaşa ‘kaçınılmaz’ gözüyle bakmaya başladılar. Birbirleriyle didişe didişe tepeden tırnağa savaş görüşüyle koşullanıyorlardı. Bu nedenle aralarındaki sorunları, savaştan başka yollarla çözmeyi düşünmüyorlardı. Karşılıklı olarak dağlarını, denizlerini, kıyılarını, sınırlarını, nükleer silahlarla donatıyorlardı. Ülkeler, patlamaya hazır barut fiçilerine dönüşmüştü.

Bir gün, büyük başkanların inatçı keçiler gibi öfkeleri öyle bir kabardı ki!.. Olanca güçleriyle birbirlerine saldırdılar. İşte o anda, dünyada kıyamet koptu...

Nükleer silahların oluşturduğu yakıcı, boğucu, öldürücü, gaz bulutları, tüm dünyayı sarmıştı. İnsanların bir bölümü, sığınaklara saklanma olanağı bulabilmiş ama çoğunluk bu olanaktan yoksun kalmıştı...

... Bu savaştan şu ya da bu ülke değil, ‘insanlık’ yenik çıkmıştı.

Ülkelerin karşılıklı olarak acımasızca kullandıkları nükleer silahlar, milyonlarca suçsuz ve savunmasız insanı öldürmüştü. Geriye kalanlar ise yaşadıklarına sevinemiyorlardı. Yeryüzü yaşanmaz duruma gelmişti...(Dayıoğlu, 2021b:30,31)”

Bu parçalarda, ülke başkanları önderliğinde ülkeler arası yaşanan savaşlara (**kişiler arası çatışma**) değinilmiştir. Ülkelerin savaşması, nükleer silahları kullanması, onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda, savaştan tüm ülkeler zarar görmüş; insanlar ölmüş ve yeryüzü yaşanmaz duruma gelmiştir. “Bu savaştan şu ya da bu ülke değil, ‘insanlık’ yenik çıkmıştı.” ifadesi de savaştan tüm tarafların kaybettiğini gösterir (**kaybet-kaybet**).

İÇÇ 8:

“... Yeryüzü yaşanmaz duruma gelmişti. Toprak kavrulup küle dönmüştü. Ormanlar, korular, kırlar, çayırlar, bahçeler, bağlar... kara kömür olmuştu. Yer altındaki solucandan, sarp kayalarda yaşayan kartallara değin hayvanlar da yok olup gitmişlerdi. Rüzgâr estiğinde, külleşen topraklar, göğe savruluyordu. Kısa sürede bu kül bulutları, denizleri, akarsuları, gölleri, batağa çevirdi. Oralarda yaşayan canlılar da bu nedenle yok olup gittiler...(Dayıoğlu, 2021b:31)”

Bu parçada da **kişilerin doğayla çatışmasına** yer verilmiştir. İnsanlar, güçlerini kullanarak doğaya zarar vermiş, doğadaki canlıların yok olup gitmesine neden olmuşlardır.

İÇÇ 9:

“... Kutlama gününe bir gün kala, birden uzayın derinliklerinde korkunç bir gümbürtü belirdi. Daha sonra güçlü ses dalgaları gelip tarım küresine çarptı. Küre, dalgalı denizde yüzen ceviz kabuğu gibi sarsılmaya başladı. Bilginler, yerlere yuvarlandılar. Bazı araçlar bozuldu. Bazıları kırıldı...”

Gök bilginleri, bu korkunç sarsıntının kaynağını ve nedenini araştırmaya giriştiler. Yoğun çalışmalar sonunda, uzayın derinliklerinde, adı sanı bilinmeyen uzay haritalarında görülmeyen bir yıldızın patlayarak parçalandığını saptadılar...(Dayıoğlu, 2021b:36)”

Burada uzayda bir yıldızın parçalanarak tarım küresine çarpması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğanın işleyişi karşısında kişiler, çeşitli zorluklarla karşılaşmışlardır.

İÇÇ 10:

“... Genç dâhiler, tepeden tırnağa bembeyaz kesilmelerinden kaynaklanan tedirginliği, üzerlerinden atamamışlardı. Bir de bu ‘uzay depremi’ adını verdikleri olay baş gösterince sınırları ölçsüz biçimde gerginleşti. Tarım küresinde artık eski uyumlu yaşamdan eser kalmadı. Kimse kimseyi hoş görmüyordu. Eskisi gibi birbirlerinin yardımına canla başla koşmuyorlardı. Bir süre birlikte olsalar, hemen aralarında tatsız tartışmalar çıkıyordu. Bazen bu tartışmalar kavgaya bile dönüyordu. Bu yüzden zorunlu olmadıkça toplantı yapmaz oldular...(Dayıoğlu, 2021b:36,37)”

Bu parçada genç dâhiler arasında yaşanan **kişiler arası çatışmalar**a yer verilmiştir. Kimsenin kimseyi hoş görmemesi, tatsız tartışmalar ve kavgalarda bulunmaları, onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda genç dâhiler, bir araya gelememiş ve toplantılardan uzak kalmışlardır (**kaybet-kaybet**).

IÇÇ 11:

“... Bu arada doğan bebekler, birkaç gün yaşadktan sonra ölüp gidiyordu. Nükleer silahlardan çıkan öldürücü, yakıcı, boğucu gazlar doğaya sinmişti. Savaş sonrasında bile insanlara zarar vermeyi sürdürüyordu. Kadınların süt damarları bu yüzden kurumuştı. Artık hiçbir ananın göğsünden bir damla bile süt gelmiyordu. Din adamları ‘İnsanoğlu Tanrı’nın lanetine uğradı. Güzelim dünyanın ve doyumsuz tanrı nimetlerinin değerini bilmediler. Göz göre göre bindikleri dalı kestiler. Çılgınca savaş tutkularına kapılarak yaşam kaynakları olan dünyayı yakıp yıktılar. Kavurup kül ettiler...’ diyorlardı... (Dayıoğlu, 2021b:37)”

Burada yaşanan savaşlara (**kişiler arası çatışma**) değinilmiştir. İnsanların nükleer silahlara başvurarak yaptığı savaşların (**güç kullanma-zorlama**), kendilerine zarar verdikleri görülmüştür. Bebekler ölmüş, yaşam kaynakları yok olmuştur. Savaşa dâhil olan herkes zarara uğramıştır (**kaybet-kaybet**).

IÇÇ 12:

“...İleri Görüşlüler Ülkesi’nin ileri görüşlü başkanı, her ülkeye doyguyu vereceğini duyurmuştu. İleri görüşlü başkan, onları çevresine toplayıp şu konuşmayı yaptı.

—Sayın konuklarım! Uzaydaki tarım küresi, bizi amacımıza ulaştırmıştır...

Ne var ki, tarım küresinin doyguyu üretimini sürdürebilmesi bazı koşullara bağlı, öncelikle oradaki aygıtların sürekli olarak nükleer enerjiyle beslenmesi gerek, ülkemdeki nükleer enerji kaynakları, sürekli ve yoğun bir üretim için yeterli değildir. Kaynaklar tükendiği gün, tarım küresinde doyguyu üretimi duracaktır.

Yer altı kaynaklarınızdan istediğim gibi yararlanmama izin vermeniz koşuluyla sizlere doyguyu verebilirim...

Ulusları için duygu istemeye gelen başkanlar, bir süre düşünkaldılar. Sonra tümü de ileri görüşlü başkanın koşulunu kabul ettiklerini bildirdi. İleri Görüşlüler Ülkesi, artık dünyadaki ülkelerin yer altı kaynaklarından dilediğince yararlanabilecekti... (Dayıoğlu, 2021b:41)”

Burada İleri Görüşlüler Ülkesi başkanı ile diğer ülkeler arasında dağıtılacak olan doygudan ötürü yaşanan **kişilerarası çatışmaya** yer verilmiştir. İleri Görüşlüler Ülkesi başkanının, tarım ülkesi ve doygulara dayanarak diğer ülkelerden talep ettiği yer altı kaynaklarını kullanma isteğini tüm ülkeler kabul etmişlerdir (**uyma-verme**). Bunun sonucunda İleri Görüşlü Ülkesi başkanı diğer ülkelerdeki yer altı kaynaklarını kullanma fırsatını elde etmişken diğer ülkeler kaynaklarını paylaşmak zorunda kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

İÇÇ 13:

“... İleri görüşlü başkan, sevinçle ellerini ovuşturdu.

—Ben de bu konuya böylesine ilgi göstereceğinizi düşünmüştüm, yanılmamışım. Her ülkede nüfusa göre, Atmosfer Tarım Küresi kurabiliriz... Yalnız bunların gerçekleşebilmesi için bir koşulum var.

Konuk başkanların yüzlerindeki sevinç bir anda söndü gitti. Kuşkuyla birbirlerine baktılar. İleri görüşlü başkan sözlerini sürdürdü:

—... Ben yepyeni bir dünyanın kurulmasına öncülük etmek istiyorum. Yeryüzündeki tüm ülkelerini benim buyruğumda yeni dünyanın kurulmasına katkıda bulunmasını gerekli görüyorum.

Öncelikle savaş olgusunu aklımızdan çıkaracağız. Sonra silahlarımızı tümenden yok edeceğiz.

...Uluslarınızı doyurduktan sonra, önderliğimde yeni bir dünya kurmaya girişeceksiniz. Buyruklarıma uyduğumuz sürece halkınız doycak. Sizleri de baş tacı edecekler...

İleri görüşlü başkanın sözleri sona erince konuk başkanlar, ellerine tutuşturulan A.T.K. anlaşmasını incelediler. Belgeler, çok ağır koşullar içermekteydi. Ama başka seçenekleri bulunmadığından hemen imzaladılar... (Dayıoğlu, 2021b:44-46)”

Burada da ileri görüşlü başkan ile diğer başkanlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Başkanlar, ileri görüşlü başkanın kendi ülkelerinde Atmosfer Tarım Küresi kurması için onun sunduğu koşulları ve dünya önderliğini istemeseler de kabul etmişlerdir (**uyuma-verme**). Bunun sonucunda ileri görüşlü başkan, istediği koşulları sağlarken diğer başkanlar zor şartları yerine getirmek zorunda kalmışlardır (**kazan-kaybet**).

İÇÇ 14:

“... Alarm nedeni, kısa sürede saptandı. Bir süre önce, uzayın derinliklerinde çok büyük bir yıldız parçalanmıştı. O yıldızdan kopan ateş kümeleri, evrenin dört bir yanına saçılmaktaydı. Tarım küresi de bu ateş parçalarından bazılarının yolu üzerinde bulunuyordu...

...Ateş parçaları, gözlem araçlarının ekranlarında belirince ana bilgisayar yeniden alarmla geçti. İrili ufaklı yüzlerce ateş topu, tarım küresine yaklaşmaktaydı. Bilginler, görev başında olacakları bekliyorlardı. Deney maymunlarıysa korkudan duyulmamış çığlık ve böğürtülerle kendilerini duvardan duvara atıyorlardı. Ateş topları yaklaştıkça bilginlerin bedenlerini saran sinirler, yay gibi geriliyordu. Tümü de tepeden turnağa korku kesilmişti... (Dayıoğlu, 2021b:48,49)”

Bu parçada, yıldızdan kopan ateş parçası karşısında kişilerin zor durumda kalması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları karşısında kişiler zor durumda kalmışlardır.

İÇÇ 15:

“...Doktorlar, tüm güçleriyle arkadaşlarını iyileştirmeye çalışıyorlardı. Çoğu iyiliğe doğru gitmekteydi. Ama içlerinden beş bilginin durumu umut kırıcıydı. Tam iyileşmiş gibi görünürken birden sapıtıyor, arkadaşlarıyla kıyasıya kavgaya tutuşuyorlardı. Üstlerine varılırsa saldırıya bile geçiyorlardı. Arkadaşlarını sille tokat dövmeye girişiyorlardı.

Doktorlar ve öteki bilginler sabır ve hoşgörülle kendilerine yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Bunalım geçirmekte olan beş bilginin yeryüzüne gönderilmesi söz konusu olamazdı...

Doktorlar, zamana umut bağlamışlardı. Arkadaşlarıysa beş bilgini, onurlarını ve bedensel sağlıklarını kollayarak hoşgörüyü aralarında barındırma kararı almışlardı... (Dayıoğlu, 2021b:53)”

Burada beş bilginle diğer bilginler arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Beş bilginin arkadaşlarıyla kıyasıya kavgaya tutuşmaları, sille tokat dövmeleleri onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Hem bunalımda olup çatışma çıkararak beş bilgin sıkıntılar yaşamakta hem de diğer arkadaşları bu durum karşısında zor durumda kalmaktadır (**kaybet-kaybet**).

IÇÇ 16:

“... Bunalımlı beş bilginde biri de maymunlar evinde bulunuyordu. İki yüz altmış numarayla anılan bu bilgin, kargaşayı görünce çileden çıktı. Çevresindeki bilginleri ve maymunları sille tokat, tekme ile dağıtarak ok gibi yapıdan dışarıya fırladı. Ölçsüz bir öfkeyle varıp Yüz Seksen Sekiz’in üstüne atıldı. Elindeki mızıkayı kapıp yere çaldı. İki bilgin, birbirlerine girdiler. Onları ayırmaya gelenler, kısa sürede pişman oldular. Çünkü kavgacı bilginler, birbirlerini bırakıp onlara saldırdılar. O sırada, bunalımlı bilginlerden üçü de kalabalığa karışıp kavganın ortasına atıldılar. Patırtı onları da çileden çıkarmıştı. Rastgele sağa sola yumruk tekme savurmaya giriştiler. Kimin kime saldırdığı ya da kimin kimi niçin savunduğu belli değildi artık. Bilginler adına utanç verici bir sokak kavgası başlamıştı.

Bu olağanüstü gürültüden çekirdekte bulunan duyarlıklı araçlar da etkileniyordu. Bu aygıtlardan sorumlu olan bilginler, gürültünün hemen kesilmesini istediler. Bu kez kavgacılar, el birlik olup onlara karşı saldırıya geçtiler. Kavga giderek büyüdü. Sonunda çekirdeğin güvenliğinden sorumlu olan bilgisayar, alarma geçti. Patırtının tarım küresinde tehlike yarattığını belirtti. Bunun üzerine kavgacılar, kendilerine geldiler. Homurdana homurdana işlerinin başına döndüler...(Dayıoğlu, 2021b:55,56)”

Bu parçalarda bilginler arası yaşanan **kişiler arası çatışmalara** yer verilmiştir. Bilginlerin birbirleriyle kavga etmeleri, saldırıya geçip yumruk tekme savurmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Kavgayı çıkararak birlikte sonradan kavgaya dâhil olanların etkisiyle kavganın büyümesi, bilgisayarın tehlike alarmı vermesine neden olur. Herkesin saldırıya uğraması ve tehlike ile karşı karşıya kalması sonucu (**kaybet-kaybet**), kavgayı bırakıp işlerine dönmeye karar verirler.

İÇÇ 17:

“... Sekiz, onları dinlerken bir yandan da düşünüyordu.

Altın ışıklardan ve yaptığı deneyden söz ederse ışıkları tam olarak tanımadan konu ortaya dökülecekti. Herkes işine burnunu sokacaktı. Böylece yoğun çalışma olanağını yitirecekti.

Altın ışıkların beş bilgin üzerinde bazı olumlu değişikliklere neden olduğu ortadaydı. Işıkların, bu özelliklerinin hemen duyulması sakıncalıydı. Belki de bu geçici bir etkiydi.

Sekiz bu görüşler nedeniyle altın ışıklardan söz etmemeye karar verdi...(Dayıoğlu, 2021b:58)”

Burada, Sekiz numaralı bilginin altın ışıklardan ve deneylerden söz edip etmeme üzerine **kendisiyle yaşadığı çatışmaya** yer verilmiştir. Diğer bilginlerle bu durumu paylaşıp paylaşmama (**yaklaşma-kaçınma**) üzerine yaşadığı çatışmada, açıklamanın sakıncalı olabileceğini düşünerek paylaşmama kararı almıştır.

İÇÇ 18:

“... Gerçekten İleri Görüşlüler Ülkesi zor durumdaydı. Yabancı uluslar, ikide bir başkanı kendilerini acımasızca sömürmekle suçluyorlardı. Başkansa onların nankör olduklarına inanıyordu... Tüm yabancı başkanlara sert bir bildiri göndererek bu kararını duyurdu.

‘Sayın başkan, ülkemizde atmosfer tarım küreleri oluşturarak halkınızı açlıktan kurtardık. Bu bir insanlık göreviydi. Seve seve yerine getirdik. Ama doygü tohumlarını sonsuza dek hep bizden alacaksınız. Bundan sonra tohumlar, ileri sürdüğüm koşullara uyararak bunu hak edenlere verilecek. Bize kafa tutan, buyruklarımıza baş kaldıran, ülkeme casuslar göndererek doygü tohumu formüllerini araştırmaya kalkışan uluslara kesinlikle tohum verilmeyecektir.’

Yabancı ulusların başkanları, bu bildiriye alınca ölçüsüz bir öfkeye kapıldılar. İleri Görüşlü Ülke’den yana olan birkaç ulus dışında tüm dünya ulusları, İleri Görüşlü Ulusa karşı birleşmeye karar verdiler. Bu iş birliği sonunda hemen gizli gizli silah üretimine giriştiler...(Dayıoğlu, 2021b:64,65)”

Bu parçada ileri görüşlü başkan ile diğer ülkelerin başkanları arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Diğer ülke başkanları, ileri görüşlü başkanların kendilerini sömürdüğünü düşünürken ileri görüşlü başkan ise onları nankörlük ile suçlamaktadır. Bunun üzerine ileri görüşlü başkan, onları tohum vermemekle tehdit ederken diğer başkanlar da ona karşı silah üretimine geçmişlerdir. Bu, onların **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Çatışmanın nasıl sonuçlandığına ise değinilmemiştir.

İÇÇ 19:

“... Tarım ülkesinden gelen doygü mama formülleriyle hemen üretime geçildi. Dünya ülkeleri, yeniden İleri Görüşlüler Ülkesi'nin kapılarını aşındırmaya giriştiler. Başkan, yabancı başkanlarla bir toplantı yaparak doygü mama ile ilgili görüşlerini açıkladı:

‘Ben insancıl bir başkanım. Bilginlerimizin buluşu olan doygü mamadan insanlık yararlanacak. Ancak doygü mama, yalnız benim ülkemde üretilecek. Dünyaya gelen tüm bebekleri biz besleyeceğiz. İleri süreceğim koşulları yerine getiren tüm ülkeler, bizden istedikleri kadar mama satın alabilecekler.’

Yabancı başkanlar, yine köşeye sıkışmışlardı. İster istemez başkanın yeni koşullarını kabul ettiler...(Dayıoğlu, 2021b:65,66)”

Burada da ileri görüşlü başkan ile diğer ülkelerin başkanları arasında doygü mamadan dolayı yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Ülke başkanları, ileri görüşlü başkanın koşullarını, kaldıkları zor durumdan dolayı ister istemez kabul etmişler ve onun dediklerine uymuşlardır (**uyma-verme**). Bunun sonucunda ileri görüşlü başkan, istediği koşulları kabul ettirmiştir (**kazan-kaybet**).

İÇÇ 20:

“... Bilginler, çeşit çeşit önerilerde bulundular. Ama başkan hiçbirini beğenmedi. Sonunda aylardır kurup durduğu planı açıkladı.

—Arkadaşlar, düşmanlarımızı dize getirmek için gümüş ışıklardan yararlanabiliriz. Kafamızı kullanırsak bu tüpteki enerjiyle sadece düşmanları alt edip dünya imparatorluğu kurmakla kalmayıp yapacağımız uzay araçlarıyla evren

imparatorluğu bile kurabiliriz. Gümüş ışınların bu yolda kullanılıp kullanılmaması sizin oylarınıza bağlı. Sorumluluğu paylaşmamız gerek...

Bilginler kurulu, bir süre aralarında konuşup tartıştılar. Sonra, gümüş ışınların ülke güvenliği için kullanılması kararına vardılar. Başkan, kararı duyunca tepeden tırnağa sevinç kesildi...(Dayıoğlu, 2021b:66,67)”

Burada ileri görüşü başkanın bilginler kurulu ile ve bilginler kurulunun da kendi aralarında yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Bilginler kurulu, ileri görüşlü başkanın planını kendi aralarında konuşup planı uygulama kararına varmışlardır. Başkanın onları fikirlerine başvurması ve bilgilerinin kendi aralarında tartışıp fikir alışverişinde bulunmaları, onların **sorun çözme (iş birliği)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda hem bilginlerin hem de başkanın memnun olduğu bir sonuca ulaşılmıştır (**kazan-kazan**).

IÇÇ 21:

“... Genç bilginler kurulu olarak bu silahı bile uzun tartışmalarla oluşturduk. İçimizde, insanları ışın bombasıyla ışınlama olayına karşı çıkanlar çok. İnsanın yaşamı anlama, çevresinde olup bitenler kavrama ve düşünme yetilerinin durdurulması, insan olarak çoğumuza ters düştü. Ama yeryüzündeki tüm ulusların el birliğiyle ülkemizi yok etmeye hazırlanmalarını biliyoruz. Hem de bu düşmanlığı, onlara doyguyu vererek insanca davranmamıza karşın yapıyorlar. Onların doyguyu üretimini ve tarım küresini ellerine geçirince bizleri acımasızca yok edebileceklerine inanıyoruz. Işın bombasına karşı çıkanlar, bu görüşlerin etkisiyle çalışmalarımıza katılma kararına vardılar...(Dayıoğlu, 2021b:70)”

Bu parçada, “insanları ışın bombasıyla ışınlama” olayını kabul eden bilginlerle kabul etmeyen bilginler arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Bazı bilginler, insanları ışınlamayı istememesine rağmen diğer ülkelerin düşmanlığına karşı ışınlama kararını kabul etmişlerdir (**uyuma-verme**). Bunun sonucunda, insanları ışınlama kararı alınmış, diğer bilginlerin isteği yönünde hareket edilmiştir (**kazan-kaybet**).

IÇÇ 22:

“... Işın bombasını taşıyacak olan uydunun hazır olmasına az bir süre kalmıştı. Bilim kurulu üyeleri, ışın bombası olayının tarım küresine de bildirilmesini istediler.

Başkan, buna pek gerek görmüyordu. Onlardan, olumsuz görüşler gelebileceğini düşünüyordu. Ama genç bilim kurulu üyeleri direnince olanlar ve olacaklar, tarım küresine özgü özel bir şifre ile oradakilere duyuruldu... (Dayıoğlu, 2021b:74,75)”

Burada bilim kurulu üyeleri ile başkan arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Işın bombası olayını tarım küresine bildirmeye karşı çıkan başkan, genç bilim kurulu üyeleri direnince karşı koyamamış, onların isteğine uymuştur (**uyma-verme**). Bunun sonucunda, ışın bombası olayı, tarım küresine bildirilmiştir (**kazan-kaybet**).

IÇÇ 23:

“... İleri görüşlü başkan, tuzak olayını duyunca çığına döndü. Hemen özel haberleşme aygıtıyla düşmanların savaş önderini aradı. Haberleşme aygıtının ekranında savaş önderini görür görmez şunları söyledi:

—Dünyamıza yaklaşmakta olan bir uyduya tuzak kurduğunuzu öğrendim. Bu davranışınız, aramızdaki anlaşmalara aykırıdır.

Savaş önderi, İleri Görüşlüler Ülkesi’ne saldırmak üzere olduklarının anlaşılmaması için başkana pek iyi davrandı.

—Saygılar sunarım sayın başkan, biz uzaydan gelen uydunun size ait olduğunu bilmiyorduk. Gözlem araçlarımız fazla gelişmiş değil. Onu dünyamıza zarar verebilecek bir gök cismi sandık... Umarım uydunuzla ilgili bir açıklama yapabilirsiniz.

Başkan söylenenlere pek inanmamıştı. Ama inanmış göründü.

—Uydu, tarım küresinden fırlatıldı... Biliyorsunuz tarım küresinde dünya için tehlike yaratabilecek hiçbir silah yok. Umarım bu uydudan kuşkulanmaya kalkışmazsınız...

Savaş önderi, kısa bir süre düşündü. Uyduyu avlarsalarsa doygu mama formülleriyle ek düzenek planları hiçbir işe yaramayacaktı. Üstelik İleri Görüşlülerin öfkelerini üzerlerine çekmiş olacaktı...

Bir solukluk sürede içinden bunları geçirdi ve ileri görüşlü başkana şu yanıtı verdi.

—Tarım küresinden gelen uydudan kuşkulanmıyoruz. Onu avlama planından da vazgeçtik...(Dayıoğlu, 2021b:78,79)”

Burada ileri görüşlü başkan ile savaş önderi arasında, dünyaya yaklaşmakta olan uydudan dolayı yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Savaş önderi, ileri görüşlü başkanın kendilerine sunduğu doyguyu mamalardan yararlanabilmek ve onun öfkesini üzerlerine çekmemek için ileri görüşlü başkanın dediklerine uyar ve uyduya zarar vermeme kararı alır (**uyuma-verme**). Böylece ileri görüşü başkanın isteği gerçekleşmiş olur (**kazan-kaybet**).

Burada aynı zamanda savaş önderinin **kendisiyle yaşadığı çatışma** da yer almaktadır. Uyduyu yok istemekle (**yaklaşma**) beraber ileri görüşlü başkanın öfkesinden de kaçınmaktadır (**kaçınma**). Doygu mamadan yararlanabilmek ve ileri görüşlü başkanın öfkesinden kaçınmak için uyduyu yok etmeme kararına varmıştır.

İÇÇ 24:

“... Tarım küresinde zaman zaman çıkan tartışmalar, kavgalar, bunun elle tutulur kanıtıydı. Gün gelmiş bilginler, öfkelerine gem vuramayıp sıradan insanlar gibi birbirlerine saldırmaya bile kalkışmışlardır...(Dayıoğlu, 2021b:112)”

Burada bilginler arasında yer alan **kişiler arası çatışmalara** değinilmiştir. Bilginlerin birbirlerine öfkelenmeleri, saldırmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Çatışmaların nasıl sonuçlandığına değinilmemiştir.

İÇÇ 25:

“... Deprem, sel, kasırga gösterilerini üstlenecek sanatçılar; atalarının doğa karşısındaki güçsüzlüğünü, çaresizliğini, bu yüzden çekilen acıları, ışın çağının olağanüstü olanaklarıyla ortaya dökceklerdi.

... Atalarının depremlerden, sel baskını ve kasırgalardan kendilerini koruyamamış olmalarına şaşırıyorlardı...(Dayıoğlu, 2021b:114)”

Burada deprem, sel, kasırga karşısında kişilerin zor durumda kalmaları **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişiler, doğa olayları karşısında çeşitli sıkıntılar çekmiş, kendilerini koruyacak çözümler bulamamıştır.

İÇÇ 26:

“...Oysa ışın çağında, insanoğlunun bu tür doğa olayları yüzünden acı duyması ve yok olması, çoktan önlenmişti. Bilim insanlarının yoğun çalışmaları sonunda, depremleri çok önceden bildiren aygıtlar yapılmıştı. Ayrıca tüm yapılar, depreme manyetik güçlerle beslenmiş gereçlerle oluşturuluyordu...

Yeryüzündeki akarsuların sele dönüşme olasılıkları ve güçleri saptanmıştı. Bu hesaba göre akarsu yatakları yapılmıştı. Dünyanın hiçbir yerinde hesap dışı bırakılmış, denetimsiz akarsu kalmamıştı...

... Fırtınaların patlayacağını duyarlı aygıtlar haber veriyordu...

Kasırgalardan etkilenen bölgelerde yapılar, bu sert rüzgâra direnecek nitelikte oluşturulduğundan insanlar, hiçbir zarar görmüyorlardı...(Dayıoğlu, 2021b:115)”

Bu parçalarda da deprem, sel, fırtına, kasırga gibi ifadeler **kişilerin doğayla çatışması** yer almaktadır. Burada kişilerin, doğa olaylarının oluşturacağı sıkıntılar karşısında önlemler aldığına, kendilerini doğa olaylarına karşı korumayı başardıklarına değinilmiştir.

İÇÇ 27:

“...Nüfusun bu hızla çoğalmasına göz yumulursa gelecek kuşaklar, sıkıntılı ve mutsuz bir yaşam sürmek zorunda kalacaklardı.

Uluslar arası dâhiler kurultayı, konuyu bu bilinçle ele almış, gece gündüz çalışarak çözüm yolları arıyordu.

Sonunda kurultayca, insanların dünyaya sadece iki yavru getirmelerinin uygun olacağı kararına varıldı. Bu koşullarda sürekli üremenin anlamsızlığı ortaya kondu. Durum insanlara duyuruldu.

Ana babalar, kurultayın görüşlerini hoşnutlukla benimsediler...(Dayıoğlu, 2021b:116)”

Nüfusun hızla çoğalmasına karşın ne yapılacağına dair **kişiler arası çatışmanın** yer aldığı bu parçada, konu kurultayca konulmuş, çözüm yolları aranmıştır (**sorun**

çözme – iş birliği). Bunun sonucunda hem kurultayın memnun olduğu hem de halkın memnun olduğu bir karar alınmıştır (**kazan-kazan**).

b. “Işın Çağı Çocukları” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Işın Çağı Çocukları” kitabından çatışmaların yer aldığı 27 örnek incelenmiştir. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 27. örneklerde kişiler arası çatışma; 17 ve 23. örneklerde kişinin kendisiyle çatışması; 8, 9, 14, 25 ve 26. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 40. *Işın Çağı Çocukları Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
27	21	2	0	5	28

c. “Işın Çağı Çocukları” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Işın Çağı Çocukları” kitabında incelenen 27 örnekten 21’inde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmaların 21’inde de çözme stratejisi kullanılmıştır. Bunların 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 15, 16, 18 ve 24. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 12, 13, 19, 21, 22 ve 23. örneklerinde uyma (verme); 2, 20 ve 27. örneklerinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 41. *Işın Çağı Çocukları Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
12	0	6	0	3	21

d. “Işın Çağı Çocukları” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

“Işın Çağı Çocukları” kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 19’u sonuçlanmıştır. Bunların 1, 3, 4, 12, 13, 19, 21, 22 ve 23. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 5, 6, 7, 10, 11, 15 ve 16. örneklerinde kaybet-kaybet; 2, 20 ve 27. örneklerinde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmakla birlikte kaybet- kaybet sonucu da az değildir.

Tablo 42. *Işın Çağı Çocukları Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
9	7	3	19

4.15. “Suna’nın Serçeleri” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

On Beşinci Alt Problem: a. “Suna’nın Serçeleri” Kitabında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri Nelerdir?

Hareketli, yaramaz bir çocuk olan Suna, geçirdiği bir kaza sonucu yürüyemez. Okula da gidemeyen Suna, evde kendi iç dünyasına yönelir. Suna evde can sıkıntısından kurtulmak adına kendine fantastik bir dünya kurar. Her gün kendisinin kurguladığı fakat

bir serçenin gelip anlattığını ifade ettiği hikâyeleriyle Suna, güzel vakit geçirir. Sonunda kendi gerçeklerine dönen ve iyileşmeye başlayan Suna, hayata yeniden döner. Serçelerin ağzından anlatılan hikâyelerle okuyuculara çeşitli mesajlar veren kitapta yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçlerine ilişkin örnekler şunlardır:

SS (Suna'nın Serçeleri) 1:

“... Mahallenin erkek çocukları çıkmaz sokakta ayaktopu oynuyorlardı. Birdenbire orada beliren on yaşlarında bir kız, meşin topu kapıp kaçmaya başladı. Oğlanlar hemen peşine takıldılar. Var güçleriyle ona yetişmeye çalışıyor, bir yandan da, ‘Bırak o topu Suna, yoksa fena olacaksın!’ diye bağıyorlardı.

Suna oğlanların önünde yel gibi koşuyordu. Mahallenin en güçlü çocukları Hüseyin’le Osman bile ona yetişemiyorlardı. Hepsi de soluk soluğaydı. Yüzleri kıpkırmızı olmuştu. Bedenlerinden ter fişkırıyordu. İçlerinde korkunç bir öfke kabarmıştı. Kovalamaca uzadıkça bu öfke çığ gibi büyüyordu...

Bir süre sonra Suna yavaşlamaya başladı. Bunu gören çocuklar daha bir hızlandılar. Hemen hepsi de Suna’nın beline kadar inen kumral saç örgülerine yapışıp onu yere çalmak niyetindeydi. Oğlanların öfkeli bakışları Suna’yı biraz ürkütmüştü. Bu nedenle dönüp dönüp onlara gülümsüyordu. Çocuklar iyice yaklaşmışlardı...

Suna biraz önce hazırladığı planı uygulamaya girişti. Bir yandan koşuyor, bir yandan da ‘Durun çocuklar, durun. Gelmeyin ardımdan!’ diye bağıyordu.

Çocuklar yavaşladılar. Suna da yavaşladı. Sonra yerden bir taş alıp geriye doğru fırlattı. Taş çocuklarla Suna’nın arasında bir yere düştü...

Suna, ‘Bu taş sınırimız olsun. Taşı geçip bana saldıran erkek değildir.’ dedi. Çocuklar taşa yaklaşımca durakladılar. Suna sözlerini sürdürdü.

‘... Size kaç gündür yalvarıyorum. Beni ayaktopu oyununa almıyorsunuz. Ben de...’

Osman atıldı.

‘Sana kaç kez söyledik, bu erkek oyunudur, diye. Çöp gibi bacaklarımı kırıp başımıza dert olursun demedik mi?’

Suna üzüntüyle içini çekip boynunu büktü.

‘Kız olmak suç mu? Ne kadar hızlı koştuğumu gördünüz işte! Topunuzu, bacaklarımın güçlü olduğunu ispatlamak için kaptım. Şimdi beni oyuna alırsınız, değil mi?’

Çocuklar bir an şaşaladılar. Osman henüz öfkesini yenememişti.

‘Hayır!’ diye haykırdı...

Suna tatlı bir sesle diretti:

‘Sen kalecisin, Osman sensiz takım olur mu?’

Osman yumuşar gibi oldu...

İçlerinde kabaran öfke balon gibi sönmüştü. Şimdi hepsinin tek dileği, topu ele geçirip oyuna yeniden başlayabilmektir. Suna bunu sezinlemişti:

‘İsterseniz oyuna bugün girmeyeyim. Başka bir gün katılırım.’ dedi.

Çocuklar taşı geçmiş, sabırsızlıkla ona doğru yaklaşıyorlardı. Suna topu başının üstüne kaldırdı, atacakmış gibi yaptı.

Sonra, ‘Söz mü?’ diye bağırdı.

Çocuklar gözlerini istekle meşin topa dikmişlerdi.

‘Olur, olur.’ dediler. ‘Haydi, at artık.’

... Suna topu kalabalığa doğru fırlattı.

... Üç gün sonra Suna takıma alındı... (Dayıoğlu, 2021c:7-12)”

Bu parçalarda Suna ile erkek arkadaşları arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Suna'nın topu alıp kaçması üzerine yaşanan çatışmada, uzun bir kovalamaca ve tartışma yaşanmıştır. Tartışılıp konuşulduktan sonra istemedikleri halde toplarına kavuşmak için Suna'nın takıma alınmasını kabul etmişlerdir (**uzlaşma-iş birliği yapma**). Böylece hem onlar toplarına kavuşmuş hem de Suna ayaktopu takımına alınmıştır (**kazan-kazan**).

Burada ayaktopunun erkek oyunu olarak görülüp kızların oyuna dâhil edilemeyeceğinin düşünülmesi, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumsal algının oluşturduğu sınıflamadan dolayı kişilerin özgürce hareket edemediği durumlar yaşanmaktadır.

SS 2:

“... Yeşil Serçe’le Mavi Serçe yuvalarını onarıyorlar. Geçen gün küçücük bir çöp yüzünden kavgaya tutuştular...”

...Çöpü önce Mavi Serçe görmüş. Yeşil Serçe de peşinden geliyormuş. ‘Çöpü ben alacağım.’ demiş. Mavi Serçe, ‘Onu ben buldum.’ diye direktmiş. Bunun üzerine Yeşil Serçe çöpü kapıp kaçmak istemiş. Mavi Serçe atılıp onu gagalamış. Bir güzel dövüşmüşler.

... Hiçbiri çöpü elde edememiş. Onlar dövüşürken başka bir kuş gelmiş, çöpü kapıp gitmiş... (Dayıoğlu, 2021c:24,25)”

Burada Mavi Serçe ile Yeşil Serçe arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Gördükleri çöp yüzünden yaşanan çatışmada, birbirlerini gagalayıp dövüşmüşlerdir (**güç kullanma-zorlama**). Onlar kavga ederken başka bir serçe gelip çöpü almış, ikisi de çöpü kaybetmiştir (**kaybet-kaybet**).

SS 3:

“... Sarı Serçe küçük bir kaza geçirdi. Haylaz bir çocuk onu sapanla vurmak istemiş. Kanadı yaralanmış, canını zor kurtarmış. Yuvasında yatıyor. Hepimiz nöbetleşerek ona yiyecek taşıyoruz... (Dayıoğlu, 2021c:25)”

Burada çocuğun serçeyi sapanla vurması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. İnsanlar bazen doğadaki canlılara zarar vererek onları zor durumda bırakmaktadırlar.

SS 4:

“... Kış günü akşamın o saatinde sokaklar bomboştu... Ve çocuklar, buz adacığın üzerinde ölüm korkusuyla birbirlerine sarılmış, ağlaşıyorlardı...”

Çocuklar birbirlerine sarılmış, ağlaşıyorlardı. Karınları acıkmıştı. Bedenleri buz gibi olmuştu.

‘Sanki çıplak gibiyim. Giysilerim hiç ısıtmıyor. Hava o kadar soğuk ki... Üstelik her yer kapkaranlık. İçim dışım, her yerim üşüyor. Ciğerlerim ve bağırsaklarım bile üşüyor.’

‘Donmayalım sakın.’

‘Donabiliriz. Onun için kollarımızı, bacaklarımızı hareket ettirelim...’

... (Dayıoğlu, 2021c:28,29)”

Burada çocukların kış günü bedenlerinin buz gibi olması, soğuktan ve karanlıktan dolayı zor durumda kalmaları **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kış şartlarından dolayı çocuklar zor durumda kalmış, donma tehlikesiyle karşılaşmışlardır.

SS 5:

‘... ‘Bu hafta bayrak tutma sırası bizim sınıftaydı. Başımıza bu iş gelmeseydi cumartesi günü bayrağı ben tutacaktım.’

Ali, Ömer’in bu sözüne karşı çıktı.

‘Nereden çıkardın bunu?.. Geçen cumartesi öğretmen bana, ‘Gelecek hafta bayrağı sen tutarsın.’ demişti.’

Ömer diklendi.

‘Yok canım!.. Geçen hafta öğretmene ben de sordum...’

‘Biliyorum, yanındaydım o sırada. Öğretmen sana, ‘Bir cumartesi de sen tutarsın.’ dedi.

Ali öfkeyle silkinip kolunu Ömer’in kolundan sıyırdı. Ve tam o sırada karşıdan onlara doğru gelmekte olan balıkçı teknesini gördüler... (Dayıoğlu, 2021c:36)”

Burada Ali ile Ömer arasında yer alan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Cumartesi bayrağı kimin tutacağından dolayı yaşanan çatışma, görünen balıkçı teknesiyle son bulmuş fakat çözülüp bir sonuca bağlanmamıştır.

SS 6:

“...Akşamüstü eve varınca Ayhan onu boş bir şeker kutusunun içine yerleştirdi. Geceyi burada geçiren salyangoz, sıkıntıdan ve açlıktan ölecek gibi oldu. Ertesi gün Ayhan salyangozu alıp sokağa çıktı. Mahallenin tüm çocukları Ayhan’ın çevresine toplandılar. Kimi kabuğun içine parmağını sokup hayvanın canını acıtıyor, kimi onu ters çeviriyor, kimi de kabuğa tak tak vuruyordu. Kendini beğenmiş salyangoz kabuğunun içine büzülmüş, korkudan tir tir titriyordu.

Ayhan salyangozun göz alıcı kabuğuyla övünüyor ama içindekinden korkuyordu. O akşam annesiyle babası odalarına çekilince eline bir parça süpürge çöpü aldı. Kabuğun içine rastgele batırmaya başladı...

Süpürge çöpü etine battıkça salyangoz dayanılmaz acılarla kıvranıyordu...(Dayıoğlu, 2021c:42,43)”

Bu parçalarda Ayhan ve arkadaşlarının salyangoza zarar vermeleri, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Kişilerin doğadaki bazı canlılara karşı olumsuz davranışları, o canlıların zarar görmesine ve canlarının yanmasına neden olabilmektedir.

SS 7:

“... Hemen eve koştu, kırmızı çiçekli bir sofraya örtüsü bulup geldi. Sonra av köpeklerinin bulunduğu yere gitti. Babasının en değerli tazısının sırtına kırmızı sofraya örtüsünü sarıp sıkıca bağladı. Ve tazıyı peşine takıp boğaların bulunduğu otlığa doğru götürdü...

Ve gerçekten üç boğa birden saldırıya geçti. Tazıyı otlığın içinde oradan oraya kovalamaya başladılar. Tazı önce bunu oyun sandı. Neşeyle kesik kesik havlayarak boğaların önünde koşuyordu. Boğalar gitgide korkunç sesler çıkararak böğürmeye başladılar ve tazıya karşı öldürücü saldırılarını sıklaştırdılar. İşte o zaman, tazı tehlikede olduğunu sezinledi. Üç kızgın boğanın arasından sıyrılıp kurtulabilmek için canını dişine taktı. Var gücüyle koşup kaçmaya başladı. Ama boğalar önünü kesiyor, uzaklaşmasına fırsat vermiyorlardı...

Zavallı tazının artık gücü kalmamıştı... Tazı bir süre daha boğalara karşı savunmasını sürdürdü. Sonra gücü tükendi. Kendini yere atıp yuvarlanmaya başladı.

Boğaların üçü birden üzerine çullandılar. Zavallı köpeği boynuzlarıyla bir anda parça parça ettiler...(Dayıoğlu, 2021c:46,47)”

Burada tazı köpeğiyle boğalar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** yer almaktadır. Tazının üzerindeki kırmızı örtüden dolayı yaşanan çatışmada, üç boğa tazının üzerine saldırmış, tazıyı parçalamışlardır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda tazı hayatını kaybederken boğalar, rahatsız oldukları tazıdan kurtulmuşlardır (**kazan-kaybet**).

SS 8:

“... Böylece yavru kediyi eve aldılar. Tüylerini kurulayıp karnını doyurdular. Sonra ona güzel bir ad bulmak için düşünmeye başladılar. Gül’ün beğendiği adı Ali, Ali’nin istediğini de Gül beğenmiyordu. Bir süre tartıştıktan sonra yavru kediyi Arap adını koydular...(Dayıoğlu, 2021c:53)”

Burada Gül ile Ali arasında kediyeye ad koyma konusunda yaşadıkları **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. İkisi de kendi adlarından vazgeçip “Arap” adını koymaya karar vermişlerdir (**uzlaşma-problemi görme**). Bunun sonucunda her ikisinin memnun olduğu bir sonuca varılmıştır (**kazan-kazan**).

SS 9:

“... Bu sırada anne odanın kapısını açmıştı. Arap sevinçle dışarıya çıktı. Annenin ve çocukların bacaklarına sürtünerek aralarından geçti. Yemek odasına doğru yürüdü.

Anne öfkeyle bağırdı.

‘Aman Allah’ım, kara kedi bu! Hem de kapkara!’

Ali atıldı.

‘Ama çok akıllı. Ne söylersek anlıyor. Bizi çok seviyor. Biz de onu seviyoruz.’

Gül, ağabeyinin sözlerini pekiştirmeye çabalarken, annesi sert bir çıkışla onu susturdu:

“... Ne olursa olsun kara kedi uğursuzluk getirir, derler. Onu hemen evden dışarıya çıkaralım. Hiç ama hiç sevmem kara kedileri... Ali’yle Gül yavru kediden

ayrılmak istemiyorlardı. Bu nedenle annelerine yalvarmaya başladılar. Ama anne kararlıydı. Çocukların yalvarışlarına aldırmadan kediyi alıp sokak kapısına yöneldi. O zaman Ali'yle Gül ağlamaya başladılar.

Anne, 'Ağlamayın. Bu kara kediyi atacağım. Ama söz veriyorum. Yarından tezi yok, pamuk gibi bembeyaz bir kedi yavrusu arayacağım sizin için. İsterseniz kendiniz bulup getirin... Tüyleri sarı, beyaz ya da tekir olabilir.' dedi. Ve yavru kediyi kapının önüne bıraktı. Kedicik karanlık ve soğuk sokakta ağlar gibi miyavlarırken annenin de yüreği burkuldu. Ama yeniden eve almaya eli varmadı.

Çocuklar ağlaya ağlaya uyuyakaldılar...

Anne Ali'yle Gül'ün alınlarındaki şişliklere bakarak, 'Cezanızı buldunuz.' dedi. 'Yalan ve düzen er geç açığa çıkar. Yaşınız küçük olduğu için bunu bilemediniz. Kara kediyi unla beyazlaştırıp bizi aldatmaya kalkıştınız. Oyununuz çabuk ortaya çıktı. Bu olay size ders olsun. Yavru kediyi çok sevdiğinizi anladım, bu nedenle suçunuzu bağışlıyorum. Onu sokağa atmayacağım. Gerçekten sevimli ve akıllı bir yavru.'

Çocuklar sevinçle annelerine sarıldılar...(Dayıoğlu, 2021c:54-57)"

Bu parçalarda kara kedinin eve alınması için Ali ve Gül'ün anneleriyle yaşadıkları **kişiler arası çatışma**ya değinilmiştir. Annesi kara kedilerin uğursuzluk getireceği düşüncesiyle kedinin eve alınmasını engellemiştir. Fakat bu durumdan kendisi de rahatsız olmuş ve sonunda kara olmasına rağmen kediyi eve almayı kabul etmiştir (**uzlaşma-problemi görme**). Böylece hem anne hem de çocuklar memnun olmuştur (**kazan-kazan**).

Burada kara kedilerin uğursuzluk getirdiğine inanılması ve onların eve alınmaması gerektiği inancı, **kişilerin toplumla çatışmasını** gösterir. Toplumsal inançtan dolayı, çocuklar istediği halde kedinin eve alınması istenmemiştir.

SS 10:

"... Annesi onun bu davranışlarına çok kızılıyordu. Çoğu kez ona bağırıp çağırır, saçlarını ve kulaklarını çekiştirerek Maviş'i eve kapatır, küçük kardeşinin beşiğini sallamaya zorlardı. Ama Maviş hiçbir gün evde kapalı kalmazdı. Ne yapar eder kaçardı sokağa...(Dayıoğlu, 2021c:59)"

Burada Maviş ile annesi arasında yaşanan **kişiler arası çatışma**ya değinilmiştir. Annesinin bağırıp çağırması, saçlarını ve kulaklarını çekiştirmesi **güç kullanma (zorlama)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Fakat burada güç kullanma stratejisine rağmen Maviş kaçmayı başarmış, annesinin değil kendi isteğini gerçekleştirmiştir (**kazan-kaybet**).

SS 11:

“... Genç kız, çocukların söylediklerini anlamıyor, onlara ters ters bakıyordu. Maviş de adamakıllı öfkelenmişti. Çocuklar işi azıtınca hemen yerden taş toplayıp rastgele fırlatmaya başladı. Gezgin kız onu yatıştırmaya çalışıyordu...(Dayıoğlu, 2021c:61)”

Burada Maviş ile çocuklar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Maviş’in taş toplayıp fırlatmaya başlamadı, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Çatışmanın nasıl sonuçlandığına ise değinilmemiştir.

SS 12:

“... Yaşar’ın okulda en iyi arkadaşı Mehmet’ti. Ama ‘radyo’ haberine en az sevinen o oldu... Yaşar’ın radyosu dert olmuştu ona. Ölesiye kıskanıyordu arkadaşını.

Bir gün Yaşar okul bahçesinde arkadaşlarını çevresine topladı. Geceleyin dinlediği radyo oyununu anlatmaya başladı. Mehmet, Yaşar’ın anlattıklarına uzaktan kulak kabartıyordu. Birden koşup geldi. Kümeye sokuldu. ‘Radyonu hırsızlar çalar inşallah.’ diyerek Yaşar’a omuz vurup fırladı. Yaşar da Mehmet’in sırtına güçlü bir yumruk indirdi. İki çocuk kapıştılar.

Öğretmen kavgacıları ayırdığı zaman Yaşar ve Mehmet’in yüzleri tırnak içindeydi...(Dayıoğlu, 2021c: 64)”

Bu parçada Yaşar ile Mehmet arasında yaşanan **kişiler arası çatışma**ya yer verilmiştir. Mehmet’in Yaşar’ın radyosunu kıskanması üzerine yaşanan çatışmada birbirlerini vurup kavga etmeleri, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Her ikisinin de yaralanıp zarar görmesi, çatışmanın **kaybet-kaybet** ile sonuçlandığını gösterir.

SS 13:

“... Bu olaydan sonra Mehmet’in radyo isteği daha da arttı. Gece gündüz, yerli yersiz durmadan anasını babasını sıkıştırıyordu. Bazen ağlayıp tepiniyor, bazen de yumuşak yumuşak yalvarıyordu. Oysa ana babası yoksul kişilerdi. Başkalarının tarlalarında çalışarak geçimlerini sağlıyorlardı... Sonunda annesi iyi bir çözüm yolu buldu. İnekleri yakında doğuracaktı. Yavruyu satıp radyo almaya karar verdiler.

Radyo eve geldiğinde ana oğul bayram ettiler...(Dayıoğlu, 2021c: 65)”

Bu parçada Mehmet’in radyo için ana babasıyla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Sonunda buzağıdan vazgeçip radyoyu almaya karar vermeleri, **uzlaşma (problemi görme)** stratejisinin kullanıldığını gösterir. Böylece hem Mehmet hem de ailesi mutlu olmuştur (**kazan-kazan**).

SS 14:

“... Kara sığa, Hasan’ı çok kınadı. ‘Dostluk böyle mi olur, üç günden beri sırtımda koca semeri taşımaktan canım çıktı. Bunun üzerine bir de Hasan binecekmiş!’ diye homurdandı. Ve Hasan semere oturur oturmaz bir hoplayışta onu yere attı. Hasan yerde acıyla kıvrılırken Ahmet Ağa kara sığanın kulaklarına yapıştı...(Dayıoğlu, 2021c: 70)”

Burada kişileştirilen kara sığa ile Hasan arasında yer alan **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Kara sığa, üzerine Hasan’ın binmesine kızmış, binince de onu yere atmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Bunun üzerine Hasan’ın yere düşüp canının acımasına neden olurken kendisini o yükten kurtarmıştır (**kazan –kaybet**).

SS 15:

“... Saku kardeşi gidince deliye döndü. Öğretmene düşman kesildi. Okula gitmez oldu...”

Saku, öğretmenden oç alma tutkusuna kapılmıştı. Günlerce düşünüp taşındı. Sonunda ilginç bir oç alma yolu buldu. Birkaç gün üst üste ormana gidip yılan yuvalarını araştırdı. Zehirli yılanlardan birinin yuvasından bir avuç dolusu yılan yumurtası buldu. Hemen onları aldı. İri bir yaprağa sarıp oradan uzaklaştı. Köyde herkes erkenden yatardı.

Anası babası uyuyunca Saku evden çıktı. Öğretmenin evine yollandı. Her yer kapkaranlıktı. Bahçeyi çeviren çitten kolayca atladı. Eve sokuldu. Evin önündeki ağaçlardan birinin altına bir karış derinliğinde bir çukur kazdı. Yılan yumurtalarını oraya yerleştirdi. Üstlerini kaba saba örtüp oradan hızla uzaklaştı.

Amacı, onu sevgili kardeşinden ayıran öğretmeni öldürmekti...

Birkaç gün sonra öğretmen bir öğle zamanı okuldan döndü... Birden ağaçlardan birinin dibinde kımıl kımıl kımıldanan yılan yavrularını gördü. Hepsisi de yumurtadan yeni çıkmıştı.

Öğretmen hemen eve koştu, bir tabak süt getirdi. Yavru yılanları tabağın kenarlarına koydu...

Saku, öğretmeni birkaç kez gözledi. Yılanlarla kurduğu dostluğu görünce şaşırıp kaldı...

Saku'nun beyaz kadından oç alma tutkusu günden güne azalacağına güçlenip artıyordu. Kurduğu tuzağın başarıya ulaşamaması öfkesini daha da kamçılıyordu...

Bir süre sonra yine ormana gidip yılan yuvalarını araştırmaya başladı. Yumurta dolu bir yuva buldu. Bunlar da zehirli yılan yumurtalarıydı. Saku yanında içi oyuk bir balkabağı getirmişti. Yumurtaları kabağın içine doldurdu.

Bu kabağı öğretmenin yatak odasında gözden uzak bir köşeye yerleştirmek istiyordu...

O gece Saku eve dönmedi. Annesi, babası, belki arkadaşlarından birinin evinde uyuyakalmıştır, diyerek onu aramadılar. Ertesi sabah öğreten yılanları doyurmak için erkenden bahçeye çıktı. Süt kabını her zamanki yerine koydu... Birden ilerde çitin dibinde iki büklüm olmuş Saku'yu gördü. Yanında öğretmenin yılanlarından biri vardı. Başı taşla ezilerek öldürülmüştü. Saku gece eve girmek isterken yılan ayağını sokmuştu. O da taşla yılanı öldürmüş, sonra oraya kıvrılıp kalmıştı.

... Babası gözyaşları içinde oğlunun ölüsünü kucakladı. Bu sırada Saku'nun kollarının arasındaki kabak yere düşüp parçalandı.

...Birden başkan ayağa kalktı.

‘Saku cezasını buldu.’ diye bağırdı ve oradan uzaklaştı...(Dayıoğlu, 2021c:75-79)”

Bu parçalarda Saku ile öğretmeni arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Öğretmenin Saku’nun kardeşini yollaması üzerine Saku, öğretmene düşman kesilmiş ve onu öldürmek istemiştir. Bunun için de zehirli yılan yumurtaları alıp onun bahçesine bırakmıştır. Öğretmen yumurtalardan çıkan yılanlarla dostluk kurunca Saku, yeni yumurtalar alıp öğretmenin evine bırakmak istemiştir. Bunlar Saku’nun **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduğunu gösterir. Fakat Saku, yeni yumurtaları öğretmenin evine bırakmak isterken önceki yılanlardan biri onu sokmuş ve Saku’nun ölümüne eden olmuştur. Böylece Saku, kurduğu tuzağa kendisi düşmüş, bunu canıyla ödemiştir. Öğretmen ise bu durumdan kurtulmuştur (**kazan-kaybet**).

SS 16:

“... Sağa sola atılıp çırpınırken dengesini yitirip derin bir çukura yuvarlandı. Orada gözleri, görülmemiş bir ışıkla kamaştı. Önündeki vadi göz alabildiğine ateşten adamlarla doluydu. Saçları, elleri, ayakları alevden, gövdeleri kordandı bu adamların. Bir bölüğü gelip Bekir’in üstüne atıldılar. Dokundukları yeri yakıyorlardı. Bekir can acısıyla bağırarak tırmanıp binbir güçlkle çukurdan çıktı...(Dayıoğlu, 2021c:83,84)”

Bu parçada Bekir ile ateşten adamlar arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Ateşten adamların Bekir’in üstüne atılmaları, onu yakmaya çalışmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda Bekir’in canı yanmış ve Bekir zor durumda kalmıştır (**kazan-kaybet**).

SS 17:

“... Bu sırada Bekir su adamları, ateş adamlar vadisine getirmişti. Su adamlar ‘şaaar!’ edip ateş adamların üstüne saldırdılar. Korkunç bir savaş başladı. Kısa süre sonra ateş adamlar sönüp kömürleşmiş, su adamlar ise buharlaşıp yok olmuşlardı...(Dayıoğlu, 2021c:85)”

Burada su adamlar ile savaş adamlar arasında yer alan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Su adamların ateş adamların üstüne saldırmaları, onlarla savaşmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurulduğunu gösterir. Bunun sonucunda ateş adamlar buharlaşıp yok olmuşlardır (**kazan-kaybet**).

SS 18:

“... Bir gün ormanda kötü ruhlu bir Akilopanta türedi. Tüm Akilopanta türüne kral olmak tutkusuna kapıldı. Oysa biz özgür yaşamaya alışmıştık. Kralımız yoktu bizim... Bizler özgürlüğümüzü kötü Akilopanta’ya kaptırmak istemiyorduk. Ama o bizi zorla buyruğuna almaya çalışıyordu... Kötü Akilopanta bazı soydaşlarımızı kandırıp yanına çekmişti. İki taraf arasında kıran kırana savaş başladı. Bu savaş yıllarca sürdü. Ormanda rahat, dirlik kalmadı... Akilopantalar korkunç bir baskın yapıp bilge Akilopanta’yı da öldürdüler. Bu olaydan sonra savaş büsbütün hızlandı. Orman Akilopanta ölüsünden geçilmez oldu... Akilopantaların hepsi de ölmüştü...(Dayıoğlu, 2021c:91,92)”

Burada Akilopantalar arasında geçen **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Akilopantaların birbirleriyle ölesiye savaşmaları, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda tüm Akilopantaların ölmesi, savaşı herkesin kaybettiğini gösterir (**kaybet-kaybet**).

SS 19:

“... İçeriye koca kavuklu bir cüce girmiş. Yolcuyu şöyle bir baştan ayağa kadar süzmüş. Sonra güreşe hazırlanan pehlivanlar gibi ellerini birbirine vura vura yolcuya doğru yürümeye başlamış. Yürürken, ‘Vay- ba-na- bir- iş- ol- sa- da- yap- sam! Oy- ba-na- bir- iş- ol- sa- da- yap- sam!’ diye söyleniyormuş. Sesi cüce boyundan umulmayacak kadar kaba ve gürmüştü. Yolcu korkudan titremeye başlamış. Cüce tekerlemesini söyleye söyleye önüne gelmiş. Ne oluyor demeye kalmadan göbeğine bir yumruk indirerek yolcuyu sırtüstü yere devirmiş. Pire gibi zıplayıp göğsünün üstüne oturmuş, ellerini boğazına kenetlemiş; başlamış yolcunun boynunu sıkmaya... Birden Cüce Cin’in söylediği sözler dikkatini çekmiş. Bu cüce iş yapmak istiyor. İşsize şeytan işi bulur, derler...

‘Hey, dur bakalım! Benden ne istiyorsun? Yapacak çok işimiz var, bırak beni. Ve hemen mutfağa git. Tepsi dolusu yiyecek hazırlayıp gel. Bakalım becerebilecek misin?’ diye bağırılmış.

Cüce Cin pire gibi sıçramış, odadan çıkıp gitmiş. Yolcu hemen ayağa kalkmış. Derin derin soluk alarak ciğerlerini canlandırmış...(Dayıoğlu, 2021c:96)”

Burada Cüce Cin ile yolcu arasında yaşanan **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Cüce Cin'in yolcuyu yumruklayıp yolcunun boynunu sıkması, **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduğunu gösterir. Bunun sonucunda yolcu korkup zor durumda kalmış ve Cüce Cin'in isteğini gerçekleştirerek ona iş vermiştir (**kazan-kaybet**).

SS 20:

“... O böyle mutluluk içinde kavalını çalıp dururken havada kara bulutlar belirdi. Gök gürlmeye başladı. Koyunlar, kuzular korkudan birbirlerine sokuldular. Karabaş acı acı havlıyordu. Korkunç bir yağmur başlamak üzereydi. Ümit'in sürüyü ağıla götürmesi gerekiyordu...”

Yağmur şakladı birden. Ümit hemen yerinden fırlayıp yüksek bir tepeye tırmandı. Orada bulunan büyük bir ağacın gövdesindeki kovuğa sığındı.

Kısa bir süre sonra yamaçlardan seller inmeye başladı...

Tam o sırada sel suları ağaç kovuğuna doğru yükselmeye başladı. Ümit bir anda boğazına kadar suya battı...(Dayıoğlu, 2021c:104,105)”

Bu parçada, hızlı yağın yağmurun ve ardından gelen selin Ümit'i zor durumda bırakması, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları karşısında kişiler, çeşitli güçlüklerle karşılaşabilmektedir.

SS 21:

“... Sonra Pembe Serçe öyküsünü anlatmaya başladı. Ama yavru serçeler daha ilk cümlede annelerinin sözünü kesip ‘Biz de öykü biliyoruz.’ diye atıldılar.

Pembe Serçe, ‘Büyükler öykü anlatırken küçükler onların sözlerini kesmezler.’ dedi.

Pembe Serçe öyküsüne yeniden başlarken yavrular, ‘Ama bizim öykümüz çok güzel.’ diye cıvıldaştılar.

Pembe Serçe çok kızdı. Kanatlarını açıp yavrularına dayak atmaya davrandı...

Pembe Serçe öyküsünü anlatmak için sabırsızlanıyordu. Yavrularına, ‘Susun artık!’ diye çıktı. Sonra öyküsünü anlatmaya başladı...(Dayıoğlu, 2021c:107)”

Burada Pembe Serçe'nin yavrularıyla yaşadığı **kişiler arası çatışmaya** değinilmiştir. Anlatacakları öykü yüzünden çıkan çatışmada Pembe Serçe, yavrularına kızmış, onlara dayak atmaya davranmıştır (**güç kullanma-zorlama**). Sonunda yavrularını susturup öyküsünü anlatmaya başlamıştır (**kazan-kaybet**).

SS 22:

“... Bir gün açgözlü bir kedi, yerlerde yem aramakta olan küçücük bir serçenin üstüne atıldı. Serçe bir sıçrayışta kedinin pençesinden kurtuldu ama kanadının biri yaralandı. Uçamıyordu artık...(Dayıoğlu, 2021c:108)”

Burada açgözlü kedi ile küçük serçe arasında yaşanan **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Kedi, serçenin üzerine atılarak ona zarar vermiştir (**güç kullanma-zorlama**). Bunun sonucunda serçenin kanatlarından biri yaralanmış ve serçe uçamaz olmuştur. Fakat serçe, kedinin pençesinden kendisini kurtardığı için kedi de istediğini elde edememiştir (**kaybet-kaybet**).

SS 23:

“... Korkuluk durmadan serçeye teşekkür ediyor, kendisini yalnız bırakmaması için ona yalvarıyordu.

Bir gün, ‘Havada fırtına ve kar kokusu var. Çok korkuyorum.’ diye sızlandı.

O gece gerçekten korkunç bir fırtına çıktı. Arkasından tipi başladı. Serçe korkuluğun şapkasının altına sokulmuş, titreye titreye şarkı söylüyordu. Her yer kapkaranlıktı. Uzaklardan köpek havlamaları duyuluyordu...

Fırtına daha da arttı. Rüzgâr çatılardan kiremitleri uçuruyordu. Korkuluk sarsılmaya başladı. Serçe donmak üzereydi...

Sonunda korkuluk, ‘Ölüyorum serçecik, yuvana git. Canını kurtar.’ diye inleyerek boylu boyunca yere yıkıldı.

Durmadan yağan tipi kısa sürede korkulukla şapkanın içinde donarak ölen serçeciğin üzerlerini kalın bir yorgan gibi örttü...(Dayıoğlu, 2021c:110)”

Bu parçalarda kişileştirilen korkuluk ile serçe, korkunç fırtına ve tipinin getirdiği zorlukların içersinde kalmışlardır (**kişilerin doğayla çatışması**). Fırtınanın ve tipinin şiddetinin artması üzerine mücadele edememiş ve hayatlarından olmuşlardır.

SS 24:

“... Köyde korkunç bir deprem olmuştu. Evler, ahırlar, kümesler yıkılmış; köy odası, cami, hamam ve okul içine girilemeyecek şekilde çökmüştü. Deprem sırasında köylülerin çoğu, tarladaydı. Bu nedenle ölü ve yaralı sayısı azdı. Sokaklarda kalan halk, kısa sürede Kızılay’ın çadırlarına yerleştirildi...”

İlk günler çadırlardaki yaşam çocukların hoşuna gidiyordu. Kış bastırınca işler değişti. Kar, yağmur, rüzgâr, soğuk onları bezdirdi. Hepsi de sıcak odalarını özlemle anıyorlardı. Bir süre sonra köyün karşısındaki yamaca tek katlı beton evler yapıldı. İlkbaharın başlarında kura çekildi. Köylüler kendilerine düşen evlere taşındılar...(Dayıoğlu, 2021c:121)”

Bu parçalarda köy halkının deprem, kar, yağmur, rüzgâr ve soğukla mücadelesi **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Doğa olayları karşısında kişiler zor durumda kalmış, sıkıntılı günler geçirmişlerdir.

SS 25:

“... Yılın son günü hava soğuk ve sisliydi. Okuldan çıkan çocuklar titreyerek evlerine koşuyorlardı...(Dayıoğlu, 2021c:133)”

Burada da çocukların soğuktan titremeleri ve bu durumdan kurtulmak için evlerine koşmaları, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir.

SS 26:

“... 3-A sınıfından bir küme öğrenci, soğuğa aldırmandan okul bahçesinde tartışmaya girişmişlerdi. Öğretmen kapıda belirdi.

‘Hey, çocuklar! Bu havada ne demeye gevezelik ediyorsunuz? Evlerinize dağılsanıza.’ dedi.

Öğretmeni Tomris cevapladı.

‘Öğretmenim, bu gece arkadaşlarla bizim evde toplanacağız. Yeni yılı birlikte karşılamak istiyoruz. Para katıştırıp kuru yemiş ve meyve aldık. Ama...’

Öğretmen gülümseyerek onun sözünü kesti.

‘Ne iyi olur. Radyo dinler, tombala oynar, yemiş yiyerek eğlenirsiniz.’

‘Bir de piyango düzenleyelim diyoruz. Armağanları almak için para toplamak mı iyi olur yoksa herkes dilediği armağanı mı getirmeli? Bunu tartışıyorduk.’ dedi Demet.

Öğretmen, ‘Piyango için bırakın herkes dilediği armağanı getirsin. Böylesi daha ilginç olur.’ dedi.

Çocukla sevinçle ellerini çırpıtlar...(Dayıoğlu, 2021c:133,134)”

Burada çocuklar arasında yeni yıl armağanları için geçen bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Çocuklar aralarında konuşup tartışırken öğretmen de tartışmaya dâhil olur ve fikrini söyler (**sorun çözme- iş birliği**). Bu fikirden tüm çocuklar memnun kalarak sevinçlerini gösterirler (**kazan-kazan**).

SS 27:

“... Çiftçi tohum ekme işini bitirmiş, sürgüye başlamak üzereydi. Birden bir sürü karganın tarlanın öteki başındaki tohumları yemekte olduğunu gördü. ‘Bakın hele! O tohumları tarlaya sizin için mi serptim sanıyorsunuz? Şimdi görürsünüz.’ diye homurdanarak tüfeğin bulunduğu yere yöneldi.

Genç karga silah sesiyle uyanıp korkuyla yerinden fırladı. Öteki kargalar neye uğradıklarını bilemediler. Acı acı gaklayarak sağa sola uçtular. İçlerinden beş tanesi vurulmuştu. Çiftçi ölü kargaları görünce durup çevresine şöyle bir bakındı. O sırada yamaçtaki karga kümesine gözü ilişti. Tüfeğini doğrultup dengeledi. Tetiği çekeceği sırada birden vazgeçti. Karga kümesindeki olağanüstü didişme ilgisini çekti. Kargaların tümü, aralarına aldıkları bir kargaya öfkeyle saldırıyorlardı. Dayak yiyen karga, saldırganlardan kurtulmaya çalışıyordu ama çabaları boşa gidiyordu...

Öfkeli kargalar, gözcülük yaparken uyuyakalan sorumsuz kargayı iyice dövdüler. Tüylerini yolup kanat teleklerini kopararak onu orada cascavlak bırakıp gittiler...(Dayıoğlu, 2021c: 144)”

Bu parçalarda çiftçinin ektiği tohumları kargaların yemesi üzerine kargalarla mücadelesi, **kişilerin doğayla çatışmasını** gösterir. Çiftçi, silahını kullanarak kargalara zarar vermiş; bazı kargalar korkup uçuşurken bazı kargalar ise hayatını kaybetmiştir.

Burada gözcülük yapması için görevlendirilen karganın görevini yapmaması üzerine kargalar arasında geçen bir **kişiler arası çatışma** da bulunmaktadır. Kargaların gözcü karganın üzerine saldırıp dövmeleri, **güç kullanma (zorlama)** stratejisini kullandıklarını gösterir. Bunun sonucunda gözcü olarak görevlendirilen karga, tüylerini kaybederek cascavlak ortada kalmıştır (**kazan-kaybet**).

SS 28:

“... Hizmetçi, Kimo'nun yemeğini mutfak kapısının önüne koymuştu. Kimo varıp tabaktakileri şöyle bir kokladı.

‘Aman ne güzel! Bugünkü etler tam istediğim gibi.’ diyerek yutkundu. O sırada sokak köpeği yanına geldi...

‘Çok acıktım. Dün gecedен beri ağzıma bir lokma yiyecek koymadım.’ diyerek başını Kimo'nun tabağındaki etlere doğru uzattı. Etlerden birini gözüne kestirmişti. Tam o parçayı ağzına alacağı sırada Kimo, öfkeyle üstüne atıldı.

‘Çekil git. Bunlar benim yemeğim. Hepsini de kendim yiyeceğim.’

... Ne var ki sokak köpeği dayanamayıp etin bir parçasını kapmıştı. Terbiyeli ve soylu Kimo olanca gücüyle yavru köpeğe saldırdı. Onu pataklamaya başladı. Bir ara ensesini öyle bir dişledi ki!.. Yavru köpek neye uğradığını anlayamadı. Acı acı havlayarak ağzındaki eti yere attı. Ama Kimo'dan kurtulamıyordu bir türlü. Köpeğin öfkesi kabarmıştı. Durmadan saldırıyordu. Sokak köpeği ondan küçük ve güçsüzdü...(Dayıoğlu, 2021c: 147)”

Burada soylu köpek Kimo ile yavru sokak köpeği arasında geçen bir **kişiler arası çatışmaya** yer verilmiştir. Aç olan sokak köpeğinin soylu köpek Kimo'ya verilen etten yemek istemesi üzerine çıkan çatışmada Kimo, yavru sokak köpeğine öfkelenip saldırmış, onu pataklamaya başlamıştır (**güç kullanma zorlama**). Bunun sonucunda küçük ve güçsüz olan yavru sokak köpeğinin canı yanmış fakat kendini savunamamıştır (**kazan-kaybet**).

SS 29:

“... Sincap, babanın avucunda büzülmüş, korkuyla soluyup duruyordu. Gökbay sevinçle ellerini çırpıttı.

‘O benim olsun, babacığım. Eve götürüyüm...’

‘Eve götürmen doğru olmaz, oğlum... Bunlar hoplayıp zıplamaya düşüp kalkmaya alıştırlar...’

‘N’ olur babacığım, onu bana ver!..’

Babanın tartışmaya vakti yoktu...

‘Al bakalım. İnşallah pişman olmazsın diyerek sincabı Gökbay’ın eline tutuşturdu...(Dayıoğlu, 2021c: 150)’

Burada Gökbay’ın sincap için babasıyla yaşadığı **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Gökbay’ın ısrarı üzerine babası tartışmayı uzatmayıp Gökbay’ın sincabı eve götürmesine müsaade etmiştir (**uyuma-verme**). Bunun sonucunda Gökbay’ın isteği gerçekleştirilmiştir (**kazan-kaybet**).

SS 30:

“... Öğretmen öteki kümeye geçmişti. Birden Eyüp, ‘Öğretmenim.’ diye bağırdı. Öğretmen dönüp baktığında Eyüp’le Ergun’un ellerindeki matematik kitabını çekiştirmekte olduklarını gördü.

Eyüp, ‘Bu benim kitabım.’ diyor; Ergun, ‘Hayır, benim o.’ diye diretiyordu.

Öğretmen yeniden onların kümesine döndü, kitabı eline aldı. Ergun telaşla atıldı.

‘Öğretmenim benim kitabım o. İnanmazsanız içine bakın, kapağın arkasında adım yazılı.’

Öğretmen kitabın kapağını çevirdi.

‘Evet.’ dedi. Ergun’un adı yazılı burada.’

Eyüp kesinlikle, ‘Olamaz.’ dedi. ‘Adını yeni yazmıştır. O kitap benim. Tanırım kitabımı.’

... Öğretmen, ‘Olmaz öyle şey.’ diyerek Eyüp’u susturdu. Eyüp başını önüne eğip yerine oturdu.

Öğretmen, ‘Kitap konusu burada kapansın...’ diye sert bir sesle konuşmayı kesti...(Dayıoğlu, 2021c: 166)”

Burada Eyüp ile Ergun arasında kitap nedeniyle çıkan bir **kişiler arası çatışma** bulunmaktadır. Öğretmenin araya girip tartışmayı sonlandırmasıyla Eyüp ve Ergun yaşadıkları çatışmayı kendileri çözememiş ve bir sonuca bağlayamamışlardır.

SS 31:

“... Sinan’la Özgür birici sınıftan beri arkadaşlıklar. Beş yıl birbirleriyle hiç kavga etmemişlerdi. O yıl sınıfa yeni bir öğrenci geldi. Sinan’la Özgür, Hamdi’yi aralarına aldılar. Ama o kıskanç ve geçimsiz bir çocuktur. Sinan’a Özgür’ü kötülüyor, Özgür’den Sinan’a yalan yanlış sözler taşıyordu.

Kısa sürede Özgür’le Sinan bozuştular. Birbirlerine düşman gözüyle bakmaya başladılar.

Böylece birkaç ay geçti. Bir gün okulun bahçesinde Özgür’ün attığı top kazayla Sinan’ın yüzüne çarptı. Sinan bir süre acıla kıvrandıktan sonra fırlayıp Özgür’ün üstüne atıldı. İki arkadaş kıyasıya dövüşe giriştiler. Kavga sırasında Özgür’ün kaşları yarıldı...

Bu olaydan sonra Sinan’la Özgür birkaç kez daha kapıştılar. Bir türlü öfkelerini yenemiyorlardı. Bir Özgür yazı dersinde Sinan’ın mürekkep şişesini devirdi. Sinan öğretmenden çekindiği için sesini çıkarmadı...

İki çocuk okuldan çıkar çıkmaz ağız kavgasına başladılar. Sonra sille tokat birbirlerine girdiler. Sokakta alt alta üst üste boğuşuyorlardı... Bir süre sonra kavgacılar, dövüşe dövüşe kaldırımın kenarına geldiler. Ve birden Sinan, Özgür’ü caddeye doğru itti. O anda yoldan geçmekte olan bir araba Özgür’e çarptı. Çocuk kaldırıma doğru fırladı, sonra yere yığıldı.

Özgür’ün kolu kırılmıştı. Bir süre okula gelemedi. Sinan, korku, utanç ve pişmanlık içindeydi...(Dayıoğlu, 2021c: 168,169)”

Bu parçalarda Sinan ile Özgür arasında yaşanan **kişiler arası çatışmalar** değerlendirilmiştir. Özgür ile Sinan’ın sürekli kavga etmeleri, birbirlerine zarar vermeleri,

birbirlerinin canını yakmaları **güç kullanma (zorlama)** stratejisine başvurduklarını gösterir. Bunun sonucunda hem arkadaşlıkları yok olmuş, hem birbirlerini üzmüş, hem de birbirlerinin canını yakmaktan memnun kalmamışlardır (**kaybet-kaybet**).

b. “Suna’nın Serçeleri” Kitabında En Çok Hangi Çatışma Türü Görülmektedir?

“Suna’nın Serçeleri” kitabından çatışmaların yer aldığı 31 örnek incelenmiştir. 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30 ve 31. örneklerde kişiler arası çatışma; 1 ve 9, örneklerde kişi-toplum çatışması; 3, 4, 6, 20, 23, 24, 25 ve 27. örneklerde kişi- doğa çatışması yer almaktadır. Bu kitapta en çok kişiler arası çatışma yer almaktadır.

Tablo 43. Suna’nın Serçeleri Kitabında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler

İncelenen	Kişi-Kişi	Kişinin	Kişi-Toplum	Kişinin	Toplam
Örnek Sayısı	(Kişiler Arası)	Kendisiyle	Çatışması	Doğayla	Çatışma
	Çatışması	Çatışması		Çatışması	Sayısı
31	24	0	2	8	34

c. “Suna’nın Serçeleri” Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalarda En Çok Hangi Çatışma Çözme Süreci Görülmektedir?

“Suna’nın Serçeleri” kitabında incelenen 31 örnekte 24’ünde kişiler arası çatışma yer almaktadır. Bu çatışmalarda 22 çözme stratejisi kullanılmıştır. Bu kişiler arası çatışmaların 2, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 27, 28 ve 31. örneklerinde güç kullanma (zorlama); 29. örneğinde uyma (verme); 1, 8, 9 ve 13. örneklerinde uzlaşma (problemi görme); 26. örneğinde sorun çözme (iş birliği) çözüm stratejisi kullanılmıştır. Kitapta en çok güç kullanma (zorlama) stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 44. *Suna'nın Serçeleri Kitabında Yer Alan Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler*

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
16	0	1	4	1	22

d. "Suna'nın Serçeleri" Kitabında Yer Alan Kişiler Arası Çatışmalar Daha Çok Nasıl Sonuçlanmıştır?

"Suna'nın Serçeleri" kitabında yer alan kişiler arası çatışmaların 21'i sonuçlanmıştır. Bunların 7, 10, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 27, 28 ve 29. örneklerinde çatışma, kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır. 2, 12, 18, 22 ve 31. örneklerde kaybet-kaybet; 1, 8, 9, 13 ve 26. örneklerde ise kazan-kazan sonuçları görülmektedir. Kitapta yer alan çatışmaların çoğu kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Tablo 45. *Suna'nın Serçeleri Kitabında Yer Alan Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
11	5	5	21

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yetişkinlerin egemen olduğu bir dünyada, kendine özgü anlayış biçimi, uçsuz bucaksız hayal dünyası ve yaşama yönelik özgün bakış açısıyla yer edinmeye çalışan çocuk gerçekçiliği vardır. Çocuğun fizyolojik gereksinimleriyle birlikte yaşamı anlama ve anlamlandırma gereksinimi de vardır. Çocuğu bu gereksinimini karşılayan en önemli olgu ise edebiyattır (Karagül ve Şen, 2020). Çocuk; edebiyat aracılığıyla önemli yaşam deneyimleriyle karşılaşma olanağı bulmakta, insan ve yaşamı anlamlandırmaktadır. Bu bağlamda çocuğu ve çocukluğu temel alan, çocukları toplumsal yaşama katmayı sağlayan, çocukları geliştirme ve yetiştirmeyi hedefleyen “çocuk edebiyatı” alanı oluşturulmuştur. Bu alanda yapıtlar verilmeye başlanmıştır.

Çocuk edebiyatı alanında yapıtlar oluşturan en önemli isimlerden biri de Gülten Dayıoğlu'dur. Çocuğun dünyasına girebilen, yapıtlarını sevgi temasıyla oluşturan Dayıoğlu, çocuk ve gençlerin birey olma bilincini, toplumsal değerleri belli bir duyarlılık ve sorumluluk bilinci ile aktarmıştır. Yapıtlarında çeşitli mesajlar veren yazar; bunu okuyucuyu sıkmayacak, okumayı canlı tutacak örnek olaylar üzerinden aktarmaktadır. Merak ögesini canlı tutan olaylarda şüphesiz çatışmalara da çokça rastlanmaktadır.

Kitaplarda okunan bir çatışma veya bireyin iç dünyasında yarattığı bir çatışma, çocuğun olay ve durumlar karşısında benimseyeceği tutum ve davranışlar, öğrenme üzerinde belirleyici konumundadır. Çocuğun çatışmanın yer aldığı olaya tanık olduğu ve yaşamına ilişkin davranışları öğrenme olanağı bulduğu bir kaynak olan çocuk edebiyatı yapıtları, bu noktada önemli bir yer tutmaktadır (Aksoy, 2020).

Bu çalışmada da çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitapları, çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri ile sonuçları bakımından incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken yapıtta yer alan çatışmalarda Sever 'in (2021) sınıflaması dikkate alınmıştır:

- Kişi – kişi (Kişiler arası) çatışması
- Kişinin kendisiyle olan çatışma
- Kişi- doğa çatışması

- Kişi – toplum çatışması (Sever,2021).

Kişiler arası çatışma çözme süreçleri ve sonuçları ise Johnson ve Johnson'ın çatışma çözme stratejileri (Öğülmüş, 2006) doğrultusunda belirlenmiştir:

- Kaçınma-Geri Çekilme (Kaplumbağa) - (Kazan-Kaybet)
- Uyma -Verme, Yatıştırma (Oyuncak Ayı) - (Kazan-Kaybet)
- Güç Kullanma-Hep Kazanma, Rekabete Girme (Köpek Balığı) - (Kazan-Kaybet / Kaybet-Kaybet)
- Uzlaşma-Problemi Görme, Uzlaşma Yolları Arama (Tilki) – (Kazan-Kazan)
- Sorun Çözme-İş birliği Yapma, Yüzleşebilme (Baykuş) – (Kazan-Kazan) (Öğülmüş, 2006)

Bunun için Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarını oluşturan (Gülten Dayıoğlu, 2021; Çınar, 2010; Durak, 2014, Semiz, 2022) 15 kitap incelenmiştir. Her kitaptan çatışma örnekleri alınıp incelenmiş ve elde edilen veriler tablolarda belirtilmiştir.

Elde edilen verilerden hareketle Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri ile sonuçlarına dair genel bir sonuç çıkarılmıştır. Buna ilişkin veriler şunlardır:

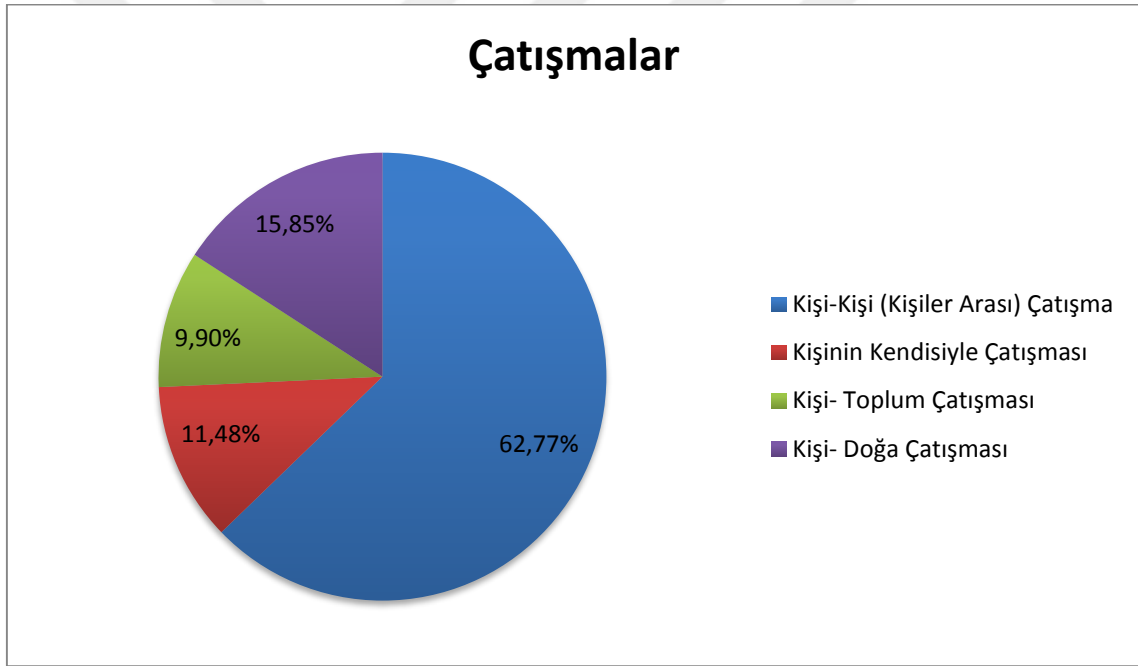
Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri

Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarını oluşturan 15 kitaptan örnekler incelenerek kitaplarda yer alan çatışmalar belirlenmiş ve her kitap sonunda yer alan çatışma sayıları tabloya dökülmüştür. Burada ise 15 kitapta yer alan toplam çatışma sayıları verilmiştir:

Tablo 46. *Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Çatışmalara İlişkin Veriler*

İncelenen Örnek Sayısı	Kişi-Kişi (Kişiler Arası) Çatışması	Kişinin Kendisiyle Çatışması	Kişi-Toplum Çatışması	Kişinin Doğayla Çatışması	Toplam Çatışma Sayısı
468	317	58	50	80	505

Kitaplarda yer alan çatışmaların dağılımının daha net görünebilmesi amacıyla çatışmaların yüzdeleri alınarak grafiğe dökülmüştür:

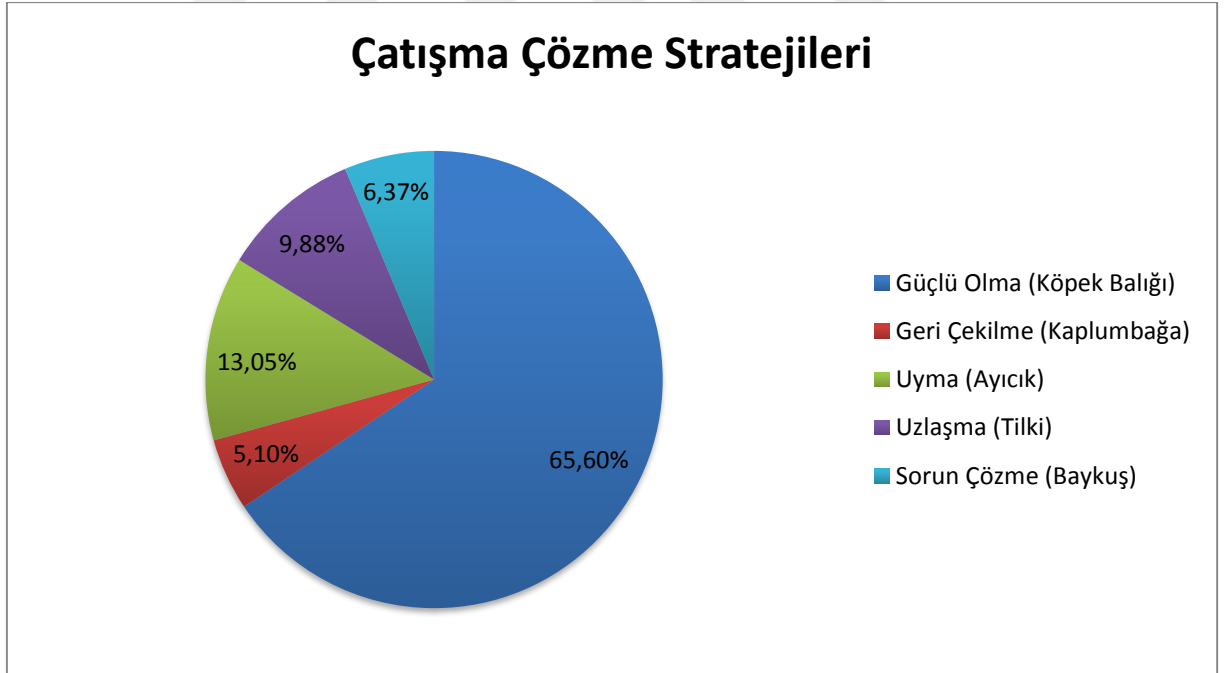
Grafik 1. *Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Çatışmaların Yüzde Verileri*

Her kitapta yer alan kişiler arası çatışma çözme süreçleri de belirlenerek kitapların sonunda veriler tablolaştırılmıştır. Burada da kitaplarda yer alan kişiler arası çatışma çözme stratejilerinin toplamı belirtilmiştir:

Tablo 47. Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Çözme Stratejilerine İlişkin Veriler

Güçlü Olma (Köpek Balığı)	Geri Çekilme (Kaplumbağa)	Uyma (Ayıcık)	Uzlaşma (Tilki)	Sorun Çözme (Baykuş)	Toplam Strateji
206	16	41	31	20	314

Kişiler arası çatışma çözme stratejilerinin dağılımının daha net görünebilmesi amacıyla stratejilerin yüzdeleri alınarak grafiğe dökülmüştür:

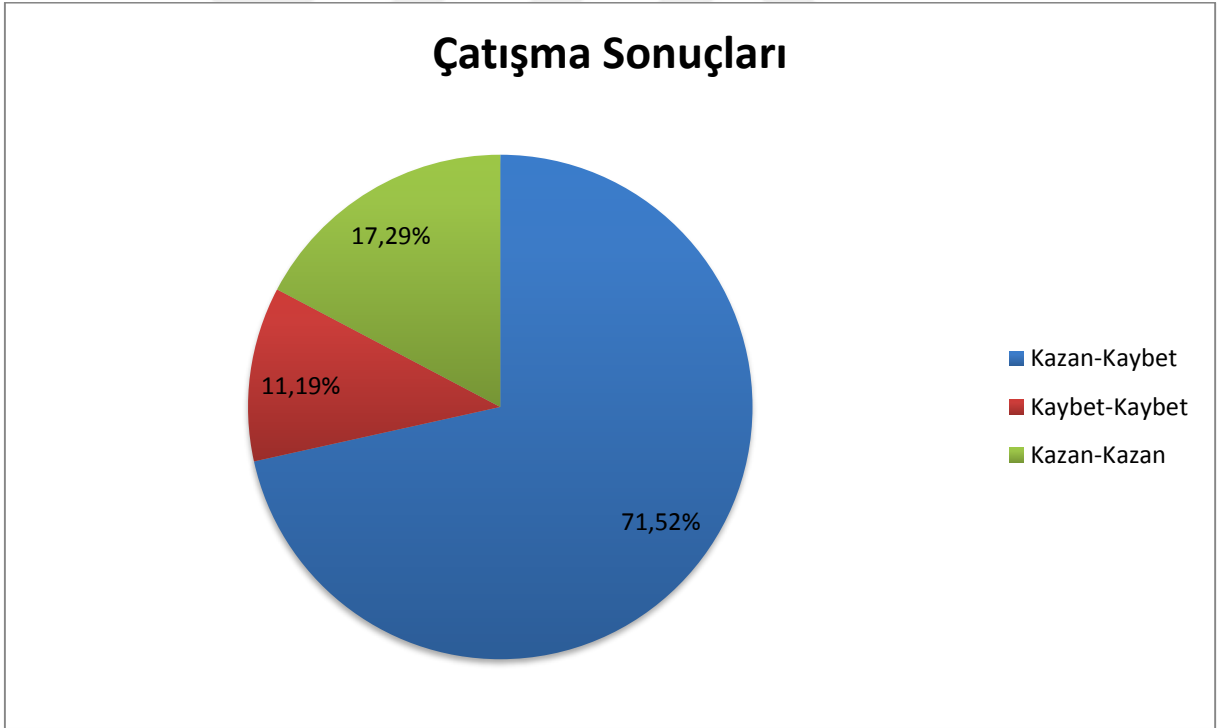
Grafik 2. Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Çözme Stratejilerinin Yüzde Verileri

Her kitapta yer alan kişiler arası çatışma sonuçları da belirlenmiş, kitapların sonunda veriler tablolaştırılmıştır. Burada da kitaplarda yer alan kişiler arası çatışma sonuçlarının toplamı belirtilmiştir:

Tablo 48. *Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Sonuçlarına İlişkin Veriler*

Kazan- Kaybet	Kaybet- Kaybet	Kazan- Kazan	Toplam
211	33	51	295

Kitaplarda yer alan kişiler arası çatışma sonuçlarının yüzdeleri alınarak dağılımları grafiğe dökülmüştür:

Grafik 3. *Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 Yaş Aralığı Çocuk Kitaplarında Yer Alan Kişiler Arası Çatışma Sonuçlarının Yüzde Verileri*

Bu verilerden hareketle;

- Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı çocuk kitaplarında en çok **kişiler arası çatışmalar (%62,77)** yer almaktadır.
- Yer alan kişiler arası çatışmalarda en çok kullanılan çözüm stratejisi, **güç kullanma-zorlama (%65,60)** stratejisidir.
- Bu kişiler arası çatışmaların çoğunluğu, **kazan-kaybet (%71,52)** ile sonuçlanmaktadır.

Toplumsal bir varlık olan insan, başkalarıyla sürekli etkileşim halindedir. İnsanların etkileşim halinde olduğu ortamlarda da çatışmaların yaşanması kaçınılmaz olmaktadır. Yaşantıların, inanışların, farklılıkların sonucu olarak anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. Bunun için insanın en çok karşılaştığı kişiler arası çatışmalar, kitaplarda da diğer çatışmalara oranla daha fazla yer almaktadır. Dayıoğlu'nun çocuk kitaplarında da kişiler arası çatışmalara daha çok yer verilmesi (%62,77) olağandır. Dayıoğlu'nun çocuk kitaplarında kişiler arası çatışmalardan sonra en çok görülen çatışma kişi-doğa çatışmasıdır. Her kitapta az çok yer alan kişi-doğa çatışmasına, doğaya karşı farkındalık oluşturabilmek adına daha çok yer verilebilir. Kitaplarda kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmalar ve kişi-toplum çatışmaları yer almakla birlikte bu oran çok düşüktür. Kişiler, kendileriyle ve toplumsal yaşantıyla çokça çatışabilmektedir. Bunun için çocuk yapıtlarında bireylerin gerçek hayatta karşılaşabileceği bu çatışmaların sayısı da arttırılabilir.

Kiřiler arası çatışmaların kaçınılmaz olduğu yaşamda, önemli olan bu çatışmaların nasıl çözüldüğüdür. Çatışmaların nasıl çözüldüğu ve nasıl sonuçlandığı kişinin yaşamına yön vermekte ve yaşamını ciddi anlamada etkilemektedir. Bunun için çocuk kitaplarında da çatışma çözüme süreçleri önemli bir yere sahiptir. Dayıoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan kişiler arası çatışmaların çoğunluğu (%65,60), güç kullanma (zorlama) stratejisiyle çözülmeye çalışılmıştır. Bu stratejiler, yaşamda karşılaşılabilecek stratejiler olsa da çocuklara yapıcı bir yaklaşımın önemini göstermek adına çocuk yapıtları sečilirken uzlaşma (problemi görme) ve sorun çözüme (iř birliği) stratejilerinin daha çok yer verildiğine dikkat edilebilir. Ayrıca seçilen çocuk yapıtlarında kazan-kazan sonuçlarının vurgulandığı da göz önüne alınabilir.

İlgili araştırmalarda Demir (2009), Karagöz (2014), Yakar ve Yılmaz (2015), Büyükkışık (2019) ve Aksoy (2020) tarafından yapılan çalışmalara bakıldığında, çocuk

yapıtlarındaki çatışmalar, yapıcı bir çözüm stratejisiyle çözümlenip kazan-kazan sonuçları elde edilebildiği gibi yıkıcı çözümlerle kazan-kaybet sonuçlarına da çokça rastlanmaktadır. Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığı kitapları üzerine yapılan bu çalışmada da daha çok kazan-kaybet sonuçları görülmektedir. Bunun için çocuk kitapları seçilirken yapıcı çözüm stratejilerinin vurgulandığı kitaplar tercih edilebilir. Ancak bu çalışmada kitaplarda yer alan çatışmalar parça parça ele alınıp incelenmiş, ana çatışmaya ve çözüm sürecine değinilmemiştir. Onun için kitapları bir bütün olarak değerlendirebilmek adına ana çatışmalar ve çözüm süreçleri dikkate alınabilir.

Araştırmanın sonuçları bağlamında;

- Çocuk edebiyatı yapıtlarında yer alacak çatışmalarda yaş düzeyinin gelişimsel özelliklerine dikkat edilmelidir.
- Çocuğun gerçek yaşamda karşılaşabileceği olumsuz çatışmalara yer verilmeli fakat çocuğa uygun olmayan, onu olumsuz yönde etkileyecek çatışmalara yer verilmemelidir. Çocukların kişilik ve toplumsal gelişimlerinde etkili olan çocuk kitaplarında, çocukların zaman zaman problem yaşayabilecekleri gösterilmeli, yapıcı bir yaklaşım sergilemeleri gerektiği hissettirilmeli, sağlıklı iletişimin önemi kavratılmalıdır.
- Öğrencilerin okuma kültürü edinmeleri sürecine yönelik derslerde (Türkçe, Seçmeli Okuma Becerileri vb.) çocuk yapıtlarındaki çatışma kavramlarının anlaşılmasına dönük çalışmalar yapılabilir. Öğrencilere çocuk yapıtlarındaki kişilerin yaşadığı çatışmalarla benzer çatışmalar yaşayıp yaşamadığı sorularak onlardan düşüncelerini söylemeleri istenebilir. Onların yapılandırıcı bir çözüm stratejisi geliştirmeleri sağlanabilir.
- Çocuk yapıtlarında çocukta çaresizlik duygusu uyandıracak, onun kendini güçsüz hissetmesine neden olabilecek kahramanların yerine güç dengelerinin eşit olduğu, iş birliğine dayalı çözüm yolunu oluşturabilecek ilişkilere yer verilmelidir. Ayrıca güçlü olanın acımasız davranacağı algısından ziyade karşı tarafı da düşünebilecek adaletli ve merhametli karakterlerin varlığı da hissettirilmelidir.

Sonuç olarak çocukların duyarlı ve bilinçli olmalarını hedefleyen Gülten Dayıoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri ile

sonuçlarının incelendiği bu araştırmanın, ocuk yapıtlarındaki çatışmalara eleştiri niteliğinde bir yansıması olacağı dūřunūlmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, S., & Araz, A. (2007). *İlköğretim Öğrencilerine Yaşadıkları Çatışmaları Yapıcı Yollarla Çözmeyi Öğretebilir miyiz?* Mersin: TÜBİTAK SBB Proje Sayfası.
- Akkirman, A. D. (1998). Etkin Çatışma Yönetimi ve Müdahale Stratejileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (2) , 1-11.
- Akova, O., & Akın, G. (2015). Çatışma Yönetimi. K. O. Özer, M. Hızıroğlu, & A. Saldam içinde, *Yönetimsel ve Örgütsel Etkinliği Geliştirme Yöntemleri* (s. 516-549). İstanbul: Adra Yayıncılık.
- Aksoy, P. (2020). Masallarda Yer Alan Çatışmalara İlişkin Bir İnceleme: Aytül Akal'ın Okul Öncesi Masallar Dizisi Örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3) , 657-674.
- Arslan, C. (2005). *Kişiler Arası Çatışma ve Problem Çözme Yaklaşımlarının Yükleme Karmaşıklığı Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aslan, C. (2006). Türk Çocuk Yazınında Çocuk-Yetişkin Çatışmasının Yer Aldığı Kimi Yapıtların İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 39 (2) , 193-216.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Barut, İ. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarında Dil Tema ve Eğitimsel Göstergeler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Bilgin, A. (1999). İlköğretim Öğrencilerinin Kullandığı Çatışma Çözme Yöntemleri ve İlköğretimde Çatışma Çözme Programlarına Duyulan Gereksinme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XII (1) , 119-127.
- Büyükışık, E. (2019). *Nur İçözü'nün Çocuk Kitaplarındaki Kişiler Arası Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri*. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (28. basım). Pegem Akademi.

- Can, D. T. (2014). *Çocuk Edebiyatı-Kuramsal Yaklaşım*. Eğitim Yayınevi.
- Çağırtekin, K. (2016). *İlköğretim Öğretmenleri Arasındaki Çatışma ve Çatışma Yönetimi Kolej ve Meb Okullarının Karşılaştırılması: Avcılar İlçesi Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çılgın, A. S. (2005). Çağın Anlatan Bir Çocuk Edebiyatçısı: Gülten Dayıoğlu. *U.Ü Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (8) , 35-46.
- Çınar, S. C. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun Eserlerindeki Ebeveyn Çocuk İlişkisinin İletiler Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Dayıoğlu, G. (2017). *Ganga*. (23. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019a). *Dünya Çocukların Olsa*. (42. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019b). *Gökyüzündeki Mor Bulutlar*. (34. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019c). *Tuna'dan Uçan Kuş*. (34. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020a). *Ben Büyüyünce*. (39. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020b). *Dört Kardeşiler*. (76. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020c). *Gizemli Güvercin*. (8. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020d). *Midos Kartalı'nın Gözleri*. (33. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020e). *Ölümsüz Ece*. (46. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020f). *Parbat Dağı'nın Esrarı*. (38. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020g). *Yurdumu Özledim*. (42. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2021a). *Akıllı Pireler*. (42. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2021b). *Fadiş*. (99. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2021b). *Işın Çağı Çocukları*. (47. basım). Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2021c). *Suna'nın Serçeleri*. (67. basım). Altın Kitaplar.

- Dellal, M. (2010). *Çocuk Edebiyatında Öykü Türünün Çocuğun Kavram Gelişimine Etkileri Üzerine Bir Araştırma (Gülten Dayıoğlu Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Demir, Y. O. (2009). *Çocuk Masallarında Kişiler Arası Çatışma Çözme Süreci*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, Ç. (2015). *Sevim Ak'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Yönünden İncelenmesi ve Türkçe Eğitime Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Durak, M. (2014). *Gülten Dayıoğlu'nun "Yurdumu Özledim" ve "Ben Büyüyünce" Adlı Çocuk Romanlarında Fıilimsilerin Tespiti ve Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimi ve Öykülerin Türkçeye Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Gülten Dayıoğlu*. (2021). Özyaşam Öyküsü / Yapıtları, Ekim 04, 2021 tarihinde Gülten Dayıoğlu web sitesi: <https://www.gultendayioğlu.com/> adresinden alındı.
- İpek, G. K. (2019). *Nur İçözü'nün Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Bağlamında İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Kabacalı, A. (1993). *Gülten Dayıoğlu- 30 Yıl Çocuklarla Soluk Soluğa*. Altın Kitaplar Yayınevi.
- Karagöz, S. (2014). *Çocuk Romanlarındaki Başkişilerin Yaşadıkları Çatışmaları Çözme Yöntemlerinin İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karagül, S., & Şen, E. (2020). *Çocuk Edebiyatı-Okuma Kültürünün Temelleri*. Nobel Yayıncılık.

- Karasar, N. (2022). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (37. basım). Nobel Yayıncılık.
- Karcıoğlu, F., & Alioğulları, Z. D. (2012). Çatışmanın Nedenleri ve Çatışma Yönetim Tarzları İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26 (3-4) , 215-237.
- Karip, E. (2020). *Çatışma Yönetimi*. (7. basım). Pegem Akademi.
- Kibris, P. E. (2019). *Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Duyarlık Eğitimi Bağlamında İncelenmesi: Gülten Dayıoğlu Örneği*. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Kütahya.
- Mert, E. L. (2020). *Çocuk Edebiyatı*. (1. basım). Sonçağ Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Çocuk Edebiyatına Giriş*. MEB.
- Oğuzkan, A. F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Öğülmüş, S. (2006). *Kişiler Arası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi*. (3. basım). Nobel Yayın Dağıtım.
- Öner, U. (2010). *Çatışma Çözme ve Arabuluculuk*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Özkan, U.B. (2021). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi*. Pegem Akademi.
- Saçkırk, T. (2019). *Çatışma Yönetimi ve Bireysel Değerler Arasındaki İlişki*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Sarpkaya, R. (2002). Eğitim Örgütlerinde Çatışma Yönetimi ve Örnek Bir Olay. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 31 (31) , 414-429.
- Schrumpf, F., Crawford, D. K., & Bodine, R. J. (2007). *Okulda Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuk*. (1. basım). İmge Kitabevi.
- Semiz, Ö. (2022). *Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Sever, S. (2007). *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (04-06 Ekim 2006)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.

- Sever, S. (2019). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. (3.basım). Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve Edebiyat*. (11. basım). Tudem Yayıncılık.
- Şahin, Y. (2013). Çatışma Kuramları ve Kimlik Temelli Çatışmalar: Teorik Bir Giriş. *Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, (1) , 32-55.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı- Edebiyatın Amacı ve İşlevi. *Türk Dili Dergisi (CX)* (780) , 12-31.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- Temizyürek, F. (2014). Çocuk Edebiyatı Öğretimi Üzerine. *Türk Dili Dergisi, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel* , 301-303.
- Tokat, B. (1999). Örgütlerde Çatışma ve Çatışmanın Yönetimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (1)* , 23-40.
- Tozlu, M. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun Eserlerinde Temalar*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Türk Dil Kurumu (TDK)*. (2021). Güncel Sözlük, Mart 06, 2021 tarihinde Türk Dil Kurumu web sitesi: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- Uçar, İ. (2018). *İşletmelerde Çatışma Yönetimi Tarzları ile Bilgi Paylaşımı İlişkisi ve Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yakar, Y. M., & Yılmaz, O. (2015). Beyaz Bulut Dergisi'nde Yer Alan Kurgusal Metinlerdeki Karakterlerin Çatışmaları Çözme Biçimleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (II)* , 57-66.